

Rto chce za mnou prísť, nech
 zapre sám seba a vezme **K**riž
 svoj a nasleduje mňa" (Mat. 16 24)

Kvety s križa

Našim milým nemoc-
 ným ku potešeniu
 dňa

EMMY GIEHRLOVEJ

slovensky podáva

FR. RICH. OSVALD

dekan farár, censor dieces.

Básne a verše poslovenčil

FR. URBÁNEK.

: S povolením najdôst. :
 Ordinariátu ostrihomského.

Číslo podielov. kníh 104.

V Trnave-Nagyszombat
 1910.

: Nákladom Spolku :
 sv. Adalberta (Vojtecha).

Nr. 464.

Nihil obstat.

Dr. Nap. Janda,
censor.

Imprimatur.

Strigonii, die 29. Januarii 1909.

Ludovicus Rajner,
Eppus, Vicarius generalis

Básnická časť.

Nihil obstat.

Dr. Joannes Michálek,
censor dioc.

Nr. 2443.

Imprimatur.

Strigonii, die 18. Maji 1910.

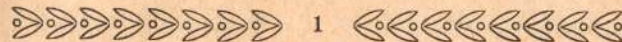
Ludovicus Rajner,
Eppus, Vicarius generalis.

Predmluva.

Komu nebolo by túto nemocných, ktorí dlhé časy preležal musia na svojej posteli, mnohokrát o samote hodiny i dni tráviť bez slova s inými? Nielen slabosť a mdloba, bolesť a horkosť nemoci ich sužuje, ale i dlhá chvíľa ich morí, ktorá budí v nich prečasto myšlienky na obťaženie itak veľkého bremena ich križa.

Náš nemocný beráva vtedy útočisko k modlitbe, tou v obcovaní s Bohom spasiteľne kráti dlhý čas svoj. Ruženec a modlitebná kniha bývajú mu vernými spoločníkmi v chvíľach samoty. Ale ja nieraz počul som od takých nemocných: „Už sa mi aj modlenie zunúva; modlím sa, modlím, a neviem čo, a neviem, kde som“.

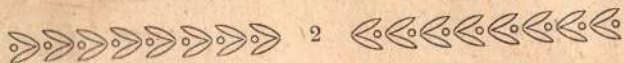

Modlenie sa nemocnému nezunáva, veď on zas a rád vracia sa ku svojmu ružencu, ku svojej modlitebnej knižke; ale duch slabne, omdlieva, nevytrvá dlho pri jednom, myšlienky rozletujú sa po všeličom, a nemocný rozhutuje o svojom trápnom položení a miesto potechy plní srdce svoje žiaľom.

Týmto nemocným prispel k pomocizaumienil som si takou knižkou, ktorá by im príjemne krátila dlhé hodiny, milo dvíhala srdce zarmútené, ducha klesajúceho k Bohu a naplňovala ho silou a potechou.

Nemocnému najlepšie porozumie nemocný; on z vlastnej skúsenosti vie, čoho mu treba. Ale všetko záleží na tom, aby poznal cieľ a určenie utrpenia ľudského v nemoci, čili aby bol pravdivým, do vôle Božej oddaným kresťanom. Kto za dlhé roky vo svojej nemoci verne stráva na vôli Božej, ten najlepšie poradí nemocnému, ten mu najlepšiu potechu podá vo všetkých bôľoch a žiaľoch.

Takáto nemocná je pani EMMY GIEHRL, ktorá už vyše 30 rokov strávila v nemoci na

posteli, tedy už vyše tridsať rokov učí sa v škole križa. Z toho, čo sa tu naučila, napísala r. 1888 krásnu knižku a dala jej meno „KVETY S KRIŽA“. Tieto „Kvety s križa“ už na mnoho tisíc postieľ nemocných rozlievajú svoju občerstvujúcu a posilňujúcu vôňu; táto kniha nemocným, ktorí ešte čítať môžu na posteli svojho utrpenia, opravdive kresťansky kráti dlhé hodiny.

Šlachetná spisovateľka píše o cieľi a obsahu svojej krásnej knižky, v predmluve k prvému vydaniu (r. 1888.) nasledovne:

„Päťadvadsať rokov je od toho času, ako som na posteľ nemocná ľahla a ju neopustila, a polstolietie som žila.

Či taký kus času nedáva mi právo postáť na púti? Oddýchnuť si a rozvažovať minulosť?

V tomto úmysle zavediem myšlienky svoje k nej, a obnovím si v pamäti obrazy jeden za druhým.

Všetko to ináč prišlo, než som si to sama niekedy myslela, mienila a žiadala; iné povinnosti prišlo mi konať, nie tie, ktoré som ja chcela, a neboly to cesty ružové, ktorými ma osud

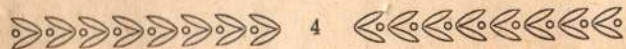

môj viedol, ale cesta križová, plná trňov, cesta bolestná.

Ale túto cestu ukázal mi Boh; on sám kráča po nej, aby sme išli za ním, a keď teraz hľadím na všetku tú lásku, na každú tú milosť, čo som zkúsila, velebim jeho nekonečné milosrdenstvo a hovorím: „On všetko dobre učinil“.

O tom chcem sa so svojimi spoločníkmi v utrpení porozprávať. Napíšem tu zábavné rozprávky, ani ľahko-vážne rozjímania, len prosté rozpomienky, ako sa pestro miešaly v dlhých rokoch mojej nemoci, — myšlienky, ako mi v samotných hodinách napadaly, — aj napomenutia milým čitateľom, ako majú niektoré veci lepšie činiť, než som ja činila. Majú to byť „Kvety s križa“, lebo veď u križa na Golgathe rástly.

Stará povesť spomína divotvornú zelinu, ktorá otvára pivnicu v zámku, v ktorej nakopeno je mnoho zlata, drahých kameňov a prevšelikých pokladov. — Či aj v týchto „Kvetoch s križa“ je taká divotvorná zelinka, ktorá by nebo o-

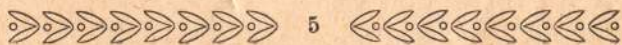
tvorila? — Kto to môže vedieť? — Daj to, Pane Bože, a popraj, aby ju mnohí našli!“ —

Túto knižku som pre našich milých nemocných do slovenského jazyka usporiadal. Časť básnickú z lásky k veci Fr. Urbánek, tajomník Spolku sv. Adalberta (Vojtecha), upravil.

Aj ja hovorím: Daj to, dobrý Bože, aby v nej každý nemocný našiel tú divotvornú zelinku, ktorá by mu odkryla poklad sily a útechy v utrpení a otvorila nebo!

Teplá (Teplafö) na Tri Krále r. 1909.

RICHARD OSVALD,
dekan-farár, censor diecesánsky.

„Teprv časom učí sa človek
trpeť, a sú ono v tejto, jako i
v každej inej vede, začiatky
najťažšie.“ A. Craven.

PREDSPEV.

Jak ináč všetko prišlo,
než mi myslou vialo,
kým jasnolúcie jaro
v srdci sa mi smialo.

Rozmajrín pred oltárom
keď ma krásnil svieži,
odo mňa blaženejší
kto bol a šťastnejší?

Snila som o manželstve
krásne sta o raji,
bohatá v citoch lásky,
blaženosti v taji.

Všetko sa premenilo:
zmizol jarý sen krás,
radosti kvety zvädly,
zbfadol sniečka jas.

Prírody nezriem viac už
krásu prívetivej,
ni hrdých lesov tône,
dietky kvetny snivej! —

Pretrpiac mnohé bôle,
mnohé srdca žiale,
v obetách, v odriekaní,
v samote mrem stále.

Do duše strach mi často
krušný koreň púšťal,
často som chcela zúfať —
Boh to nedopúšťal.

Všemocnou svojou rukou
osud môj k dobrému
obráti, uvedie, keď
vernou budem jemu.

On slzy osuší, čo
roním noci celé,
on, priateľ najlepší, zná
túžby moje vrele.

On zná môj boj a čuje
prosby v detskom hlase,
on všetko dopúšťa len
k mojej večnej spáse.

Osud môj zemský zmení
on raz v nebeskú slasť.
Nezúfam. Boh môj veľký!
Nebe moja je vlasť.

K trpeniu povolání. Trpenie vôbec.

Odsúdený.

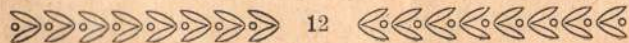
Mlčky, so sviazanýma rukama stojí božský Spasiteľ pred stolicou námestníka rímskeho. Súd je vyrieknutý! Nevinná krv tiekla už potokami, falošné jazyky vyvrhly už sliny svojej nenávisti a národ israelský svolal sám na seba kliatbu, ktorej následky poniesie až do posledného dňa: „krv jeho na nás a na naše dietky!“ Chabý pohan Pilát ale umýva si ruky v nevinnosti, lebo i strachuje sa o svoju moc i nechce mať účasti na smrti spravodlivého, ktorého odovzdáva mučiteľom jeho. — A všetko sa len preto stalo, pretože Boh tak chcel. *Dobrovoľne opustil Ježiš slávu nebeskú a znášal v rúchu prirodzenosti ľudskej farchu života*

zemského; *dobrovoľne* ide na smrť. Čo že ho núti k tomu? *Láska a poslušnosť*. Ponevác sme skrze smrť ztratili nebo, pohla ho láska k tomu, aby sa stal človekom. Poslušnosť vteleného Syna Božieho vymohla nám odpustenie a život večný. Láska pohýňala Spasiteľa nášho k smrti na kríži. „Skrze poslušnosť jedného prišla milosť a odpustenie pre mnohých“.

I my nemocní sme od Pána neba i zeme odsúdení, aby sme vzali kríž na seba, niesli ho a zomreli na ňom. Skrze poslušnosť máme si vymáhať nebo a život večný. Ako božská láska soslala Syna Božieho na zem, aby trpel a umrel, tak tá samá láska uložila i nás na nemocné lúžko a povolala nás k trpeniu. Či Boh neznal iného dôkazu lásky svojej, len kríž, len túto nemoc?

Keď človek človeka zo srdca miluje, ten rád by ho pozbavil všetkého, čo bolí, žiada si odvrátiť od neho každé trápenie a radšej by sám trpel ako dívať sa na boľasť a biedu toho druhého; svoje ruky by mu podložil, aby sa jeho noha o kameň neurazila a si neublížila;

tak smýšľa človek a koná dľa citu srdca svojho. Ale Ježiš učinil tých, ktorých zvláštne miloval, svojich apoštolov a učeníkov, mučeníkmi a svoju presvätú matku ích kráľovnou.

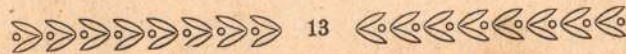
„Ako more veliká je boľasť moja“, hovorí Maria o sebe, a inokedy: „Poďte a vidte, či je boľasť, ako boľasť moja.“ — Všetky dokonálosti domáhajúce sa duše, majú podobný dar očakávať od Spasiteľa svojho, totižto *kríž a trápenie*: „Kto chce byť mojim učeníkom, nech vezme kríž na seba a nasleduje mňa.“

Príjmime, ako to božský Spasiteľ učinil, súd svoj pokojne a pokorne. Nepriečme sa mu. On najlepšie vie, čo nám je k dobrému, a on iste aj náš kríž meral mierou lásky svojej.

Jaro v nemoci.

Ó, príď milá slniečka žiar,
osvieť lože, byt nemocnej,
zaveď ju pred Božiu tvár
zbožným letom myšlienok jej.

Nie len vonku jara mocou
vládnuť má brozk, zeleň riasy,
aj ty srdce tmavou nocou
nesmieš prespať jara krásy.

Prídi láske neba, roznieť
temnej mysle zkrhlé svety,
tichú chatku ohrej, osviet,
vzbuď dôvery, viery kvety.

□□□

K čomu sme na zemi.

Keď mi bolo šesť rokov, začala som doškoly chodiť a učiť sa katechismus. Prvá otázka v katechisme bola: „K čomu sme na zemi?“ A odpoveď znela: „Aby sme Boha poznali, jeho milovali, jemu slúžili a tak spasení boli.“ To zneje tak ľahko a proste, človek by si myslel, že to nikoho nestojí mnoho namáhania, a predsa v týchto niekoľko slovách leží celá múdrosť nášho života, základná myšlienka našej viery a zaručenie večného spasenia, blahoslavenstva.

a tak veľmi ho milovali, že im srdce v prsiach horelo, že ako mŕtvi na zem padali, bez dychu a bez pohnutia v žiadostivej túžbe po ňom!

A ešte tie tisíce a tisíce sv. mučeníkov, ten všetok žiarou okružený zástup mučeníkov, ktorých jedinou vinou pred pohanským svetom bola ich viera a láska k Bohu, a ktorí za túto lásku k Bohu v nevýslovných mukách život svoj dávali!

S akou radosťou šli všetci do väzenia a na smrť, jak pohrdave oni svet a jeho poklady, — mladosť, krásu, slávu, ba i sväzky priateľstva nohami šliapali z lásky k Bohu!

Ano, Boh má nám byť všetko, naše všetko má len on byť.

I nám nemocným musí Boh byť všetko. Čo by sme aj činili bez neho?

Sme na zemi, aby sme ho poznali a milovali!

Láska je tak snáď! Prichádza takmer sama od seba; vychádza bezprostredne z poznania Boha.

Jeho a celú plnosť jeho smilovaní poznať

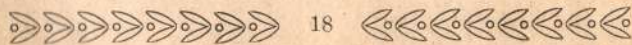
a ho milovať — či to nemá byť jedno? Ale či je aj nemocnému tak celkom snadno a prirodzene, milovať Boha?

Či sa to v istom ohľade neprieči oprávneným hnutiam jeho prirodzenosti?

Ten, ktorého Boh radosťou a milosťou, požehnaním a dobrodením, obsypuje, iste že má príčiny, aby mu bol vďačný a prítulný; veď toho srdce musí v láskavom uznaní ostať oddaným tomu, ktorý nedopustil na neho biedy a trápenia, ktorý ho viedol cestami pokojnými a zdarom odplácal jeho poctivé namáhanie.

Ale u nás nemocných je to ináč; aspoň zdá sa to byť ináč. Je to po ľudsky a preto aj odpustiteľné, keď *hneď a hneď* v trápení a nemoci, ktoré nás postihly, nevieme poznať vplyv lásky Božej!

Či milý Pán Boh pre nás nemocných nemá iného dôkazu svojej priazne, len trápenia a bolesti? Iným dáva šťastia a požehnania prehojne a nás povoláva k nasledovaniu kríža svojho! A to malo by sa diať z lásky? — Veru,

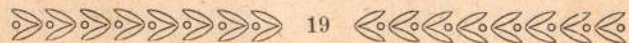
z lásky. My sa nesmieme dať mýliť. Mnohé dokázané zkušnosti nám to dosvedčujú, a kým sme o tom nie presvedčení, dotiaľ nám táto prvá otázka katechismu ešte neprešla celkom do krve, dotiaľ sme sa my od prvých slov odpovede ani nehli, t. j. nie sme ešte tak ďaleko, že by sme Pána Boha celkom a opravdive a dobre *poznali*.

Prosme ho o milosť tohoto poznania, aby sme nahliadli, že všetko, čo on čini, môže byť priam len tak a nie inak — lebo priam len tak musí poslúžiť k našemu spaseniu. — Keď to veriac poznáme, láska Božia príde za tým sama od seba.

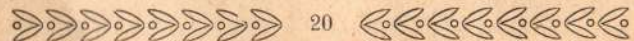
Trpezlivé znášanie nemocí zabezpečuje nám život večný.

Vmysleli sme sa do doby nášho prvého detinstva, otvorili sme spolu knihu kníh, katechismus, a poučili sme sa o jeho prvej

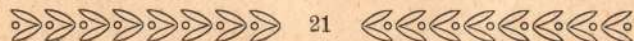

otázke a odpovedi. Jako refaz, ktorej ohnivá sa nerozlučiteľne spájajú, jako logické tvrdenie, ktoré dôkazy jeden z druhého uzaviera, vnučuje sa nám s nevyvratným dôvodom presvedčenie: Jestli nie sme slepí blázni, musíme vedieť, že Boh je, a keď toho Boha poznáme, musíme ho milovať, keď ho milujeme, musíme mať radosť z toho, že mu slúžiť môžeme a síce priam tak slúžiť, ako on chce, a v každom stave života, do akého nás povolal. Keď kňaz vo vyučovaní viery, rodičia v kresťanskom vychovávaní, deti v náležitej poslušnosti naproti rodičom, úradníci vo svedomitom konaní svojho úradu a sluhovia vo vernom plnení svojich povinností svojmu pánovi slúžia, môžeme aj my nemocní Pánu Bohu v nemoci svojej slúžiť a vo všetkom, čo s ňou súvisí. Keď svoje trápenia v trpezlivej oddanosti pre Boha znášame a usilujeme sa z toho úžitok a zásluhu pre seba vyťažiť, môžeme dľa rovného práva očakávať odmenu a smieme úfať, že aj nám, ako každému človekovi, ktorý svedomite vykonal svoju úlohu, dostane sa

niekdy odplaty. My vieme, že keď mu verne slúžime, dostane sa nám večného blahoslavenstva, spasenia.

To tak zo všetkého toho pochádza: po poznaní láska, po láske služba, po službe odplata. Keby sme len jeden kameň z tejto budovy vylomili, celé to stavenie by sa otriaslo a zrútilo. Jedno ide za druhým, ako za mrakom noc, za svetlom mrak. A prečo by sme aj mali šťastie viery odvrhnúť od seba, prečo sa dobrovoľne pobrať do noci pochybnosti a neistoty? Či by tak naše polozenie stalo sa lepším, naše trápenie obstojnejším, rozpoloženie našej mysle, nášho ducha, radostnejším? Doista nie. Len viera zabezpečuje nám pokoj. Ponevác sme presvedčení o láske Božej, vieme aj to, že Boh nemôže mať v tom radosti, aby nás bez príčiny trápil, že s trápením, ktoré na nás dopustil, vždy musí mať zvláštny úmysel, už z tej príčiny, ponevác svojich najlepších priateľov, ba svoju vlastnú matku, až „do mora horkosti“ zahrúžil. Vo svojej nemoci máme vidieť prostriedok svojho

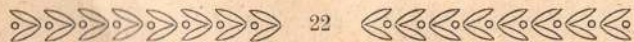

spasenia a hľadeť na to, aby sme celkom v jeho najsvätejšom úmysle, t. j. dobre a záslužne trpeli a sa modlili!

Daný nám je príklad a vzor, len ho nasledovať! Majster ide popredku, učeník nasleduje. Do jeho presvätých šlapají vkročíme, dľa jeho slova a príkladu konajme! On nech je našim svetlom a obrazom, našim priateľom a spomocníkom!

Počula som raz na kázni pekné slovo: „Najmilejší! Usiloval som sa vám dokázať, že večnosť je a že po smrti nasleduje súd a po súde lebo večná radosť alebo večné trápenie. Podal som vám prostriedky, ako už na zemi vo všetkom súžení a trápení môžete žiť s Bohom, s bližným i so sebou v pokoji a nemusíte sa báť ani smrti ani súdu. Keby som však aj skutočne za to mal, o čom síce ani reči byť nemôže, že všetko, čo my teraz veríme, bolo by len *mam a klam*, že niet ani Boha, ani trvania po smrti, ja bych len predsa napriek tomu musel strvávajúť pri svojej dobrej rade. I keby s našim životom všetkému bol

konec, bolo by predsa príjemnejšie a lepšie, vo vernom plnení povinností, v pokoji, so sebou a s bližným žiť a milovaným a cteným sa vidieť, ako stať sa lobtou svojich náruživostí, obeťou nepokojného pochybovania. Pri tom neprídeme o nič, v inom páde ztratíme všetko.“

Keď si slová toho kazateľa pokojne premyslíme, nebude v nás pochyby o tom, čo máme činiť a čoho sa chrániť.

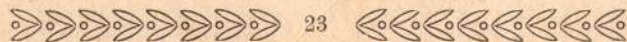
Pamätanie na večnosť osladí nám trápenia a boľasti a udrží nás vo vytrvalej nádeji.

□□□

Nádej.

Zavítal máj. Zas kvitnú kvety,
na sviežu lúku slnko svieti,
nežný vánok celuje tvár
vitaj slnca jarného žiar!

Ja ležím slabá, bôľom spjatá
tuším, že jar sa vráti zlatá,
jej dech siliaci vzduch a kľud
nemá zažiť nezdravá hrud.

Nezriem viac pestrosť bariev kvetov;
necítim vôňu jarných svetov;
lúčim, hájov nevidím skvost,
ani jarných krás báječnosť.

A predsa dúfam, pevne verím,
že skvitne mi jar bájom celým,
doba útrap boľastný čas,
zmení sa mi v kvetistý jas.

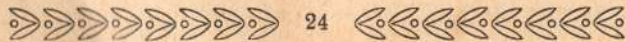
A keď bôľov bude už dost
útechy anjel príde čo host;
splesá srdce, zjasní sa tvár,
svitne jara večného žiar.

□□□

Aj Kristus trpel.

Utrpenie je následkom hriechu. Keby
nikdy nebolo hriechu, pokolenie ľudské
nič by nevedelo o utrpení, nič o smrti.

Ale to je iste jedno z najväčších tajomstiev
lásky Božej, že Syn Boží chcel trest hriechu
akoby osláviť a posvätiť, že práve toto a nie

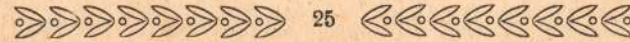
iný akýsi prostriedok vyvolil k dielu vykúpenia. V rúchu slabej, krehkej prirodzenosti ľudskej chcel ako ručiteľ vinu i trest na seba vziať a medzi všetkými prostriedkami, ktoré mu boly pohotove, žiaden iný nevolil, aby rozhnevaného Boha s ľuďmi smieril, ako priam kríž a utrpenie.

Musel mať k tomu svoje zvláštne príčiny; chcel trpeť, mnoho trpeť, mnoho a boľastne a vo všetkých možných podobách, vnútorne i zovnútorne, od hlavy až do päty, na všetkých čiastkach a údoch svojho presvätého panen-ského tela, a priam tak ťažko na svojej duši — aby nám hriechom zatvorené nebo zase otvoril.

A od toho času, ako utrpenie Kristovo nebo vykúpilo, od toho času zabezpečuje aj nám pokojné trpenie blahoslavenstvo večné.

Trpenie je nádejou v nebo — trpenie je zásluhou — trpenie je milosťou!

Aj my si môžeme pokojným trpením získať nadzemské poklady, aj mi môžeme pokojným trpením smieriť Boha, — môžeme

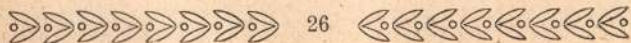

zadosťučiniť za svoje i cudzie hriechy, dosti učiniť za nepravosť minulosti — a zásluhy posielat pred sebou pre večnosť. Keď ho vo svetle viery považujeme, javí sa nám trpenie pôvodne v celky premenenom význame, a na toľko, nakoľko viera náš duševný rozhľad rozširuje, svieti, ako slnce, ktoré tmavé mračno preráža, i do boľastnej noci duše našej to povznášajúce povedomie: „Trápenia nemocí sú dôkazom, že nás Boh miluje“.

A keby sme trápenia a nemoce i ako tresty za hriechy považovali, ony sú predsa len dôkazmi milosti, lebo kajúčne, od spravodlivého otca trestané dietky môžu byť isté odpustenia. Trpeť vo viere, to prináša potechu a požehnanie — len trpeť bez viery môže byť niekedy nekonečne ťažká vec, ba možno znamenať to čo smrť a zúfanie.

Boh zaiste chce, aby sme trpeli a má pri tom svoj múdry úmysel. On zná cenu trpenia a blaho, ktoré leží v križi. Všetci svätí trpeli, duševne alebo telesne, alebo aj na duši aj na tele, všetci priatelia drahého

Spasiteľa trpeli, ba mohli by sme rieť, že to bolo ako znamením, že k jeho priateľom patria, že sú učeníkmi, následníkmi jeho, a viac než títo trpela Maria, jeho presvätá matka, ktorú cirkev katolícka vzýva ako „*kráľovnu mučeníkov*“.

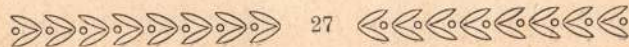
A predsa priam tú nikdy dych hriechu nepoškrvnil!

Hlboko ponímajme velikú, vážnu pravdu týchto slov: „Kristus trpel za nás a zanechal nám príklad, aby sme nasledovali sľapaje jeho“.

Sv. Tomáš z Villanovy hovorí: „To je znamením lásky Božej ku mne, keď Boh dáva mi okúsiť kalich utrpenia.“

Peter Damiani píše: „Keď človek nábožne žije a predsa niečo trpeť musí, nech dôverne úfa, že patrí k pravým údom Kristovým, lebo keď ho teraz nasleduje v utrpení, bude i jeho spoločníkom vo večnosti.“

Sv. Pavel praví: „Jestli že s Kristom trpíme, budeme i s ním oslávení.“

Hore k nebu . . .

Hore k nebu srdce svoje obrát,
jak hodiny slnečné tak má stát;
Keď je srdce k Bohu obrátené,
dobře bije v každej zmene,
zkúšku prečká v prítomnosti
a obstojí vo večnosti.

Tlkot jeho rovnou mierou bije,
ani silno, ani slabo, vždy je
voľný, trvá stále, nezahyne
až k poslednej života hodine.
Zastane-li v istom čase,
natiahne ho Pán Boh zase. —

Všetko je v ruce Božej.

Kto je silne o láske Božej presvedčený,
toho nemôže a nesmie znepokojovať
myšlienka na križ a trápenie. Dľa troch
velikých právd musíme sa spravovať vo všet-
kých prípadoch života.

Musíme po prvé silne byť presvedčení,
že nič, docela nič na svete sa nestáva, čo Boh
nedopustí alebo jeho múdrosť nenariadi;

musíme po druhé veriť, že všetko, čo a
jako sa stane, bude nám užitočné a privedie
k dobrému, dľa neobmedzeného milosrdenstva
Božieho;

a po tretie musíme, nič nestrachujúc sa
o svoj osud, žiť tomu presvedčeniu, že Boh,
naš najlepší otec, i zdánlivé zlé na dobré
obráti a naše nešťastie v naše opravdivé
šťastie premeniť môže.

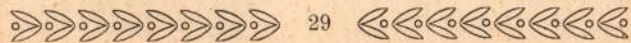
Ak nás *táto* potecha oduševňuje, trápenia
a boľasti nebudú pre nás hrozné.

Trápenie je tajemstvo viery.

Viera naša má mnoho veľkých a dôležitých
tajemství, ktoré v nábožnej pokore pri-
jať máme, ale nikdy pochopiť nemôžeme. Čím
väčšia, čím silnejšia je viera naša, tým silnejšou
musí byť i bude naša dôvera.

Vznešená trojica božských čností: „viera,
nádej a láska“ musí účinkovaním svojim stať
sa viditeľnou na nás i v nás. Veď to ide jakoby

jedno z druhého, láska z dôvery, dôvera a nádej z viery a ani jedno nemôže obstať bez druhého. Ale viera je milosť, o ktorú musíme sa modliť, s ktorou musíme spolupracovať, a ktorú si sami dať nemôžeme. Viera a jej tajomstvá, to je niečo nevyslovne veľkého a vznešeného! A jedným z týchto tajomstiev je bezsporne i trápenie. Prečo len je toľko toho trápenia? Prečo len tak málo ľudí býva bez trápenia? Prečo tak často najlepší ľudia musia najviac trpeť, kdežto takí, ktorí o milého Boha veľmi málo dbajú, o mnoho zriedkavejšie bývajú navštívení trápením, alebo ani nebývajú? Prečo sám Kristus tak nesmierne mnoho chcel trpeť?

A prečo naposledy tým, ktorých najviac miloval, ako všemohúci nielen neodňal kríž, ako im mohol odňať, ale im najťažšie trápenia poslal? — Prečo? — Otázku známe, ale odpoveď na ňu nevieme; lež to nedá sa odtajiť, že trápenie je tu, a to v najrôznejších podobách a tisíceroch premenách, a musíme *veriť!* „Blahoslavení, ktorí nevidia a predsa

veria!“ My musíme veriť, že trápenia sú dobré a spasiteľné a tým, ktorí Boha milujú, najviac prospešné! Ako zo smrti Ježišovej na kríži povstalo naše spasenie, tak skrýva v sebe kríž, ktorý s Kristom a pre Krista nesieme, vždy len blaho a požehnanie; slovo Božie a tisíce príkladov svedčia o tom.

□□□

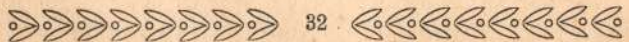
Či nás chorých Pán Boh menej miluje než zdravých?

Veru nie, naopak! I ľudskí rodičia dávajú prednosť nemocnému, trpiacemu, slabému dieťaťu a zachádzajú s ním o mnoho nežnejšie, láskavejšie než so svojimi zdravými deťmi. Svojou láskou chcú mu akosi nahradiť to, bez čoho musí byť; vo svojej trpezlivosti a obetavosti všeličo vymýšľajú k jeho potešeniu. A či medzi Bohom a medzi nami niet podobného pomeru? Či aj my nemáme dúfať v jeho obzvláštnu lásku? Či nemáme i my veriť a

dúfať, že on, ktorý je veľký vo svojej spravodlivosti, ako vo svojom milosrdenstve, nás, nezdravé dietky svoje, ani neopustí, ani nezanedbá, ale aspoň tak bude milovať ako miluje zdravých. Ale bár by sme aj od tohoto stanoviska a od porovnania otcovstva Božieho a lásky zemských rodičov odhliadnuť chceli, nás nútila by aj iná vec k tomu povedomiu, že Boh trápenie a lásku celky výborne vie spájať, to totižto, že sám, kým na zemi chodil, vzal biedné rúcho ľudskej prirodzenosti našej na seba, znášal bolesti a rany a riekol to nezapomenuteľné slovo: „Kto chce ma nasledovať, nech zapre seba a vezme kríž na seba“.

Či v tom niet určitého vyzvania ku krížu a trpeniu? Či v tom niet presvedčujúcej istoty, že najlepšie sa mu ľúbime na ceste trápenia? Keď sa náležite usilujeme i v trápení stať sa jeho učeníkmi, či nás za to náš majster nemá celkom zvláštne milovať? Či kríž, ktorý na nás položil nemá byť výrazom jeho celky zvláštnej dobroty? Čím podobnejšími stávame sa v trápení Pánovi, tým istejšie môžeme

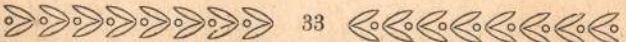
úfať, že sa mu staneme drahšími, pretože my by sme ho rozumeli, kdežto synovia sveta ho nerozumejú, by sme ho nasledovali, kam ho zdraví nenasledujú, a naučili by sme sa kríž objímať, ktorého sa tí boja. Trápenie dáva lásku krýdla. Len nech nás celkom naplní láska k Bohu, a síce k ukrižovanému Bohu, hneď bude nám snadno veriť, že nás miluje. Túžba po ňom rást bude v nás a duša naša bude sa chváliť v nasledovaní nášho majstra, a to „ukrižovaného“.

□□□

Škola trpenia.

Všetko treba sa učiť, prečo nebolo by treba učiť sa aj trpeť? Nie bez významu stojí tu slovo „škola trpenia“, a nie na prázdno do sveta povedám, že milý Pán Boh v tej škole nás vyučuje a vzdeláva.

Ak je pravda, že Pán Boh človeka rozličnými prostriedkami a cestami vychováva, niet ani o tom pochybnosti, že túto výchovu

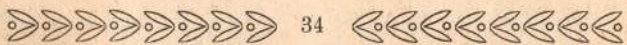

koná vždy na najmúdrejších zásadách. Školou k múdrosti — per aspera ad astra — bojom k víťazstvu — krížom a trápením k nebu.

V škole kríža je Boh sám našim učiteľom.

Treba nám začať s a-b-c, so šlabikovaním, skladaním hlások, s tými malými cvičeniami v strádaní a sebazapieraní, v obetovaní a zriekaní, ktoré tvoria akoby základ, bez ktorého ďalej stavať, pokračovať nemôžeme. Druhý stupeň učí nás tiché odovzdanie sa. Vtedy uspokojujeme sa tým povedomím: Boh to chce, všetko to bude nám k dobrému; spierajúce sa srdce utíchne a prestalo sa so svojím osudom hádať sa a dohovárať. Tretí stupeň sdeľuje nám zlatú múdrosť trpezlivosti.

Trpeť, lebo musím, trpeť, lebo nemôžem ináč, to je podstatne rozličné od *trpeť v trpezlivosti*. Trpezlivosť je už kvet, ktorý na prave pochopenom trpení vykvitol; trpezlivosť je už vlastne odmenou, ktorú v škole trpenia dostávame — ale musí to byť opravdivou, kresťanskou trpezlivosťou, nie nemé vzdanie sa, tuposť a zúfalosť.

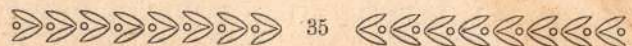
Šťastlivý ten učeník, ktorý sa na tento posledný, najvyšší stupeň dostal, ktorý smelo vstúpi do vysokej školy kríža na ruke božského Učiteľa; lebo tu stáva sa horké sladkým, tvrdé mäkkým, trpenie milosťou, bolesť radosťou. Ti, ktorí sa hodne v tejto škole učili a túto najvyššiu triedu dosiahli, premohli svet; čez horkú škrupinu zakúsili už prechutné jadro, vedia, čo je radosť v trpení a pochopujú, aké je to šťastie, za Ježiša všetko, i to najťažšie, znášať.

Začiatky školy trpenia.

Boh ma podivne viedol. To poznávam viac a viac s každým ďalším rokom mojej nemoci a ďakujem mu za to srdcom pohnutým.

Už od trinásteho roku veku svojho som viacej alebo menej trpela, a že sa tento tieň už na môj veselý detský vek zpusťil, že mi

toto prvé trpenie žiadnych veľkých bolestí nenarobilo sice, ale predsa nie jedno strádanie odo mňa žiadalo a viac menšieho zriekania mi naložilo, v tom vidím teraz prozretelnosť Božiu.

Bolo to prípravou k vážnej škole trpenia, do ktorej som neskôr bola uvedená. Boly to prvé nákresy k obrazu môjho života v nemoci, ktorý po dlhých rokoch, po nesčíselných svetlých a stínových čiarach ruka božského maliara dokonala.

Mojej mladosti pridružil sa za včasu tichý anjel, „trpenie“, ako stály sprievodca a učil ma strániť sa hlučných pôžitkov, utiahnuť sa do seba a v šľachetnom zamestnávaní hľadať svoju radosť, v zabúdaní seba svoje šťastie. Samota a utiahnutosť nemaly pre mňa nič strašného, nebála som sa ich.

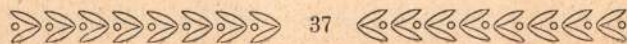
Podivno! Pri tom všetkom cítila som sa čím ďalej spokojnejšou a šťastlivejšou. Ó ako to dobre bolo pre môj neskorší život, že som sa tak zavčasu naučila strádať! Jak dobre to bolo, že moji drahí rodičia pri mojej výchove

mysel a obľubu moju predovšetkým k srdcu, k duchu obracali, že na moje duchovné vyvinutie, na vzdelanie srdca, na zvláštne zaľúbenie vážneho študia a užitočné zamestnávanie sa hlavnú váhu kládli!

Jak nevyslovne nešťastnou by som bola, keby som len pre svet žiť, len v zovnútorňých radošach a pôžitkoch uspokojenie hľadať vedela! Keď som ešte v rodičovskom dome žila, bez všetkej starosti, len v samej láske, trpela som zvláštnou náklonnosťou k zádumčivosti. Často prechádzala som z veselého žartu do zádumčivej vážnosti, a keď som spievala alebo písala, boly to piesne únavy, presýtenosti a vtedy bolo mi sotva 10 rokov. City ležaly vo mne ešte zmätené, neučistené, žiadnym bezpečným kompasom neriadené.

A jak podivne! Čím ďalej som žila, čím viac som trpela, čím hlbšie som vnikala do tajemstva trpenia, tým viac mizla táto zádumčivosť. Moji milí to vedia všetci. Ako pokračovalo trpenie, tak stávala som sa ľahostajnejšou a veselšou a keď som viac rokov ležala na

posteli, nebolo už po tom prechádzaní z jednej mysli do druhej ani stopy.

Zo snenia vzbudiac sa ku skutočnosti, neblúdila som už v tme. Najšla som vernú ruku otcovskú a chytila som sa jej, ktorá ma mala od tohoto času viesť, a riekla som dôverne: „Ponevác a jako to Boh chce“. A čo že vlastne chce Boh odo mňa? Boh zvolil si mňa pre svoju školu kríža a chce ma naučiť rozumieť učenie o kríži, ktoré prevyšuje každú múdrosť sveta.

Krok za krokom musela som ísť za ním, a ja urobila som to, a jak rada!

Keď milovala som ho detinsky a spolihala som sa na jeho slová. A čo som sa mala báť? Čo mohlo sa mi stať, kým rovnou cestou idem s ním? Len preč od neho bolo nebezpečenstvo a nešťastie, u neho požehnanie a šťastie, pokoj a blahoslavenstvo. O dušo moja! Keby som ti tak úprimne vedela povedať, akou vďakou naplňalo ma pocítenie tohoto požehnania jeho milosrdenstva!

□□□

Škola.

Uč sa mlčať!

Ty mlč, keď iní nariekajú:
koľko trpeli, trpeť majú . . .
ukrytisko v srdca dol
krušnej duše svätý bôl.

Uč sa mlčať!

Uč sa usmiať!

Usmej sa, keď má iný žalosť,
že už bolo slz preliatych dost.
V nenávisti svet žiaľ má
srdce-li ti bôl trína.

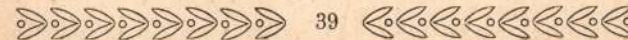
Uč sa usmiať.

Uč sa znášať!

Mlčať, usmiať sa, nenariekať,
škodnej radosti sa vždy zriekať,
márne túžby umárať,
bez reptania kríž svoj brať:
značí znášať.

Uč odpúšťať!

Keď tá nepravosť, krivda bije,
spomni si, že i pravda žije,
sila božskej mocnosti,
cvič sa v kresťanskej cnosti.
a odpúšťať! —

Uč sa čakať!
Neplač, nežiaľ a nenariekaj,
zkvitne i tebe čakaný máj:
srdce, plné únavy
dôjde cieľa úľavy.
Uč sa čakať!

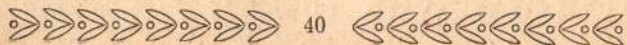
Uč sa zmierať!
Keď si života šťastie, lásky,
v hrob vložila, strhla sväzky,
to beh času, a muka,
znovužitia záruka.
Uč sa zmierať! —

□□□

K rozmyšľaniu.

K tebe-li sa bolesť dáka vkráda,
spýtaj sa jej tíško, čo si žiada:
nedá ti len Láska od praveku
bolesť k vôli slzám a náreku.

□□□

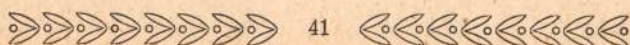
Trpenie je refaz, ktorá od zeme čahá až do neba.

Dcéruška jednej rodiny bola od svojho druhého roku chorá na chrbtovú kosť a nemohla stať na nohy. Zpočiatku úbohé dieťa vždy na rukách nosili, neskôr vo vozíku vozievali a vždy ho pozorne a starostlivo opatrovali.

Rana na chrbte pôsobila mu často hrozné bolesti a vtedy dala sa malá trpiteľka len na rukách otcových alebo matkiných uspokojiť. Rodičia prečasto prechodili celé noci s bedákajúcim dieťaťom hore dolu.

Neskoršie, keď dieťa stalo sa rozumnejším, ukazovalo mimoriadne nadanie a bystro pochopovalo všetko, čo počulo alebo videlo. Naučilo sa poznať Boha, radosť malo na utešenej prírode a chválilo Stvoriteľa vo všetkých dielach jeho.

I bralo účasť na všetkom, čo sa stávalo v rodine, ba hrdinsky utlačovalo svoje bolesti, aby zármutok rodičov milých nerozmnožovalo. Keď kvetúci krúžok jej mladších bratíkov a

sestričiek okolo Linušky veselo poskakoval, spočinulo ovšem jej veľké, duchaplné oko za okamženie žiaľne na nich, ale ona nezávidela im ani ich radosti ani ich zdravia.

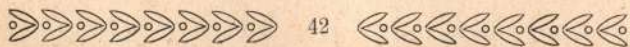
Aj ona mávala sladké hodiny, aj ona mávala tiché drahé zábavy so svojimi križkami, kvetami a obrazmi; najväčšou jej radosťou bolo, keď mohla sa so svojou matkou dôverne rozprávať, vtedy sa obyčajne rozprávaly o láske Božej.

Často ležala Linuška celkom ticho a rozmýšľala.

„Boh je dobrý!“ riekavala k tým, ktorí ju navštívili, „ja ho mám rada!“ Nie sú to záhadné slová na jazyku dieťaťa, ktoré nikdy zdravej hodiny života neznalo?

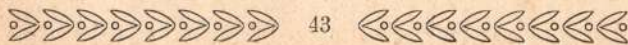
Tu prejavilo sa účinkovanie lásky Božej v jeho nezdravých dietskach tak nápadne!

Tu milosť Božia nezavadila o žiadnu prekážku. Rodičia siali a opatrovali v srdci svojho trpiaceho miláčka náboženstvo a bázeň Božiu, a ich semeno padlo na dobrú, náležite pripravenú pôdu.

Trpenie malú Pánovi neodcudzilo, ba ono priviedlo ju bližšie k srdcu jeho. Zázračné účinky milosti Božej bolo pozorovať na tejto mladistvej trpitelke; ona necítila sa odstrčenou, macošsky zaznávanou, keď prirovnávala sa k svojim zdravým, veselým bratom a sestram, k svojim bližným, ona žila temer šťastlivý vnútorný život so svojim Bohom o vo svojom Bohu, požívala o mnoho väčšiu účasť na jeho láske ako obyčajní ľudia, preto že i ona viac lásky dávala jemu.

Len v tvrdých, Bohu odcudzených srdciach účinkuje trpenie neblaho a škodne — šľachetné duše činí ono lepšími, dokonalejšími, ponevác sú schopnejšie milovať Boha. Tým, ktorí Boha milujú a hľadajú, stáva sa nepovedome vecou jasnou, že Boh niečo zvláštneho s nimi zamýšľa, keď im trápenie a nemoc posiela a že im väčší podiel chce dať na blahoslavenstve ako tak zvaným šťastlivým zeme. A cítili to aj rodičia malej Linušky, ktorí boli bohobojní israeliti. Pevne a veľkodušne verili v Boha a vedeli, že ich milované dieťa je v ochrane

Božej a v rukách jeho dobre skryté. Keď Linuška už v 13. roku veku svojho zomrela, povedali v bolestnom pohnutí tieto krásne slová: „Náš anjel je už u Pána Boha a prijíma odplatu za všetky trápenia svojho nevinného života. Nám síce povstala následkom jej odídenia nenahraditeľná medzera, lebo naša nemocná dcéruška bola sladkým stredišťom celej rodiny, ale my, požehnaní všetkými vecmi, čo ku spokojnému šťastnému životu patria, snadno mohli sme sa stať rozpustilými a boli by sme zabudli na Boha. Preto dal bolesť a žiaľ medzi nás, aby sme na neho pamätali. Linuška bola ako náš magnet, ktorý nepohnute ukazoval hore, a teraz stala sa páskou, ktorá naše zemské bytie a žitie s nebom nerozlučne spojuje.“

□□□

Rozjímanie utrpenia Ježišovho skrýva v sebe veľikú potechu.

Všetci svätí bez výnimky odporúčajú ako najlepší prostriedok k dľa možnosti dokonalému nasledovaniu Pána rozjímanie jeho života a smrti. Sv. Lev pápež hovorí: „Na isté môže úfať blahoslavenstvo večné, kto sa činí účastným utrpenia Kristovho“, a „ten“, hovorí Tomáš Kempenský, „najde snadno všetko dobré a užitočné i potrebné, kto sa nábožne cvičí v utrpení Kristovom.“ Sv. Bernard píše: „Nič tak neočisťuje od hriechov ako častejšie pamätanie na muky Kristove.“ Milý Spasiteľ sám riekol sv. Angele z Foligni tie potešiteľné slová: „Požehnaná buď od Otca môjho nebeského, lebo si mala útrpnosť s bolesťami mojimi“.

O serafovi lásky, sv. Františkovi, sa hovorí, že prosieval Ježiša, aby mu dal na javo, čím by ho mohol najhodnejšie ctíť a uctiť, a že na odpoveď slyšal tieto slová: „Passio Domini nostri Jesu Christi“, „utrpenie Pána

našeho Ježiša Krista!“ — Sme tedy na pravej ceste a nemôžeme blúdiť, keď utrpenie Pána našeho na sebe dokazujeme a cestou krížovou s ním ideme. Komu že aj pristane lepšie toto cvičenie jako nám nemocným? Či sme skrze utrpenie svoje milému Bohu nie istým spôsobom podobnejší, nežli ľudia zdraví? Veď život ľudský je drsná, tvrdá cesta, obkľúčená všelijakým nebezpečenstvom, a nikto, kto ozaj do neba sa chce dostať, nemôže ňou ísť ľahko a bez námahy. Musí zápasit' a bojovať, musí pokušeniu odporovať, musí vnád a rozkoši sveta sa zriekať a smelo, neohrožene zrovna hľadeť ku cieľu svojmu. Nemocné lúžko s jeho rozličnými podobami obetí a ťažkostí je ozaj krížovou cestou v najpravejšom smysle. Poďme len za krvavými šlapajami nášho Pána, nesme kríž svoj za ním, ktorý on pred nami hrdinsky nesie, a neostaneme bez potechy a občerstvenia; svätý prameň krve i nás pozhnaním zaplaví a láska jeho nás oblaží.

□□□

Buď vždy pokorný a skromný.

Nemoc nedáva nám práva k neskromnosti a náročivosti. Ľudia i na to vedia kedy-tedy povedať slovo k omluve, k ospravedlneniu, ale myslia to oni len na okamženie a práve ten, ktorý mal vrtoch nemocného dnes za prirodzený, bol by snád inokedy prvým, ktorého by také vlastnosti namrzely. Nauč sa v škole utrpenia predovšetkým iným to najpotrebnejšie, *skromnosť*. Riad a spravuj svoje žiadosti dľa pomerov svojho okružia, tých ľudí, na ktorých si odkázaný, dľa ich zamestnania a nálady, a zriekaj sa ich, jestli vidíš, že ich vyplnenie stálo by námahy a ťažkostí. Aj to ber do ohľadu, ako sa tí tvoji opatrovníci majú a či stihnú. Aj oni môžu byť jeden lebo druhý deň ustatejší, aj im môže byť nedobre. Vtedy nevyrušuj ich bez potreby z pokoja, na ktorý sa pred chvíľou uložili, ale čakaj a netráp ich svojimi namysleninami a detinstvami. Môj nezapomenuteľný priateľ a duchovný vodca, ktorý dávno

už v nebi odplatu vernosti svojej požíva, so zvláštnou obľubou držal sa toho náhľadu: „Jestli vás smädí, dieťa moje, alebo si niečo k svojmu občerstveniu žiadate“, riekaval mi, „a toto občerstvenie by vystávalo, lebo si vaši opatrovníci vašej prosby nevšimli, snáď ju ani nepočuli, alebo i na opakovanie z pamäti ztratili — ó, vtedy mlčte, poshovejte, nerobte nikomu výčitky, nezapričiňujte výstupy, ale trpte trochu žížeň s vašim Ježišom na križi; jestli že trochu nepohodlne ležíte, ako aj on tak tvrdo a bolestne ležal, vykonávate krásnu čnosť sebazapomenutia, ktorá rada každú príležitosť použije, aby si v zriekaní nejakú zásluhu nadobudla. A keď tak dľa tela toho obľahčenia sa zriekate, sošilňuje sa duša vaša skrze ľúbeznú cnosť, a tí, ktorí na vás zabudli a žiadneho pokarhania nedostali, iste poušilujú sa pri najbližšej príležitosti svoju chybu dvojnásobne napraviť. Kto vie, či priam toto vaše malé poshovenie, tá malá trpezlivosť, ktorú ste dokázali, chladné srdce nezohreje, nejakú dobrú myšlienku nevzbudí a vám vrúcneho priateľa

nezíska!“ — Nepočetne je tých malých vecí, ktoré nás tým, s ktorými spolu žijeme, dušo moja! príjemnými alebo neprijemnými urobiť môžu.

— Spravuj teda žiadosti svoje dľa toho; získaj si ich lásku, a dobre obídeš; sužuj ich vrtochami, nevrlosťou a mrzutosťou — a dostane sa ti rečí nemilých.

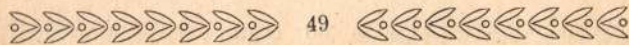
Za každú preukázanú službu ďakuj, o všetko pekne pros a tak ďaleko sa uponíž, že nielen sám vieš, ale i pred svojimi ošetrovateľmi vyznáš, že si im na trápenie. Len tak môžeš mnoho vyrovnáť a i svojmu bližnému byť k požehnaniu, ba aj príčinou jeho budúceho večného blahoslavenstva.

Sv. Katarína Sienská.

áto svätá bola jedna z tých hrdinských duší, ktoré márnosť sveta a jeho radosti opovržlivo nohami šliapaly a nad úzku

hranicu tohoto pozemského života k prerozkošnej odmene zrak svoj dvihaly, ktorá tých očakáva, ktorí tu statočne, zmužile bojovali. Jedného dňa, hovorí legenda, zjavil sa Kristus tejto panenskej svätej, v každej ruke držiac korunu. Jedna bola utešene pletená z voňavých kvetov každej farby a rozličného druhu, druhá pozostávala zo samých tvrdých pichláčov trňových. „Vol si“, riekol Kataríne; a ona bez rozmýšľania siahla po trňovom venci a vtisla si ho na hlavu.

Aj nám nemocným klade Kristus trňový veniec na našu posteľ, ostré, špičaté, pichľavé trne, ktoré pôsobia bolesť, ktoré tak bolestne rania, tak ostro vnikajú do kože, do tela; nevolili sme si ho sami; my boli by sme siahli po kvetovom venci, keby sme si boli sami mohli voliť. Ale Boh to ináč spravil, a trňový veniec, koruna z pichláčov, pochádza od neho. On sám ju nosil, ako kráľovským diademom ovil ňou svoje čelo a tým posvätil ju pre všetkých, ktorí ju v nasledovaní jeho nosiť budú. Keď sa naučíme dobre trpeť, vtedy ten

holý šíp vypučí ružičku za ružičkou, nebeské, nevädnuce kvety ako jasotné drahokamy budú ho ozdobovať na druhom svete.

Jak krásne bude nebo!

„Oko nevidalo, ucho neslýchalo a do žiadneho srdca ľudského nevniklo, čo Boh pripravil tým, ktorí ho milujú“.

Jak blažení budeme my potom s Bohom a u neho! Lebo my ho milujeme, keď trpezlive a radi trpíme pre neho.

Trpením dokazujeme lásku, a láskou budeme zaň odplatení. V šťastí milovať Boha nie je zásluhou, ale len istým celkom prirodzeným hnutím, ale v hodine zkúšky vytrvať, to ukazuje stupeň našej čnosti, dáva našej láske cenu. Boh chce nám pomáhať — Boh zná všetky okolnosti, všetky stupne utrpení, zná telesnú i duševnú nemoc — on sám všetko prtrpel — on kalich až na dno vypil, on nám pomáha, keď ho o to prosíme, a v ňom sme silní. „Všetko vládzem v ňom, ktorý ma posilňuje.“ (Sv. Pavel.)

*

V zjaveniach sv. Gertrudy čítame nasledujúce potešiteľné slová: „Tá pevná nádej, ktorú kto vo mne skladá, keď verí, že ja znám všetky jeho potreby a mám vôľu a moc, mu pomáhať, činí srdcu môjmu také násilie, že sa ani nemôžem zdržať, aby takému človekovi nebol na pomoci“.

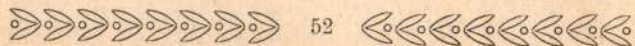

Neboj sa, nikdy nemodlíš sa nadarmo.

Byva otázka, či je žiadúce, ba či to nenie povinnosťou nemocného, aby vykonal všetko, čo len môže, by zase ku zdraviu prišiel?

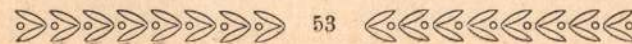
Ja celkom určite hovorím, že áno. Zdravie je po živote najdrahším a najväčším pokladom, a aby sme ho dosiahli, smieme zaiste všetko vynaložiť, čo z našich síl vystačí.

Jestli nám lekárska pomoc zdravie nenavrátila, máme ešte nadprirodzené prostriedky a cesty, a kým nie sú pôverčivé alebo iným spôsobom nepravé, iste smieme ich upotre-

bovať. Milý Spasiteľ vo svojom zemskej živote mnohým úbohým nemocným navrátil zdravie; práve v tomto ohľade činil veľké zázraky a túto zázračnú moc preniesol i na apoštolov. Koľko zázrakov stalo sa od toho času skrze pomoc matky Božej Marie, skrze milých svätých a ich ostatky a skrze ich prímluvu na rozličných pútnických miestach! Prečo nemalo by byť dobre, jestli že si nemocný ulavenia a uzdravenia praje a, keď už každú ľudskú pomoc nadarmo upotrebil, i k nebeským pomocníkom sa utieka, presvätú Matku Božiu a milých svätých vzýva, aby mu pomáhali, keď nejaký sľub učiní a od toho svoje uzdravenie očakáva?

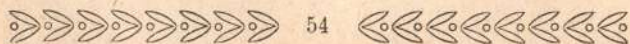
Nech robí, ako mu srdce hovorí! — Nech sa modlí o uzdravenie, nech sľubuje, že pri navrátené zdravie svedomite ku cti Božej vynaloží — len to jedno nech nezabudne: „Ale nie, jako ja chcem, o Bože, ale tvoja vôľa nech sa stane!“ To nech bude základom všetkých modlitieb, lebo bez toho žiadna neľúbila by sa Bohu.

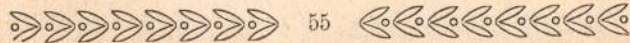
Ale keď sme sa v pevnej nádeji modlili, všetky možné sľuby porobili a milých svätých o pomoc vzývali, a predsa neprišlo vyzdravenie, keď toľko nábožných duší v rovnako dobrom úmysle za nás a s nami sa modlilo a predsa vyslyšania nedosiahli — ani vtedy nesmieme ani zúfať ani zarmucovať sa.

Žiaden „Otčenás“ sa neztratí, žiadna dobrá modlitba sa darmo nevykoná; to musíme silne veriť. Keď nepomáha tak, ako sme si to sami žiadali, bude pomáhať inak, asnaď o mnoho lepšie a primeranejšie. Aj táto zaiste často opakovaná zkúsenosť nesmie nás mýliť, že mnohé ináč vypadá, než sme si žiadali, ba že sa priam opak toho stáva, čo sme vyprosiť chceli a nič nebýva nám popriate z toho všetkého, čo sme očakávali. To sú tie nevyzpytateľné tajomstvá lásky Božej, ktoré niekedy ešte na tomto, ale najviac na druhom svete zreteľne a jasne budeme vidieť a rozumieť. Ale že každá modlitba Boha milujúcej duše požehnanie prináša, to je moje silné presvedčenie, a tak držím i modlitbu nevinných detí

a prímluvu chudobných za doprosta neprechýbnú.

Jestli tieto pri všetkej vrúcnosti nedôjdu vyslyšania, musíme na isté veriť, že Boh chce niečo lepšieho a užitočnejšieho darovať, preto odopiera prosbu, s ktorou sme sa k nemu obrátili. Nič nepreháňam, keď vyslovujem svoje presvedčenie, že všetky tie mnohé a mnohé modlitby za moje vyzdravenie a zdravie, ktoré z úst nábožných kňazov, nevinných detí, verných priateľov, vďačných a šlachetných duší k trónu Božiemu vystupovali, neboly nadarmo. Ano, ja verím, že krom Boha len týmto modlitbám mám to ďakovať, keď som nie len trpezlivo a oddane, ale i s veselým srdcom a rada trpela a mnohé potechy, mnohé radosti, mnohé sladkosti zakúsila, o ktorých sa zdravým ľudom ani nesníva! Boh síce nevyslyšal modlitby tých ľudí, ktorí ho prosili, aby ma uzdravil, ale za to učinil mi križ ľahkým a trpenie sladkým, a tak to každý človek zkusí, ktorý sa k nemu s dôverou utieka.

Credo (Verím) trpiacich.

Od Abbé Gerbeta.

Verím, o môj Bože, že keď s oddanosťou trpím, vykonáva sa na mne utrpenie Kristovo.

Verím, že všetky stvorenia tejto zeme, ktoré pod následkom hriechu dedičného trpia, očakávajú deň zjavenia Syna Božieho.

Verím, že tu nemáme stáleho bydliska, ale v budúcnosti iné očakávať musíme.

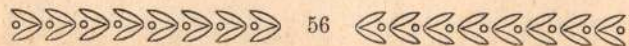
Verím, že tým, ktorí Boha milujú, všetko k dobrému poslúži.

Verím, že v radosti žať budú, ktorí v slzách siali.

Verím, že tí sú blahoslavení, ktorí v Pánu umierajú.

Verím, že naše navštívenia dopomôžu nám k večnej sláve, lebo my hľadáme na neviditeľné a nie na viditeľné, lebo toto je pominuteľné, ale to je nepominuteľné.

Verím, že telo z prachu oblečie sa v neporušiteľnosť a naša telesná schránka odeje

sa nesmrteľnosťou, keď smrť zanikne vo víťazstve viery.

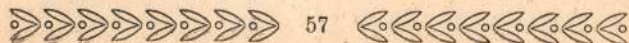
Verím, že Boh každú slzu s oka spravdivého sotre, že nebude smrti, ani zármutku, ani lkania, a že ich bolesť vezme koniec, preto že všetko na tomto svete je pominuteľné.

Verím, že Boha s tváre do tváre vidieť budeme.

□□□

Nemocný, a bez kostola!

Skutočne to nieje najmenšia obeta pre dušu, ktorá Boha miluje, ktorá navykla ho usilovne vo svätostánku pozdravovať a pobožnej obei pri verejných službách Božích sa pridružovať. V kostole je všetko k tomu spôsobené, aby povzbudzovalo k pobožnosti. Oko vidí len náboženské, na Boha a sväté vzťahujúce sa predmety; organ, spev, hudba ba i tá spojená hlasná modlitba účinkuje v tomto smere po-

vzbudzujúce. Ovšem najde roztržitosť skrze rozličné predmety vždy a všade, teda i v kostole, prístup, ale predsa máme tu o mnoho viac zbroje naporúdzi, ktorými roztržitosť premáhať môžeme.

A jak vznešené je to zvonenie? Už vážne a slavne, už veselo a plesne nese sa zvuk zvonov k nebesám: jak mocne fahá to srdce zbožné k Bohu, do jeho domu, do jeho chrámu! Ach, ako som si za všetky tie dlhé roky mojej nemoci túžobne žiadala, len toľkokrát ísť do kostola, koľkokrát leniví a ľahostajní kresťania, ktorým zvony takmer do postele zvonja, túto povinnosť zanedbávajú, len toľkokrát byť na sv. omši, koľkokrát to tí zameškávajú, ktorí by to mohli urobiť. Ťažko je, doma sa modliť pobožne, ba veľmi ťažko, najmä keď sa nemôžeš do svojej samotnej izby utiahnuť.

Už tá okolnosť, že musíme sa modliť medzi ľuďmi, ktorých máme okolo seba, že zariadenie našej izby, zamestnanie a práca našich domácich, nedá nám zabudnúť, kde sa nachádzame, ruší našu pobožnosť.

Aj osoby, ktoré okolo nás žijú, neraz vystavujú našu trpezlivosť v tomto ohľade najtvrdšej zkúške. Viac z obyčaje, jako zo zlého úmyslu prichádzajú, keď sa modlíme, so svojimi otázkami a návrhmi, svojimi prosbami a žiadosťami k našej posteli, rozprávajú medzi sebou blízko pri nás hlasno o svojich všelijakých záležitostiach a uspokojujú sa tým povedomím, že veď ich chorý má dosť času aj neskoršie vykonať svoju pobožnosť.

Sv. Johanne Chantalskej prichádzalo neraz prerušiť svoju domácu pobožnosť, aby šla k manželovi svojmu, ktorý ju k sebe volal; „vtedy“, vyprávajú jej životopisci, „vždy navracala sa k svojej modlitbe tichá a trpezlivá bez toho, že by i najmenej ukázala nejaké namrzenie“. Tento príklad majú i nemocní nasledovať.

V ich domácom väzení leží veľké úskalie, na ktorom by sa ich dokonalosť ztroskotat mohla, veľké pokušenie pre ich pobožnosť. Tu musíme predovšetkým vedieť, že je to ťažká obeta, v takých okolnostiach dobre sa modliť.

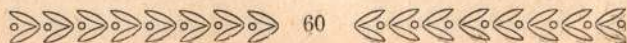
Ale čím väčšia je obeta, tým väčšia je i naša zásluha.

Urobme, čo z nás vystačí. Vystavme si v najnútrajšom kútiku duše modlitebničku a ufahujme sa do nej tým častejšie. Modlime sa, tak dobre, ako sa pobožne môžeme.

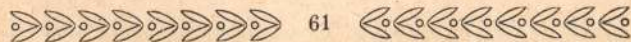
Ťažkosti, roztržitosti, vyrušovania složme k nohám milého Spasiteľa ako obeť. Jestli sa namáhame, dobre sa modliť a máme k tomu dobrú vôľu, Boh túto našu obeť tak milo prijme, ako keby sme k nemu v kostole ticho a nevyrušene hovorili.

Veď on hľadá na srdce — na dobrú vôľu a nedostatok nahrádza svojou shovievavou láskou. Bez pochyby lepšie modlieva sa v dome Pánovom, kde duša pre zovnútornejšie veci nevybočí z pobožnosti.

Ale my nemocní musíme sa tým uspokojiť, že modlitba, ktorú s namáhaním konáme, snáď priam preto má viac zásluh u Boha ako v sladkosti a vo vrúcej láske, bez pretrhovania a vyrušovania vykonaná, musíme veriť, že túžba po navštevovaní kstola

je viac hodná, ako návšteva len z povinnosti alebo obyčaje vykonaná, — Boh tu žiada od nás toto strádanie a my sa tomu protivíť nesmieme. — Podstatne môže byť osladená táto naša domáca pobožnosť, keď privykneme v cirkvi našej a s ňou rok za rokom žiť. O jaká radosť, aká premieňavosť, aká sladkosť z toho pochádza! Keď veriace srdce na Vianoce sväte detinstvo Ježiša a jeho veľiké vykupiteľské dielo rozvažuje, keď nás zobudzajúca sa príroda na vzkriesenie Pána, letná páľivosť doby turíčnej na účinky lásky Ducha svätého v dušiach veriacich upamätuje, keď láska kresťanská koná oslavu svätých a potom k hrobom drahých zomrelých nás vede, keď medzi týmito vynikajúcimi slavnosťami katolíckej cirkve všetky tie väčšie i menšie sviatky a pamätné dni svätých zaskvejú sa ako hviezdy, ktoré vo večnom kruhu okolo slnca chodia, a koľko potechy, koľko povzbudenia, poučenia a občerstvenia vychádza z toho pre nás! Život svätej cirkve našej je večne svieži prameň milosti, ktorý nikdy nevyschýňa a každého ob-

čerstvuje, posilňuje, kto prichádza, aby z neho
načieral.

□□□

Moja útecha.

Trpeť nie je detská hra,
nemoc nie je radosť:
zdá sa mi tak mnohoráz,
žeby jej bolo dosť. —

Mojej mäkkej povahe
preťažko to padne,
každým dňom keď nový kríž
na pleciah mi sadne.

Úsmev, ktorý vás blaží,
ťažko sa mi darí,
nocou zplatiť ho musím
slzou na mdlej tvári.

Pominula by som sa
žiaľom, biedou, bôľom,
keby Boh ma netešil
častejšie svojím slovom.

Keby z jeho svätých rán,
jasný neprýštil zdroj,
v ktorom ztíchne, otmie
ťažký, krutý bôľ môj.

Kohút rano keď veští,
duch môj viery plný
k žriedlu spiecha a načre
z jeho spasnej vlny.

Vnorím v svätú hlbinu
život, svoju lásku;
novou silou prežijem
deň zas s Bohom v sväzku.

□□□

Buď vlúdny, láskavý k svojim ošetrova- teľom (opatrovateľom).

Niekedy, dušo moja milá, býva to vecou
veľmi pochopiteľnou, že nás neustále
trápenie roztrpčuje a veľmi citlivými, popud-
livými činieva, tak že už jedno hlasné slovo,
jeden ostrejší hlas v našej blízkosti, pôsobí
nám nevyslovnú mukú. Ale ako učeníci križa
musíme si dôkladne dať záležať na vlúdnosti
a láskavosti k našemu okružiu a najmä k našim
ošetrovateľom.

Nie všetci nemocní sú tak šťastliví, že môžu
mať znamenitých ošetrovateľov. **K** ošetrova-

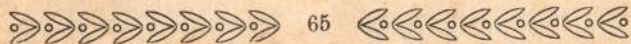

niu nemocných treba veľmi mnoho, meno-
vite treba velikej lásky. Preto je matka naj-
lepšou a najprirodzenejšou ošetrovatelkou ne-
mocných; ošetrovanie vyžaduje trpezlivosť a
sebazaprenie, i rýchle porozumenie a pri-
rodzený takt, ktorý nečaká, kým nemocný bude
žiadať, ale sám vie uhádnuť čoho nemocný
potrebuje. K ošetrovaniu nemocných patrí
naposledy istá ľahkosť pohybovania, istý do-
bročinný spôsob obcovania a bezpečná ruka,
ktorá všetko obratne chytá. I veselá myseľ a
pokoj bez nudy, i útrpnosť bez náruživosti
a obetovavosť, ktorej sa nič nehnuší, nič
neoškľiví a všetky, i tie najťažšie i najne-
patrnejšie služby ticho, nežne a láskave koná.
Ale jak ťažko to všetko najdeš v jednej osobe!
Ale my ani nechceme žiadať to najlepšie, pri-
staneme i na niečo nedokonálejšieho a budeme
povďační naproti tým, ktorí sú ustanovení k
nášmu ošetrovaniu. Keď vieme, že nám dobro-
denia ošetrovania z lásky preukazujú, už to
nám je mnoho hodné, lebo láska vyrovnáva
všetko. Musíme aj svojou pokorou pomáhať.

Keby sme chceli byť vždy pokornými, hneď
vedeli by sme, že po pravde ani nezaslúžime
zvláštnych ohľadov a museli by sme i tak byť
spokojní, keby nás bez pomoci ležať nechali:
vtedy by sme sa nebúrili. My sme tuším o
mnoho menej dobrí, ako iní úbohí nemocní,
ktorí samotní a opustení ani to najpotreb-
nejšie nemajú a na tvrdom lúžku v biednom
byte živia. Prečo by nám malo lepšie byť,
ako tým? Prečo my chceme, aby sa nám
každá žiadosť vyplnila, kdežto tí strádaajú?
Aké že lúžko mal sám Ježiš? Kde spočívalo
toto najkrásnejšie, panenské telo, kde jeho
zranené, ztrýznené, údy? Kto podopieral tú naj-
drahšiu hlavu, kto zkúpil tú v smrteľných
mdlobách zbladnutú tvár? kto ovlažoval suché,
zimničným palom spálené ústa, kto obväzoval
otvorené rany? Čo by mu bolo patrilo, a čo
mal? „Ako som môjho zraneného Ježiša videl“,
zvolal sv. Bernard, „od tých čias nemôžem
žiť bez rán!“ A ty môžeš sa na tvojho zrane-
ného Ježiša dívať a ešte ponosovať sa?

Buď vďačný každej ruke, ktorá ti ide

poslúžiť, i čoby ako neobratná bola, a čo by ti ako nepohodlne postel poprávala — buď vďačný a trpezlivý! Váž si tú dobrú vôľu, ktorá ti chce pomáhať nado všetko. Privykaj všetko spokojne prijímať a k tomu, čo nespôsobne a neobratne vypadne, mlčať. To je veľká zásluha, taká opravdu tichá a svätá zásluha, lebo o tom nikto nevie, lebo sa nazdajú, že ťa dobre obslúžili a nemyslia, že ty cvičíš sa v zriekaní a v seba zapieraní. Takou trpezlivosťou mnoho vyrovnáš, čo tvojmu ošetrovateľovi na zručnosti chýba, a tvoja obeť neostane bez odplaty. Už ľudská opatrnosť nám nakladá, aby sme naproti tým, od ktorých ochoty žiadame, neboli nepriateľskí. Čím priateľskejšími sme my, čím vďačnejšími za všetko, čo sa nám preukazuje, tým lepšie mávajú o nás starosť, tým radšej nám pomáhajú. Častejšie hovorme našim ošetrovateľom, že si tým trápením, ktoré s nami majú, stupne do neba stavajú, že im Boh niekedy odplatí každú službu z lásky, každý pohár vody, každý dobrý skutok telesného milosrdenstva. Ne-

boli by ľudia, keby takú chválu radi nepočúvali, a my tak obľahčíme ich úlohu. Ktoré ľudské srdce zavrelo by sa pred vďačnosťou, ktoré nepripustilo by k sebe čestne zaslúžené uznanie? Ale tu hovorím len o *dobrych* ošetrovateľoch a o *dobrej* vôli; lebo jesto i takých ošetrovateľov nemocných, ktorí nemajú ani lásky ani porozumenia pre trpiacich, ktorí v nich len ošklivú farchu vidia a len z nútenosti robia, čo musia. Ale ani na týchto nesmieme zľazovať si a šomrať. Bol by to olej na ich oheň. Nie zriedka premáha nežná láska odpor a premieňa netrpezlivosť a ľahostajnosť v opak. Možná vec, že bieda potrvá len na čas. Boh nedá svojmu nemocnému dieťaťu trpeť veci neznesiteľné. On zkuša niekedy, ale aj zas pomôže, najmä keď jeho pomoci súrne potrebujeme. Múdry správca všetkých srdc bere aj ľudí a pomery izby nemocného do svojej opatery a jako bez jeho vedomia ani vrabec nespadne so strechy a ani vlas s našej hlavy, tak bdie jeho oko nad nami, jeho nemocnými dietkami, a nedopustí, aby sa niečo stalo, čo

by nám bolo na škodu. Slová: „Do rúk mojich vpísal som Ťa“ od počiatku nevyslovne potešiteľne účinkovali na mňa a vždy ma uistujú, že som dobre skrytá, kým ma drží pevná ruka môjho Spasiteľa.

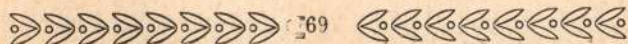

Tým, ktorí Ťa navštevujú, ukazuj dobrý rozmar (dobrú vôľu).

Jesto dosť takých ľudí, ktorí ostýchajú sa navštíviť nemocného. Boja sa nakazení, alebo hnusí sa im zlý vzduch, alebo majú strach, že niečo uvidia alebo počujú, čo by sa ich nemile dotklo? To, myslím, bude len vedľajšou príčinou, hlavná príčina bude v inom. Oni totižto boja sa mrzutej tváre, zťažôb a sĺz, zbytočného bedákania, závistných poznámok, slovom boja sa zlého rozmaru, zlej vôle! O tom sme my, úbohí nemocní trochu zle rozchýrení. Ale v tom strachu a bojazlivosti iných väzí zároveň dobré naučenie pre nás.

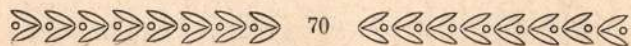
Keď chceme, aby nás ľudia radi navštívili, nesmieme byť zlej vôle, aspoň nesmieme ju ukazovať, nesmieme bedákať, ani svojimi zťažôbami iných obťažovať. Mnoho je ovšem ľudí, ktorí majú mäkké, citlivé srdce a to odpustia a za vec prirodzenú považujú, keď v nemocnej izbe netrpezlivosť najdú, ba oni mávajú i pre popudlivosť a dráždivosť nášho položenia vyhovorky. Ale keby sme ich trpezlivosť a shovievavosť veľmi často a pridlho vyzývali, aj to najlepšie srdce zunovalo by to večné bedákanie a pomaly prestávaly by jeho návštevy u nemocného. Prirodzená vec, že sa aj sústrasť (sútrpnosť) otupí, a to tým viac, čím viac nás opanúva nevrlosť a bedákanie. Teda treba sa nám mať na pozore. Keď už náboženstvo zakazuje nám proti vôli Božej netrpezlivo sa stavať — lebo prikázania Božie platia tak nemocným ako zdravým — tým viac má nás k tomu pohýňať vlastná múdrosť, aby sme boli vďační ku každému prejavu priateľstva. Nesmieme zaznávať obeť, ktorú nám iní svojou návštevou prinášajú; nám musí to byť

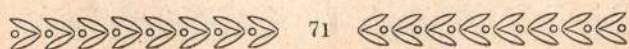

jasné, že tí *nám* preukazujú dobrodenie alebo láskavosť, ale nie sebe, keď preto prichádzajú k nám, aby nás ošetrovali. S nemocnými obcováť je vždycky obeta, a len dľa okolností a pomerov viac alebo menej ťažká.

Bavíť sa v izbe nemocného, k tomu nemá každý človek chuti; a nám nijako nepristane byť príliš citlivými; naopak tým povďačnejšími musíme sa dokazovať k tým, ktorí sa nás nestráňa. Keď niekto pri krásnom počasí zriekne sa prechádzky do prírody, aby nám hodinu vyrazenia poskytol, keď niekto v lekáku, v búrke k nám príde, aby nám pomoci a občerstvenia podal; keď niekto z lásky u nás v noci ostáva, aby nám temné myšlienky veselým rozhovorom rozháňal, ale zvláštne keď k nám milé slovo prehovorí, ktoré nás teší a povzbudzuje, keď sa s nami modlí alebo z dobrej knihy nám číta, ó jak vysoko máme takú službu lásky ceniť! Špatná a sebecká vec, keď nemocní len na seba myslia; oni majú priam tak ako zdraví plniť povinnosť lásky k bližnému. Nesmieme si namysleť, že nám nemoc

nejakú výsadu, zvláštne osobné právo k tomu dáva, aby sme naproti iným boli bezohľadní a pre svoje trpenie ich trápili a mučili. Naopak, my musíme so všetkou láskou bolesť svoju utlačiť a seba zapreť, nakoľko len vládžeme, aby nikto neriekol, že sme nespravedliví. Len keď sa nás spýtajú, máme vlastne o sebe hovoriť a nikdy nesmieme priateľom srdce obťažovať našimi žalobami. A jestli máme to šťastie, že nás takí navštívia, ktorí nás zrovna na Pána Boha upamätajú a odkazujú alebo nás v znášaní nášho križa posilňujú — ó vtedy máme desaťnásobnú príčinu k úprimnej povďačnosti. Také návštevy sú blaženými okamžikmi, ktoré nám Boh k nášmu potešeniu posielal a pre ne máme vďačne inokedy snažiť menej milú návštevu prijať, a strpeť bez toho, že by sme zlú vôľu ukázali. Kto to môže vedieť, či náš príklad nebude dobre vplývať na jedného lebo druhého človeka? Preto musíme každú návštevu bez rozdielu vítať dľa možnosti s dobrou vôľou. Keby sme tak smýšľali, že v každom, kto nás navštívi, prichádza milý

Spasiteľ sám k našej posteli, alebo keby sme aspoň v každom víťali posla jeho milosrdnej lásky, vtedy, dušo moja, nebolo by veľmi ťažko víťat všetkých láskave.

□□□

Miluj, aby ťa milovali.

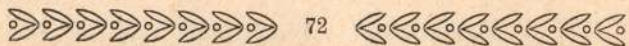
Láska lásku budí“, je staré príslovie, a jedna nemecká pekná báseň začína sa takto: „O miluj, kým milovať môžeš!“

Tuším niet človeka, ktorý by tak bol potrebný lásky, ako človek nemocný.

Veď láska je vlastne slncom nemocného, bez ktorého mrzne, bez ktorého sa biedne a nepohodlne cíti, bez ktorého takmer ani obstať nemôže

Nehovor nikto: „Čo mňa po tom, či sú mi ľudia naklonení a či nie, či ma milujú a či nenávidia; to mi je jedno;“ nehovoriš pravdu, lebo v každom srdci ľudskom skrytá je túžba po láske.

A komu že to lepšie padne, ako nemocnému, keď badá, že niektoré srdce s ním cíti,

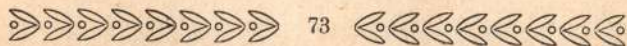
že mu niekto rozumie, s ním trpí a úprimne si žiada, aby mu lepšie bolo?

Ale aby sústrast, sútrpnosť, ktorú vlastne každý dobrý človek k posteli svojho nemocného spolubrata alebo spolusestry prináša, premenila sa v lásku, v úprimnú náklonnosť, nesmia ho žiadne vrtochy, žiadne mrzutosti a horké slová, ani vonkajšie neprijemnosti zastrašiť.

Nemusím ani hovoriť, že aj to padá na váhu, ako sa nemocný preukazuje.

Nič nemá robiť alebo hovoriť, čo by sa zdravému človekovi hnusiť mohlo, nemá prí mnoho alebo pripodrobne o svojej biede a nemoci rozprávať, má najväčšiu čistotu v svojom odeve a vo všetkom okolo seba udržovať, má nielen sebe k vôli, ale i pre iných o dobrý, čistý vzduch vo svojej izbe úzkostne sa starať. To všetko môže mu návštevu učiniť milou a príjemnou, ale v opačnom prípade i odpornou a príkrou.

Príťažkou obetou to nesmie byť, teba navštíviť, dušo moja! Hľaď si získať lásku! Nebuď ľahostajná naproti tomu.

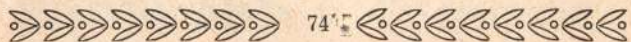
V samotných hodinách sossbieraj si malú zásobu láskyhodných vlastností, a vždy ber k pomoci svoju prívetivú tvár, svoju najlepšiu vôľu (náladu), svoje najveselšie slová, keď dostaneš návštevu. Nerob to zo svätuškárstva alebo aby ťa druhí za to chválili, ale z tej úprimnej žiadosti, aby ťa milovali. — Miluj ty sám, a snadnou ti bude vecou, získať lásku. Ľudia majú z toho radosť mať, že ťa mohli navštíviť, ale nie radi byť tomu, že tým neprijemnú prácu, alebo povinnosť odbavili — majú si ťa vážiť a tvoje slovo a tvoj úsmev, tvoju prívetivosť a zábavivosť.

Tvoja smrť má citeľnú medzeru nechať v tom kruhu, ktorému prislúchaš, vtedy nezabudnú na teba ani v modlitbách.

Myslievaj na to! Pros tých, ktorí ťa navštevujú, aby sa niekedy modlili za teba a pomáhali ti po smrti.

Zabezpeč si čo najviac rúk, ktoré by ťa potom k Bohu zdvihly, o jeho milosrdenstvo prosily a za teba sa modlily.

Jestli ťa veľmi milovali, ani ťa tak chytro

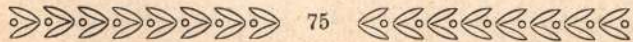
nezabudnú. A zbožná prímluva je mnoho hodná; pre ňu nestráň a neľakaj sa žiadneho sebazaprenia.

□□□

Nepriateľ nemocného.

Poznáš ho? Musím ti ho pomenovať, toho nepriateľa, ktorý tvoju izbu robí ti väzením a tvoj život peklom? Je v tebe samom; je to *tvoje vlastné ja*, tvoje *sebecstvo*, tvoja *samoláska!*

To musí preč od teba, jestli chceš obstojne sa udržať a malomyseľnosti vyhnúť, ktorá ináč ľahko ťa opanuje. Sebecstvo leží vlastne v prirodzenosti nemocného. Či nemocné deti po väčšine nie sú rozmazané a samovoľné? Či nehovorí sa o chútkach a vrtochoch nemocného, ktorým sa musí stať po vôli, alebo či nemocný nenie náchylný seba ľutovať a na základe toho jakési osobné práva nárokovať? Jeden anglický spisovateľ hovorí: „Po pravde je to vecou pri-

rodzenou, že všetci nemocní sú sebeckí, lebo bolesť a nepohodlie viažu človeka tak rečeno mučiacimi putami k sebe samému (k vlastnému ja). A jestli niektorá duša vzdor tomu nežnú lásku a láskavú shovievavosť ku svojmu okružiu preukazuje a trváce zachováva, tá musí bohatou plnosťou šlachetného smýšľania vládnúť“ (Bulwer, Devereux). V týchto slovách je toľko ducha, koľko pravdy. Šlachetné smýšľanie a dobrota srdca sú lieky proti sebecktvu a jeho zlým zjavom. Nemocný nech novú, ešte horšiu chorobu nepridáva k tej, ktorú má, ale smele a statočne nech bojuje proti svojmu vlastnému „ja“. Kým to „ja“ (svoje žiadosti) nepremôže, bude sa vždy zle cítiť, a preto by som každému z najhlbšieho presvedčenia privolal: „Znivoč seba a budeš žiť obstojné a zabezpečíš si pokoj vo svojej izbe.“ Tvoja blízkosť musí byť príjemná, obcovanie s tebou nesmie nikomu ťažkosť robiť, tvoje trpenie nikoho vyrušovať; ľudia majú zabudnúť, že sú u nemocného a žaloby a ponosy nemajú ich na to upamätávať, že to

so strany nemocného obeta, niekedy väčšia obeta, ako si myslíme a iní rozumejú; ale čím by bol kríž bez obety? Ako dal by sa myslieť postup v duchovnom živote, ako samé bytie kresťana bez obety? Pri všetkej láske je nemocný vždy do života rodiny rušive vrazeným klinom. Potrebuje jedno-druhý; nevie si pomôcť, nevie sa hnúť a musí čas tretieho pre svoje rozličné potreby zaujímať. Nemá byť hnevany, dráždený, rozčulovaný, môžu ho za dlhší čas samého nechať, lebo by tak naskrze bez pomoci ležal. Lekár, lekárňa, všelijaké lieky sú nevyhnutelné, drahé potreby, ktoré mu nemôžu odopreť. Krik detí, hudba, ba už vrždiace dvere a hlasné kroky môžu mu byť na obtížnosť. Jestli že teda jeho okružie tieto a iné ohľady pre neho zachováva, nuž je to nesmierne mnoho, a nemocný by to nikdy nemal zabudnúť. Nech pováži, že nielen on obetuje, ale že aj jemu prinášajú obety, a trebárs i za svoje trápne polozenie nemôže byť zodpovedným, za svoj chrobný stav nemôže, to isté platí i o tých druhých. Aj oni nič ne-

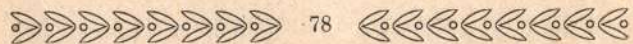
môžu za jeho nemoc a trápenie, a pre zdravého človeka bola by niekedy veľmi ťažká vec, vmysleť sa do citov nemocného.

Teda už prostý rozum nám hovorí, aby sme za všetko, čo nám robia, boli vďační a nebrali to tak, ako by sa to samo sebou rozumelo, lebo iste hrozne biednymi a pošutovania hodnými by sme sa cítili, keby nám všetky tie ohľady, obety a pozornosti odopreli, ktoré naše nemocné lôžko ako obyčaj, ktorá sa sama od seba rozumie, obkľučujú.

Si nemocný, buď teda shovievavý s chorými.

Nie je dané každému človekovi, trpeť zmužile a pokojne. A takí, ktorí daromné bedákanie a úzkostné kvílenie zapovrhujú a dovedú ticho znášať, čo im znášať prichodí, snadno stávajú sa naproti svojim trpiacim bližným, ktorí nie sú tak hrdinskí, ako

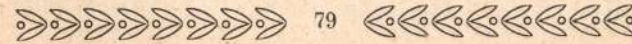

oni, netrpezlivými a pre ich nariekanie mávajú len studenú ľahostajnosť alebo zarmucujúci posmech. Takéto chovanie sa, s ktorým sa častejšie stretávame, ako by človek myslel, je nebezpečným úskalím, na ktorom sa láska kresťanská veľmi snadno roztraskotáva.

Býva to popredne prirodzeným následkom osobnej márnomyseľnosti a spokojnosti so sebou a máva svoje korene v sebeckve a preceňovaní seba. My musíme, jestli chceme byť pravými učeníkmi Ukrižovaného, vždy byť ponížení a láskaví.

Možná vec, že našu hrdinskú myseľ v nemoci už príčasto obdivovali alebo naše mlčanlivé trpenie tak dlho vôbec obdivovali, až sme naposledy začali privysoko myseľ o sebe a vycvičili sme sa v trpení.

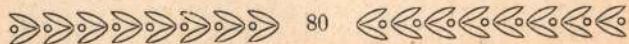
Jaknáhle o dojímavej trpezlivosti svojho bližného alebo o jeho trpení počujeme, jaknáhle vidíme, ako ľudia sústrast, útrpnosť s ním majú, už nenadále vkráda sa hadík, „žiarlivosť“ menovaný, do nášho srdca a uštipne ho celkom nemile a vzbudí v ňom pocit pohoršenia, hnevu.

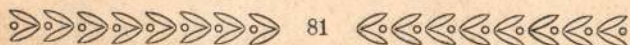

„Daj sa mi Bože,“ sipí, „kolko rečí, kolko sústrasti, kolko ľutovania, za čo, pre čo, ako keby som ja práve tolko, ba ešte o mnoho viac a dlhšie už nebol pretrpel.“

Inokedy vypráva nám zlostné hadisko, že tí, ktorí sotva niekoľko týždňov ležia na posteli, cítia sa nevýslovne nešťastnými, lebo sa im to už zdá byť celou večnosťou. — „Čo že máme potom my hovoriť, ktorí už roky nepohneme sa s postele, my, ktorí ani nádeje nemáme, že by sme sa kedy križa zbaviť, ozdraveť mohli?“ — Pri takom porovnávaní pravda že ukazujú sa zmužilí, statní učenici križa v najlepšom, najvýhodnejšom svetle; ale namyselnosť a vysokomyslnosť by sa ich pravda nemala týkať. Verní učenici Pána nesmú nikdy spokojní so sebou nad svojich spolubratov sa vynášať, nikdy kameň výčitky na nich hádzať. Pri pokojnom rozvážení vecí musíme si povedať, že takí, ktorí na každú maličkosť sa žalujú, alebo potechu a pomoc v tom nachádzajú, keď ich druhý ľutuje, sú ešte nováčkovia v škole trpenia, v ktorej, ako všade, hlavnou

vecou je cvičenie, a v ktorej sa my už dlhé roky učíme. Ďalej udeľuje Boh trpezlivosť podľa veľkosti a ťažkosti križa. Ani my nevedeli by sme vždycky byť trpezlivými, keby nám nepomáhal, keby nám milosť svoju odoprel, — kto vie, ako by bolo potom s tou našou vychvaľovanou hrdinskosťou? — Napokon dalo by sa i na príklade tých horekujúcich nemocných poznať, ako snadno môžu svojim príbuzným, ošetrojúcej rodine pri všetkom jej šľachetnom smýšľaní, pri všetkej jej obetovavej ochotnosti, stať sa obťažnými a ako by sa to aj nám stalo, keby sme ich nasledovali. Nemocným, ktorí len na čas trpia a skoro vyzdravejú, smieme o mnoho skôr odpustiť ich mrzutú vôľu, lebo prechod zo zdravého, veselého života do nemocnej izby je ťažký; ale so začínajúcim vyzdravením vracia sa i dobrá vôľa, veselosť, a čo chvíľa vymiznú smutné časy z pamäti — nie je to tak s nami, vždy nemocnými. S roka na rok na posteli, potrebujeme pre každý nový deň novej lásky, novej shovievavosti, novej trpezlivosti. Priam z tej

príčiny musíme byť zvláštne milí, láskavi, dobrí a oddaní, aby nás nezunovali a nás ako za zbytočné zlé v rodine nepovažovali. A na posledy práve nám, ktorí sme sami už toľko násobne trpeli a ešte vždy trpíme, najlepšie pristane, aby sme boli sútrpní a milosrdní ku všetkým trpiacim bližným.

I keby to našu samolásku stálo malé premáhanie; keby sa nám to horekovanie a bolestné bedákanie prehnánym byť zdalo, nechajme to na Boha, nech on ocení trpenie a zásluhy trpiaceho, seba neprinášajme o krásnu príležitosť, vykonávať nežnú shovievavosť, kde môžeme, a samých sa pri tom premáhať.

Ovšem že srdečný súcit získa nám prítnosť našich bližných, kdežto príkrosť alebo studená ľahostajnosť nám ich odcudzí. Jestli sme s milosťou Božou dovedli ticho, bez žaloby znášať križ na nás složený, a pri tom ešte dokazujeme i najvyššiu hrdinskosť, že seba a svoju samolásku premáhame, a tak získame úprimnú lásku a dôveru svojich trpiacich bližných láskavou sútrpnosťou, vtedy sme

povedome vstúpili do šlapají božského majstra a snáď priam tým činom stali sme sa spôsobnými aj iných pravej odovzdanosti poučovať.

□□□

Poslúchaj lekára!

iadna cnosť tak nepristane nemocnému ako tichý posluš. V tom predpokladaní, že tí, ktorí nás opatrujú, len dobre nám chcú, máme radi prijímať ich vôľu. Trpezlivo sa poddávať a vlastnej vôle sa zriekať, to musíme sa v nemoci učiť. A zvláštne to platí ohľadom na lekára. Lekárovi musíme priznať istú moc nad nami, od neho máme vďačne prijímať radu a poučenie, jemu máme byť poslušní, kým slušné a rozumné veci od nás žiada.

V očiach našich má byť lekár dobrodincom našim, lebo on sa namáha pri nás, chce nám obľahčiť, chce nám pomôcť a pre nás asnáď už nejednu ťažkú hodinu, nejednu noc bez sna strávil. Za to zaslúži vďaky. Nesmieme

ho odporom alebo vrtochami trápiť. Raz mi povedal lekár, že dľa toho, ako sa deti v nemoci držia, vie najlepšie posúdiť, či sú dobre alebo zle vychované. To isté platí aj o dospelých. Naše chovanie sa v nemoci dokazuje náš ráz. Či toho, ktorý sa o naše vyzdravenie alebo uľavenie stará, budeme ako rozmazané, zle vychovávané deti, nezaslúžene trápiť? —

I keď namáhanie lekárovo ostáva bez výsledku, nemáme sa nespravodlivo hnevať na neho. Boh vložil liečivú silu do prírody, Boh poslať i lekára, aby ju vyzkúmal a užitočnou učinil, on dá mu i rozum, aby pre nás pravý liek vyvolil a nám pomohol. Jestli však chce, aby sme nemocní ostali, niet toho lekára na svete, ktorý by nás choroby pozbavil, a v tomto prípade môžeme si my nemocní aj krásnu zásluhu získať, keď lekárovi predsa láskavosť a vďačnosť preukazujeme. Jestli sme sa presvedčili, že nič nezameškal a všetko za nás urobil, i tak nie je vinovatý. Od neho nemožnosti žiadať, bolo by za Boha ho mať, a on je a ostane len človek, ktorý môže sa mýliť. Z

tejto príčiny neuznávam, že by sa to s mojou nemocou znášalo, keby som za každým druhého lekára k sebe volala. Keď môj lekár dokázal, že ho moja nemoc zaujíma a rozumie sa svojej veci, získala som v ňom verného, súcitného priateľa. A i priateľstvo lekára je potechou pre nemocného.

Ťažké operácie, kde ide o život a smrť, majú byť dľa môjho náhľadu ponechané na vôľu nemocného. Neverím, že by sme sa *museli* považovať za povinných niekomu, ani najbližšej rodine, podrobiť sa takej odvážlivosti. Tu vždy ide o náš vlastný život, a naše vlastné „ja“, čo utraťiť môžeme, a nič nás k tomu nútiť nemôže. V takých prípadoch ovšem nemusíme lekára bezpodmienečne poslúchať.

Ale jestli dáme sa do takého ťažkého nebezpečenstva, nikdy neurobme to skôr, než by sme svoje zemské záležitosti usporiadali a o dušu svoju sa postarali. Keď sme sa odvážili na to najťažšie pre možné uzdravenie svojho tela, tým viac musíme pri tom pamätať na

život a budúcnosť našej duše. Jak smutno by bolo pri nezdare rovnako prísť o život časný i večný!

Kdesi som čítala krásne slová nemocného: „Robte so mnou, čo sa vám páči, Boh oddal ma lekárom, aby nakladali so mnou dľa vôle, a ja mám byť im ako jemu samému poslušný!“ To je reč zbožného, veriaceho nemocného. Ale nemocný musí vôbec viac ako iný človek hľadať za hranice tohoto života do večnosti! Jeho duša, jej spasenie, jej večný život má mu byť nado všetko! Veď preto trpí, preto leží deň po deň na posteli a nesie svoj kríž podľa vôle Božej.

Nikto ako on nie je tak odkázaný jedine na budúcnosť, na druhý svet, na lepší život. Tento život, tento svet dáva mu len samú biedu, samú bolesť. On ako do pluhom rozrytej pôdy, musí ukladať semiačka trpezlivosti do hĺbky duše svojej; ale žatva so zrelými snopami, to je vec Božia, a blaho nám, dušo moja, jestli ona bohato a uspokojive vypadne.

Lekár je hodný našej vďačnosti.

Ze neobyčajné vlastnosti alebo dlho trvajúce zjavy nemoci dávajú príčinu k rozličným náhľadom a mienkam, to je vec prirodzená. Pri tom sa i na lekárov všeličo nahovorí. Tak i môjmu lekárovi, ktorý z počiatku mojej nemoci chodieval ku mne, nieraz vytýkali, že sa neodpustiteľne ťažko prehrešil na mne a celú moju terajšiu biedu má na svedomí.

Jestli vec zo stanoviska ľudského považujem, nedopúšťam sa snáď nespravedlivosti, keď seba poľutovania hodnou obetou lekárskeho prechmatov a nezdarených pokusov v liečení menujem. Ale určite to nikto tvrdiť nemôže. Nikto s istotou nemôže určiť, *kedy* sa moja nemoc vlastne začala, nikto nevie, či moja príroda vtedy bola schopná nanútené jej lieky prijať, či sa im naopak celou silou nepriečila, — nikto nemôže po toľko rokoch určite povedať, čo sa malo robiť a čo malo vystať. Pri už dokázanom výsledku, jednako, či bol

dobry či zly, dá sa o veci súdiť, ale pred ešte nerozlúštenou hádankou bolo to nerovnak ťažšie. Keď mi niekedy pri smrti milých osôb prijde zbadat, ako ich rodina isté bolestné uspokojenie v tom domnení nachádza, že lekár na nich sa prehrešil, ich nemoc nepoznal a tak ich smrť priskoril, to sa ma vždycky bolestne dotkyna.

Taká výčitka môže lekárovi snáď velice škodiť; ale či zarmútené srdce poteší? A keď nepoteší, načo novú bolesť násilne si spôsobíť a nešťastlivejšími sa spraviť, ako už beztak sme? Žiaden lekár, ani ten najzručnejší, nie je v stave do všemohúcnosti Božej zasiahnuť, a život, ktorý dľa svätej vôle Božej ide za svojim koncom, ani o minútu predĺžiť. A tak nemôže lekár ani okom vševedomosti každú nemoc vyzkúmať, každú príčinu nemoci odkryť, každú nemoc vyliečiť. Keby to mohol, prestal by byť človekom, a bol by mocou Božou vystrojeným prostriedkom, nástrojom Všemohúcnosti. Ale kým chodí v tele, je i on, ako všetko ľudské, podriadený omylu a chybný.

„Non est in medico semper, ut relevetur aeger“ (nie je to vždy na lekárovi, aby chorý vyzdravel), hovorí Ovid. Načo by sme teda srdce svoje roztrpčovali a lekára svojho upodozrievali takým tvrdením, že bez tých neodpustiteľných chýb, ktoré vykonal, už dávno boli by sme zdraví? Ja môžem s celým presvedčením povedať, že každý môj lekár dľa svojej najlepšej vedomosti ma opatroval a vyliečiť hľadel. Keď lieky predsa zlyhaly, keď predsa nepolepšovalo sa, ale naopak ešte zhoršovalo, a napokon i nádej zmizla na vyliečenie: za to nikdy nezťažujem sa na žiadneho môjho lekára; všetci urobili, čo najlepšie vedeli a mohli.

Nehádzme nikdy obvinu prenáhlene na tú hlavu, ktorá sa čestne usilovala, dobre nám učiniť; zdar nie je v jej ruke, ale jedine v ruke Božej.

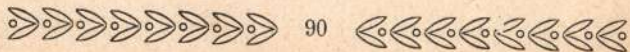
Nezarmucujme sa takými nemúdrymi myšlienkami. Tie nie sú ani kresťanské; svedčia o veľmi slabej láske k Bohu. Jestli sme ticho a bezstarostne svoj život, s telom i s dušou do

rúk Božích odovzdali, môžeme byť istí, že táto verná, otcovská ruka nie z polovice, nie váhave, ale silne a odhodlane stará sa o nás. Veriac v moc a dobrotu Božiu vieme, že mohol lekára osvietiť a jeho lieky požehnať a zdarom opatriť, keby to za dobre bol mal. Ak to nevykonal, iste mal k tomu svoje príčiny; z môjho vyzdravenia mohla pre neho výjsť časť a oslava — ponevác to nedopustil, vedel, prečo tak urobil. — Len po našej smrti bude nám všetko a úplne jasné a na každé „prečo“ dostaneme odpoveď. Môj milý nemocný! Vo svojom lekárovi vidz len prostredníka, ktorý ti má poľahčiť, možno aj pomôcť, ale sa nehnevaj, keď i pri najlepšej vôli nič nedosiahne a buď spokojný.

Či chcel by si, ako nerozumné dieťa, palicou biť stôl, preto že si sa na jeho nohu uderil? Či chcel by si za dlhú, nevyliciteľnú nemoc svojho lekára učiniť zodpovedným, ktorý len natoľko pomáhal, nakoľko mu Boh dovolil a jeho ľudská veda pomáhať mohla?

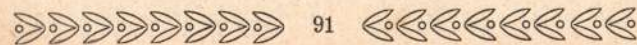
□□□

Nehľadaj pomoci u mastičkárov a v poverách.

Nielen prirodzený rozum, i naša svätá viera, naša katolícka cirkev zakazuje nám v nemoci a trápení utiekať sa k tajným prostriedkom, liekom, k veštecim, vedomkárom a mastičkárom alebo k iným rozhláseným i tajným osobám, ktoré ani práva ani vedomosti nemajú, aby nemocným pomáhať mohli.

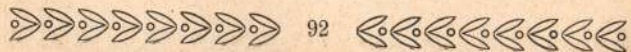
Odožeňme také pukušenie od seba, nepripuštme ho ani do ucha. To nám musí byť hneď zpočiatku a navždy jasné, že človek bez školovania, bez každého predchádzajúceho vzdelania nemôže lepšie a obozretnejšie zachádzať s nemocou, ako lekár, ktorý skoro celý život svoj povolaniu tomu venuje. Keď aj nedá sa tajiť, že i takými tajnými liekmi a od takzvaných zázračných lekárov dosiahlo sa nieraz dobrého výsledku, ale to má svoje rozličné príčiny. Často býva choroba len v namyslenosti

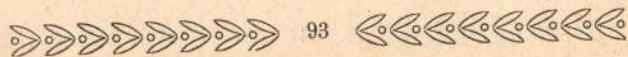

nezdravého a už viera v cudziu silu a dôvera k nej umožňuje vyličenie. V druhom páde nezdravý svojho opravdivého lekára ani v najmenšom neposlúchol, jeho predpisov si nevšimal, jeho liekov neužíval — ako že mu mohlo byť pomôženo? Ale mastičkárovi, veštici, „múdrej žene“, veštecovi — pastierovi, ktorí zahaľujú sa tajnosťami, narábajú strašidami, tým neopováži sa odporovať. Na predpísanú hodinu vlieva do seba na vlas odmeraný a pripravený horký liek a premení svoj spôsob žitia a nepožíva škodných pokrmov a nápojov a robí všetko, čo mu kázali.

Prečasto už toto jednoduché, rozumné zdržovanie sa škodných vecí a sriadený spôsob žitia máva najkrajšie účinky. Keby nezdravý svojho lekára tak bol poslúchal ako mastičkára, bol by to isté dosiahol. Ale najlepším a najopravdivejším našim lekárom je vždy a bude vždy náš Boh. On vložil tajné sily do prírody, on dal duchu ľudskému schopnosť, aby ich vedel k lekárstvu použiť, on môže lekára osvietiť, môže mu pravé lieky do ruky

podat' a jeho usilovanie požehnať. K neobyčajnému a nedovolenému, menovite takému liečeniu, ktoré zakladá sa na povere alebo škodných vecí používa, nesmieme naskrze privoliť. Keď nám lekár nemôže pomôcť, ktorý všetko vynaloží, čo len najlepšie vie, nepomôže nám ani druhý človek; krome snád' síl svätých, ktorých výsledok patrí medzi zázraky. Mnohí už, ktorí sa k tým utiekali, došli v ťažkých záležitostiach neočakávane rýchle a zázračne vyslyšania; tak niekedy na prímluvu milých svätých môžeme byť zbavení nemoci alebo bolesti, pre ktorú sme pomoci alebo ulavenia nikde nenašli. Tie mnohé pútnické miesta s ich kostolíkami a kaplnkami, s ich veľkými a malými „Ex voto“, s ich „Vďaka milému Svätému“ alebo „Maria pomohla“, hlasno hovoria o božskej všemohúcnosti a láske, ktorá sa niekedy skrze prímluvu Svätého dokázala. K takým lekárom, k takým spomocníkom brať útočisko je nielen dovolené, ale sa i odporúča, obzvlášťne jestli nás silná, veriacia dôvera vede k ctihodnému miestu milostivému; ale ani v

tedy nesmieme z pamäti vypustiť to jedno, najdôležitejšie slovo, „fiat — staň sa“ totižto, čo práve i svätí nebeskí tak dobre poznali a tak verne zachovávali. A keď predsa bez vyslyšania a uzdravenia ostaneme, Boh dá nám iste inú milosť; inú, vnútornú potechu a svätú radosť ako náhradu márne úfaného vyzdravenia.

□□□

Stará pieseň.

Utíš sa duša moja, hľa,
Pán Boh nad tebou bdie,
kto verí v neho, život má,
on aj o tebe vie.

On zná ťa lepšie, než myslíš,
vie, čo ťa obodrí,
zná tvoje slzy, srdca skrýš,
nezúfaj, — Boh dobrý.

Zná núdzu tvoju doista
i tvojej biedy ston,
čo treba, dá ti, prichystá,
bo ťa miluje on.

A chce li, nuž ti pomôže,
v rukách má silu, moc;
on spraví, čo len chce, môže;
smrť, život deň i noc.

Úlavu dá ti, stav zlepši,
ty s' dieťa, otec on,
zo všetkých otcov najlepši,
s láskou k nemu sa skloň!

Pritúl sa k Bohu samému,
on tvoj je moc a štít,
on pomôcť chce ti biednemu,
on chce s tebou vždy byť.

□□□

Milému Bohu nepredchýtať!

„Nestarajte sa úzkostlive, Pán stará sa o vás.“

Dlho to trvá, kým my to tak ďaleko dovedieme, že sa pokojne dáme viesť Pánu Bohu, a prerdsa je to tak potrebné k pokoju nezdravého.

Tu znám zvláštne jedno nebezpečie, ktoré nám naše trpenie veľmi môže roztrpčiť a rozhorčiť, — to je neovládaná, neuzdená rozmýš-

lavosť. Môže ona byť i následkom nášho stavu, nášho trápenia a trpenia, ale môže byť i umele pestovaná, a toho sa musíme chrániť, ako len z nás vystačí. Je aj dobre sporiadaná namýšľavosť (fantasia, obrazotvornosť), ktorá sa Pánu Bohu líbi a nám život v istom ohľade krási, našu izbu kvetami zdobí a utešené obrazy pred dušu našu kuzlí, ktorá nás na hodiny takmer šťastlivými činí a našu biedu z mysli našej zaháňa. Taká namýšľavosť je pravým darom s neba, za ktorý ďakovať nám prísluší. Ale je i druhá, ktora nás do čiernych myšlienok norí, ktorá nám budúcnosť čo najprísnejšie predstavuje a nás strachom a hrúzou naplňuje pri tej myšlienke, že čo všetko na nás ešte príjde a prísť môže! Ťnou naľakaní cítime sa nevyslovne nešťastnými, trasieme sa pred budúcnosťou a necítíme v sebe ani vôle ani sily, všetko to ťažké, čo nás očakáva, znášať.

Také predkladanie je nerozumné a nedobré. Musíme ho úplne od seba odmietaf; lebo je to zasahovanie do práva Boha vševediaceho, ktorý nám nie nadarmo budúcnosť zakryl

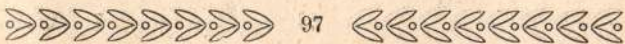

a nie nadarmo to, čo chce na nás dopustiť, v múdrej láske pre seba zadržal.

O milý môj nezdravý! Netráp že sa daromnými starosťami! Dost máš na dnešku, zajtra starať sa bude Boh ďalej. Obyčajne to inak prichádza, ako sme sa obávali. Mnohé, čo sme takmer ako nevyhnutné očakávali, neprišlo, mnohé sa ešte v poslednom okamžení obrátilo alebo šťastlive odstránilo.

Načo teda tie strachy! Nač tá nešťastná, trápiaća namýšľavosť, toto predchytávanie úmyslom a plánom Božím? Tým nič nedociahneme, len čo svoje duchovné i telesné sily už napred oslabujeme, kdežto mali by sme si ích múdre chrániť pre tú chvíľu, keď snáď skutočne príjde na nás zkúška a žiadať bude, aby sme sa docela oddali do vôle Božej. A či fa Boh dosiaľ láskave nevedol? Či fa dosiaľ od nesčíselných nebezpečenství nezachránil, či neoblahčil ti tisícere veci, či ti cez tisíc ťažkých hodín nepomohol?

Či fa niekdy nechal hladovať, mrznúť bez potešenia a pomoci?

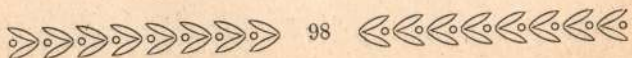

A či je on nie vždy ten istý Boh?

Prečo si teda predstavuješ iného, ktorý by ti ťažšie chcel naložiť, než ty unieš vládzeš? Počkaj najprv, kým skutočne všetko tak nadíde, ako sa strachuješ. Asnád si sa celky darmo znepokojoval, celkom darmo sa lakal. Buď presvedčený, Pán ti so svojim krížom pošle i silu, aby si ho uniesol. Teraz tejto sily ešte nepotrebuješ, a preto zdá sa ti tak hrozne ťažkým. Len počkaj, kým príjde tá hodina, ktorej sa tak strachuješ, počkaj, kým kríž skutočne bude ležať na tvojich pleciach, potom budeš natešený cítiť, že Spasiteľ sám ti ruku podložil, že ti niešť pomahá a ti obľahčuje! Skôr, napred, to neurobí. Chce vidieť dôveru tvoju, chce tešiť sa tvojej viere, zkúmať tvoju odvahu a tvoju pevnú nádej v neho a v jeho lásku.

Asnád si už zkusil, čo chcem povedať. Netráp sa zbytočnými starosťami, nemuč sa o budúcnosť!

So dňa na deň ber kríž svoj na plecía svoje a nes ho, to druhé nechaj na Pána.

Nepredchytávaj, nepredpisuj mu, on vie najlepšie, čo ti je užitočné.

□□□

Aké to šťastie pre nás, že budúcnosť nepoznáme.

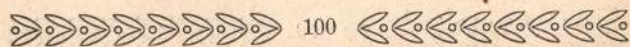
Keď sme sa s postelou už dlhšie spriatelili a pred príjemným hnutím priam zátvrdlive sa neuzavierame, musíme dopustiť, že nezdravý na žiaden spôsob nežije bez radosti ani bez vnútornej a zovnútornej potechy, jestli len sám nechce byť bez nej. Ba idem ešte ďalej a tvrdím, že dobrý Boh niekedy darúva nám nezdravým celkom zvláštne milosti, ktoré sú veľmi hodné vďakov. Keď tak ticho hľadím na svoj minulý život a na to zvláštne riadenie Božie v ňom, musím povedať, že jedno z tých najznamenitejších dobrodení milostí Božích je to, že zahalil pred nami budúcnosť. Viac týždňov som sa už cítila biednejšie, horšie, ale celou silou svojej mladosti vzpierala som sa proti tomu. Ale ďalej to už nešlo, musela som popustiť a lahnúť.

Môj manžel nebol vtedy doma; ale už o niekoľko dní mal sa navrátiť zo svojej cesty a nechcela som, aby mal úzkosti pre mňa; preto riekla som môjmu lekárovi: „Poslúchnem vás, milý doktore, ale len dotiaľ, kým som sama, môj muž ma nesmie najst na posteli; o niekoľko dní musím byť zase zdravá.“

— „Musím!“ Ó, toto slovíčko, ktoré celú biednu krátkozrakosť srdca ľudského a jeho náhle žiadosti proti múdrosti Božej značil „*O niekoľko dní musím byť zase zdravá,*“ som riekla a v tom presvedčení, že sa moja žiadosť vyplní, popustila som lekárskej rade i svojej slabosti. Keby v tom okamžení všemohúcosť Božia bola odhrnula nepreniknuteľnú záclonu mojej budúcnosti a mi ukázala ten dlhý rad rokov, tie bezsenné noce, tie bolestné dni, tie rozličné nebezpečenstva smrti, potom tie osúdy mojich milých, na ktorých som ja čulý podiel brala, tie veľké ztraty, tie ťažké obety — slovom všetky udalosti budúcich rokov — o, zaiste bola by som zklešla, strachom a ľakom premožená, a v povedomí svojej slabosti bola

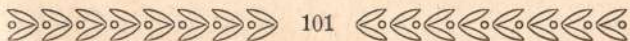
by som zvolala: „O Ježišu! to ja nemôžem zniesť, nemôžem, musím podľahnúť!“ Ale takto múdry, dobrotivý Otec svoje dieťa od tej hrúzy zachránil. Pomaly, nenáhle pripravoval srdce moje k tichej obete a učinil schopným trpenia. Nie naraz položil celú farchu kríža na slabé plecia, nie, najprv obložil ho láskou a potechou a nádejou vyzdravenia, a potom len pomaly lámala jeho ruka kvet za kvetom z venca môjho života.

Dni, týždne a mesiace mienali sa v stálej premene medzi strachom a nádejou, až mienali sa i roky. Nemožné stalo sa s milosťou Božou možným. Mnoho urobila milosť — niečo i navyklosť — každý deň obnovil trpezlivosť!

Pásky, ktoré ma s vonkajším svetom spájaly, slably — na ich miesto nastúpila odhodlanosť, dôvera a túžba, viesť život vnútorný. — Tak mienali sa roky.

S podivením hľadím teraz na to, čo leží za mnou premožené, a pýtam sa: „Ako to len bolo možné, tak dlho vytrvať?“

Odpoveď je krátka a jednoduchá: „Boh,

tak chcel“, preto i nemožné dopustil a silným sa dokázal vo svojom slabom, úbohom dieťati. Jeho múdra láska zahalila pred mojím okom hrúzy budúcnosti; — prítomnosť vládala som znášať. Vďaka mu za každú milosť!

□□□

Gethsemany.

Hora olivetská.

„Smutná je duša moja až k smrti.“

očná tma.

V listí pálm a olív tajnostné šumenie. Svetlo mesiaca padá na mrtvobledú tvár samotného muža, zahrúženého v modlitbe.

Zápasí s nevýslovnou úzkosťou, vzdychá pod násilím bolesti, ktorá preniká dušu jeho. Krvavý pot kryje čelo a sluchy jeho a zalieva postavu trpiteľovu.

„Smutná je duša moja až k smrti“ — tak riekol ku trom mužom, ktorí si obďaleč v tupom omráčení spia, potom padol na zem k modlitbe, mučený úzkosťou smrteľnou obťažovaný kliatbou hriechov našich, baránok veľkonočný, ktorý chce znášať vinu celého sveta.

„Otče“, lká, „je-li možno, vezmi kalich odo mňa, aby som ho nemusel piť.“ —

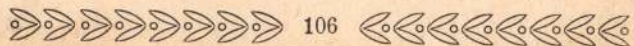
Zhrozí sa — strach lomcuje jeho citami — svetlo a tma dávajú sa do boja preukrut-

ného. — „Hodina jeho prišla“ — každá potecha ho opustila, celá bezmocnosť prirodzenosti ľudskej zaujala jeho smysly — obraz za obrazom ženie sa pred jeho duchom — konečne ostávajú láska a poslušnosť víťazmi: „Ale nie moja vôľa nech sa stane, Otče, ale ako ty chceš.“ Tak zneje zo sv. úst a ozýva sa k nebesám, spasenie pokolenia ľudského je spečatené, slovo vykúpenia je vyrieknuté, obeta odovzdania sa je prinesená.

„Skrze neposlušnosť jedného človeka prišiel na svet hriech a skrze hriech smrť, ale skrze poslušnosť jediného prišla milosť a odpustenie pre mnohých.“

Čo chvíľa priblíži sa Judáš a odvléče majstra a dobrodinca svojho k súdu. — Milý môj nemocný! My sme na hore olivetskej, sme v záhrade Gethsemany, v záhrade smrteľnej úzkosti, a ten, ktorý tam za nás krvou sa potí, ktorý sa tam za nás modlí a tam za nás obeť poslušnosti a najdokonalejšej oddanosti prináša, je Ježiš, náš Spasiteľ, náš Vykupiteľ! Poďme tam za ním, pobožkajme v duchu jeho

predrahou krvou sčervenenu zem, učme sa modliť, — obetovať, — poslúchať, — trpieť ako on.

□□□

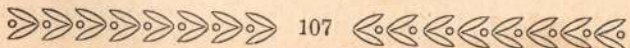
„Smutná je duša moja“.

Myslíš, že neznesieš tarchu?
Cestu k srdcu Otca voľ,
zmierni nárek, ztlíš cit strachu,
trpелиve nes svoj bôľ.

Dobre v božom je náručí,
ono prijme každú strasť,
v ňom ti život zas vypučí
čerstvou riasou v novú slasť.

Neukazuj slzy v tvári,
tehu ľudí nehľadaj,
lež nes zticha žitia chmáry,
bôľ svoj ukry v duše taj.

Žiaľ tvoj druhých nech neruší,
v sebe ho stlač, statne zmar,
tým, čo milujú ňa v duši,
ukáž jasnú, milú tvár.

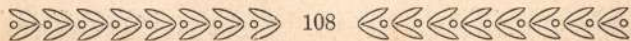
Kristovi sa môžeš sveriť,
keď ti srdce bôlom vrie,
Jeho ranám môžeš veriť,
v ktorých láskou k tebe mrie.

Úzkostne aj On bojoval,
Ho tiež moril smrti des! —
Utiš srdce! Boj dokonaj. —
Dušu svoju k nebu nes!

□□□

„Gethsemany“ trpiacich.

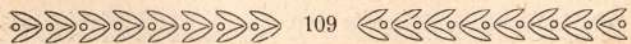
Aj v živote nezdravého sú hodiny, v ktorých nás všetko desaťkrát ťažšie tlačí, v ktorých sa samotnými, opustenými cítime, v ktorých niet priateľského obcovania, niet láskavej pomoci. Naši najbližší nás nechali o samote, tí druhí spia, t. j. necítia s nami a sú ustatí, unavení, pred našou stiesnenou dušou stojí hriech s jeho hroznými následkami, smrť a súd; vlasy od strachu stĺpkom vstávajú, puls silne bije, pot teče s čela. To je Gethsemany. To je hodina tmy, v ktorej nás Boh zdanlive

nápadom pekla vydáva a neprestupnú priehradu stavia medzi sebou i nás a potechu lásky svojej nám odníma.

„Smutná je duša moja až k smrti“ (Mat. 26, 38), tak riekol Spasiteľ a tak cítime aj my. „Ježiš začal sa triasť a lakat“ (Mark. 14, 33). Mráz prenikol špiky kostí a bolesť zalomcovala údami, jeho tvár zbledla, prsia zastonaly, jeho duša úzkostou zatriasla sa. Kto ešte nezacítil niečo podobného? Koho ešte, keď už dlhý čas svoj križ oddane a zmužile znášal, razom nenadále nenapadla ošklivosť proti nemu, proti bolesti, túžba po zdraví, strach pred smrťou? „Otče, Otče môj, je-li možné, vezmi ten kalich odo mňa, aby som ho nemusel piť!“ Ako navlas srovnáva sa pocit Spasiteľov s našim! Ach, také jedno okamženie hrozné ako láme našu trpezlivosť a odovzdanosť! My potom nenávidíme bolesť, radi by sme utiecť pred križom, už je po našom pokoji, po našej smelosti!

Duša moja, to je Gethsemany! A tvojho Ježiša nieto tu! — A či ozaj? — Či nás ozaj

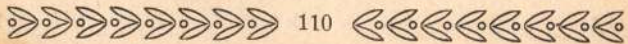

opustil? Nie; on to len zdanlive urobil; on chcel našu lásku, našu dôveru zkusit, on chcel nám ukázať, čo by sme boli, a čo by bola všetka naša stálosť a všetka naša smelosť bez neho. Snáď nám chce nejakú malú účasť darovať na natrasenej miere utrpenia, ktorú mu nameraly naše hriechy, aby sme sa lepšie naučili poznať, čo jeho stálo naše vykúpenie. Až na Gethsemany chápeme celú ukrutnosť obrazenia Božieho, celý dosah hriechu, ale i celú veľkosť lásky Ježišovej. A to chce jedine dosiahnuť, keď nás niekedy presadí do takej úzkosti smrteľnej.

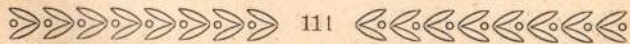
Aj on zapálil, aj on temer podľahol, ale pri všetkej tej hrúze v jednom sa zachoval, asíce v tom stave odovzdania sa: „Nie, ako ja chcem, Otče, nie, tvoja vôľa nech sa stane.“

Toto usjednotenie sa s vôľou Božou bolo našou spásou, ono stalo sa slovom oslobodzujúcim, ktoré odňalo kliatbu hriechu a v sne smrti zahrúžené pokolenie ľudské zobudilo k ľútosti a k uznaniu, ako k novému životu v Bohu a pre Boha.

Akonáhle toto slovo bolo vyslovené, akonáhle vzbudenie dokonáneho odovzdania sa bolo vykonané, zjavil sa anjel s neba a posilnil ho, moc tmy zmizla, zo zlatého kalicha vliala sa obživujúca sila do zlomenej prirodzenosti Boha — človeka.

Tak odpláca milý Boh i nám obeť odovzdanosti a modlitbu úplného usjednotenia sa s ním. Sv. Katarína Sienská raz za dlhší čas trpela na duchovnú suchopornosť; nazdávala sa v úzkosti duše svojej, že je zatratená a večnosť úfať nemôže a myslela, že milosrdenstvo Božie utratila a nič dobrého a záslužného nikdy nevykonala. Tak sama seba mučila, lebo domnievala sa mať to presvedčenie, že, Boh s oškľivosťou odvrátil sa od nej a opustil ju. Aká to hrozná Gethsemany! Aké horké hodiny smrteľnej úzkosti, v ktorých táto úbohá duša myslela, že v boji s mocnosťami temností už-už príjde jej podľahnúť! Ale Katarína kričala a modlila sa bez prestania o smilovanie k nebesám: „Neopuťím ťa, môj Bôže! Tvoja vôľa nadovšetko! Áno, o Pane, nie jako

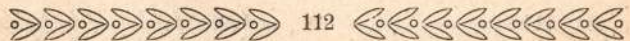

ja chcem, nie, ako ty chceš, tak nech sa stane! Len ma neodvrhni!“ A konečne sľutoval sa Boh, urobil ťažkej zkúške koniec a zjavil sa svätej, plný nebeskej sladkosti a krásy. Teraz, celou plnosťou jeho potechy preniknutá, zvolala ponosne: „O Pane, kde si bol za celý ten dlhý, hrozne dlhý čas?“

A on jej odpovedal: „Katarino, ty si ma nemohla vidieť, ale ja som bol uprostred tvojho srdca!“ — Toto je preľúbenným dôkazom, že nás Boh nikdy a nikdy neopustí, keď sa ho sami nespustíme. Pre tie muky, ktoré trpel v noci pred svojou smrťou, bude iste i na nás pamätať, keď úzkosť smrteľná a strach nás obkľúči, on dušu našu ochromenia zbaví a šerú kliatbu sníme, aby sme jej nepodľahli. „Tvoja vôľa, o Pane, nech sa stane, nie moja“. Jestli z hĺbky srdca svojho vždy tak hovoríš budeme, sostúpi aj k nám anjel a prinesie nám potechu a pokoj.

□□□

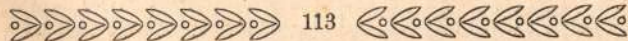

„Nie moja vôľa nech sa stane, Otče, ale tvoja!“

Keby Ježiš nikdy nebol vyslovil tieto slová, naše vykúpenie bolo by ostalo nedokonané a nebo navždy zavreté.

Úplné, nepodmienené poddanie svojej vôle je prvou, najdôležitejšou povinnosťou každého človeka, ktorý namáha sa za dokonalosťou. Aj nemocný, ktorý si žiada, aby mu nemoc jeho bola k úžitku a posväteniu, musí túto povinnosť uznať a konať.

Nemoc to už tak so sebou donáša, že nemôže sa všetko diať po našej vôli, a čím viac sa vžijeme do toho, čím viac učíme sa strádať, tým lepšie pre nás. Predovšetkým nespúšťajme s očí ten podivne krásny pomer medzi Bohom a medzi nami ako medzi otcom a jeho dieťkami, a nahliadneme, že Boh dľa toho múdreho plánu vo vychovávaní nemôže odstúpiť od našej poslušnosti, ale musí ju žiadať, chce-li z nás vôbec dobrých, užitočných ľudí urobiť. Vôľa dieťaťa býva niekedy veľmi

nerozumná a nezkúsená, tak že je dobre, podrobiť ju lepšiemu a múdrejšiemu rozumu otcovmu.

Otcovská vážnosť (auktorita) je nielen užitočnou potrebou, ale v mnohom ohľade opravdivým požehnaním, bez ktorého nemali by sme byť za žiadnu cenu. Naše podrobenie musí sa stať bez pochybovania a nepokoja, bez šomrania a protivenia. Čím väčšia je láska dieťaťa, tým väčšia je jeho dôvera k otcovi a tak i jeho presvedčenie, že tento láskavý otec zaiste všetky prostriedky, všetky rady a nariadenia len preto uplatňuje, lebo sú a musia byť jeho miláčkovi dobré a užitočné.

Jeho prísnosť nesmie nás odstrašovať; náš milý otec nechce nám krivdiť, nič nechce žiadať od nás, čo by nám škodu, alebo nebezpečenstvo prinieslo, vždy má v úmysle len naše najlepšie, naše šťastie, náš pokoj.

Jak nerozumná vec by to bola, keby sme sa takej láske priečiť a silou-mocou len svojou cestou ísť chceli! Mohlo by nás to priviesť k priepasti, k večnému zatrateniu.

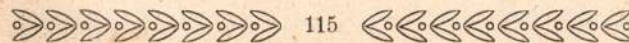
„Nie moja vôľa, ale tvoja, o Otče, nech sa stane!“ Tieto slová máme si tak dlho opakovať, kým sa s nimi docela neobznámime, docela nespriatelíme, kým celkom neprestanú nás strašiť. Aj naše trpenie, naša nemoc leží v jeho múdrom úmysle.

On chce nás mať chorých, ačkoľvek my radšej by sme boli zdraví.

Choroba musí nám na každý spôsob byť k dobrému, ináč by ju Boh nebol dopustil na nás.

Ona je neodtajiteľne čiastkou našej výchovy a musí nás pripravovať k blahoslavenstvu nebeskému. To silne ver, dušo moja, a v tom hľadaj novú príčinu lásky svojej k Bohu.

K tvojmu najlepšiemu vedie ťa práve touto cestou trpenia. Buď dobrá a dôveruj mu a nedaj sa odstrašiť od tmavej cesty, keď i cez tnie a ostré skalie vedie do raja! Len sa silne pridržaj, úprimne pridržaj milej, ochraňujej ruky otcovskej, ktorá nenechá ťa padnúť, nenechá ťa zahynúť.

S ňou, s dôverou a poslušnosťou dôjdeš cieľa.

„Nie moja vôľa nech sa stane, Otče, ale tvoja!“

□□□

„Bud' vôľa tvoja.“

Nesmierne dôležitá a významná je táto krátka, malá modlitba, preto že obsahuje v sebe úplné odovzdanie sa do vôle Božej. Ale k tomu treba dlhšieho času a mnohých milostí, kým to dušu našu celkom prenikne a ona hotovou sa stane, to odovzdanie v nás a na nás skutkami dokazovať.

A to dokazovanie bude úbohej a krehkej prirodzenosti našej o mnoho ťažšie, než sme sa z počiatku nazdávali, a len pomaly s milosťou Božou príjeme k tomu zbožnému presvedčeniu, že všetko, čokoľvek sa deje a stáva, láska i ťažoba, šťastie i nešťastie, *skrze prozreteľnú ruku Božiu k nášmu blahu slúžiť môže*

i slúži, a že milý Boh tým, ktorí ho detinsky úprimne o niečo prosia, to len vtedy nedáva, keď im k ich dobrému neslúži.

Človek sa domnieva, že všade a vo všetkom musí preraziť so svojím náhľadom, oznámiť svoju mienku a že bez jeho pričinenia vôbec nič poriadneho stať sa nemôže. A predsa len to je isté a pravda, že čím menej je z nás, čím menej ľudského je na všetkých našich podujatiach a čím viacej od Boha, tým lepšie.

Prečo nechceme Bohu a jeho všemohúcnosti dôverovať? Prečo len vždy ľudský rozum a ľudskú ruku pri každej veci za potrebné považovať? Ako keby sme my vstave boli len jedno piesočné zrnko s miesta pohnúť, jestli to Boh nechce! Ako keby sme my navzdor všetkej opatrnosti len najmenšiemu nebezpečenstvu vyhnúť, len najmenšie nešťastie odvrátiť mohli!

Všetci ľudia rozprávajú zo svojej zkušnosti, že pri najviac udalostach životných všetko *inak* prišlo, než sa nazdávali a obávali.

Teraz vedia, že naše pričinenie ani pís-

menky premeniť, ani najmenšiemu nešťastiu vyhnúť nemôže, ba že mnoho môže horším učiť a pokaziť.

Teda položme všetko, seba a svoje, s dôverou do ruky Božej.

Otec náš vie, čo potrebujeme, a dá nám to, jestli nám je užitočné.

Stáva sa i to, že si žiadame, aby sa vôľa Božia len pod istými podmienkami vyplnila.

„Keby len *jedno* nebolo — keby *to* alebo *toto* byť nemuselo — keby len bez *toho* byť mohlo“, adf.

To je nedokonále odovzdanie, nedokonále jeho porozumenie.

Nám neprináleží zkúmať skutky Božie, nám nepatrí predpisovať podmienky.

Zvláštne my nezdraví prichytro bývame náchylní takto hovoriť: „Veď by som ja vďačne ležal a bol nezdravým“, hovorí niekto, „len keby som každý deň mohol ísť na sv. omšu!“ a druhý zas myslí, že by on vďačne všetko znášal a trpel, len keby jeho milí nemali s ním toľko trápenia. Od takých rečí a žalôb tre-

ba nám odvykať. Dokonála láska k Bohu musí celkom a naskrze s ním a s jeho srdcom súhlasiť.

I zaiste bolestné povedomie, že iným padáme na farchu, i tá skutočnosť, že nemôžeme navštevovať služby Božie, patrí nevyhnutným obeť života človeka nemocného, tvorí takmer čiastku celého obraza a môže nám prinášať preveliký užitek a prehojné pozhnanie, jestli že to, celkom do vôle Božej odovzdaní, s vďačnou láskou Bohu obetujeme. Opakujem: čím menej bude z nás pri všetkom našom chcení a konaní, tým lepšie a príjemnejšie Bohu.

Ja som ani najmenej priam pod týmito púškami netrpeľ.

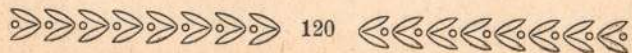
Za dlhý čas bývalo to jednou z najväčších mojich horkostí, že tak mnohým príjde so mnou mnoho trpeť, že mojim dobrým a drahým príjde toľko skrže mňa znášať, toľko obetovať, že im na farchu a nepohodlie byť musím. Ale môj duchovný otec káral také žaloby prisne a ostre: „Chceme-li konať vôľu Božiu, treba nám ju konať *docela* — chceme-li byť oddaní,

musíme byť celkom," riekaval často; „robme svoje a milý Pán Boh tiež urobí svoje a neukráti tých, ktorí nám lásku a starostlivosť preukazujú, v ich odplate.“

„Žiaden, kto pre milého Pána Boha pracuje, darmo nepracuje, a keď vaši ošetrovatelia jemu k vôli o vás sa starajú, dostane sa im niekdy za tento skutok milosrdenstva mnoho sladkého potešenia.“

Také slavá malý konečne svoj účinok a uspokojily ma; neskôr poznávala som čím ďalej tým viac, že je tomu ozaj tak, a onedlho mohla som už z opravdivého presvedčenia hovoriť mojím dobrým ošetrovateľom: „Pane Bože, máte vy so mnou roboty a trápenia! Ale ja si myslím, že to len predsa tak byť musí. Mne ide do plaču, keď vidím, ako vás mučím, ale pri tom som vám, vy moje dobré, drahé, milé duše, na veľmi veľkej pomoci k dokonalosti, vy môžete na mne vykonávať milosrdenstvo, trpezlivosť, shovievavosť, a za to vás najkrajšia, najbohatšia odplata neminie. Tak vám ja vlastne pomáham do neba, a nebo

iste stojí za to trápenie, čo máte so mnou. Za to mi máte ďakovať!“ Keď my nezdraví seba a ľudí okolo seba niekdy takto bez herkosti, áno s veselou myslou tešíme, to zaiste nie je Pánu Bohu nemilé, preto že to farchu križa podstatne obľahčuje.

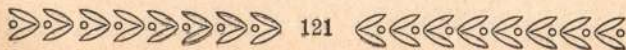
□□□

Božia vôľa.

Dumno bije dvanásť hodín,
polnoc, času sbežný srok;
naposledy pozdrav vrelý
posiela nám starý rok.

„Čo budúcnosť nám donesie?“
širodiaľnym svetom znie.
„Kdeže naše šťastie mešká?
Kde ho nájsť? Sám Pán Boh vie!“

A odvetá sťa duch tajný
dušou tíško začne viať:
„Chceš-li šťastnou, blaženou byť,
uč sa Božiu vôľu znať.“

„Či uznanie zistí pokoj?“
zvedám sa. Duch šopne mi:
„Rob vše podľa Božej vôle,
nájdeš pokoj na zemi.“

„Ešte jednu podaj radu:
najvyšší cieľ človeka.“
„Miluj, jako si to žiada,
Božia vôľa odveká.“

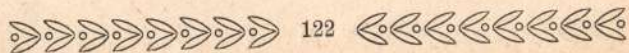
□□□

Nič nevynucovať!

„Otče, ty všetko môžeš! Vezmi kalich
tento odo mňa, ale nie moja vôľa nechť
sa stane!“ Mark. 14.

Len nič nevynucovať, len nie na Pána
Boha dorážať, aby nám to dal, čoho
si tak vrúcne žiadame! Jak nerozumná býva
naša žiadosť a jak často vypadá vec celkom
ináč, než sme si predkladali a žiadali! Jak
často lutúvame nekoršie, že sme nenechali
robiť Boha, čo chce!

Jedna z mojej milej rodiny mi vyprávala,

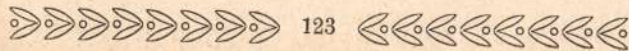

že sa mnoho a vrúcne modlievala o zachovanie
svojho chlapčoka, že Pána Boha tou prosbou
takmer sužovala. Chlapec býval ťažko chorým
a biednym, tak že sa nazdávali, že musí zomreť,
ale že vraj úpenlivá modlitba zakaždým pre-
mohla hroziace nebezpečenstvo. Ale po rokoch
práve tento syn urobil srdcu svojej matky
najhorkejší žiaľ, najväčší zármutok, a nieraz
riekla úbohá táto pani so slzami: „Ako dobre
bolo by bývalo, keby ako dieťa bol zomrel!
Koľko bolesti a žiaľu bolo by mňa i jeho
minulo!“

Tak ukazuje nám milý Pán Poh niekedy
už na zemi múdrosť svojich súdov a býva to
vždy najlepšie, keď svoje žiadosti a svoj osud
poručíme na Boha, a nič mu pri tom nepred-
pisujeme.

*

Šľachetná, slávnej pamäti kráľovná Jozefina
švédska napísala pod svoju podobizeň,
ktorú mi poslala, vlastnoručne tieto slová:
„O Bože! Ja chcem, čo ty chceš, ako ty chceš,
poneváč ty chceš, dokiaľ ty chceš.“

„Pane, ako ty chceš!“

Skutočná udalosť.

Pred mnoho rokami žila tu v M. jedna nábožná vdova z malej penzie, ktorú po svojom mužovi dcstávala a zo skromného zárobku svojich rúk.

Túto zdanlive chudobnú ženu môžeme nazvať nesmierne bohatou, lebo mala veľikú hojnosť lásky k Bohu, nekonečnú dôveru v múdru prozreteľnosť Božiu a vieru, ktorá vrehy prenášať a zázraky činiť môže. Ťažký osud ju zastihol, bolo jej zkusiť premenu šťastia v nešťastie, majetnosti v chudobu a za právo a svedomie prinášať mimoriadne obety a trpeť uponíženie a utrhánie na cti.

Bola ona vernou, opravdivou učeníčkou majstra svojho, s ním ukrižovanou a križ v láske objímajúcou, a ja som nikdy nikoho nezerala, komu by to vznešené zvelanie sv. Františka: „Boh môj a moje všetko“! tak skrz-naskrz bolo prešlo do krve a stalo sa živou pravdou, ako tejto žene.

Vždy jedna s vôľou Božou, bola najviac veselá a spokojná. „Keby sme len vždy to chceli, čo Pán chce“, riekala, „vtedy by sa aj vždy stávalo, čo my chceme“. Nieraz s celým oduševnením riekla: „O, aký je ten Pán dobrý! Ako on všetko dobre činiť!“ Pritom zčervenila sv. láska Božia, ktorá v nej horela, jej bledú tvár jasným plamom.

Rada vyprávala, ako jej Boh zvláštne milosti preukazoval a tak vlastne križom a trápením nasýtená byť musela, kým sa celkom k svojmu Ježišovi nepritulila. „Raz“, hovorila mi, „stála som u hrobu mojich milých detí, ktoré obidve akejsi zlej zimnici podľahly. Len málo čo pred tým ztratila som svojho manžela, a ešte niekoľko mesiacov prvej položila som do hrobu iný nadmier drahý, sladký kvietok detský. Už som sa nazdala, že musím ozaj podľahnúť presile môjho veľikého bólu. Bolo toho mnoho, primnoho pre moje úbohé, citlivé srdce! Bez slz a nevýslovne biedna meravo hľadela som do otvoreného hrobu, keď som zacítila, že sa ma niekto dotkol. Ruka jakéhosi kňaza

ležala na mojom pleci a jeho hlas znel vážne, ale nevýslovne nežne, keď sa mi prihovoril: „Dobrá pani! Vám prišlo ťažký kríž znášať!“

Neodpovedala som, len zastonala. „Ale viete vy, že Boh je našim otcom?“

Pokývla som hlavou.

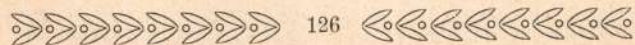
„A síce veľmi dobrým otcom, ktorý svoje dieťa miluje a nechce mu ublížiť, jestli to k jeho dobrému byť nemusí?“

Áno, mal pravdu, ja som to vedela, a mnoho-mnohoráz som si to opakovala a v tom svoju potechu nachádzala v tých mnohých a ťažkých žiaľoch ostatných rokov! Aj teraz ma toto presvedčenie preniklo, oči zvlhly, krč popustil, už mohla som plakať. „Ach, velebný pane!“ zalkala sa, „tri milé deti a verný manžel ležia v hrobe!“ — „Niekdy sa zas uvidíme“, tešil kňaz.

„Áno, viem to, viem a verím — Boh dobre mienil — staň sa jeho svätá vôľa!“

Slová odovzdania boli vyrieknuté, obeta prinesená.

Po tomto zvolaní som sa utíšila, kňaz ale

ešte riekol: „Naučil by som vás jeden veršik, ten by ste si mali často, veľmi často opakovať, podivná potecha je v ňom.“ A ten veršik znel:

Buď len vôľa tvoja, Pane!

čo chceš so smnou, nech sa stane.

Buď len vôľa tvoja, Pane!

i v tom bôli i v tej rane.

Buď len vôľa tvoja, Pane!

bár mi znať ju nie je dané.

Tak tá nábožná žena. Silná a živá bola jej viera, a z nej čerpala všetku zmužilosť, všetku dôveru, všetku odovzdanosť. Ponevác vedela, že všetko od Boha pochádza, že Boh nás miluje a len dobre nám chce, mohla pokojne a dôverne riecť: „Buď vôľa tvoja Pane!“

*

Chceme-li byť a stať sa obrazom Božím, treba nám ho (ten obraz) domaľovať a dochy-
stať, nie na Tabore, ale na Golgothe alebo na hore olivetskej.“ (Louviezni.)

*

„S veľkou trpezlivosťou a útulnosťou pod-
dajme sa vôli Božej a budme hotoví, nielen
zomreť, keď to Boh chce, ale i ďalej žiť, ak to
chce i keby ten život bol ešte biednejší a ob-
ťažnejší“. (Blah. biskup zo Saint-Pól de Leon.)

□□□

Friderika.

„Nie moja vôľa nech sa stane,
o Pane, ale tvoja.“

Mladé dievča, dcéra chudobnej vdovy,
ktoré sa za učiteľku učilo a už všetky
zkúšky šťastlivo poskladalo, tešilo sa, že
došlo už k cieľu svojich námah. Teraz už
konec bude biede a nedostatku. Aký úmysel
mohol mať Pán Boh pri tom, že tieto krásné
a iste i oprávnené nádeje zrazu znivočil! Miesto
školy čakal ťažký kríž na toto dobré dievča.
Smrteľná nemoc uložila ho na lôžko utrpenia;
noci bez sna, hodiny plné bolesti, lieky horké
— výdavky rozmnožené prišli s nemocou.

128

Či to úfala, očakávala, za tým namáhala
sa Friderika?

Iné snáď boly by sa žalovali, boly by
bedákaly a tak si naložený kríž ešte viac
obťažovali — ale Friderika mala nábožnú
matku. Oddaná súc do vôle Božej, bola spokojná
s tým, čo a jako prišlo. Ako dieťa túlila sa
k jeho srdcu, slepo dôverujúc a bez žaloby a
sťažovania. „Veru som sa vo svojom povolaní
zmýlila“, myslela si „chcela som sa stať učí-
teľkou, chcela som deti viesť k Ježišovi a vy-
chovávať pre nebo, a tu musím ešte sama
chodiť do školy, teraz miesto iných niečomu
učiť, musím sama sa učiť, ako človek má byť
trpezlivý a z nemoci brať úžitok. Vo meno
Božie! Človek všade môže byť svätým, jestli
každé svoje dýchnutie, každé svoje pomys-
lenie, každé svoje činenie Bohu obetuje.“

Z týždňa na týždeň zrela Friderika k svoj-
mu dokonaniu.

Videla síce ťažké súženie svojej matky,
ktorá s ňou poslednú zemskú podporu ztratila,
ale znala silnú dušu tejto matky a stala sa jej

129

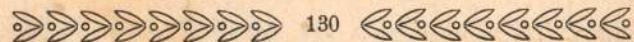
obrazom ale i príkladom v dôvere a odovzdanosti do vôle Božej.

Jedného krásneho jarného dňa po poludní sedela nemocná pri otvorenom obloku, a rýchle dýchala do seba občerstvujúcu vôňu kvetín blízkej záhrady. Líca jej horely; poznať bolo už posvätenie smrti na zduchovnelých ťahoch jej tváre, ale v jej veľkých lesklých očiach ležal taký detinsky čistý pokoj, plný nevinnosti, že človekovi prišlo myslieť: dobrotivý Boh chce túto holubičiu dušu od tvrdého boja so svetom a hriechom zachrániť a keď svoj tenunký obal so seba složí, hneď vziať do svojho neba.

Iste tak rozvažovala i jej matka, keď dávala sa na svoje panenské dieťa, ktoré i umierajúc tak krásne a pokojne ležalo, ačkoľvek ho anjel smrti už obletoval.

„Friderika, dieťa moje!“ riekla hlboko pohnutá matka, „či by si rada ešte vyzdraveť?“

Nezdravá potriasla ticho hlavou, a neriekla slova. „Ale keby v tomto okamžení prišiel anjel s neba a spýtal by sa ťa:“ „Či

chceš byť zase zdravou?““ Čo by si mu odpovedala?“

„Maminko“, odvetila Friderika s jej najhladším úsmevom, „aj anjelovi by som musela povedať: Nežiadam si trpeť, nežiadam si umreť, ja len to chcem, čo Boh chce“.

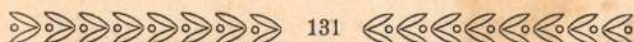
O niekoľko dní potom odišlo to zbožné dieťa k milému Ježišovi do neba.

Či dá sa myslieť ešte úprimnejšia a hlbšia shoda s vôľou Božou, než aká sa v slovách Friderikiných dala na javo?

Nábožný pastierik.

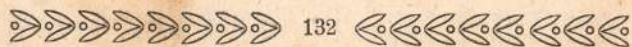
Podivne krásny príklad statočnej odovzdanosti ako i detinskej dôvery rozpráva sa o jednom malom, chudobnom pastierikovi, ktorý dlhý čas ťažko nezdravý doma ležal a prudké bolesti znášal. Pri tom bol opravdivým vzorom trpezlivej oddanosti a tým dojímaval všetkých, ktorí ho navštíviť prichádzali. Bý-

val vždy veselý, prívetivý a trpel bez ponosov, ba pri dobrom rozmare! Keď raz zase bolestnú operáciu na jeho nezdravej kosti vykonali, prišiel ho miestny farár navštíviť, ktrému bol miláčkom. Chlapec ležal umorený, vysilený na svojej posteli, ale taký nebeský pokoj svietil s bledej tváre, taká nezlomená veselosť žiarila z veľkých, belasých očí nezdravého mládenčeka, že šedivý kňaz miesto potešných slov, ktoré mu povedať zamýšľal, s podivením zvolal: „Ale dieťa moje milé, čo sa len v tebe robí? Ja som mal strach, že ťa dnes najdem veľmi zroneného, a ty si zase tak veselý ako vždy. No že mi povedz, ako je to? Ako to dovedeš, vždy sa tak vesele usmievať, vždy tak trpezlivo svoj krížik znášať?“ Na to dal chlapec túto prekrásnu odpoveď: „Ó, milý pán farár, to je vlastne celkom jednoduchá vec: Čo ma včera bolelo, to dnes už necítim, čo bude zajtra so mnou, to ešte neviem, snáď už ani nebudem žiť, a na dnešok môžem ešte vydržať svoje bolesti.“

Či to nie je najkrajšia odpoveď nemocného

a zároveň praktický dôkaz tej starej pravdy, že Boh tých, ktorí sa ho nespúšťajú, nikdy nenecháva bez potechy?

□□□

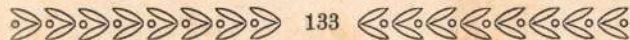
Nemocní musia sa mnoho modliť.

„A potretie šiel a modlil sa.“

Raz mi ktosi povedal: my chorí nie sme tak prísne povinnovať modliť sa; veď už nemoc naša sama je modlitbou a keď si nejakou nevinnou hrou alebo zaujímavou knižkou môžeme pripraviť vyrazenie alebo zábavu, smelo môžeme ruženec a modlitebnú knižku nechať na pokoji.

Boh odpusť tým ústam také slová! Mohly byť síce dobre mienené, ale práve a kresťansky chápané ony nijako neboly, a jeden nábožný kňaz ma poučil, že je to práve naopak. On celkom ináč mienil, a ja som sa o tom už dávno presvedčila, že pravda je v tom, že *nemocný nikdy nemôže sa modliť primnoho.*

Tým nehovorím, že sa musí ustavične

ústne modlit, ustavične čítať v modlitebných knižkách a rozjímaniach, ale rozumiem to ustavičné obcovania, to nepretržené sjednocovanie sa s Bohom, ktoré mu všetky hodiny dňa i noci obetúva, jemu všetky biedy a bolesti posväcuje a dušu k ďalšiemu boju s prirodzenosťou ľudskou posilňuje. Blahej pamäti biskup Wittmann pozdravoval svojho Spasiteľa na kríži, kedykoľvek jeho hodiny štvrt odbily — a tento krátky pozdrav jeho veľké a vážné práce nepretrhoval.

Jak snadno mohol by si aj nemocný vziať takú obyčaj! Keď hodiny bijú a on pomyslí si: „Zase som o jednu štvrtihodinu bližšie k smrti — zase minula jedna štvrtihodina trpenia!“ nemohol by i na kríž, na Ukrižovaného, pozreť, jeden pozdrav svojmu umierajúcemu Spasiteľovi poslať a v duchu jeho sväté rany bozkať? Tie malé modlitbičky, ktoré cirkev svätá odpustkami obdarila a tak ľahko sa zapamätajú a tak chytro vyslovia, prinášajú mnohý úžitok, najmä keď ťažšie trpíme ako obyčajne.

„Ježišu môj, milosrdenstvo!“

„Sladké Srdce Ježišovo, buď láskou mojou!“

„Sladké Srdce Marie, buď ochranou mojou!“

„Chválená a velebená buď vždycky vôľa Božia“, a i. Ako voňavé kvety, ktorých vôňa nás občerstvuje, ako posilňujúce, oživujúce, essencie, občerstvujú a oživujú takéto modlitbičky trpením umorene, dusu. Nemocný musí sa viac modliť a viac dôverovať ako iní ľudia, on musí takrečeno z modlitby žiť; obcovanie s Bohom musí byť jeho živlom, jeho najsladším liekom, jeho najopravdivejšou potechou, jeho nevyhnutnou pomôckou, aby už z počiatku svojej zkušky nepodľahol.

Modlitbou a dôverou musí svoje lúžko obložiť, ako múdry a opatrný vojvodca násypani a valami chráni sa proti nepriateľovi, ktorý mu hrozí; modlitba musí nemocnému vydobývať trpezlivosti; lebo bez trpezlivosti sme ztratení, bez trpezlivosti mreme v ohni utrpenia, ale ona ochládza horúce plamene, ktoré nás žerú; — bez trpezlivosti ležíme na trňoch — ona ich oblamuje a z pichľavých

šípov vyvádza ruže; ona činí neznesiteľné znesiteľným — ona premôže všetko.

Modlitba je nám nezdravým najvyšš potrebná, preto že nás najlepšie privádza k povedomiu našej povinnosti.

Nie každému človekovi je cesta tak jasne predznačená ako nemocným. Nám neprijde ešte voliť, či sa toho a či iného povolania chytíme — my len ticho máme ležať, kde nás Boh uložil.

Koľko ľudí si hlavu láme, aby poznali svoje povolanie: nám nemocným je ono jasné.

Milý Pán Boh nás na svoju križovú cestu, k svojmu bezprostrednému nasledovaniu povolal, musíme trpeť a skrze trpenie hriechy svoje odpokutovať a nebo si zaslúžiť.

My nepotrebujeme sa myšlienkami moriť, že by sme v tom alebo inom stave boli. Pánu Bohu lepšie slúžili, bližnému svojmu viacej osožili, svoj úrad dokonálejšie zastupovali, my musíme svoju životnú úlohu konať na posteli, ako sa najlepšie dá, preto že to Boh tak chce.

Bohužiaľ, mnoho je, ach, premnoho nemocných! Ale *prave chorým byť, bohumile chorým byť* — to nevie každý hneď z počiatku nemoci, to sa musí naučiť, na to je škola trpenia a s tou sa musíme obznámiť.

Ale najdôležitejšou vecou, aby sme svoju úlohu dobre a správne vybavili, je a cstane modlitba.

Prv než Spasiteľ začal trpeť, potreboval posilnenia, a to dostal v modlitbe.

Radi zdržujme sa u nášho milého Ježiša v Gethsemany! Učme sa od neho modliť sa a trpeť.

Zriekaj sa ľudskej potechy.

„Duša moja je smutná až k smrti“.

udia zaujímajú sa za nemocného bližného, účasť prejavujú v jeho trápení, ale obyčajne len dotiaľ, dokiaľ ich útrpnosť trvá.

Ach, táto útrpnosť, táto sústrasť! Či je ona len povrebným pohnutím a či z hlbšej príčiny pochádza — vždy je a bude len výrazom mäkkého, v citoch svojich pohnutého srdca, ktoré pri porovnaní medzi zdravým a chorým človekom náhle odhodláva sa k spechu tohoto a núteným sa cíti prinášať mu dľa možnosti potechu, pomoc, obľahčenie.

Ale táto útrpnosť, táto sústrasť, len veľmi zriedka býva stálym citom a v zdľhavých pádoch skorej končieva než nemoc, ktorá ho vzbudila.

Sú nemoce, ktoré sa roky a roky ťahajú, ktoré už prudkejšie už znesiteľnejšie vystupujú, ale každú nádej vo vyzdravenie vytvárajú. Také polozenie žiada od nemocného i jeho okružia ustavičnú vytrvalosť.

Zpočiatku nemocný nemá sa čo ponosovať, čo týka sa pozorného ošetrovania, vernej starostlivosti, šetrného zachádzania.

Ludia cítia a bedákajú s ním, celé dni a noci strvávajú pri jeho posteli, vďačne prinášajú každú obeť k jeho obľahčeniu. Ale

to všetko môže trvať len do času. Človek sám a všetko, čo je ľudské, podľiha napokon železnej moci obyčaje, a s obyčajou mizne vnada, ktorá predtým za jednu prácu atď. záujem, účasť budila. Pri všetkom, čo robíme, radi by sme mali výsledok. Človek je už taký, že rád podujíma veci najťažšie, najnamáhavejšie, len keď úfať môže, že tou obetavosťou niečo dosiahne.

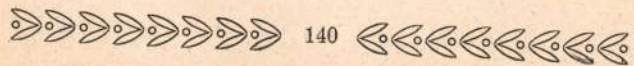
Jestli ťažkonemocného zachráni pred smrťou, jestli ho zase dá životu, za nič nepočítuje noci, ktoré trávil bez spania, obtížné služby, ktoré konal nemocnému, veľké námahy, ktoré k vôli jemu podstúpil.

Ale pri nemocných, ktorí dlhé roky ležia na posteli, len veľmi zriedka vídať výsledok. Pomaly stáva sa trápenie ako i nezdravý v ňom svojmu okružiu obyčajou, a tak schladnú nie síce city lásky a útrpnosti, ale zovnútorne ich prejavy. Potom nazdáva sa nemocný, že sa stali proti nemu chladnejšími, ľahostajnejšími, a to bolí a trápi. A to nie je najmenšou horkosťou, lebo tá dotýka sa samolásky.

Povedomie, že nemocný padá svojim na farchu, to veru každého, raní a bolí. V takých hodinách ber, dušo moja, srdce svoje do obidvoch rúk! Nemrz sa, nesťažuj si, nehnevaj sa na tých, ktorí pravého, vlastného smyslu pre tvoje trápenie neprejavujú, ale len od svojich povrechných dojmov riadiť a viesť sa dávajú.

Ak tebe tvoj Ježiš už dlhšie než iným ľudom kríž naložil, ak ťa skrze viacročnú nemoc už trochu hlbšie voviedol do sv. Utrpenia a jeho veľkých tajomstiev — vtedy nesmieš plakať, ako malé deti, keď im cukor potechy vzali. Pomaly musíme sa vo viere a modlitbe tak utúžiť, že nás ani surové zachádzanie s nami nevyrazí z pokoja. Vtedy ponad bolesť úbohého srdca uprime zrak svoj na horu olivetskú! Tam kľáčí za nás trpiaci, potom krvavým zaliaty Bohčlovek, mučený úzkosťou smrteľnou, opustený od svojich, v modlitbe! — „A nieto nikoho, kto by ho potešil!“ Na niekoľko krokov, bez starosti a strachu o jeho trpenie, spia apoštoli, ktorých dobro-

deniami zasýpal, za svedkov moci a lásky svojej vyvolil; už bliži sa Judáš, tiež jeden z jeho ľudí, aby ho zradil.

Kde najde Ježiš potešenie? Kde pravú, živú účasť a sústrasť a pomoc? On, ktorý, aby všetko dal, chystá sa v modlitbe a samote? Skloň sa tu na jeho srdce, ty nemocný, bez potechy malomyselný, a hanbi sa za svoju citlivosť! Podívaj sa na neho! Uč sa od neho!

Zriekaj sa ako on a hovor s ním: „Nie moja vôľa staň sa, Otče, ale tvoja!“ Pre neho uč sa veľkodušne zriekať sa potechy sveta a svoj o okolia.

*

„Pohrdni, o trpiaci kresťane! každou zovnútorňou potechou, jestli sa chceš tešiť láske Božej, lebo potešenie nebeské je neobyčajne útlunká vec, ktorá všetkým tým odoprená býva, ktorí inde potechu hľadajú“ (Sv. Bonaventura).

□□□

„A objavil sa mu anjel s neba a posilňoval ho.“

(Luk. 22, 43.)

Ako sa na nás nezdravých, o dušo moja! utrpenie Spasiteľa nášeho obnovuje, tak máme aj my svojich anjelov — potešiteľov.

Najdobrotivejší Otec posielal nám ich s neba, lebo v podobe dobrých priateľov, šlachetných ľudí, ktorí nám potechu, pomoc, obľavu prinášajú, alebo anjelov v duchovnom smysle slova, ktorí nás z nenazdania v najväčších a najhorkejších utrpeniach a bolesťach celkom podivne pozdvihujú, posilňujú a obodrujú.

Či si to ešte nepocítil? Jedného dňa bol si celkom zmalátnený a zronený, nevedel si kam sa podieť, kde pomoc hľadať — a tu ti prišla celkom neočakávane milá návšteva; nábožné slovo priateľa ťa potešilo a uspokojilo tvoje zarmútené srdce.

To bol anjel, ktorého ti Boh poslal.

Ó, príjdi on iste, a častejšie, než si ty myslíš. Len dávaj dobrý pozor na neho!

Ticho a bez hluku blíži sa k tvojej posteli, položí ruku na tvoje úzkostou trasúce sa srdce — a ono utíchne.

Vede myšlienky tvoje k Bohu, naplní dušu tvoju ním v hodinu ťažkého utrpenia. Bojuj prudký boj, ako ho tvoj Ježiš bojoval v záhrade olivetskej, plač slzy ľútosti, nechaj tiecť tieto krvavé krupaje úzkosti a tiesne svojej — ale nezúfaj!

Tvoj anjel je blízko. On ťa privede k vzbudeniu detinskej odovzdanosti; povzbudí ťa k tomu, aby si sa celkom na vôľu Boha spoľahol. A potom budeš pčtešený a posilnený. Ak že len k zemskej úteche, len k zovnútornému rozohnaniu, k omámeniu svojho bóľu a žiaľu bereš útočisko, tak nikdy nebudeš trváce upokojený. Prázdnota ostane v tebe, ktorú vyplniť nič nebude vstave.

Tvoj anjel neprijde k tebe, lebo on s takou potechou nič nechce mať. Ale vždy ti bude na blízku, hotový pomáhať, keď ho budeš volať, alebo i keď budeš ticho a Bohu oddane trpeť.

Bez spania.

„A keď povstal od modlitby a prišiel k svojim učeníkom našiel ich spať od zármutku!“

Luk. 22, 45.

1.

Medzi mnohými obťažnosťami a nepohodlnosťami, ktoré chodievajú s nemocou, je zvláštne jedna trpká fažka: to je *bezsennosť*.

Tú je o mnoho fažšie znieť, ako si kto myslí, najmä zpočiatku, keď sa nemocný s ňou dobre obznámiť ešte nepokúsil.

Nad to má ešte špatnú, opovrzenia hodnú sprievodkyňu, *závisť* totižto, ktorá to tak za nespravedlive a zle má, že iní spia, kdežto nám sa toho dobrodenia nedostáva.

Ale kresťanská, v Bohu založená láska musí každé závistlivé pohnutie od seba odbíjať.

Láska so závistou sa spájať nemôže.

Láska tým viacej bude každému bližnému zo srdca priať, že sa mu lepšie vodi, ako jej, keď menej trpí ako ona, — a keď sa pre neho z toho dobrého raduje, čini svoje bezsenné a bezpokočné noci cennými a záslužnými.

Výška našej trpezlivosti a odovzdanosti merá sa iste i dľa nášho chovania sa v nocach bezsenných.

Sú, bohužiaľ, nemocní, ktorí, keď sa trochu zle cítia, alebo nejakého nepatrného poslúženia potrebujú, asnaď i z dlhej chvíle pokoj svojej rodiny a svojich podriadených rušia a ich celkom zbytočne zobúdzajú.

To by sa nikdy nemalo stávať!

To je sebecko, ktoré nikdy nesmieme do zvyku priať. Utlačme že ho! To nikdy nesmie byť našou zásadou, že keď sami nemáme odpočinku, ani druhí nemusia spať, ale šetríme ich, ako len najlepšie môžeme.

Na tomto premáhaní seba záleží celé tajomstvo a celá múdrosť, ako človek bohúmile a naproti bližným láskave trpí.

Veľká únava neobjavuje sa u nemocných vždy skrze pokoj, ale veľmi často skrze trápnu rozčulenosť. Táto rozčulenosť ale pôsobí o mnoho snadnejšie noci bezsenné ako pokojné. Ó, tieto obávané noci bez spania, bez spočívania, tieto dlhé otupné noci! Kto ich pozná a nebude ich nenávidieť?

Privedme naproti ním predovšetkým úprimnú, vrúcnu modlitbu a špice ich pichľáčov sú už pooblamované! Modlitba ukončuje a uspokojuje. Modlitba odníma horkosť z duše. Ale veľmi často sa človek *nemôže* modliť.

No, vtedy musí dostačiť krátky pohľad hore k Bohu, jedna z tých mnoho malých strelných modlitbičiek, ktoré ako jasné blesky, ako do vysoka vyšvihnuté prskavky k nebesám letia a oblaky prerážajú. Vieš, čo robí včela? Lieta s kveta na kvet, mlsá hneď tu, hneď tam z každého kalicha, z každého kvetu, i z tých najnepatrnejších rastlín, ba i z horkých zelín ssaje šťavu a pripravuje podivným pudom, ktorý Stvoriteľ do nej vložil, sladký med. Aj

my môžeme zo svojho nepohodlného, horkého polohenia brať pekný úžitok a bezsenné noci urobiť pre seba spasiteľnými. Každá vec na svete má dve strany, a z každej veci dostať jej najlepšiu a najužitejšiu stranu, to je bez odporu veľká múdrosť.

Aj bezsenné noci majú svoju dobrú stranu; len nie úmyslne zatvárať oči pred ňou!

Podívajme sa za našim božským obrazom v utrpení, za samotným modliteľom z Gethsemany, za našim Pánom a Spasiteľom Ježišom, ktorý bdie, kdežto neďaleko od neho jeho učeníci spia a odpočívajú.

On bdie a modlí sa a chystá sa k veľkému dielu vykúpenia, naberá z modlitby sily a srdnatosti k trpeniu, bdie a modlí sa, a za touto modlitbou prichádza odovzdanosť, potecha anjelova, nasleduje úplné srovnanie sa, dokonale súhlasenie s vôľou Otca nebeského a naposledy to významné „fiat“ — staň sa, to nekonečne dôležité, oslobodzujúce slovo, ktoré našu spásu a naše odpustenie spečatilo.

Urobme aj my tak, ako náš drahý Spasiteľ

urobil, dušo moja! Bdel a čas bdenia svojho zaplnil modlitbou. Veď aj my môžeme sa modliť, keď nespíme, a modliac môžeme sa chystať na budúci deň a na všetko, čo nám prinesie.

Či bude naša modlitba krátka a či dlhá, ústna alebo rozjímavá, vždy bude nám užitočná a dobročinná. Kým sa budeme modliť, objaví sa pred očima ducha nášho obraz Boží, a my zabudneme na seba a v tom zabudnutí leží už isté obľahčenie v bolesti a trápení.

Kým sa modlíme, objaví sa pred očima ducha nášho náš život, vtedy rozpomíname sa na všetky žalosti, ale i na všetky milosti, ktorými nás Boh obdaroval, na všetky tie podivné cesty, ktorými nás viedol, na všetky nebezpečenstvá, od ktorých nás zachránil; počítame, čo sme od neho obdržali a čo sme mu za to dali, — a čo chvíľa bude nám jasno, že hlboko trčíme v dlhu u Boha, že on nepomerne viac dal ako vzal, že jeho ruka nám neprirovnane viac dobrého ako zlého u-

delila a že i bolesť, i starosť, i trápenie i nemoc prichádzaly s pozhnaním.

Všetko toto stáva sa nám asnaď teprv v tichej, samotnej noci tak náležite jasným a srozumiteľným. Ale potom budeme dobrému Bohu za jeho lásku ďakovať, budeme ho o milosť i na ďalej prosiť, budeme svoje chyby, svoju malomyslnosť ľutovať, ďalej konečne polepšenie sľubovať a trpezlivosť v utrpení a potom, keď sme vôľu svoju vôli jeho silne podrobili, môžeme sa i s ním modliť: „Nie moja vôľa nech sa stane, ale tvoja!“ Potom žaloba naša na bezsennosť onemie, veď čas, ktorý sme prebdeli, nebol ztratený, a čo sme na vnútornej poteche a na pobožnosti vyhrali, to nám tuším o mnoho viacej osožilo ako sladké spanie.

3.

Keď bez niečoho, čoby som potrebovala, byť musím, teším sa tým, že toto i druhí nemajú. Na to povedia mi mnohí, že to nie je žiadna potecha alebo aspoň že je to planá potecha; ale ja už len od svojho neodstúpim.

Už to povedomie, že mnohí to isté trpia a to isté nemôžu mať, čo ja, ma teší, nie asi preto, že viem, že nie len ja sama som v biede, ale že si takto myslím: aj druhí sú v takej zkuške, v akej ja, aj tí majú svoj kríž a musia s ním dobre vyjsť. Prečo by sa to nemalo mne podariť?

Keď sv. Augustín záslužný život svätých čítal a rozjímal, zvolal: „Keď to mohli tí, prečo by sme nemohli aj my?“

Na to by sme mali myslieť v nocach bezsenných. Iste nebolo by bez potechy a úžitku, pamätať na všetkých tých mnoho a mnoho ľudí, ktorí v tú istú noc, ktorá nám zdá sa byť tak dlhou a trápnou, tiež nemajú ani sna ani odpočinku. V prvom rade na tých mnoho nemocných a trpiacich celého sveta! Či stá a stá z nich nemajú neprirovane ťažší kríž ako my, pretože sú nemocnejší, biednejší od nás, asnaď nemajú ani tej dobrej a láskavej opatery, preto že nemajú okolo seba zkusených ošetrovateľov, nie láskavej rodiny, ktorí pozor dávajú na každé ich hnutie?

!Iní nemajú snáď ani čistej postele, pohodlného bytu, vlúdneho okolia; ležia samotní a opustení, len Boh vie o nich, kde sú, čo sa s nimi robí, len Boh počuje ich tsenanie! Ani títo neostanú bez jeho potechy, aj títo najdú v jeho láske vynáhradu a pomoc proti zúfaniu.

Keď však takí nemocní obeť svojej opustnosti a osamelosti veľkodušne prinášajú a svoju chudobu v opravdivom smysle kresťanstva bez žaloby a horkosti znášajú, vtedy z nie jednej nízkej komôrky pod strechou, z nie jednej úzkej izbičky krásne zásluhy vystupujú k milému Bohu, a len tá tichá noc vedela by hovoriť o nich.

Či by sme aj my nemali času a vôle k dokazovaniu takej milujúcej odovzdanosti? Keď to môžu tí úbohí, biedni a opustení — prečo nie aj my? My nechceli by sme jednu obeť, jednu bolesť, jednu slzu alebo aspoň túto bezsennosť oddať svojmu milému anjelovi strážcovi, aby ju zanesol k trónu Božiemu? V tom páde by sme darmo neboli bdeli, a spanie, ktorého sme nemali, vynahradilo by sa nám milosťou a zásluhou.

Krom nás nemocných bdejú aj iní ľudia, šľachetné, oddané duše, ktoré z útrpnosti a milosrdenstva alebo zo sv. poslušnosti nemocných v nemocniciach, v prašivárňach a v blázincoch ošetrujú, tí anjeli v tele, ktorí pri umierajúcich a väznených, pri blbých a ranených, pri nešťastlivcoch všelijakých svoju preťažkú nočnú službu konajú. Tí by mohli spať, a iste by aj spali, ale oni svoj spánok lásky k bližnému obetovali a lásky k Bohu. Pozorujme ich povzbudzujúce. duchom sv. lásky nadchnuté účinkovanie!

Tu stene úbohý mrzák v hroznej bolesti, tam blázní chorý v horúčke, tu bedáka dieťaťko, ktoré sa v postielke svojej bez prestania s boka na bok prehadzuje, a tá, ktorá už svoj spánok obetovala, obetuje ešte o mnoho viac, dáva útrpnosť, a oblahčenie, potechu a vyrazenie! Tomuto podá obvlažujúci nápoj, tomu liek, tu obnoví obväzok, tu vykoná jej mäkká ruka láskavú službu samaritánsku, popraví postel; tu zas je láskavé slovo, milý pohľad, ktorý vniká do tmavej, bezpotešnej duše; tu

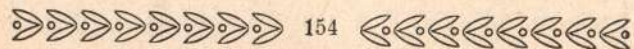
tento umierajúci, ktorému už studený pot na čelo vysadol, ako úzkostne obracia oči svoje na tých dvoch, ktorí v poslednom boji verne stoja u neho! — na zbožnú sestru a kňaza! Obidvaja modlia sa s ním, podávajú mu krížik k bozkaniu a s tým tú najlepšiu potechu. „Ave Crux, spes unica!“ „Zdrav buď Krížu, ty jediná nádej naša!“ — V tejto nádeji skoná. Blahoslavení tí, ktorí z lásky k Bohu a bližnému svoje noci, svoj spánok obetovali a tým snáď niektorú dušu zachránili! Pamätajme na to, že my nikdy sami nebdieme. Pocestní na vode i na suchu, — úbohí vojaci, ktorí v búrke a v zime, v mraze a dáždi v tmavej noci za svojou službou idú, tí všetci bdejú, a my mohli by sme sa za nich modliť, keď nám spánok vyhýba, za splnenie ich žiadostí, za vykonanie ich povinností, za dosiahnutie ich cieľa a za odvrátenie všetkých nebezpečenstiev; i za obrátenie a polepšenie hriešnikov a za dobrú smrť mohli by sme sa modliť. Či naposledy aj tých mám spomínať, ktorí nerozumejú, jak sladký a občerstvujúci bol by spánok pre

nás nemocných, ktorí ho ľahkomyselne odhadzujú a za nič nemajú, asnáď pre pomínajúci pôžitok tancu?

Ó, jak často hučala už tanečná hudba do mojej tichej izby! Jako som vtedy trnúc musela myslieť na urážanie Boha a na tie mnohé hriechy, ktoré sa tej noci popáchaly! Účastníkom týchto špatných hulákaní to nie je obetou, že nespia v noci. Oni menia deň na noc ako noc na deň! Ich srdce prináleží svetu a márnosti jeho! Beda im, ak ich deň zastihne v hriechu, nepripravených a neospravedlnených! Beda im, ak by z osvetlenej tanečnej siene do večnej tmy hodení boli!

Bezsenný nemocný! Modli sa za týchto obláznených! Obetuj svoj fažko postrádaný spánok za ich hriechy! Daruj im hodinu tvojich bolestí a tak staneš sa svojmu Spasiteľovi na olivetskom vrchu, ktorý sa v nočnej pobožnosti k obetnej smrti svojej chystal, najpodobnejším; trpíš s ním za do hriechu upadnuté pokolenie ľudské a neprebdel si noc ani márne ani bez úžitku.

Tisíckrát buď požehnaná noc, ktorá takú milosť splodila a také predsavzatia vypestovala.

□□□

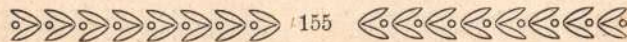
V tichej noci.

Slnka posledný lúč zmiera,
ticho sväté všade kol,
noc je a mňa nemoc sviera,
v zvädlom srdci cítim bôl.

Pri mesačnom jasnom lesku
v svätej, nočnej tísine
cítim lásky slasť nebeskú
k Bohu v srdca hlbine.

A viac, a viac pospiecham hor'
vo svoj veľký, svätý cieľ.
Žalmov zbožných očúvam sbor,
požehnaná hojný diel.

Vtedy nesiem osud vďačne,
podaný mi z Božích rúk,
bárs trň raní krvolačne . . .
to len kúšтик z Jeho múk.

Obodrí ma k novej síle
vrelej lásky tajná moc
žiaľom, bóľom v žítie milé,
k jasú dňa cez tmavú noc.

□□□

Nehnevaj sa, keď tvoji ošetrovatelia spia.

„Našiel ich spať“. Mat. 26, 43.

Keď drahý Spasiteľ od bolestnej modlitby na hore olivovej prišiel ku svojim učeníkom, našiel ich spať. Zármutok a ochablosť ich ovládala a omámila. Ale nerobil im žiadnych výčitiek, nemal karhavého slova na ich nedbanlivosť a ľahostajnosť. Vedel, že oni z toho nemôžu, lebo, „ich oči boli obťažené“, hovorí evanjelium, a v žiali svojom preriekol nežne: „Či ste nemohli ani za hodinu bdieť (hore byť) so mnou?“ — Niekedy sa stáva, že my nemocní ležíme bez sna, a naši, ktorí by nám mali dlhú chvíľu zaháňať, premožení únavou zaspia a spia, nemajúc iste o oprav-

divej muke bezsennosti ani pochopu. My voláme na svojich ošetrovateľov, ale odpovede nedostávame: zaspali! Či nás to nemá hnevať? Či to nie je ťažko pre nás?

A predsa nemalo by nás to hnevať, ani len diviť by sme sa tomu nemali; veď je to *vec celkom prirodzená!*

Nikdy nesmieme zabudnúť, že my sme chorí a tí že sú zdraví. Kto vie, či by sme na ich mieste aj my nezaspali, najmä keby bolo okolo nás tak tichúčko!

Nie všetci, ktorí nemocných ošetrojú, môžu si cez deň, ako treba, odpočinúť, ztratené nočné spanie si vynahradiť, príjde im nejakú robotu konať, za svojimi obyčajnými prácami chodiť a potom ešte v noci pri nás hore byť.

A v tichu, ktoré sa rozložilo okolo nás, tlačí ich potreba odpočinúť si dvojnásobne ťažko. Či sa za to smieme hnevať na nich?

Ach nie, radšej im toho odpočinku zo srdca doprajeme.

Tým ich v ich láske k nám posilníme.

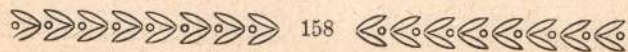
Či nám je lepšie, keď dvaja bdíme?

Či menej trpíme, keď sa nám pri tom niekto díva?

O, zaiste sladká potecha býva pre nás v každom vlúdnom, povzbudzujúcom stave, v každom láskavom pohľade, v každej úhľadnej, mäkkej ruke, v každej rozumnou, útrpnou účasťou preukázanej službe; ale pri tom nutno nám vždy pamätať na úbohú slabú prirodzenosť, nesmieme byť nespravедlivými naproti tým dobrým dušiam, ktoré nám svoje najlepšie a najsladšie, svoj nočný odpočinok, svoj občerstvujúci spánok obetujú. Nám sa ani nezazdá, jak ťažko im to príjde, násilne na dlhý čas udržať sa hore (bez spania), najmä v tichu teplej tmavej izby nemocného, v ktorej len ťukanie hodín na stene počuť, ale iné všetko zahalené je do tmy a mlčania.

My nemocní tiež ležíme niekedy v polosne omámenia, v horúčke alebo slabosti bez slova a hnutia — ký div, že spanie na krátky čas dostáva prevahu, a prirodzenosť zdravého človeka hlási sa len ku svojmu právu, ktoré nemocnému odoprela.

Často už počula som z úst mojich opatrovníc, ako vďačne by mi daly svoje spanie za moje bdenie. Ó, nikdy nedaj sa ovládať hnevu a nevrlosti, dušo moja! Oprobuuj len raz s láskavou trpezlivosťou vidieť tých trochu spať, ktorí by mali bdiť u teba! Dopraj im to! Veď oni celú noc nebudú spať. Tým viac sa potom pousilujú, jestli boli slabí, a ty si dosť bola láskavá, ich slabosť prehliadniť.

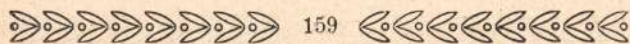
My nemocní nikdy nemôžeme byť dosť láskavými, dosť dobrými, aby aj s nami boli dobrí.

Prinášaj teda obeť samoty! Veď vieš, kam máš zaísť so svojimi myšlienkami!

Pridruž sa k svojmu milému Ježišcvi na hore olivovej. Aj on je samotný — aj on „našiel ich spať“. Ani len túto poslednú noc, ani za túto jednu hodinu nebdeli s ním!

S tebou tuším už mnohé noci bdeli, Učeníci nerozumeli Pánovi, nemysleli na to, čo mu treba. A on? Odpúšťa im! Ani ich nepokarhá! Pomysli na to a vypušť zo srdca svojho každú horkosť.

*

Keby sme len vždycky to chceli, čo *Boh* chce, vždycky by sa stávalo, čo *my* chceme. Nič nám tak trváce nezabezpečuje pokoj a mier srdca, ako dokonála shoda s ním vo všetkom a pri každej príležitosti.

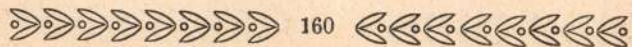

Nočné svetielko.

Niekedy, keď som v bolestach alebo ináč bez spania ležala a moja opatrovnica od únavy zaspala, bavila som sa s mojím nočným svetielkom, ktoré blízko mňa horelo. To dáva viac myšlienok, ako by si sa nazdal.

Vážné, významné a pravdivé myšlienky! Upamätáva na večnú lampu v kostoloch a kaplnách, ktorá svoj olej vo dne v noci na česť Božiu troví.

Ono vedie dušu moju k tabernakulumu, k bohostánku, v ktorom pravé svetlo sveta, svetlo, ktoré svieti do tmy, pod spôsobom chleba skryté so synami ľudskými prebýva.

Aká to priepasť lásky! Aký zázrak viery! Aká plnosť potechy, milosti a požehnania!

Rada na krátko navštevujem môjho Ježiša. Mnohokrát býva sám, opustený v hodinách nočných.

Svetielko nočné upomína ma i na múdre panny, ktoré svetielka svoje držaly pohotove k príchodu ženícha.

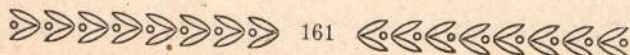
Či je i moja lampa naplnená? Či som ju i ja opatrla olejom cností a dobrých skutkov, ak by božský ženich z nenazdania prišiel pre mňa k večnej svatbe?

Či som hotová ísť s ním? Či je svetlo jasné? Svieti svetlo dobrých skutkov? Či srdce horí túžbou po Bohu?

Inokedy príjde mi pri pohľade na nočné svetielko myslieť na krehkosť všetkého, čo je ľudské a zemské!

Ako slabo a sľepnavo kmitá to svetielko poháre!

Ačkoľvek ono cez to ružové sklo na červenom farbí okolie, ba i na mojich bledých líkach povrchný rumenec vyčaruje — je to

klamná krása, podobná večerným červánkom, ktoré predchádzajú západ slnca, úsmev zomierajúceho.

O márnosť, o márnosť! Všetko je márnosť! Všetko sa pomine! Každá minúta stroví kvapku oleja môjho života, a ach, snáď už čo chvíľa bude celky po ňom.

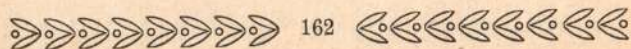
A keď knôtik dotleje, keď plamienček v popol zanikne — čo potom? Kam potom, dušo moja? K Bohu! K sudcovi! Vydávať počet z každého slova, z každého činu, z každej myšlienky svojho života! O láskavý Ježišu, nebuď mi sudcom, ale Spasiteľom!

Tak volám z najvrúcejšieho srdca, rozvažujúc pominuteľnosť zemských vecí. Pri mojom nočnom svetielku myslím na smrť a na večnosť.

Jedno dýchnutie môže ho zadusiť, priam tak chytro môže slabé svetlo môjho života zhasnúť.

Nočné svetielko káže o svetle a tme, o smrti a živote, o hrobe a večnosti.

□□□

Zajatý.

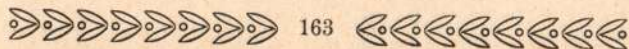
„Sluhovia židovskí pochytili Ježiša a poviažali ho.“ Ján. 18, 12.

Slýchať, že zajatí, ktorým najskvostnejšie izby dali k bývaniu, ktorým najvyberanejšie pokrmy a nápoje predkladali a každý možný pôžitok poskytovali, vzpierali sa prijať také výhody za cenu slobody. „Radšej o vode a chlebe slobodným mužom, ako pri kráľovskom prepychu zajatým.“

Bez pochyby každý by tak hovoril, a mal by pravdu.

Či i ten malý slávik, ktorý sa medzi cudzozemskými rastlinami kolíše a svoj prostý obraz v zlatých zrkadlách skvostnej izby vída — nezaslúži pri tom všetkom blesku-lesku jeho okolia našej útrpnosti?

Bár býva v nádhernej paláci, predsa nemá slobody, hája-lesa, svojich čujných úkrytov, svojich veselých druhov-spevákov, s ktorými by sa na juh sťahoval, keby-ach, nebol zajatý! Ubohé, zajaté vtáčatko!

Aj my nemocní sme zajatí!

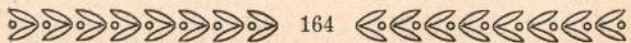
Sme bez svobody svojho hýbania, bez vnád slobodnej prírody, vzduchu, svetla, slnka!

To bolí; to musíme sa učiť a dlho sa v ňom cvičiť, kým nebude bolet. Môžu prísť dni, keď naši všetci odídu — a nás celkom samých nechajú na našej posteli!

Snáď sme i sami chceli byť bez ich spoločnosti, preto že sme uznali, že je dobré i potrebné pre nich, aby sa v slobodnej prírode posilnili — ale tým činom sa obeta naša nestala ľahšou! Oni sú teraz veselí vonku, a my nemáme slobody! — Stará je to pravda, že každý pôžitok, bez ktorého sa človek musí zaobísť, zvláštne dráždi a vábi, to už smutná udalosť so zakázaným ovocím v raji dokazuje. Aj nám o samote býva ťažšie na srdci, ochotnosť k obeti nás opúšťa, hodiny mávajú sa veľmi pomaly.

Zajatý, zamknutý, slobody zbavený.

Nedajme vzniku takým myšlienkam! Človek môže, bár i nie všetko, predsa veľmi mnoho, keď len naozaj chce.

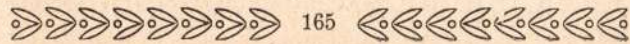

Najsamprv vezmime k pomoci svoj rozum, nedajme sa ovládať svojim citom, usilujme sa prílišnú mäkkosť — citlivosť premáhať sebapieraním! Ale ešte nad hlas rozumu poslúchajme hlas náboženstva!

„Boh tak chce“. „Boh vie najlepšie, čo nám osoží a prečo on to tak urobil a nie inak.“ „Veď to všetko len za tento svet trvá a chytřejšie sa pominie, než sme z počiatku mysleli.“

Také myšlienky tešia a pozdvihujú, vytrhnú nás zo zamračeného, nespokojného húťania a zocelujú našu odovzdanosť.

Odovzdanosť učiní náš žalár sladkým, naše putá ľahkými; odovzdanosť zachová v nás moc nad sebou a naučí nás dôverne úfať hodinu, v ktorej duša putá prirodzenosti ľudskej svlečie a slobodná, oblažená odíde k svojmu Vykupiteľovi do večných stánkov neba.

Křížová cesta.
Na Golgathu!

„Vstupujeme do Jerusalema.“

(Luk. 18, 31.)

Vec najhroznejšia sa stala! Srdce najvernejšie bolo zradené, on, ktorý stám život a zdravie dal, bol až na nepoznanie trýznený, on, Najčistejší, Najsvätejší, za horšieho od vrahov a lúpežníkov považovaný! Či svet kedy slýchal tak nespravедlivý súd! Ježiša na kríž odsúdili! Aké to divadlo pre Jerusalema, ba pre celý svet! Láska je zaznaná, peklo slávi víťazstvo!

Už ide krížom obťažený, surovým katom vydaný, ulíciami mesta na popravné miesto. Kde sú jeho priatelia, ktorých tak miloval? Kde je ľud, ktorému nepočetne ráz dobre učinil, ktorý vyučoval a ešte pred niekoľko dňami zázračne nasýtil? Priatelia sa rozprchlí, len málučko ich ostalo a tí nič nemôžu proti zástupu valiacemu sa ani víchor. Ľud, ktorý mu ešte pred niekoľko dňami „Hosanna“ pri-

volával, už dávno zabudol svojho dobrodinca, prisvedčoval falošným svedkom a žiadal *jeho smrť*. Tie isté ústa, ktoré ho prvej požehnávaly, kľajú mu teraz a pachtia po jeho krvi, lebo: „toto je hodina naša a moc temnosti“.
(Luk. 22, 53.)

Kristus, náš Spasiteľ, nastúpil cestu krížovú. Už meno hovorí: cesta táto nie je veselá, nie je príjemná, je to cesta s krížom a ku krížu! A predsa táto cesta spečatila naše spasenie, naše vykúpenie. Keby Kristus nebol touto cestou išiel a nebol tým naše odpustenie, naše smierenie, naše večné spasenie vykúpil, boli by sme my poľutovania hodní otroci hriechu smrti na veky prepadli, Ježiš mohol síce aj iným spôsobom a inou cestou vykúpiť svet, ale on priam túto cestu vykúpenia vyvolil! Ponevác hriech bol tak hrozným obrazom Boha, mala len hrdinská láska, ako tá jeho, *láska nado všetko*, smieriť Boha obrazného. Preto Kristus postavil kríž medzi biedné pokolenie ľudské a svojho rozhnevaného Otca, preto sám položil sa na tento kríž, za krva-

vého obetného baránka sveta hriešneho. Ako bol na kríž odsúdený, ako kríž niesol a krížovú cestu nastúpil, od tých čias kríž ztratil všetku svoju hrúzu a stal sa znamením lásky, spásy, milosti a milosrdenstva. Kristus cestu krížovú posvätil, krvou svojou sfarbil a z cesty krížovej cestu *spasenia* učinil. Všetci, ktorí chcú Boha najst, k nemu prísť a do jeho neba vojsť, musia ísť touto cestou krížovou, a keby ani nemuseli, dobrovoľne by si ju volili. Cesta je to bolestná a obtížna, ale *bezpečná*. Vede cez Golgathu na Tábor, cez noc utrpenia k svetlu nebeskému. Má ovšem láska Božia rozličné iné cesty, na ktorých volá k sebe ľudí; ale to sú zachádzky; rovná, priama, najbližšia cesta k nemu je bez odporu *cesta krížová*. Ako jej patrné stopy svojej predrahej krve vtlačil, od tých čias všetci svätí a priatelia Pána, všetci, ktorí sa po dokonálosti namáhali a jeho učeníkmi byť chceli, išli tou cestou. A nemocní sú predo všetkými na cestu krížovú povolani. Aj ich cesta krížová má ako Spasiteľova svoje veľké okamženia, svoje pády a zastavenia

až po „consummatum est“ — „Dokonané je“. Jestli nemocný samovoľne neodrazí sa na inú cestu, jestli bojzlive nezuteká, ale pokojne kríž na seba bere a do šlapajov Pána svojho vkročí, môže byť bez starcsti: všetko bude dobre.

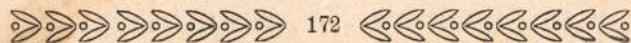
Žiaden človek, ktorý obznámil sa s krížovou cestou, neopustí kríž; ani jeden, ktorý za Spasiteľom kríž nesúcim išiel, ktorý s ním pod krížom padal, ale i jeho presväťou krvou obliaty, pod jeho krížom stál, nebude chcieť dať toto potešenie, toto krvou a slzami a svätou bolesťou vykúpené šťastie za žiaden pôžitok, za žiadnu pomínutelnú radosť na svete!

O kríži.

elký bol kríž na Golgathe“, hovorí grófka Ida Hahn-Hahn tak krásne a pravdive vo svojej knihe o milovateľoch kríža, „veľký bol, ponač čiahal z Golgathy až hore k oblohe a rozprestieral obe svoje ramená, ako

by chcel celý svet objať a priestor vyplniť medzi nebom a zemou. Kam noha vkročila — kam ruka čahala — kam oko pozrelo — bol kríž.

Ku krížu letela duša, kríž si žiadalo srdce v túžobnej láske, kríž stal sa rebríkom nebeským, po ktorom nie anjelia, ale Pán anjelov sám sostúpil a spáčov zeme láskou svojou k povedomiu zbudil. A malý bol kríž, taký maľučký, lebo hodil sa pre každé srdce, a každé mohlo ho do seba vziať, každé ho občiahnuť a hodne hlboko vsadiť do svojho vnútra.

Ale keď srdce kríž do seba prijalo, musí ho v sebe nechať zakoreniť sa, a to stáva sa najviac za veľkých bolestí, a bár by prišiel i za svetla a radosti, ako nebo samé — srdce muselo by všetko vynaložiť, aby ho pridržalo; a keby na dlhší čas oštal, treba by ho bolo prikváčiť, aby jeho požehnanie zase neuniklo — lebo „kráľovstvo nebeské násilie trpí.“

Myšlienky o kríži.

1.

Kto dobre rozumie to slovo „kríž“, tomu ono vždy toľko znamená, ako milosť. Ten človek má ťažký kríž — toho človeka musí Boh veľmi rád mať. — Hlavnú vlastnosť každej veci, či je ozaj dobrá, a či zlá, vidíme v jej účinkoch. Kríž má v sebe mnoho čností. Kríž nás od trmy-vrmy, od hluku sveta odťahuje, kríž nás do samoty a k vstupovaniu do seba privádza a jaký užitek z toho vyplýva, to vie každá tichá, do seba utiahnutá duša; kríž činí nás pokornými, prívetivými, trpezlivými, poslušnými. My potrebujeme pomoci a útrpnosti iných: to činí nás láskavými a vďačnými a budí vzájomnú lásku: môžeme i Bohu k vôli trpeť alebo za iných zásluhu svojho vlastného kríža obetovať. Jak bohatými stávame sa my skrze kríž a jak často môžeme my trpiaci aj nenazdajky byť k povzbudeniu, k potešeniu iným!

Nikto netrpí tak ťažko, že by nenašiel

jedného, ktorý ešte viac trpí, než on! To nás uspokojuje; kríž dvíha nás hore: pomaly a spokojní sme jedine v sladkom obcovaní s Bohom.

2.

Bez kríža nechcelo by sa mi žiť! Čím ťažší je môj kríž, tým bližšie som k Bohu; čím ťažší je môj kríž, tým dojemnejšia, tým láskavejšia je jeho potecha! Najmenej hreším, keď najťažšie trpím, lebo vtedy vo dne v noci obcujem len s Bohom v modlitbe a tak žijem, ľutovaná od všetkých, svoje najblaženejšie hodiny. Prišlo by mi kríž si zaopatriť, keby som ho nemala, preto že kríž prináleží k môjmu bytiu a žitiu, činí ma poriadne povolnejšou, lepšou a je mi jednak prospešný a užitočný.

Raz sa ma spýtali, či kríž a utrpenie, bolesť a nemoc človeka ozaj lepším činia. A ja musela som povedať, že áno. Ale to mnohí zapierali dľa zkúsenosti a pravdy. Rozprávali mi o ťažko navštívených, už mnoho

rokov trpiacich ľuďoch, ktorých bolesť ešte viac rozhorčila, nespokojnejšími učinila, proti Bohu rozhnevala, ale nijak nepolepšila. Navzdor týmto dôvodom zostávam pri svojom náhlade.

Jestli že nás križ nepolepší, tomu nie je križ vina, ale my. Križ je liek, ačkoľvek niekedy veľmi horký, — ak nemocný podaný liek užije,tedy mu pomôže, ak ním pohrdne, nemôže dobre v ňom alebo pre neho účinkovať.

Jestli Boha milujeme, jestli vieme, že on, náš dobrý Otec, nám teraz i vždycky len dobre chce, vtedy musíme všetko, čo nám posielal, vďačne od neho prijať; vtedy aj vieme, že *všetko* bude nám k dobrému.

A jeho križ budeme potom milovať — jeho ruku budeme bozkávať, i keď tresce alebo bolesť nám robí — a nemoc i zkušku budeme trpezlivo znášať, lebo ju on na nás dopustil, on ju chcel. Naša odovzdanosť, naša láska a naša poslušnosť potom neostane bez sladkej odplaty, nie bez vnútornej milosti, nie

bez svätej potechy — a slovo sv. Pavla sa dokáže: „Tým, ktorí Boha milujú, musí všetko byť k dobrému.“ Ale v tom dokáže sa i moje tvrdenie. Len by sa mu vždy malo pridať: „Trpenie polepšuje ľudí, ktorí Boha milujú.“

Ktorí ho nenávidia, tí pravda vo všetkom najdú príčinu protivíť sa. Ale i v zátvrdlivých srdciach účinkuje niekedy milosť lásky Božej celkom podivne a už sa nieraz stalo, že utrpenie a križ duše k Bohu priviedly.

3.

Križ raní, ale i hojí. Sv. Helena uzdravila nemocných priložením pravého križa, keď najprv dva iné križe boly priložené bez výsledku.

Tak ani nám nepomôže križ, ktorý nerozumieme, veriace neprijmeme, dobre neponímame; nepodá nám ani potechy ani pomoci ani sladkosti; len potom, keď ho ako križ Kristov milujeme a nesieme, prináša so sebou večné blahoslavenstvo.

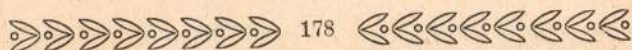

4.

Križ je naším prútom — bez prúta niet výchovy — bez čnosti niet neba — čím radšej máme svojich milých, tým šťastlivejšími ich vidieť chceme — nebo len čnosťami dosiahneš, preto križ a trest, preto táto výchova skrze križ, aby sa tak v nás láska k Bohu vzbudila a na svetlo dostala. Bez križa niet čnosti, bez čnosti niet neba, bez neba niet Boha, bez Boha niet blahoslavenstva. Len u neho, s ním a v ňom sme opravdive šťastliví a križ je mostom k nemu, ale i mostom ponad zem k večnosti.

5.

Často ma už to slovo „navštívenie“ radosťou naplnilo. Berem ho rada dľa litery. Kristus prichádza k nám so svojim križom a navštívi nás; urobí u nás návštevu; — to však ľudia robievajú len z priateľstva alebo z lásky! Cudzých, ľahostajných nenavštvujeme; teda také navštívenie je dôkaz jeho lásky. Križom svojim obťažný prichádza k

178

nám, lebo ako Bohčlovek takmer nedá sa ani odlúčiť od križa: veď život jeho na zemi bol ustavičným križovým ťažením; a len po smrti svojej, po dokonaní diela vykúpenia, složil križ a niesol víťaznú zástavu vzkrieseného! Pred ním pri poslednom súde ešte posledný raz zjaví sa na nebi križ, jeho znamenie, znamenie Ježišovo, v ktorom súdení budeme! Blaho nám, jestli nám bude dobre známe a nie hrozné.

6.

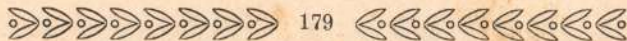
„Ave crux, spes unica!“ „Zdrav buď, o križu, ty moja jediná nádej!“ — Jak krásné sú tieto slová!

Milý Ježiš, daj, aby sme týchto slov v hodinu smrti našej pamätliví boli!

7.

„Ak chceš svoj križ ľahko nieš, nesmieš ho vliecť, ale musíš ho celou silou zdvihnúť a letieť s ním.“ (Sv. Terezia.)

„Ak chceš mať Pána, nehľadaj ho inde, len v križi.“ (Sv. Ján z križa.)

179

„Kde v ktorom dome nemocný trpezlivo trpí, tam je kríž, ale tam je i požehnanie Božie, tam je Boh sám“. (Sv. Terezia).

„Na kolená pred velebnosťou kríža, lebo tam, kde je kríž, je Boh sám a pracuje na duši!“

Trpiaca duša nepotrebuje modliť sa o požehnanie Božie, ona ho už má v kríži. V dome, v rodine, v ktorej je kríž, tam je Boh sám. Trpiaci nosič kríža je ako svätostánok (tabernakulum), pred ktorým mali by sme pokľaknúť, lebo Boha v sebe uzaviera.

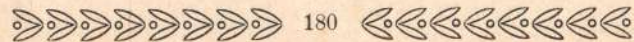
Kríž je list Pánov na dušu, v ktorom stojí napísané: „Ja ťa milujem!“

8.

„In hoc signo“ — „V tomto znamení zvíťazíš“, stálo na kríži Konstantina Veľkého, — a on uveril — a zvíťazil.

9.

Kríž účinkuje našu spásu, jestli ho radi, aspoň trpezlivo znášame, bez reptania, a žalo-

180

vania, bedovania; účinkuje našu záhubu, jestli nám je obtížny.

10.

Niekedy príde mi taká myšlienka, že si kríž predstavujem dutým a jemnou, veľmi príjemne voňavou sladkosťou naplneným; len trochu pritlačiť a už vyteká z neho. Čím vrúcnejšie kríž objímeme, čím silnejšie ho k sebe privinieme, tým viac sladkosti vyteká a tým viac dostáva sa nám z nej okúsiť.

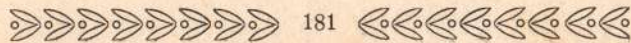
11.

Kríž je moja spása, kríž je moje šťastie, kríž môj údel, kríž môj osud, farcha kríža do času, odplata kríža na veky!

□□□

Zo spisov Svätých.

Sv. Ján z kríža hovorí: „Kto nehľadá kríža Kristovho, nehľadá ani jeho slávy. Chceli jeho mať, nehľadaj ho mimo kríža. Kristus,

181

Ukrižovaný, nech ti je dost; s ním trp i spočívaj k svojej blaženosti.“

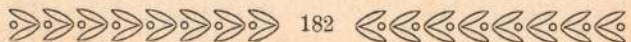
Maria Lataste praví: Jestli je sladko u Boha byť, a jestli niet dobroty, ktorá by sa tomu rovnala, predsa sa mi zdá, že najväčšie šťastie v tom záleží, že človek Bohu k vôli trpí a vôľu jeho plní.“

Vo spisoch sv. Alojsa čítame tieto miesta:

„Niet spoľahlivejšieho znaku, že človek k počtu vyvolených patrí, ako keď zármutkom a trápením navštívený býva, a v tom čase kresťanský život vede“.

Blahej pamäti farár z Arsu J. B. Vianney hovorí: „Kto premohol samolásku, tomu nebude, ozaj nebude ťažko byť láskavým; ľúbeznosť a láskavosť povstáva sama od seba z mŕtvenia a zapierania seba, sú kvetami pokory.“

□□□

Kríž všade.

Jozef Görres vypráva nám vo svojej mystike tak pravdive a krásne: „Všade v prírode stretá nás podoba kríža.

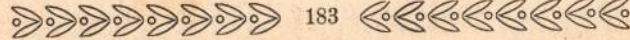
Strom so svojimi rozprestrenými haluzami a vetvami podobá sa krížu, — loď, — ktorá s rozprestrenými plachtami spiecha na mori — vták lietiaci v povetrí — i sám človek s rozpiatymi rukami tvorí kríž.

Podoba našej tváre ide krížom — oči a nos, alebo ústa a nos, tvoria kríž; všetko v prírode, čo nebolo v istú formu vnútené, dáva na javo podobu kríža.“

□□□

Skryté kríže.

Mladé, prosté dieťa z dediny prišlo do služby k vznešenému panstvu. Vidiac tú nádheru a slávu myslelo si nezkušené dievča, že v tomto zámku môže len šťastie

a radosť a najvyššia spokojnosť prebývať a
niemálo sa začudovalo, keď videlo svoju mi-
lostivú paniu niekedy smutnú. Jedného dňa
našlo ju i v slzách, a keď o tom s podivením
svojej matke vyprávalo, riekla jej táto dobrá,
zkúsená žena: „Zapamätaj si toto: pod zama-
tom a hodvádom trčieva často najťažšie trá-
penie.“ — A to je pravda. Mnoho krížov jesto
v živote, o ktorých svet ani pomyslenia
nemá, a ktoré preto, že sa utajujú, nie menej
bolia. Niektorí ľudia znášajú svoj kríž nápadne
hrdo, ako by sa tým nad iných vyznamenali,
povýšili, u iných chválu získať, obdiv vzbudiť
chceli. Toto pokušenie je blízko, ba bližšie,
ako by sme sa nazdávali, lebo milú márnomy-
seľnosť vzbudiť je vec veľmi ľahká. Táto
márnomyseľnosť nás tak pekne uspokojí, ú-
trpnosť tiež urobí svoje, ale najviac prispeje
k tomu obdiv našej trpezlivosti. A predsa
zapričiňujú tie kríže, o ktorých celý svet
hovori, niekedy menej bolestí, než tie, ktoré
treba znášať tajne. Tieto umučia srdce a
vtláčajú svoj stržeň hlboko do duše bez toho,

že by viditeľnú ranu ukázaly, preto že krvácajú
do nútra.

Telesné biedy a nemoce bývajú najviac
tak zjavné, že sa ony nedajú zamlčať, ale kríž
svoj netreba hrdo vyzdvihovať, aby sa každý
naň poďíval. Keď nemocný o svojej dlhoročnej
zkúške, o svojom bolestnom utrpení hovorí
musí, nech to urobí s istou skromnosťou, nech
sa pri tom dlho nebaví a chválu trpezlivosti
svojej nech odmieta od seba; veď to nie je
jeho zásluhou, ale zásluhou milosti Božej,
ktorá mu tak odovzdané trpeť pomáhala; Pán
Boh osladzoval a obľahčoval jeho kríž. Kým
na posteli ležíme, itak nič iného nerobíme, a
kým nás chválou obsypujú, znáša snáď nie-
torá duša celkom blízko pri nás neprirov-
nateľne ťažšie a záslušnejšie svoj kríž, o ktorom
nikto nevie, a jehož farchy nikto nezná krom
Boha. Preto smelo berme kríž svoj na seba a
vďačne nesme ho za tým, ktorý ho niesol
pred nami. Doista nikto neniesol ťažší a trud-
nejší kríž ako Ježiš, a predsa nerobil z toho
žiadneho hluku. Apoštol hovorí zkrátka: „A

on niesol svoj kríž“. Nasledujme ho v trpezlivosti a láske!“

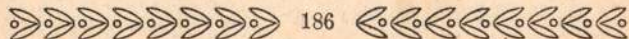

Ten kríž nám pristane, aký Boh dáva.

Velká potecha leží v tej myšlienke, že keby nás Boh nechal vybrať si svoj kríž, my by sme si iste len ten vyvolili, ktorý už znášame, lebo naposledy len ten nám najlepšie pristane, ktorý nám on odmeral a za vhodný uznal.

Veď pozná našu silu i našu slabosť o mnoho náležitejšie ako my sami.

Túto pravdu rozoberá zbožný básnik A. Chamisso dojmavo krásne, v známej básni „Prehliadka krížov“, ktorú tu v reči neviazanej podávam:

Prehliadka krížov.

Pútnik, zastanúc si na výšine,
hľadá nazpäť ta v údolie kdesi,
ktoré jasá v červánkov rubíne.

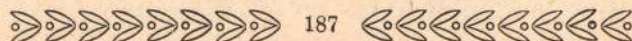
Na voňavej tráve oddýchne si,
vystrúc mlkve údy svoje,
oddá Bohu sa, i žitia desy.

Zavre sa mu očných víček dvoje,
lež duch čulý spriada obraz v snehí:
tu v pokojí nové nepokoje. —

Slnko zrazu v tvár sa Boha mení,
obloha sú jeho šaty skvelé,
zem šiat obrubou je — mizne — není.

„Otče, nezavrhni prosby vrelé,
neodnímeš pokoj tomu v zlosti,
kto ti vyzná slabosť, farchy celé.

Viem, že žena, rodiac, bôl v tichosti
znášať musí; viem to dávno, ale
ľudské strasti sú mnohej jakosti.

Môj kríž je ťažký a žiadam stále
zmierniť farchu v pomer k svojej sile,
bo podľahnem, Pane, nenadále.“

Čo tak k Bohu vraví, v tom zdesile
víchor zdvihne ho nad oblak vyše
a nesie ho v nadvzdušný svet míle.

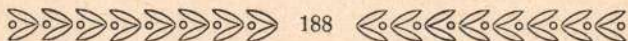
Zrazu spustí na pôdu h tíše.
Že je v rozsiahlej dvorane, badá,
vôkol seba vidí samé kríže.

Tajný hlas mu vraví, že tu rada
krížov, z korych nech si rozvažíte
primeraný k sile kríž vyhľadá.

Pútnik neváha, lež bere hbite,
jedon za druhým kríž do priezoru,
ale v každom nájde bôle vryté.

Ten je veľký, ťažký do úmoru
a tento má veľmi ostré hrany,
tam ten tlačí, jak by niesol horu.

Zbadá zlatý kríž, ten nemá hany,
ten ho vábi — lež sklamanie nové —
bo kov ťažký, lesku primeraný.

Každý dvíha, ťažká, v pohotove
vyvolí si jedon. To boj tuhý — — —
nepristal mu žiaden v dreve — v kove.

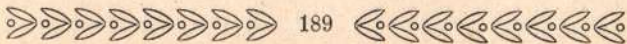
Prezrel radom všetky možné druhy,
škoda času a každej námahy . . .
Znova prezre — volí jedon — druhý

No včul, zdá sa, našiel už cieľ snahy;
kríž to znesiteľný, i zastane —
volí ten niesť cez života dráhy.

Jednoduchý kríž, no však pristane
najlepšie mi, sile primeraný.
„Jak chceš, tento kríž si volím, Pane.“

Skúma kríž ten najlepší, vybraný: —
to ten istý, čo nosil od veku,
na ktorý prv reptal, kydal hany: —
vzal ho — niesol ticho, bez náreku.

□□□

Križ, ktorý si sami robíme.

Križ, ktorý si sami robíme, býva vždycky o mnoho horší, o mnoho ťažší a neznesiteľnejší než ten, ktorý Boh posielal a nakladá. Boh o mnoho lepšie vie, koľko sme schopní trpieť, ako my sami, on merá našu silu i našu slabosť a iste nežiada, aby sme viac alebo ťažšie niesli, než uniesť vládžeme.

Preto je aj to porovnanie tak dojemne krásne, že vraj Kristus, ako vtelený Boh vyvolil si remeslo tesárske priam preto, aby náležite naučil sa merať dĺžku a šírku, uhly a hrany. Preto vie pre každého človeka križ poriadne odmerať a prispôbiť, ako práve potrebuje a uniesť môže.

□□□

Káždodenný križ.

I.

Sú ľudia silného ducha, ktorí sa bez slova najbolestnejším operáciám podvolujú, smelo píliť a rezať sa dajú a tak právom

budia odiv svojho okolia. Keď iní nemocní slabšieho ducha nariekaním snád' seba i svojich hrozne rozčulujú, tí udusia v sebe bolesť i rozčulenosť a tak obľahčia svojim sútrpiacim veľkú ťažkosť okamženia. Ale nie všetci sú k takej hrdinskosti povolaní. Snád' len niektorí cítia sa telesne i duchovne dosť silnými k tomu, aby sa takým činom zaskveli, snád' vôbec len málo nemocným dostáva sa podstupiť takú zkúšku. Ale je jednak nie menej tvrdo od roka do roka ticho ležať, každý deň znovu svoj križ na seba brať, vždy a vždy len trpieť a strádať, sám Boh vie, dokiaľ!

Inokedy býva krátke okamženie rozhodným, voľba nie je ťažká, nôž je už takrečeno na hrdle a nedá rozmýšľať. Za mračnom, ktoré hrozí nebezpečenstvom, kyne ružová zora, nádej novodarovaného života, novej sily, nového zdravia; to všetko núti k rýchlemu rozhodnutiu. Ale dlhoročný nemocný nezná takých citov.

On síce bude prechovávať nádej vo vyzdravenie, kým sa vôbec oprávnenou zdá byť; on síce bude veriť, že ho všemohúci a milosrdný

oh zbaví útrap a uzdraví kedy a ako chce, ale navždy nebude sa oddávať novým a novým sklamaniam. A toto beznádejné trpenie, bez polepšenia a premeny, nazývam ja *križom každodenným*.

Ťažko je ho niesť. Lahšie je, za jednu hodinu veľkú bolesť vydržať, ako roky a roky menšiu. Lahšie je, raz hrdinským duchom sa ozbrojiť, ako dni a dni bez nariekania prijímať, čo Boh posielal. Vytrvalosť korunuje dielo naše, vytrvalosť činí i trpenie naše dokonalým. Ale priam túto vytrvalosť je ťažko dokazovať, najmä keď trpenie dlho trvá a ty nedohliadaš konca.

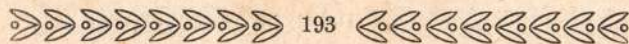
Ktorási nábožná duša porovnáva toto rozpoloženie mysli so zle umiestenými špendlíkmi, na ktorých sa ustavične udrapujeme a raníme, nie síce smrteľne, ale predsa hodne prenikave a citelne.

Isv. František Saleský hovorí o bolestnom štipaní malého hmyzu; človekovi ide pri tom do zbláznenia a predsa nie je vstave ztriasť so seba tú pliahu.

Sú nemoce, ktoré nevedú k smrti, ktoré však celý dlhý život trvajú; tak súdili kedysi lekári i o mne: „Choroba to nie je k smrti, ale k doživotnému trpeniu“. To menujem ja *každodenne križ* niešť, *každý deň* na križi viseť, *každého dňa* na križi sa mučiť. A aby človek vytrvale tam vydržal, musí predovšetkým vytrvávajúť v modlitbe. „Modlite sa bez prestania“, modlitba je najlepšou potechou nemocných. Potom nenačím priúzkostlivo myseľ na svoju budúcnosť. — „Ach, ako to dlho!“ „Ach, koľko to rokov?“ Či my vieme, či ešte dnes neodbije nám posledná hodina, či sme už dnes nedotrpeli, už dnes nedosmútili! Načo teda tá starosť o budúcnosť? Čas letí a v tom letku jeho je naša potecha, ano, skutočne a celkom neklamne najlepšia potecha trpiacich: pomínutelnosť tohoto života a povedomie, že večnosť a s ňou krajší osud čaká všetkých, ktorí Boha milujú a v neho veria! Čo že sú hodiny a dni, čo sú i roky proti večnosti?

A čo ti aj každý nový deň križik so

sebou donesie, len ho ty, dušo moja, vďačne ber na svoje plecia.

Či by to nebolo vecou možnou, aby počiatočná bojzlivosť stala sa tichou odovzdanosťou a táto napokon svätou láskou ku križu?

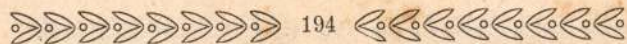
Ja môžem s povďačnosťou naproti Bohu povedať, že, keď som dlhé roky svoj križ znášala, som si ho aj obľúbila a nieraz som žartovne riekla, že ani neviem, čo by som si so zdravím počala, keby mi ho milý Pán Boh náhle daroval a iste by som sa ťažko vedela do toho vpraviť, zrazu z mojej tichej nemocnej izby vystúpiť do hlučného života.

Teda hore srdce a netratiť dôveru! Každodenný križ je každodenná milosť!

A každý deň len trochu obetovať, to časom dá peknú summičku zásluh pre večnosť!

S tým každodenným križom ide to tak ako s najviac ťažkosťami — len smelo im do očí pozreť, s vierou a dôverou sa do nich chytiť, a je po ich horkosti a nebezpečnosti.

Boh je s nani! On predchádza, my ideme za ním, čo sa nám môže stať?

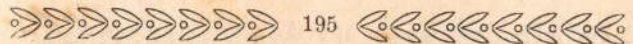

Každodenný križ.

II.

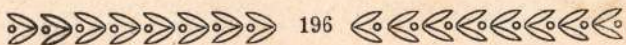
Či by aj zvyk nebol v stave odňať nášmu každodennému križu žihadlo? O, iste že bol by to v stave! Ako našej prirodzenosti vždy jednaká vytrvalosť najťažšie padá, ale na tejto vytrvalosti celé hrdinstvo svätých sľubov záleží, ktoré nežiada hrdinské činy, ale len deň po deň tú istú vytrvalú vôľu, tú istú vernú lásku a obetavosť — tak nič neprotiví sa viac našej biednej ľudskej prirodzenosti ako prinútenosť, každé ráno znovu tam začínať, kde sme včera prestali. Jak často z toho srdca zažiada sa nám, raz celkom ticho si poležať, bez každého hnutia a pohnutia, bez každého styku s vonkajším svetom! O, jak často zdá sa nám byť to naše položenie naskrze neznesiteľným; všetko nás bolí a trápi, sme ustatí a zmorení, cítíme sa zle, hneď nám je horúce, hneď zima a nemáme vôľe do ničoho; ešte aj tá modlitba

sa nám protiví, pracovať nedá sa, ku všetkému musíme sa nútiť, každé vlúdnejšie slovo, každý úsmev stojí nás náramné premáhanie. Tu nevyhnutne treba zmužilosti a dôvery v Boha. Tu treba dokázať, jak ďaleko sahá naša láska ku krížu. Ach, tento každodenný kríž! Táto každodenná nerest! O mnoho je ťažšia, ako veľké nepredvídané trápenie, preto že potrebuje hlbokej detinnej viery a mnoho milosti s hora! Ále Boh nám ich aj dáva, jestli ho o ne úprimne a vrúcne prosíme. Aj on zacítil a poznal tú vysilenosť až do prenáramna, aj on zacítil a poznal tú mdlobu až na úmor, a preto chce pomáhať i pomôže.

Nie málo ťažko padá nám trpiacim i ľahostajnosť našich oproti nášmu každodennému krížu; ponevác im nerobí starosti a strachy, považujú ho prirodzene za vec nepatrnú. A tak zostáva najviac len nám samým úloha, dnes ako včera a zajtrá ako vždy nieš ten istý kríž. V takých rozpoloženiach, pozri, dušo moja, na cestu, ktorá vede do Jerusálema! Podívaj sa na svojho Spasiteľa, ktorý kríž nese,

ako namáhava potáča sa pod bremenom dreva ťažkého, už potkýňa sa, už padá, a svätou krvou svojou zem polieva. Ale neostáva ležať, nie, poslednou silou svojou sobere sa a ide ďalej tou horkou cestou krížovou. O, môj Ježišu! doista aj ty by si bol dľa ľudského citu rád ticho ležal, asnáď najradšej hneď na ceste zomrel! Ale tvoja obeta ešte nebola dokonaná, tvoj veľký úmysel ešte nebol dosiahnutý a preto ideš tak až na smrť umorený ďalej svojou cestou! Preto ani my neostaneme na pol ceste ležať! Krátky, úprimný povzdych k Bohu: „O môj Ježišu, tebe k vôli! O môj Ježišu, milosrdenstvo!“ posilni srdce naše a potom, hore sa, dušo moja, s chuťou hore z tej mdloby a slabosti ku každodennej povinnosti, ku každodennému krížu.

□□□

Rozličné stupne nosenia kríža.

„A niesol kríž svoj.“ Ján. 19, 17.

Keď badáme, že ide kríž, t. j. bolesť alebo nemoc na nás, ľakáme a trasieme sa. A predsa malo by byť našou pevnou zásadou: „Nikdy sa nepotrebné a popredku nestrachovať!“ Zväčša sa to celky ináč stáva, ako sme sa obávali. Načo teda popredku sa strachovať a sužovať? Chce-li Boh na nás kríž uložiť, zároveň prinesie sebou svoju potechu, svoju milosť, a potom môžeme snášať, čo sa nám prvej zdalo byť neznesiteľným. Ako láskavý, ľudomilovný lekár, ktorý bere za vykonať ťažkú operáciu, k ostrému nožu hneď aj také prostriedky prichystá, ktoré by bolesť uľavily, tak aj otcovská ruka Božia na ranu, ktorú nám z múdreho úmyslu zavdať musí, pohotove drží balzam svojej lásky, ktorý bolesť tíši a ranu lieči.

Jestli sme sa s krížom už trochu spriatelili, znášame ho ticho bez nariekania, bez šomrania;

a keď to dlhší čas tak trvá, *stane sa tichým zvykom*, a my sme pri tom spokojní, bár ešte v srdci našom kedy-tedy hlási sa túžba po vyzdravení, po odňatí kríža nášho. *Konečne stane sa zvyk milým*; neopúšťame svoj krížik, sme pri ňom myslí veselej. Vtedy sme prišli na jeho opravdivú krásu, poznali sme jeho najlepšiu stránku, našli sme jeho požehnanie a žijeme v dokonalej odovzdanosti, práve tak, ako to Boh chce, ticho a šťastne uprostred neresti a útrap.

Najposlednejší, najvyšší stupeň je *vitaznosť*, triumf, *v kríži*, láska ku krížu, radosť a oduševnenosť za kríž. Kríž býva vtedy našim šťastím, ktoré si žiadame — za ktoré prosíme a ktoré nás blaží. Niekedy je to tak, ako keby sa milý Pán Boh s nami chorými radoval a vnúkal nám opravdivú túžbu po väčšom trpení, po väčších bolestiach. To síce nie je nič iného, ako žiadostivosť po láske Božej a sjednotení sa s Bohom vôbec. Ale v modlitbe o kríž väzí isté nebezpečenstvo, totižto nebezpečenstvo duchovnej pýchy. Niekedy by bolo

lepšie netrpeť, ako *chceť* trpeť, lebo sa nám to ľúbi; vždy je dokonálejšie modliť sa: „Pane, ako ty chceš!“ než: „Pane, ja chcem trpeť!“
Nechajme to bezpečne na múdrosť a lásku Otca nášho na nebi, kedy a jako máme trpeť. Veď aj to mohlo by sa stať, že keby prišlo to trpenie, o ktoré sme sa modlili, bolo by nám veľmi nepohodlné, neľúbilo sa nám, alebo sme ani vytrvalej sily k nemu v sebe necítili. Trpeť, *kedy a jako* Boh chce, je vždycky najlepšie. Nerobiť žiadne predpisy, žiadne pravidlá, žiadne okolky. — Ťažká vec je o mnoho ťažšia, ale i o mnoho záslušnejšia, vždy v rovnakej nálade sa udržať, ako trpeť, keď je človek práve k tomu naložený.

Mnohí ľudia radi trpia, keď ich kríž iní vidia. Ale neviditeľné kríže bývajú o mnoho ťažšie a užitočnejšie. Kríž, ktorý nám ani útrpnosti, ani obdivu, ani sústrasti ani porozumenia nedonáša, je o mnoho spasteľnejší pre našu pokoru, nežli kríž choroby, o ktorom každý hovorí, ktorý ľudia vidia a pozorujú. O kríži mlčať — a bez spýtania nič o ňom neh-

vorit, to je opravdivá zásluha, to je dobré a krásne, a to musíme čím usilovnejšie dokazovať.

□□□

Zmužilosť.

Len smelo, srdce moje,
k nebu, v spásy zdroje!
Chodník je prikry, sila ma už nahá,
pot chladný s čela tokom rine,
starosti tlačia, boj sa duše zmáha,
zúfalstva tieň sa kol mňa vine.

Len smelo, srdce moje,
k nebu, v spásy zdroje!

Len smelo, srdce moje,
k nebu, v spásy zdroje!
Spasiteľ prežil sám smrteľné strasti,
k úlave sľub nám jeho stačí:
„Nocou k svetlu, krížom v žitia slasti,
blažení všetci, čo tu žijú v plači.“

Len smelo, srdce moje,
k nebu, v spásy zdroje! —

□□□

Ako máme kríž niesť.

„A niesol kríž svoj.“

Ako máme kríž niesť? Či táto otázka nebola už tisíckrát vysvetľovaná? Či tie najlepšie knihy, tí najznamenitejší rečníci ešte nenahovorili sa dost o nej? Ešte aj ja mám niečo povedať? Ale ľudia snáď radšej vypočujú môj náhľad, preto že pochádza z vlastnej zkusenosti.

Človek môže niesť kríž veľmi rozlične; kríž ostane síce navždy krížom, ale môže rozlične účinkovať, dľa toho, ako sa ho človek niesť naučí. Najlepším učiteľom je zaiste drahý Spasiteľ sám. Sväté Písmo hovorí o ňom: „Niesol kríž svoj.“

On ho *niesol*, teda nevliekol ho za sebou, ani ho okázale nevyzdvihoval, aby to ľuďom napadlo; on ho neodhodil od seba, ačkoľvek viacrás padol pod jeho bremenom: „*On niesol kríž svoj*“. Aj my ho musíme *niesť*; mnoho je ľudí, ktorí, keď vidia kríž svoj, úzkostou mera-

vejú, ktorí pred krížom utekajú a nevedia sa odhodlať, vziať kríž na seba.

O, vy úbohé, bojazlivé duše! Veď ho musíte niesť, akokoľvek sa budete priečiť; Boh to tak nariadil k vášmu dobrému a od neho musíte sa učiť niesť. Srdcu, ktoré Boha pozná a miluje, nebude príliš ťažko nechť prirodzenosti premôcť a vžiť sa do toho, čomu nemožno vyhnúť.

Kríž môže sa stať vašim blahom, vašim šťastím. Kríž je zlatým kľúčom, ktorý otvára nebo, je znamením nášho Vykupiteľa, a všetci, ktorí ho milujú, ho poznali a nosili. Aj vy ho bez bojazlivosti vezmite na seba a oprobujte niesť za ním! Vypráva sa, že keď raz Štefan kráľ v treskúcej zime niesol chudobným teplú odev, drevo a potravu, jeho sluhu, ktorý ho sprevádzal, tak hrozne oziabalo, že skoro zamrzol a ďalej si netrúfal. Vtedy mu napadlo, že bude vstúpať do kročají, ktoré jeho kráľovský pán v snahe za sebou necháva, a hľa, hneď sa tak rozohrial, a tak sa dobre cítil, že ani nemysel na zimu a nečas a veselo a smele kráčal

za svojim pánom. V Štefanovi, v tomto svätcovi horúčosť lásky k Bohu a k chudobným tak silne a žive sa prejavovala, že i zovňajšiu zimu prevládal, ba i sluhovi sa sdelil, ktorý do stóp pána svojho vkročil. — Tak legenda.

Ja hovorím zo zkušnosti, keď povedám, celkom tak je to i s nesením kríža. Z prvu zdá sa nám ono byť ťažkým, odporným, priečnym. Ale keď sme už ako tak do úmyslov Božích vnikli, keď sme sa láskou k nemu naplnili, vtedy táto láska čím ďalej viac preniká nás svätým zápalom, chuťou a radosťou a uspôsobí nás, *pravým spôsobom* niesť kríž svoj.

Len vždycky na to pamätujme: Láska naložila na nás kríž, láska čini ho ľahkým, láska pomáha nám ho niesť.

Kríž jednoducho niesť.

Nie nevrle, šomrave, ani spurne a ľahťársky, ale jednoducho vložme na plecia svoje kríž svoj a idme s ním cestou

svojou, ako to urobil Ten, o ktorom je napísané: „A vyniesol kríž svoj na miesto popravné.“ Ó, jak často ľudia kríž, ktorý im Boh naložil, preklínajú a nenávidia, ako vec ošklivú, špatnú a zbytočnú, jako ho hrozne posudzujú a metlou v ruke Božej ho nazývajú, ktorá im len nereseť a bolesť, len oštaru a omrzlosť robí! Jak často mu ľudia v slepej nerozumnosti vyhýbajú, čo by ho z celej lásky objímať mali! Kríž nenávidieť, to nie je hodné kresťana; táto nenávisť pozbavuje nás milosti a požehnaní, ktoré v kríži leží a ktoré nikomu nechýbä, kto ho sám neodhadzuje s krížom. Aby nám kríž bol k užitku a spaseniu, nesmieme ho vzdorovite a hnevlive od seba odstrkovať, ale musíme ho celou láskou objať. Kto ho len nevoľne vlečie a jeho bremeno preklína, sám seba o najlepšiu potechu donáša.

Šimon Cyrénsky.

môjho detinstva žije v duši mojej jedna rozpomienka.

Chodievala som s mojou drahou matkou k zástaveniam krížovej cesty, ktorá bola v záhrade okolo farského kostola rozostavená a veľmi spôsobilá povzbudiť k úprimnej pobožnosti. Keď za jara kry a stromy bladoružovým alebo sňahobielym kvetom sa ozdobily, keď vtáctvo v haluzách sa kolísalo a z jeho sviežich hrdielok spev k modrým, jasným nebesám sa vznášal, jak krásne sa tu modlievalo a Pána na jeho ceste utrpenia sprevádzalo! To tichučko dookola, ten utešený obraz znovuožitej prírody, všetko ladilo mäkko a nábožne.

V štrnástich drevených kaplnkách vystavené boli zastavenia (stanice, štácie) krížovej cesty, obrazy olejovej maľby, a podivný dojem robil vždy na mňa obraz Šimona Cyrenského. Kto ho maľoval, veľmi pekne ho ponímal, to poznala som len neskôr celky

správne, ale cítila som už vtedy, v tom mojom detskom veku. Na piatom zastavení totižto zjaví sa Šimon prvýraz vedľa božského Spasiteľa. Človek vidí, že len z prinútenia a s istou mrzutosťou v tvári podvoľuje sa úlohe svojej. Čo od neho žiadajú, v každom ohľade mu je nepohodlné; ponáhlal sa domov, mal súrne práce, nemal stihy ani chuti dať sa zdržovať, nie to ešte jednému k smrti odsúdenému zločincovi kríž ponášať! — Či v tom Cyréneskom nepoznávaš seba, malomyseľný, netrepežlivý nemocný! Či aj teba nepovolal Pán náhle z cesty tvojich prác, z tvojho povolania, úradu a zamestnania ku krížu? Iste ani ty nebol by si ho sám vyhladal a nesieš ho len preto, lebo musíš. — Na nasledujúcom obraze vidno už začínajúce účinkovanie milosti Božej v Šimonovi. Tvár prestého hospodára sa už vyjasnieva, mäkne, on už objíma kríž a dvíha ho vyššie, aby jeho bremeno netlačilo prifažko sväte plecيا. Šimone, Šimone, vstúpil si už do tajomstva plných šlapají božského Majstra, okúsil si už slasť, ktorá sa pod krížom, ktorý

nesieš s Bohom, skrýva? Poznáš už lúbeznosť tvojho Ježiša? Jeho trpezlivosť, jeho odovzdanosť? Ej, pravda že! Veď si sa musel dívať na to, čo suroví kati úbohému, bľadému Baránkovi dorábali, ako kruto s ním zachádzali, ako mu nadávali, ako ho honili, a ledva že ho na smrť ustaté nohy niesly! Táto nebeská tichá myseľ, táto pokojnosť jeho ťa premožla — ty už nejdeš za ním z prinútenia, lebo už miluješ Spasiteľa a usiluješ sa obľahčiť jeho bremeno, ako a kde môžeš.

Dušo moja! Aj ty, keď si sa v nemoci na svojej posteli hľadela trochu podvoliť láske Božej, keď si sa tu Boha bližšie naučila poznať, pretože ti to v čas zdravia snáď nebolo možné, keď si skrytému úmyslu porozumela, ktorý ho k tomu pohol, aby ťa do samoty utrpenia, na úzku cestu na Kalváriu viedol — už vieš, že ti dobre chce. A bár to aj bolí, bár aj kríž svojimi ostrými hranami trpeť nezvyklé plecía tlačí, tvoj Ježiš mieni s tebou dobre, chce ťa skrze kríž k nebu viesť cestou tvrdou, ale bezpečnou, úzkou ale kráľovskou, ktorou i on

sám, kráľ neba i zeme, šiel, ktorú on sám posvätil a oslávil na všetky časy!

Vedím ťa k nasledujúcemu obrazu, pri jehož pohľade moje detské srdce vždy chytřejšie klopávalo, ktorý ma radostou naplňoval a až k slzám dojímaval a ešte aj dnes, po toľko rokoch jasne pred mojou dušou stojí, ani čo by som sa mu len včera bola prizerala. Šimone, čo sa to z teba stalo? Čo z teba láska, čo z teba tvoj Spasiteľ urobil? Už ťa ani nepoznám!

Je to deviate zastavenie cesty krížovej, ktoré nám predstavuje Ježiša, ako tretí raz na zem padá! So všetkými príznakmi sútrpnosti stojí muž cyrénsky vedľa neho, bolestné to spadnutie on síce zadržať nemôže, dlhý, neformenný kríž stláča vysileného Spasiteľa priveľkou svojou ťarchou k zemi, kati zlorečia, kľajú a s krikom bijú panenské, útle telo. Rozhorlene postaví sa Šimon proti divokej tlupe: jednou rukou namáha sa zodvihnúť kríž, širokým a silným telom svojím hľadá kryť spadnutého Spasiteľa a brániť ho pred surovosťou katanov. S ustrnutím vidí zkrvavené ich ruky,

ktoré toho zranily, ktorého križ on ponáša! Veď ten môže byť len nevinnou obeťou, to Šimon cíti a jednak i horkosť, že nemôže mu pomôcť ani potrebného poľahčenia podať! — O, jak rád dal by sa teraz za Ježiša katovať! Jak šťastlivý je, že mu je aspoň to popriate, že môže z čiastky zachrániť ho pred surovosťou neľudských vojakov! Takú premenu vykonáva láska, ktorá skrýva sa v križi Ježišovom, požehnanie, ktoré z križa Ježišovho vyplýva na všetkých, ktorí ho s vierou objímajú a s dôverou nesú. — Vezmi si pohana cyrénskeho za príklad a vzor, dušo moja! Uč sa od neho v požehnanie premieňať, čomu nemôžeš vyhnúť, uč sa z horkého utrpenia sberať sladké ovocie, utrpenie Ježišovo čím ďalej viacej do seba a k svojmu spaseniu prijímať. Často a rada modlievaj sa zastavenia cesty križovej vo svojej nemoci na posteli; mňa ony vždycky povzbudily, potešily, posilnily — a z kroka na krok o tajomstvách lásky Ježišovej až do smrti a o milosti križa mi vyprávaly. Robme ako Šimon, to nám prinesie blaho a požehnanie!

Aj nám Boh niekedy posielal Šimona Cyrénskeho.

Keď dobrí a útrpní priatelia, keď lekár, ošetrovatelka alebo zbožný duchovný otec, keď z najbližšej rodiny niektorí alebo podriadení naši nám v nemoci svoje služby poskytujú, nás nejako duchovným a telesným milosrdenstvom občerstvujú, najhoršie rany, obrazne hovoreno, odraziť, najťažší tlak križa oslabiť nám hľadajú a nám pomáhajú a obľahčujú, kde a ako len môžu — tedy máme v nich vidieť svojich Šimonov Cyrénskych, ktorých láska Božia na našu križovú cestu posielala a máme im za to srdečnú, úprimnú vďačnosť preukazovať.

Sotva najdeme človeka tak chudobného a opusteného, ktorý by nevedel hovoriť o takom svojom Šimonovi. Pán posielal týchto spolunosičov križa vo všetkých podobách a na najzriedkavejší spôsob k nám; a tí skoro vždy mávajú dobré slovo, malú radosť, pria-

teľskú potechu pre nás. V mojej vlastnej chorobe nieraz som zkusila, že taký Šimon Cyrénsky práve v tom okamžení prichádzal, keď som už ducha tratila a nevedela sa potešiť, a to povedomie, ako milý Boh celkom bezprostredne potešne do môjho úbohého srdca zasiahol, ma vždycky svätou bázňou naplnilo. Veď on sám všetko to zkusil a precítil, čo bolí a tlačí, zomdlený padol pod bremenom križa svojho. On celkom dobre vie, kedy i nám začína byť prifažko a potrebujeme ruky podporujúcej. Vtedy ju on pošle — vtedy nenechá nás dlho padať — a pomôže nám dostať sa na Kalváriu, dosiahnuť posledného cieľa!

Nebolo by vecou nemožnou, že medzi našimi Šimonami nachádzal by sa taký, ktorý len z čisto ľudských pohnutí robí nám to dobré a preukazuje nám té dobrodenia — akú krásnu príležitosť najšli by sme vtedy, aby sme mu to dľa príkladu nášho božského Majstra odplatili! Či sa to tak v živote nestáva? Či aj ten pohan cyrénsky nebol k dobrému

skutku nútený, a či mu Ježiš neodplatil svojou láskou, neprijal ho do svojho srdca a nestal sa mu dobrodincom? Ten domnieval sa, že on dobre robí, a to jemu dostalo sa najväčšieho dobrodenia. S Božou milosťou mohla by sa i nám niekedy taká povďaka podariť. Aj my mohli by sme tým, ktorí nášmu telesnému životu niečo dobrého urobili, s nekonečne lepšími úrokami vracať, keby sme im za to duchovnými peniazmi platili. Ak by u týchto Šimonov, ktorí nám dobre robia, srdce bolo bez viery a bez Boha, ó, dávajme mu štedre z pokladu, ktorý sme si za dlhé roky svojho trápenia v sebe nashromaždili. Ukážme, ako sme sa na našej posteli v nemoci naučili pokojne trpeť a trpenie milovať, vyprávajme im s vďačnosťou k Bohu o všetkých tých milosťoch, ktorými nás obdarovával, a vedme, ako najlepšie môžeme, toto srdce k Bohu. A nemalo by nám byť prifažko, ujistovať, že nás Boh miluje, keď nás zdanlive tresce, a že práve tak, ako učinil, je dobre a múdre. Keď vo svojej nemoci spokojnými sa doka-

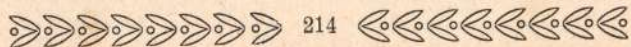

zujeme, keď si ju nedáme odkúpiť za zemské radosti a skalopevne v to prisľúbenie Božie veríme, že žiaden z jeho služebníkov nezahyne a tým, ktorí ho milujú, všetko k dobrému poslúži — tak snáď padne jedno alebo druhé zrnko semena, ktoré sme v dobrom úmysle vyhodili, do dobrej pôdy! Vtedy by sme veľmi krásnu a milú missiu vykonali a tým, ktorí nám zemského chleba dali, nebeskou mannou vynahradili. Ako náš milý Spasiteľ len tichým a láskavým pohľadom srdce neveriaceho pohana podmanil, tak s jeho milosťou nebolo by vecou nemožnou ani nám jedno srdce pre neho získať a slovom i príkladom k tomu priviesť, aby ho lepšie poznalo a vrúcnejšie milovalo.

□□□

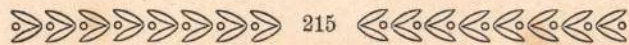
Veronika.

Kto ju nezná, tú smelú, vďačnú dušu, ktorá, keď Ježiš šiel na smrť, cez hustý dav ľudu, cez zlorečiace vojsko a surových katov

pretisla sa k svojmu Ježišovi a podala mu ručník, potný šat, aby si ním krvou a ranami zohavený a upľuvaný obličaj očistil a ochladil. Bol to na oko skutok nepatrný, ale medzi tými okolnosťami najvyšš vzácny a pre vysilného Spasiteľa pravým dobrodením. Legenda hovorí, že Veronika bola tá žena, ktorá bola na krvotok trpela a skrze dôverné dotknutie sa rúcha Spasiteľovho jeho zázračnú moc vo svojom uzdravení na sebe zkusila. Od tohoto svojho uzdravenia patrila k vďačným obrancom a privržencom veľkého Nazaretčana a bola nesmiernou boľastou dojatá, keď počula, že ho slapali a na smrť odsúdili. Láska a vďačnosť zapúdily každý strach, jej túžobne zažiadalo sa vidieť svojho dobrodincu a ešte raz sa mu sblížiť za každú cenu. A keď teraz uvidela ten obličaj, ktorého krásu anjelom obdivovať sa žiada, tak ztrhanú a na nepoznanie zohavenú, — strhla šat s hlavy svojej a podala ho Pánovi svojmu z lásky pokornej.

Vieme, ako túto lásku viditeľne odplatil; ale celá plnosť vnútorného požehnania a vnú-

tornej milosti, ktorú Veronika od Pána svojho prijala za tento skutok milosrdenstva, ostala, ako tajomstvo jeho všemohúcnosti, pred vonkajším svetom skrytá. Aj my nemocní máme svoje „Veroniky“. Hovorím to s opravdivou, vrúcnou vďačnosťou k Bohu, lebo bez nich bola by naša krížová cesta o mnoho smutnejšia a obťažnejšia.

Veronikou býva nám dobrá matka; — už meno matka samé prezradzuje plnosť lásky a obetovavosti, ktorú nemocnému dieťaťu venuje od prvého dňa jeho trpenia až do poslednej hodiny v nikdy neustávajúcej, nikdy neklesajúcej trpezlivosti.

O dušo moja! Keď i chorá ležiš a mnoho bolestí znášaš, kým ešte *oko materinské* bdie nad tebou, kým ešte *ruka materinská* tvoj liek ti podáva a tvoje horúce čelo ochládza — je dobre s tebou! Predsa si ešte šťastlivá a máš mnoho, mnoho príčin, byť šťastlivou.

Inokedy býva Veronikou naša najbližšia rodina, manžel, deti, bratia, sestry, ktorí nás milujú, ktorí nás tešia a nám pomáhajú —

alebo i verní, prítulní sluhovia — tí všetci sú hodní krásneho mena: „Veronika!“ Aj priateľkyňa alebo priateľ, ktorí deň i noc, slasť i strasť, trápenie i bolesť s nami delia, ktorí s nami plačú a vždy milú potechu pre nás majú, ktorí nám čas zbožnou rečou a vrúcnou modlitbou kráfa; priatelia, ktorí nielen náš telesný, pomínajúci život na očiach držia, ale nám i pomáhajú, aby nemoc naša bola spasiteľnou pre dušu našu, a aby sme lepší a očistenejší z nej vyšli. Takí priatelia bývajú opravdivými „Veronikami“ — tešiteľmi a pomáhateľmi na našej ceste krížovej! Oni stierajú pot málomyseľnosti, vysušajú naše slzy, zahŕňajú strach pred trpením a daromné nariekanie, učia nás slobodne a nepredpojate poznávať úmysel Boží, silno do seba vtlačíť sv. obraz jeho, aby sme sa mu pomaly podobnými stávali v láske a v trpení.

Jak prevzácne je také priateľstvo! Vyzkúsené v ohni spoločne podstúpenej zkušky! — „Blaho tomu, kto má priateľa verného“, — hovorí Sirach, „priateľ verný je silnou ochra-

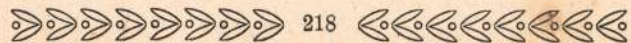
nou a potechou života“. Vážme si verné priateľstvo dľa jeho pravej ceny, neodstrkujme žiarlivosťou a rozmarom šľachetné srdce od seba! Ak nám milý Boh na našej krížovej ceste v našej matke alebo v našich najbližších príbuzných, snáď i vo vernom priateľovi alebo priateľke „Veroniku“ pošle, ďakujme mu vrúčne za to! Nie každému sa takého požehnania dostáva, a potecha, ktorá z toho pochádza, je neoceniteľná a náleží k najvýbornejším dobrodeniam, ktorých býva účasťou postel' nemocného.

Nariekajúce ženy.

Keď náš Spasiteľ na svojej krížovej ceste obrátil sa k ženám, ktoré ho hlasite oplakávaly a nariekaly nad nim, riekol im: „Neplačte nado mnou, ale plačte samy nad sebou i nad svojimi synmi,“ — a tým odmietol ich potechu. Aj my nemocní zkusujeme niekedy podobnú sútrpnosť.

Zvláštne na dvoje môžeme rozdeliť tých

ľudí, ktorí našu trpezlivosť tvrdo zkušajú a ktorých ochota, ač i dobre mienená, predsa veľmi pochybným dobrodením pre nás býva.

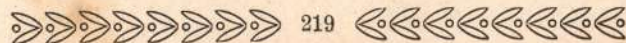
V prvom rade sú isté mäkké, citedelné srdcia, ktoré sa hneď v slzách rozlievajú zo samej útrpnosti a zo samého milosrdenstva.

Buďme im povďační aj za také pohnutie, ale primnoho naň nedávajme: tie slzy lacno dostať a nič neosožia, iba že na nás nepriaznive vplývajú a nás zmaznajú, tak že i sami pustíme sa do nariekania nad svojim položením.

Títo istí ľudia, ktorí teraz pri tvojej posteli tak horko nariekajú, budú snáď v najbližšej hodine pri inej príležitosti zase veselo sa smiať, preto že sú zväčša takými povrchnými prirodzenosťami, ktoré cudziu biedu chytrou strasú so seba a zase zabudnú.

To je ľudské a odpustiteľné.

Veď je to už dávno dokázaná pravda, že človek len prirodzene dobrého človeka potrebuje, ktorý by s ním trpel, ale aby sa s ním radoval, k tomu potrebná je duša šľachetná, veľiká, takrečeno *duša anjelská*.

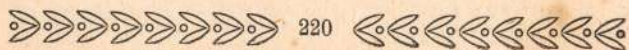

O mnoho ľahšie je ľlovekovi s nešťastnými a zarmútenými za nejaký čas plakať, ako bez závidi na šťastí iných sa radovať, keď jemu samému šťastie nepraje.

Teda nežiadajme si príliš toho tešenia a ľutovania a nedodávajme tomu priveľkej váhy, ale naopak len málo hovorme o sebe a o svojich bolestach, kým sme si nie istí dobrého, úprimného porozumenia. Čo že osožily milému Spasiteľovi té nariekajúce ženy? Preukázaly mu tým pomoc alebo aspoň potechu? A čo nám pomôžu také achkajúce a bedákajúce návštevy, ktoré nám bremeno kríža len ťažším robia miesto ľahším?

V druhom rade pochybných tešiteľov sú — v mnohom ohľade opak tých prvých — mnohí nechutní, unavní a nepovolani navštívovatelia nemocného.

Takí, ktorí nám s úprimnou láskou a útrpnosťou trpeť a znášať pomáhajú, ktorí nám zbožnú potechu a nevinnú zábavu poskytujú, nás duchovne osvieža a rozveselia, účinkujú dobročinne a príjemne ako ten ľúč slnečný,

ktorý kvety bozkáva a milým svetlom ich ohrieva.

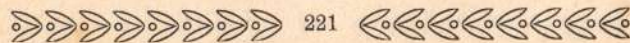
Tí sú opravdivou radosťou, skutočným dobrodením pre trpiacich.

Ale ináč sa má tá vec s ľuďmi, ktorých len povrchná sústrasť, puhá všetečnosť alebo potreba, čas preklepať, k nám privedie, ktorí všetky zemské a svetské záležitosti, všetky denné udalosti, ba i také veci, ktoré pre nemocného nemajú naskrze žiadnej ceny, žiadneho významu, do reči vtiahnu a pri tom často ani s dobrým menom bližných svedomite nenakladajú.

Takých návštev nech si so svojim Spasiteľom trpiaci nemocný nikdy nežiada.

Tie by ho z jeho vnútorného pokoja vyrušily, nazpak do sveta zaviedly, ktorý opustil, a snáď na žiadosti a pôžitky upamätavaly, ktoré už za premožené a prekonané držal.

Keď také návštevy odišly, ostane chorý na svojej posteli nespokojný, ustatý a unavený a ľúto mu bude ztrateného, nechcem povedať, zle stráveného času.

Jestli také, ač i dobre mienené zábavy nemôžeme celky odopreť, tedy prijde nám ich k farchám a obťažnosťam nemoci pripočítat, s trpezlivosťou znášať a bez mrzutosti a hnevu povoliť.

Kresťanská láska najde dobré slovo pre každého; snáď aj ty budeš z milosti Božej môcť vhodnou rečou, poučným príkladom dobre poslúžiť k spaseniu tým, ktorí tebe svojou prítomnosťou a zábavou čas spríjemniť chceli.

□□□

Padania pod krížom.

1.

Božský Spasiteľ vo svojom predrahom utrpení a smrti celú biedu ľudskej prirodzenosti tak až do podrobnosti verne znázornil, že, keď nábožne uvažujúc, na jeho krížovej ceste za ním ideme, môžeme z toho získať veľkú potechu, úžitok a poučenie.

Veď len pre nás a nám na príklad niesol

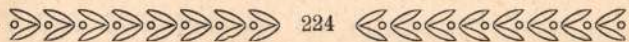
kríž, aby sme sa učili, niešť ho ako on; len pre nás učinil sa otrokom mdloby a slabosti ľudskej a viacrás padol na zem, aby sme ani my priveľmi netratili ducha, jestli nás kríž pritažko tlačí a my padáme pod ním.

Prijdú dni a hodiny, a tie neobídu ani najnábožnejších nositeľov kríža, v ktorých by sme kríž s hnevom od seba odhodili, v ktorých sa nám oškľiví, keď sa nám zrovna nemožným zdá byť, aby sme nosili niečo na ňom, čo by sa páčilo, nie to ešte, aby sme ho s láskou objali. O mnoho radšej by sme ho ďaleko odmrstili ako s odovzdanosťou niesli.

To sú tvrdé zkúšky, dušo moja! Dokiaľ sa nám kríž ako rukou Božou podaný, láskyhodný objavuje; dokiaľ ho idúc za ním nesieme v trpezlivosti a odovzdanosti, dotiaľ má on bez pochyby útechu v sebe. Ale nie je tomu tak, jestli na vnukanie pokúšiteľov počúvame. Ten ukazuje nám na veľké množstvo ľudí, ktorí milého Boha vytvorili zo svojho programu, ktorí ani na nebo ani na večnosť, ani na odplatu ani na obeť neveria, len na slepú

národu, ktorá svet spravuje, a ukazuje nám potom v klamnom obraze, ako tým, ktorí sa lásky Božej domáhajú, najväčší podiel dostáva sa z biedy a starosti, kdežto tí druhí, nestarajúc sa o svetom zatriasajúce dráma (smútočná udalosť) jedného na kríži vykrvácajúceho Boha-človeka, oddávajú sa rozkošiam a pôžitkom sveta. Dáme-li sa klamať týmto lichotiacim bludom, veríme-li na tieto lživé vývody, prijdem do nebezpečenstva, že podľahneme a nespokojne vzpieraj sa budeme Bohu. *Padneme pod krížom.* Šťastie pre nás, jestli vtedy, v tak ťažkých okamženiach, Božia milosť z toho pádu zase nás zodvihne, jestli zahanbení hneď zase po tom kríži siahneme, ktorý naše plecia zodrel; šťastliví sme, jestli naša viera potom svoje ovocie prináša. Pri tichom uvažovaní veľmi chytro uznáme, že sme len svetlú stranu, líce toho zvodného obrazu videli, ale nie aj koniec toho pokryteckého šťastia, a že cesta kríža, dľa tajného úmyslu Božieho, predsa je a bude jedine istou a bezpečnou cestou do života večného.

Blaho nám, jestli sme, dôverujúc v Boha, z toho pokušenia vstali a ležať neostali.

Inokedy privádza nás márnomyseľnosť a pýcha k pádu.

Vypíname sa snáď tým, že sa už dobre vyznáme v nesení kríža — s poľutovaním, — nie-li s opovržením — hľadáme na iných, ktorí ešte nie sme, ako my, a bez nariekania tou trňovou cestou kráčajú — radi počúvame, keď nás iní chvália a za príklad vystavujú a domnievame sa, že sme už dosiahli istú dokonalosť v trpení — pri tom zabúdame, že Boh najviac pri tom činil, že nám pomáhal a každý deň pomáha a že sme len skrze neho dosiahli, čo iní na nás chvália a obdivujú. — Keby Pán len na okamženie spustil ruku s kríža, ktorá ho s nami niesla, tedy padneme biedne a bez sily na zem!

Kríž objaví sa nám zrazu celky nevýslovne ťažkým, — nevládzeme ho ani vliecť, vzdychajúc a zahanbení uznávame, čo by sme boli bez Boha a jeho milosti!

Boh dopúšťa také padania, aby dôveru

našu zkúšal, pýchu našu trestal a v pokore nás cvičil.

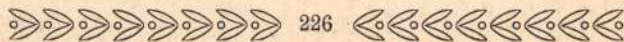
Modlime sa, aby sme na ceste nášho trpenia v náhlej mdlobe na zem nespadli, a keby sa to predsa stalo, aby sme sa vtedy neopustili a ležať neostali, ale pohliadnuc k Bohu, v povedomí svojho veľkého svätého cieľa, ku ktorému nás kríž vede, zase vstali a v kríži nie tak to bremeno, ktoré nás k zemi stlačilo, ale palicu, podporu videli, ktorou sa na nohách udržať a s ktorou do večného nepominuteľného krásneho života dostať sa môžeme.

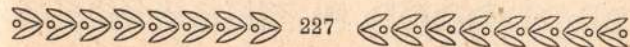
Padania pod krížom.

2.

Srdecu ľudskému celky zvlášte ťažký a horký je strach pred budúcnosťou. Niekedy nás to tlačí, ako by veľké nešťastie

malo sa valiť na nás. Ako pred najväčšou búrkou vystupuje hroziace mračno na nebi, vzduch dusí a tlačí a otupná duchovná tma zaľahla okolo nás: ledva že dýchať vládžeme, trasieme sa, ako keby v každom okamžení zúrivý hrom musel udreť a nás povaliť. Také okamženia pozbavujú nás zmužilosti a pokoja: myslíme, že ten úder neprežijeme, tú bolesť neznesieme, to trápenie, ktoré nám hrozí, nevydržíme a — tu zas ležíme na zemi farchou kríža skoro zadlavení. Práve v tom ukazuje nám Boh a síce náležite slabosť a biednosť našej prirodzenosti. Akí že sme slabí a chabí a nevládžeme ani najmenšie, jestli nám on nepomáha! — Keď Ježiš po svojom zmŕtvýchvstaní od dvoch učeníkov v Emmause odchádzal, títo prosili ho: „Pane, ostaň s nami, lebo sa už zvečerieva a deň sa nachýlil.“ — Aj pri nás nastáva niekedy otupná, tmavá noc. Vtedy zdvihnime trasúce sa ruky k nemu a volajme: „Neodchádzaj, o Ježišu, v tejto tme otupnej; my sa bojíme, my si nevieme pomoci ani rady, preč je naša smelosť, preč naša

veselosť, náš deň sa schýlil.“ — Doista nemodlíme sa na darmo, pretože v takých okamženiach najťažšej úzkosti nikdy nevoláme k Bohu, že by sme potechy a vyslyšania nenajšli. Mnohí mi dosvedčia, že milý Boh v mimoriadnom súžení, v neobčajnej zkúške i neobčajnú milosť a silu udeľuje, keď ho o to prosíme. Jak často slýchame ťažko zkúšané duše hovoriť, že Boh celkom podivne bol s nimi v najsmutnejšej chvíli, a že potom vládali vykonať, čo si nikdy netrúfali, a vydržať, čo od svojej biednej sily nikdy neočakávali. To je účinkovanie milosti v slabej prirodzenosti. To je Boh sám v našej duši. Prv než kríž na nás naloží, sme len my sami samý človek, samá slabosť, samá krehkosť. Ale v tom okamžení, ako pre vyzkúsenie našej sily, našej dôvery, trápenie na nás položí, už stojí spolu s nami s celou mocou lásky svojej, pomáha vydržať a znieť.

Ale stáva sa niekedy aj to, že aj potom, keď ten obávaný úder už bol spadol a my darmo sme sa strachovali, lebo sme bez úrazu

zostali, ba nad uverenie mnoho sme vykonali a smelými sa dokázali, zrazu nás ten starý nepokoj, tá stará slabosť nadíde, tak že zase pod krížom padáme a nariekame: „Pane, to bolo primnoho, bremeno bolo príťažké, musíme nechať, darmo sa namáhame, my to nevládzeme, sme slabí, bez sily.“ Či by naša dôvera ozaj mala podľahnúť tomuto pokušeniu? Či naša ochotnosť k obetám v tomto pocite slabosti má zahynúť?

Malo by toto malomyselné pochybovanie ztenčiť alebo docela zničiť krásnu zásluhu odovzdanosti, akú sme z počiatku dokazovali?

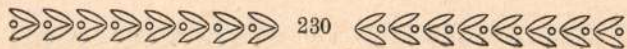
Nieraz som myslela, keď som sa zastavenia sv. krížovej cesty modlila, že sa to doista bez zvláštného dopustenia Božieho nestalo, že to trojnásobné padnutie Spasiteľovo pod krížom do tejto milej starodávnej pobožnosti vzali. V týchto tri razy opakovaných padnutiach mal nám byť podaný prenikavý príklad o biednosti prirodzenosti ľudskej. „Kto stojí, nech hľadá, aby nepadol!“ Vždy a vždy musíme sa stále modliť, lebo ako

prestaneme sa modliť, prestali sme zároveň aj pôdu našej dôvery zúrodňovať, ona vypráhne, vyschne, a jej kvet vymre už v púčkoch. Vždy a vždy musíme obeť obnovovať, ktorú sme Pánovi priniesli. Viacráz padol Ježiš na zem, ale za každým vstal a spiechal „ako obor“ svojou cestou k smrti. Snáď chceli sme prismele o sebe a svojej duševnej sile myslieť, snáď sme i prichytrili zabudli sa a ľahkomyselne si počínali —tedy ukáže nám Boh v tomto dlhom, bolestnom pociťovaní, prez aký ťažký boj nám pomohol a čo sme vládali pri jeho pomoci. Jasná nám ju odpojme, vráti sa celá bieda desaťkrát silnejšia, a nám príjde ešte pozdejšie podľahnúť.

Snáď je to aj len posledná otázka Pánova k našej láske a dôvere v neho.

„Ty si nám dosiaľ pomáhal, ty nám budeš pomáhať i ďalej — ty nám budeš vždy až do konca pomáhať, o Pane!“ tak hovorme a neostávajme pod krížom ležať, ale ho premožme, objímajúc ho a k sebe pritulujúc. Veď vždy a naveky je Boh ten istý, verný a milosrd-

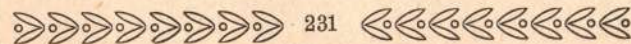
ný, ktorý nám prvej v najťažšej hodine pomohol, a doista neučinil toho vtedy preto, aby nás neskorej zahynúť nechal. Prirodzenosť ľudská žiada svoje právo, jej býva ťažko, s namáhaním ducha krok vydržať, ale ona nesmie podľahnúť ani nepodľahne, lebo ju Boh drží mocnou rukou a podporuje a neopúšťa.

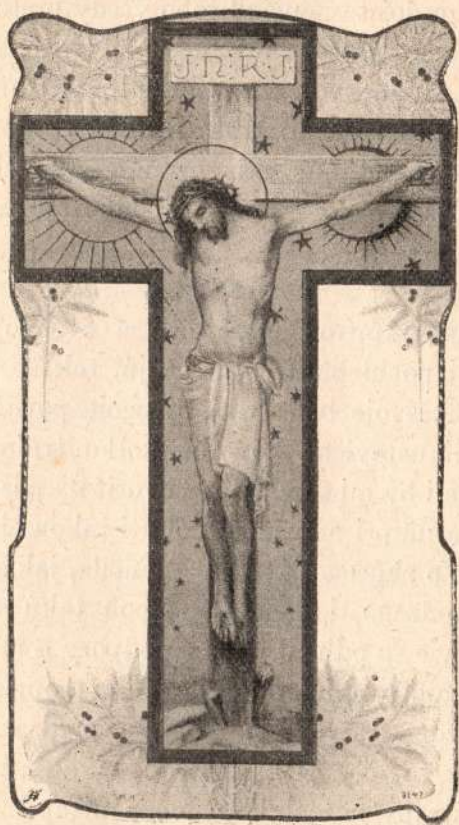
*

„Naša prirodzenosť cíti sa uspokojenou, keď jej pochlebujú a ju ľutujú, tak že mi to prekáža, svoje bolesti za utrpenie považovať; veď mi ustavične hovoria, koľko trpím.“

Mali by mi to vlastne hovoriť na posmech, keď ma už pri nepatrnej bolesti takou citlivou vidia. Zo zkúsenosti som sa naučila, jak sladko je prirodzenosti, keď má aspoň takú úľavu, ona nevie sa odhodlať, bez podpory a potechy pod uponižovaním, opovrhovaním a opustením od každého stvorenia trpeť, a predsa práve toto je to, čo čistá láska žiada a bez čoho naše útrapy nezasluhujú mena útrap.“

(Bl. Margareta M. Alacoque.)

Na kríži.
Priviazaný.

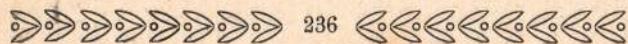
Priviazaný.

Byť priviazaný“ patrí k najťažším obetám života človeka nemocného. O mnoho ľahšie dala by sa zniesť všelijaká bolesť ako tá nehybnosť, to tiché ležanie, najmä v istých pádoch. Keď som sa vydala, tak utešene som si vybájila svoju mladú domácnosť. Všetko som chcela vynaložiť, aby môj milovaný manžel mal doma príjemné, milé pohodlie, všetko urobíť, čo len zo mňa vystačí, aby bol spokojný a šťastný. Ale k vlastnému krbu patrí v prvom rade, aby hospodyňa sama svätý oheň udržovala, aby na každom mieste a všade ruku priložila a celý stroj domácnosti, nie-li sama hnala, aspoň silne naň dozerala. Blaho mladého manželstva podmienené býva mnohými maličkostami. Tie všelijaké láskavosti, ktoré si jeden druhému preukazujú, bývajú teplo-merom vzájomnej náklonnosti; niektoré veci, ktoré by i každá ženská ruka vedela vykonať, predsa vykonávajú sa rukou hospodyne naj-

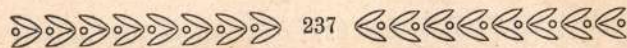

lepšie; niejedno jedlo chutí len vtedy, keď ho manželka pripravila a všelijaké pohodlie len vtedy dostáva ceny, keď ho láska umožnila. Kruh účinkovania hospodyne — manželky zahrňuje v sebe toľko menších a väčších povinností; aj ja som úfala, že sa budem môcť pochváliť, že ich verne plním — a tu ležala som „priviazaná“ s roka na rok, neschádzala som s postele a musela som vždy a všade cudzie, aspoň druhé, nie svoje ruky nechať hospodáriť, ako a kedy a koľko potrebné bolo; a nielen to, ale musela som ešte aj ďakovať za to, že to robily, lebo ja sama nič som nemohla. Ó, jak ťažko to bývalo! Jak ťažko pre mňa, jak ťažko pre môjho manžela, a bár mi i jeho veľiká láska žiadnej výčitky z toho nerobila, bár som žiadneho úštipku preto nezakúsila, kedy teď predsa vypuklo tiché požalovanie a trafilo do srdca.

„Byť priviazanou“, keď ťa povinnosť ako paniu a manželku volá, je hrozne ťažko! „Priviazanou byť, keď sa ti osobné dozeranie, vlastné pomáhanie nepreminutelným zdá byť,

„priviazanou“, keď cesta a tak rozlúčenie manželovo potrebné nastane, alebo nezdravému manželovi bez opatery a činnej sútrpnosti svojej manželky byť prichodí — ó, to je ťažko, nevýslovne ťažko! Nie menej ťažko bývalo aj to, keď som osožiť mohla, keď druhí pomoci potrebovali, keď jedno z mojich, milé dieťa, verná priateľka, nemocné ležalo, a ja nemohla som k nim a musela som svoju úzkosť len zprávami tíšiť, ktoré mi prinášali. V takých časoch som dvojnásobne, ba desaťnásobne trpievala! Tak rada by som bola sama tam ísť, rada by som bola pomáhala a tešila — a tu ležala som „priviazaná“. Ešte aj dnes sviera mi srdce hlboká bolesť, kedykoľvek si na to pomyslím, že by jedno z mojich milých na úmor ochorelo alebo zomrelo, a mne nebolo by popriate tým činnú lásku preukazovať, ktorí mne tak často so sebaobetovaním pomáhali, im svoj slobodný čas, svoju silu, venovať, snáď im oči zatlačiť v poslednom boji! A ja som „priviazaná“. Čo robiť? Aj život človeka v nemoci má svoju červenú niť, ktorá sa ním

ťahá od počiatku až do konca, tú myšlienku totižto: *Boh to chce*, a preto že to on chce, chcem to aj ja. Z pravej ponížnosti a v pokornom smýšľaní o sebe musíme sa najsamprv tým tešiť, že to aj bez nás spravia. Nie jedno milované dieťa, niejeden trpiaci priateľ iste už bez našej pomoci vyzdravel. Aj toto samo v sebe dobré hnutie musíme premáhať a v tom sa oddať, že sme priviazaní. Táto odovzdanosť nedopustí, aby s mesi márnomyseľne namysleli, že sa iní bez nás nijak nezaobídu. Chce-li Boh našu pomoc,tedy môže nás jedno dýchnutie jeho všemohúcnosti znáhla uzdraviť; chce-li však ináč, a čo by nám ešte ťažšie bolo, tým, ktorých milujeme, nemôcť osožiť, musíme sa zriecť tejto potechy našej služby. Aj táto obeta môže byť s milosťou Božou záslužná a tým snáď užitočnejšia, než naša opatera. Modlitba: „Buď vôľa tvoja, lebo ty tak chceš!“ dosiahne ich aj vzdialených a bude im lepšie slúžiť, ako by sme my osobne mohli. Darmo je, povinnosti nemocných pohybujú sa v celky úzkych medziach, a keď

pekne odovzdane v nich vytrváme, božská potecha nás nemine. Aj ruky Ježišove boly sputnané, aj on bol sviazaný. Hľaďme jednoducho a pokojne tam vytrvať, kde nás položil, a ostaňme tak dlho a tak bez pomoci ležať, ako sa jemu páči. To ostatné nech nás nemorí; to je vec Pána nášho.

*

„Bolí ťa hlava — ulož ju na prsia Pánove.
Trpí srdce tvoje — zavri ho do božského
Srdca Ježišovho.

Rozpaľuje ťa horúčka v tvojej smýšľavosti—
ochlaď ju kvapočkou predrahej krve Kristovej.

Všetko búri sa a vre v tebe — vtedy
pros Boha, aby aj do tvojej duše rosu svojej
potechy nebeskej soslal ráčil“. Lauriot (femme
forte.)

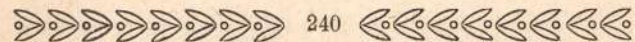
□□□

Spoločnosť krížová na Golgathe.

Vysoko pnie sa drevo kríža, ktorý nese krvavú ružu, čo ju nenávisť a zlosť zlomila, ukrižovaného, utrýzneného, umučeného Vykupiteľa sveta, svätého Baránka Božieho, za hriešné pokolnie ľudské zabitého, v smrti zbladnutého! Jaký to pohľad! Aký to obraz! A jak malá je tá hĺstka verných okolo kríža! Jak nepatrnučká! Ale tým významnejšia, pretože tí tvoria živý rám k mohutnému obrazu zomierajúceho Boha.

Najprv Maria, preblahoslavená, ideál (obraz a vzor) lásky materinskej až do smrti. „Pod krížom stála Maria, Matka Ježišova“, vypráva evanjelista, a tá hodina učinila ju kráľovnou mučedníkov. Potom Magdalena, niekdy verejná hriešnica, milosťou lásky Božej dotknutá, teraz samá ľútosť, kajúcnosť a pokora. Celky do ľútosti pohrúžená, dlhé vlasy spustené, tvár ku krížu pritísnutá, ktorý jej ruky objímajú, vrelými slzami nohy Spasiteľove smáčajú —

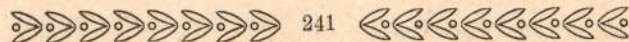

jej zarmútené srdce v tejto noci bolesti nemá ešte tušenia o oblažujúcom „Rabbovi“ pondelku velikonočného, ktorý ju onedlho slastným zadivením naplní. Lotor s pravej strany, zločinec, ktorý píjal hriechy ako vodu, ešte v poslednom okamžení milosťou Vykupiteľovou dotknutý, ktorej sa vzdorovite nepriecil, a ktorá mu odpustenie dosiahla a sľub: „Ešte dnes budeš so mnou v raji!“

Veľmi potešné slovo pre neho, ale i pre nás všetkých!

Naproti krížu rímsky vojak Longinus. Ruka jeho drží ešte kopiu, ktorá v tej chvíli najsvätejšie Srdce prebodla a už zacítil pre-drahý účinok milosti krve božskej na sebe, lebo svolajúc: „V pravde, tento človek bol Syn Boží!“ (Mark. 15, 19.) vydáva hlasite a verejne svedectvo o božstve Ježišom. Longinus stojí tu na mieste silou lásky premoženého a obráteného pohanstva.

Ježiš povedal: „Keď budem povýšený, všetko chcem pritiahnuť k sebe!“ Už idú sa splniť tieto slová prorocké. A naposledy *Ján*,

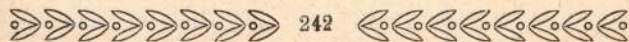

miláček Majstrov, svätej Panne za syna oddaný, aby v ňom všetkých ľudí ako Matka milovala, Ján, budúci ohlašovateľ učenia božského Pána, najšlachetnejší vykladač evanjelia lásky! Ako Sigfrid v kúpeľi z krve drakovej spravil sa neporaniteľným proti svojim silným nepriateľom, tak prijíma Ján pod krížom z otvorených rán Ježišových v mene všetkých mučeníkov a vyznavačov krst krvou. Povedz, dušo moja, či táto malá, vyberaná spoločnosť na Kalvárii, ktorá ako mystický venec kríž mŕtvého Spasiteľa obvinula, nezdá sa ti byť opravdu podivne svolanou, ako čo by to už dávno v pláne múdrosti Božej tak opatrené bolo?

Pri boku *Marie*, najčistejšej panny a matky, zastupiteľka svätej lútoti, z ťažkého hriechu k pokániu povolaná *Magdalena*. — Longinus ako zastupiteľ tmavého pohanstva, do ktorého duše z otvorenej rany boku Vykupiteľovho prvý jasný lúč poznania a viery padol.

Ján napokon, Majstrov miláček, v ktorom

pod krížom Ježišovým skvetajúce kňazstvo pozdravujeme.

□□□

Pod krížom stáť.

Vídať ľudí, ktorí svoj kríž s krikom vydáť soko dvíhajú, aby ich svet videl a obdivoval a ich poľutovania hodné polozenie uznal. Ale také násilné a naruživé prejavovanie bolesti neľúbi sa Pánu Bohu. My by sme pri takom chovaní sa nielen kríž svoj väčšej čiastky jeho zásluhy zbavili, ale nakoľko veľiký nepokoj na sebe znať dávame, natoľko telesnú i mravnú silu svoju oslabili a miesto, čo by sme mali stáť, vysilení sklesli. Ťažko je v okamžení najväčšej bolesti svojmu bólu rozkázať, ale je to nielen pekne a prave, ale sa to i od kresťana žiada, aby to robil. Bez nariekania trpeť znamená trpeť veľkodušne a hrdinsky. Bolesti sa tým väčšej ceny nedodáva, keď ju nariekaním dávame na javo.

Naopak, bolesť je svätá vec, ako všetko, čo je veľké a božské, a preto sa sluší, aby sme ju tak málo ako len možno na vonok vynášali, že by sme ju nezneuctili. Maria, kráľovna mučedníkov, matka prebolestná, ktorej duša v morihorkosti pohrúžená bola, „*stála* pod krížom“.

Vo sv. evanjeliách je písané: „Pod krížom *stála* Maria, matka Ježišova“. Neležala, nekrčila sa jakkajúc a bedákajúc na zemi, — ona *stála*.

Dušo moja! Veľká je to vec, pod krížom stáť.

Ale nech je to akokoľvek ťažko, nech je to trápenie naše ešte horkejšie a tá bolesť naša ešte prudkejšia, neklesajme pod tou ťarchou, ale pamätliví tej bezpečnej a neomylnnej pravdy, že nám Boh nenakladá väčšieho kríža, len aký niest vládžeme, v pevnej shode s jeho najsvätejšou vôľou vytrvajme, kríž neopúšťajme, od neho neutekajme, ale pod ním stojme, ako i matka Ježišova vrele milovaného Syna na kríži neopustila. Ani milý Spasiteľ neopustil kríž svoj. Už v Gethsemany, keď ho

Peter chcel vyslobodiť, riekol: Či neveríš, že môj Otec mohol by mi viac ako dvanásť legií anjelov poslať, keby som ho o to prosil?“

A bár bol od ztraty krve skrze bolestné bičovanie a tŕnimkorunovanie docela oslabený, bár od hladu a trýzne noci úplne umorený, predsa vzal ťažký kríž na plecía svoje a vyniesol ho na Golgathu. Keď napokon už na dreve potupy pribitý visel, a jeho nepriatelia posmešne mu volali: „Si-li Syn Boží, sostúp s kríža a pomôž sebe i nám!“ nič neodpovedal, vtedy nechcel použiť svojho božstva, čo by mu tak ľahko bolo bývalo, ale chcel vytrvať až do posledného vydýchnutia. Nesostúpil, ačkoľvek mohol, nie, on ostal visieť pribitý za tri dlhé, hrozné, trápne hodiny, hodiny múk telesných i duševných, kým sväté dielo vykúpenia dokonané nebolo; nevyhol krížu ani s ukrižovaním spojenej bolesti, vydržal trpezlive a s ním Maria, matka jeho: „*Stála* pod krížom!“

Na týchto dvoch pohliadni, dušo moja a od nich uč sa stále *vytrvať* v trápení.

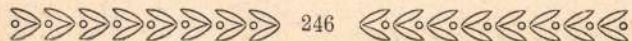
Ako obetná smrť Ježišova bola svetu ku spaseniu, tak bude i nás, jestli Mariou podporovaní a v jej ochrane, verne a bez klátenia pod krížom jej božského syna vytrváme, milostná rosa svätej krve občerstvovať a posilňovať až do posledného okamženia, ktoré rozhodne pre čas i večnosť.

□□□

Ježiš moja láska.

Ój božské srdce, milujem ťa
tak hlboko, jak hlboká tvoja rana,
ktorú dýkou otvorila zlosť Rimana,
jak hlboko vryl ju v srdce kat,
tak hlboko chcem ťa milovať.

Ó božské srdce, milujem ťa
tak horúco, jak tok krve purpurový
vlnil sa, vrel z rán, svet kropil, by obnovy
ráčil si mu z lásky darovať;
tak horúco chcem ťa milovať.

Ó božské srdce, milujem ťa
tak verne, sta ty pred smrťou v hroznej noci
verne pri svojich si stálo na pomoci,
verne si chcelo pri nich zotrvať;
tak verne ja chcem ťa milovať.

□□□

Reholník a Umučenie.

Mám v pamäti malú legendu o chudobnom prostom reholníkovi, ktorý vo svojej izbičke mal drevený kríž s Umučením, ktorý veľmi miloval. Na hlavu Umučenia položil jedného dňa veľkú korunu z hustého trnia s dlhými, ostrými pichľáčami a v rozmýšľaní o svojom trnám korunovanom Spasiteľovi vylieval vrúce slzy sútrpnosti.

Kedykoľvek tento nábožný kapucín o nejakom šlachetnom čine, dobrom skutku, o malom sebazaprení atď. počul, hneď utekal s vyjasnenou tvárou k svojmu Umučeniu, vylomil jeden trň z koruny a riekol: „Chvála milosti Božej,

už zase maličká radosť pre teba, môj Ježišu, už zase o jeden pichľáč menej v tvojej korune!“
Či by sme aj my nemocní nemali niekedy príčiny, počet trňou korunovanej hlavy Ježišovej umenšovať?

Jednu bolesť bez slova strpeť, niečo málo s radosťou a nepozorovane postrádať, niekedy svoju vôľu utlačiť, jednu bezsennú noc obetovať — no tisíc malých príležitostí mali by sme, tú trňovú pletinu svojho Ježiša prerieďiť a ostré pichľáče, ktoré ho rania, malými ružičkami nahradiť, ktoré z krvi našej obetnej lásky vykvitajú.

Neporozumený.

Neporozumeným byť, patrí k horkostiam života v nemoci, a to nie k najmenším. Príjdu k nám ľudia, ktorí chcú nám byť príjemnými, keď naše trápenie žartovne do po-

chybnosti berú, sviežu barvu tváre našej obdivujú a uisťujú nás, že pri takom dobrom vyzeraní a veselej mysli, akú prejavujeme, ani veriť nemôžu, že sme skutočne chorí.

Pravda, že nás takými rečami bilagujú za ľhárov, oni na to ani nepomyslia. Som dosť čestná, vyznať, že ma zvláštne z počiatku mojej nemoci nieraz horúce slzy zalialy, keď som videla, že mi neporozumejú a skoro smiešnou ma robia. Len neskorej naučila som sa cenu trpenia poznať a nahliadnuť, že táto cena nezáleží tak v trpení samom, ale v tých mnohých okolnostiach a pomeroch, ktoré, súc s ním spojené, už tú už inú čnosť od nás žiadajú.

Teprv potom, keď mi to bolo jasné, cítila som sa povznesenou nad jalové rečičky a utlačila som tú samolásku, ktorá ma z počiatku tak ľahko zarmucovala, v myšlienke, že mi ľudia neporozumejú.

Ó dušo moja! ty vôbec budeš neporozumená v najviac prípadoch, čím viac pridŕžať sa budeš milého Boha, čím viac sa k nemu

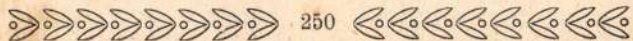

pritúliš, lebo jeho cesty nie sú cestami sveta a jeho reč nie je rečou sveta. Preč s tou laعنou sútrpnosťou ľahostajných ľudí a staraj sa o to, aby si u Boha zaľúbenia došla, mlč o svojom trápení, o svojom bóli, keď nemôžeš ufať, že ti ľudia porozumejú, a i toto mlčanie slož ako obeť k nohám svojho Spasiteľa. Keď ti len on dobre porozumie. Čo ti záleží na tom, keď ti ľudia neporozumejú! — Komu že menej porozumeli ako jemu? Kto že bol skrivodlivejšie žalovaný, kto nespravodlivejšie súdený ako on? Za blázna mal ho zločinec Herodes a zaobchádzal s ním ako s takým; či chceš ty mať niečo pred tvojím Ježišom?

□□□

Túžba.

Kedy príde moje jaro? sputujem sa chtive.
V mlkovaní vókol mňa už svieže kvety lipnú
Kedy už raz prejdú žítia pochmúrne dni clivé? —
Kedy príde moje jaro, čo mi ruže zkvitnú? —

Matička zem omládla zas sviežim jarom znovu,
peniknutá slnka lúcmi, teplou jejich žiarou,
odhodila tuhej zimy mrazivú pokrovu
na Tvorcove slová: „Staň sa!“ s pousmiateou tvárou.

A ja ležím ešte v desnom chlade mraznej zimy,
zahalená tiažou bóľov tmavej, dlhej noci,
vókol kvitne jaro — a ja žiaľmi, ach, krušnými
stenem, clivých dojmov plno v srdci, bez pomoci. —

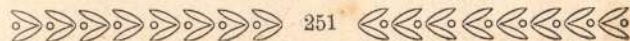
Buď len trpelivá, ty úbohá, biedna duša,
neutoneš v bóľoch. Skôr ver' ony, než ty, zhynú.
Hľad len k Bohu, vzlet tvoj nech sa k nemu stále rušá,
tam ťa jaro čaká, tam ti rajské ruže kynú.

□□□

Počasie.

Nedá sa odtajiť, že počasie celkom zvláštne účinkuje na nemocného, nielen na jeho telesný stav, ale ešte viac na jeho myseľ.

V tých dlhých rokoch môjho utrpenia nič ma tak nerozbolelo, ako keď nastávalo jaro.

Keď príroda znovu ožila, bola som smutná.

Usmievajúce sa slnce, pučiace stromy, kvety a ich vôňa, spev a švehol vtáči, všetko to ma hlboko dojalo a znechutilo. Má to svoje príčiny vo veľkej sile protiv. Veď i rummy zdajú sa byť rozváľanejšími, keď si jasné slnce na pozostatkoch múrov pohráva. Či smrť nie je vtedy najstrašnejšia, keď z veselého, sviežeho života studenou rukou po svojej koristi siahne?

Ani ja nikdy tak ťažko necítievam celé bezmocie svojho polozenia, celú obeť uväznenia, celý bôľ svojho života na posteli ako za jara, za času zobúdzajúcej sa prírody a prekypujúcej nádhery jej vnád. — Chmúra, hmla, leják, víchor v jaseňi, ktorý s ožlknutým listím svoju melancholickú hru prevádza a vrcholce stromov suchá, o mnoho lepšie pristane mojej nálade. Ale my musíme takú náladu premáhať.

Človek neverí, koľkým vplyvom môže byť nemocný vystavený a ako všetky v okamžení stať sa môžu priam toľkými nebezpečenstvami a pokušeniami pre jeho pokoj. Jestli sa pri-

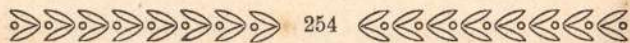

vykneš, vždy dľa prvého dojmu konať, tedy tvoj cit dostane sa nad tvoj rozum a každý dojem fa samojedine opanuje. Ale potom je i po sile tvojej vôle. Pre chorých platí, ešte viac ako pre zdravých, napomenutie, aby nie vždy len s citami, ale o mnoho viac s rozumom a silnou vôľou počítali. Tak ku pr. zaiste nikto nemôže z toho, keď sa zľakne. Proti ľaku nenie moci; ale už v najbližšom okamžení môžeme sa posmeliť, môžeme udalostam pokojne sa prizreť a rozvážiť si, ako tu pomocť alebo čo si počať. A tak môžeme sa silne spierať i proti rozličným náladám, ktoré v nás počasie vzbudzuje. Jestli popustíme, budeme čo chvíľa takí slabí a mdlí, že nás každý vetor povalí. Mysli našej zmocní sa plačlivosť; a bude po našej srdnatosti, po našej veselosti a po našej spokojnosti. Vždy a vždy a predovšetkým je treba: z ruky Božej prijímať, čo a jako nám dáva, bez šomrania, bez nariekania a svoju vlastnú vôľu vždy viac utláčať, aby sme vnútorne čím ďalej slobodnejšími a neodvislejšími boli.

Malo by jasné počasie a lúbezné jaro bôľne na nás účinkovať, udatne porážajme vystupujúcu horkosť. Ako Boh pošle počasie, my tak budme spokojní, premena častí roku je nevyhnutne potrebná. Aj nás by ustavičné jednako umorilo. Tisíce túžobne očakávajú príchod jara; jestli nás zarmucuje, preto že našej biede príľubeznú ohradu dáva, tešme sa jeho príchodu na zem aspoň k vôli tým tisícom, pamätajme na to večné jaro, ku ktorému všetci vstaneme zo smrti a noci hrobovej! Či to tak nevyzerá ako vzdor mrzutého decka, ktoré ani druhým nedopraje, čo samé mať nesmie? Jestli búrka a leják našej okamžitej nálade lepšie pristane, ako bezmračné nebo a jasné slnko, i vtedy sme my len jeden hlas vo veľikom svete a nijak nie sme oprávnení smerodajným ho činiť pre všetkých.

My za svoje *okamžité city* ani za všetky prvé dôjmy nemôžeme, ale môžeme a máme sa vo veľkej škole života učiť, svoje smýšľanie a cítenie, svoje želanie a žiadanie podriaďiť Tomu, ktorý všetko nekonečnou múdrosťou

spravuje a i pre naše slzy potešenie, i pre naše bôle porozumenie má. V Bohu založená a upevnená myseľ obstoí v každom počasí.

□□□

Čo Boh chce.

Ja som Bohom chránená
a v ňom zotrávam;
o zajtrok sa nestarám,
čo On chce, konávam.

Či ma slnko umára,
či žiaľ, či bôľ kyne,
mne sa preds' nič nestane,
Boh ma k srdcu vine.

Keď aj k smrti oslabnem,
to tiež nič nevadí,
i tak zhynúť nemôžem,
Spása na mňa hľadí.

Žiarne leto pomine,
sparné slnka riasy,
clivá jeseň, prv než zviem,
v život sa ohlási. —

Smiluj sa len nado mnou,
daj milosti kvieťa,
Bože, silným ramenom
chráň ma, slabé dieťa.

**„Consummatum est!“
„Dokonané je!“**

Krvou svojou, Bože, si nás vykúpil.

Hoj, preda sa len zlosť zdarila
neľudskej rote divej luzy,
podmaniť ňa, by v tvár ti vryla
smrť tieň, výčin besnej hrúzy.
Spasiteľ môj sladký, život svätý
v obeť kríža dal s' nám láskou vznatý.

Z tisíc rán krv ti tečie prúdom,
rozpjaté ruky duši spásu
udelíť chcú a chorým údom
úľavu blaha, slasť do času.
Z tnia veniec, čo koruna slávy
ozdobou je tvojej svätej hlavy.

O všetko ňa tí olúpili,
za ktorých všetko si dal, čo máš.
Ježišu! Oni pripravili
smrť tebe a ty život im dáš.
Krivdy plné slová, javiac zlobu,
sprevádzajú ňa až k bráne hrobu.

Pohľad tvoj slutovania plný
posledným bojom už zlomený
na nebe utkvie, z úst sa vlní
za biednych prosby vzdych skrúšený:

„Odpusť ím, bo nevedia, čo činia,
Otče odpusť, to, čo na mne vinia“.

Ja dojem cítim tolkej lásky
v hlbine srdca; v svojej duši
výčitiek, hany trpké vzkazky,
k lútosti, k hanbe to rozruší:
Vieme, koho urážamé, Pane!
Milosť Ježišova nás zastane? —

□□□

Je druhý život.

Raz ma navštívil jeden môj milý známy,
ktorý, ako sa zdalo, veľmi si ma vážil
a rozličným spôsobom svoju sústrasť so mnou
preukazoval. Bol to muž veľikého rozumu,
širokej vzdelanosti, ale v ostatnom stál na
výške našej vierypráznej doby, a rád to dával
na javo. Tak spýtal sa i mňa, či verím večnosť.
On — hovoril — raz nevie si pomôcť, musí
za pravdu prijať, že s týmto životom bude
všetkému koniec. Tento jeho náhľad ma bolel.

„Ako že by somtedy“, riekla som, „ako sami
hovoríte, mohla vesele a bez ponosovania
trpeť, keby to len o tento bezcenný život išlo?“
— „Vy ste veľmi rozumná“, odpovedal. „Ach,
ten rozum, mnohokrát som sa už presvedčila,
že rozum sám, keď pri ňom iného nebolo,
už i najduchaplňších mužov a ženy opustil,
ba, že takí bývali ľuďmi niekedy až priveľmi
malomyselnými, bojazlivými, a nijak tými
chladnokrevnými filosofami, za jak ch by ich
človek bol držal. Pri prudkých bolestach alebo
v dlhých nemociach sme na niečo celky iného
odkázani, nie na rozum; aspoň ja som vždycky
tak zkusila, že len viera ma udržala vo všetkom,
čo by bolo ťažké a horké a že som to vôbec len
ohľadom na lepší budúci život znášať mohla.“

„Teda vy ozaj veríte v život po našej
smrti?“

„Istotne by ste ma tu nevideli, keby
som to neverila“, odvetila som veľmi vážne.
„Bola som ešte veľmi mladá, ako som na túto
postel k dlhoročnej nemoci uľahla. Okolo mňa
boly len lesk a svetlo, len nádeje a sny o

radostnom živote. Toho všetkého prišlo mi zrieknuť sa! Trpela som mnoho všelijakých bolestí, viac ráz podstúpila som nebezpečenstvo smrti, a predsa všetko bolo znesiteľné, kým môj manžel žil, preto že on znášal so mnou a obidvaja znášali sme s Bohom. Ale aj toto vzal mi milý Boh a ja už od tohoto života nemám čo žiadať ani čo očakávať. Som vdova a bez detí, nemám výhľadu, že by som vyzdravela, nič iné mi nepozostáva, krome ten nezdravý, bolestný a od iných odvislý — život. Taký osud iste nie je k závideniu! A také živorenie bolo by hodné toho trápenia? Hľa, tu stojí pohár s morfiomom. Niekoľko kvapiek, a bolo by bez bolestí, bez múk; všetkému by bol koniec v niekoľko minútach. Či sa vám nezdám poľutovaniahodne sprostou, že tak smutne ďalej živorím, kdežto mohla by som si ľahko pomôcť? Myslite, že by sa mne chcelo žiť, keby som v budúci život neúfala, ktorý mi všetko vynahradí, čo som tu strádala? Keby som nebola o tom presvedčená, že mi žije Sudca najmúdrejší, ktorý netrpí, aby mu

človek do jeho práva sahal, a ktorý každú takú opovážlivosť hrozne tresce? Keby som sa toho trestu nebála, už by som si dávno bola pokoj v hrobe zaopatrila; o tom môžete byť presvedčení!“ Tak som hovorila, ale neverec nemal na to odvetu. Či som ho presvedčila o pravde mojej viery, neviem, ale že neskorej predsa ináč smýšľal, to z toho uzavieram, že mi po smrti jeho manželky riekol: „Rozlúčiť sa s tými, ktorých milujeme, bolo by hrozné, keby nebolo pre nás tej potechy, že sa zase uvidíme.“ — Chránila som sa upamätať ho na náš niekdajší rozhovor, ale v tichu ďakovala som milému Bohu, že viera aj v jeho duši ožila.

□□□

Boh je!

Než by si slova periekol proti pravde Božej, rozmysli si to trikrát, desaťkrát; pretože príde deň a príde skoro, vtedy vymre posmech na trasúcich sa perniach tvo-

jich, príjde deň, keď budeš potrebovať Boha a večnej pravdy jeho pre svoju pustú, prázdnu, boľom mučenú dušu.“ (Hettinger, Apol. I.)

□□□

Staraj sa o dušu svoju!

Ako nemocný pre svoje telesné zdravie ponúkanú pomoc lekársku nesmie odmietat', ale použiť má prostriedkov, od ktorých si pomoc alebo obľahčenie sľubovať môže, tak, a to o mnoho viac, má mať starosť i o svoju dušu. Aj ona potrebuje posilňujúcej potechy, ako rastlina občerstvujúcej rosy, ako kvet svetla. A táto potecha musí, ako duša, mať *nadprirodzený pôvod*. Slniečnik, ktorý, keďkoľvek ho položíš, svoju tvár vždy k slncu obracia, podáva najkrajší a najsprávnejší obraz pre naše držanie sa v nemoci.

„K nemu, k svetlu večnej jasnosti, k svojmu Bohu a Spasiteľovi musíme pozerat' každý deň, každú hodinu! Vysoko vytýčený,

ako maják na mori stál jeho kríž na Golgathe a niesol svietelnú svetu! Ale ako toto Božie srdce v smrti puklo, ako toto svetlo slnečné zhaslo, nastala tma na celej zemi.“ Keby sme nášho Ježiša nemali, podobne nastala by v nás tma, a bezpotešná, strašná noc!

Menovite my nemocní ztratilí by sme ním, s jeho potechou, svoje najlepšie, svoje všetko. Ale jeho vynálezavá láska zabezpečila nám spasenie a vymyslela spôsob, aby vždy s nami strával a medzi nami prebýval. Najdeme ho, kedykoľvek ho hľadáme, — príjde k nám, len ho zavoláme, — darúva sa nám vo svätom spájaní — kedy si toho len žiadame.

My nemocní a trpiaci dopúšťame sa dvoj-násobnej krivdy, jestli tej milosti, aby sme sa skrze spojenie so svojim Vykupiteľom v najsv. sviatosti posilnili, neužívame; krivdy naňom, krivdy na sebe samých.

Jak záračne posilňuje prijímanie chleba nebeského! Jak ono dodáva srdnatosti, trpezlivosti a radosti v trápení! „Poďte ku mne všetci, ktorí ste ustati a trpíte, ja vás občerst-

vím“, volá nám sám Ježiš a inde: „Telo moje opravdive je pokrm!“

Ako pútnikovi prijde niekedy telesným pokrmom posilniť sa k ďalšej ceste, tak musíme sa posilňovať i my na ceste na druhý svet.

Ja myslím, že bez týchto potešiteľných zastavení, bez toho sv. odpočínutia na srdci Boha môjho za tie dlhé a ťažké roky môjho trápenia bola by som dávno zahynula. Bázne pred súdom ľudským, čudovanie sa tých, ktorí také city nepochopujú, nesmie našu nábožnú túžbu zdržovať. Čo je na tom, ako svet mieni! Veď sa my sveta málo spytujeme po jeho náhlade, keď si v iných vecach chceme niečo dopriať alebo k svojmu pohodliu niečo urobiť. Prečo práve v tejto mali by sme sa ho spytovať? To nech nás nebolí. A jestli nás raz alebo aj dvarazy vysmejú a o nás si pohovoria, veď oni umlknú a budú sa starať o iné veci. Jestli sa nemoc zhoršila, jestli bezprostredné nebezpečenstvo pre život nastáva — vtedy zvláštne, dušo moja, neodkladaj poslať pre kňaza. Neodfahuj s touto tak dôležitou záležitosťou na

napokon. Tým, ktorých nenadále nešťastie náhle složilo do postele, dalo by sa ešte odpustiť, ak najväčšiu vec, spásu duše svojej, večnú budúcnosť svoju na pokon do ohľadu berú a na všetko iné prvej myslia ako na sv. sviatosti; ale u nemocných, ktorí už mnoho rokov trpia, ktorých celé trápenie by vlastne prípravou k smrti byť malo, nikdy by nesmeli byť takého zameškania, takej nerozumnej bázne. Každú svoju spoveď majú tak vykonať, ako keby ich poslednou bola, každý deň má ich lásku k Bohu, ich túžbu po ňom množiť, a jestli sa len sami nebolhali, nenie možné, aby sa ľakali toho vidieť, ktorého milujú, k tomu prísť, ktorého mať si už od rokov žiadali! Potecha, sila a pokoj, ktorý nám sv. sviatosť posledného pomazania udeľuje, nedá sa opísať. Kto číta tie utešené modlitby, ktoré vzkladanie rúk pri vysluhovaní tohoto prostriedku milosti sprevádzajú, toho musia ony hlboko dojať, toho musí svätá radosť preniknúť.

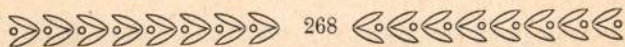
A skutočne, nie na akomsi namyslenom mame zakladá sa tá zkušenosť, že v nepočet-

ných prípadoch sila tejto sviatosti u nemocných a zomierajúcich nemoc zastavila a uzdravenie priniesla. Ja sama som viackrát sviatosť oltáru prijala, kedykoľvek sa nazdávali, že zomieram, a skrze ňu dostalo sa mi zakaždým poľahčenia a pomoci.

Ako sa naše polozenie patrne zhoršilo a pravdepodobnosť nastáva, že náš veľký konečný cieľ sa blíži, nemyslíme už viac, my nemocní, na zemské veci, neoddávajme sa nádejám nového života, ale zamestnávajme sa, obcujme len v Bohu a s Bohom. Šťastie pre nás, ak vtedy Bohom osvietený kňaz, reholná osoba, alebo niektorá zbožná duša z našich domácich s nami a za nás sa modlí a s nami zostávať chce v poslednom boji! Naše šťastie, ak tú vzácnu povinnosť lásky vyplní a nám to najlepšie poradí, čo bude k najväčšiemu prospechu a úžitku nesmrteľnej duše našej, aby sme totižto sv. sviatosti prijali!

Takí priatelia sú nebeskí poslovia zrovna z neba od Boha poslaní, aby sv. missiu duchovného milosrdenstva na nás vykonali.

Ich prítomnosť účinkuje opravdive potešujúce, ich pomoc má nevýslovne väčšiu cenu, než pomoc najsúcejšieho lekára, potecha najľúbeznejších ľudí.

Pred smrťou bladne každý zemský mam, a len to má pre nás cenu a platnosť, čo našu dušu posilní, čo k Bohu poukáže, a k nemu vede.

*

Keď niekto zomre, príjdu ľudia a spytujú sa: „Čo zanechal po sebe?“

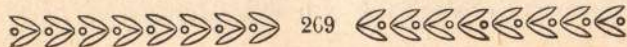
Ale i anjeli príjdu a tí sa spytujú: „Čo poslal pred sebou?“

□□□

Smrť.

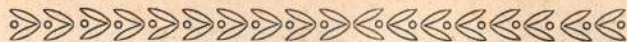
My sme pútnici na zemi a nemáme stáleho miesta;“ — „cudzinci sme, a nepokojné je srdce naše, kým nespočine v Tebe, o Bože.“

Oboje toto povedomie, ktoré, ačkoľvek rozličného pôvodu, ale predsa v jednom

poslednom prameni splýva, hlása pomínutelnosť a smrť. Tento život tu je putovanie, je priechod do druhého, lepšieho života. Preto má on byť i prípravou k tomu, a povinnosť táto sa zvlášťne nemocných týka. Ale to je nemocným aj o mnoho snadnejšie, oni už v ich trápení, v ich nemoci dostali pravdivý prostriedok a spôsob najst Boha, ponevác križová cesta je zaiste najopravdivejšou a najrovnejšou cestou do neba, jestli že na nej kráčame a iných ciest nevyhľadávame. Život v nemoci teda, keď vec s najčistejšieho a najvznešenejšieho stanoviska ponímame, je predihrou k smrti, je zdľhavým pripravovaním sa duše našej, do najvhodnejšieho a najlepšieho rozpoloženia mysle k tomu sa preniesť, a síce skrze trpezlivosť a záslužné trpenie. Ak je to už nemúdra vec, že zdraví ľudia každú myšlienku na smrť od seba odmietajú, že od toho, kto im o nej hovorí, takmer utekajú ako od nákazlivej nemoci a do hlučných zábav sa rútia, aby len to ošklivé, šklabivé strašidlo zabudli, — nuž u nemocných bolo by

to vecou zrovna nespravodlivou. Veru niesú to naši praví priatelia, ktorí by nám silou-mocou každú spomienku smrti vyhovoriť a z mysle vyraziť chceli. Naopak často a radi máme hovoriť o smrti, máme sa s tou myšlienkou spriateliť, že už pred našimi dverami čaká a nás už ako svoju obeť križom nemoci poznačila.

Zavčasu máme svoju poslednú vôľu a svoje časné záležitosti usporiadať, aby nás potom žiadna starosť o zemské veci neznepokojovala, keď nám len na Boha a večnosť myslieť príjde.

My nemocní máme každý deň za dar milosti Boha milosrdného považovať, ktorý nám ešte čas a príležitosť dáva, aby sme sa k nemu celkom obrátili. Nikomu hrob a smrť tak blízko nenadchádza ako nám nemocným a my mali by sme sa ím tak často a tak dlho prizerať, kým by docela prestaly byť pre nás hroznými.

Ale i prečo mali by sme sa tak veľmi strachovať? Ved' my máme v nebi veľmi

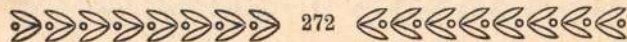

mnoho mocných pomocníkov. Volajme ich už včul na pomoc v tej našej najdôležitejšej záležitosti! Nezameškajme už teraz zabezpečiť si ich pomoc.

Tu je predovšetkým milá Matka Božia, Maria, ktorá celú horkosť smrteľného zápasu pod krížom Syna svojho spolutrpeľa, od neho samého v hodinu smrti jeho sv. Jánovi a s týmto každému človekovi za matku darovaná bola. Ona nás neopustí, keď ju vrúčne vzývať budeme: „Svätá Maria, Matka Božia, pros za nás hriešnych včul i v hodinu smrti našej. Amen.“ Ona už v nesčíselných pádoch moc primlavy svojej dokázala a neopustí ani nás v poslednom rozhodujúcom okamžení.

Tu je potom sv. Jozef, pestún Spasiteľov, ktorý v náručí Ježiša a Marie dokonall Jak sladká, blažená smrť! Prosme ho o šťastlivú hodinu smrti, on ju už mnohým celkom zázračne obsiahol.

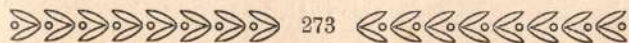
Aj sv. anjela strážcu, sv. patróna, sv. Michala, ktorý knieža temnosti premohol a do priepasti večnej shodil, sv. Benedikta, ktorý

zvláštne ako patrón umierajúcich vzývaný býva preto, že sám svoj svätý život podivne stojačky Pánu Bohu vrátil; naposledy sv. Barbaru, milovanú a známú pomocnicu v hodine smrti — týchto všetkých má nemocný znať a ctiť a prečasto na poslednú hodinku pamätať.

Aj dušičky v očistci sú mocné prímluvnice.

Myslím, že to s nami nemôže byť tak zle, keď všetci títo svätí nám pomáhajú a okolo nášho smrteľného lôžka stáť budú. Umučenie alebo aspoň kríž odpustkami umierajúcich posvätený, mal by nemocný vždy mať pri sebe. Jak teší nás pohľad na Ukrižovaného! Jak chytro môže to úbohé srdce zastať a náhle povolané byť k súdu večnému! Veď my činievame opatrenia pre naše telesné neduhy, pre nenadále slabosti a pády, prečo mali by sme zanedbávať o mnoho dôležitejšie posilňujúce prostriedky, obživujúce prostriedky duše, nestarať sa o protijed pre satanáša a peklo? Len nerobme tak, ako tie nerozumné panny, ktoré dávno vedely, že ženích príjde, ale predsa nechystaly sa zapáliť svoje lampy.

Beda nám, ak by sme aj my neskoro prišli, keď nás Pán už tak dlho volal a na dvere srdca nášho klopal. Prvý krok do života je zároveň prvým krokom k hrobu, a každá hodina, každý deň prináša nás bližšie k smrti. Nezabúdajme, že i k milému Bohu bližšie prichádzame a k tomu večnému životu, ktorý nemá v sebe žiadneho bólu, žiadnej nemoci.

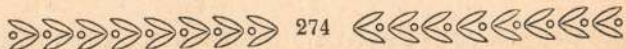

Z denníka.

„M. Z. odišla dnes do pokoja Pána. Blaho jej! Jak krátkym pozdáva sa jej teraz to jej pätnásťročné utrpenie naproti večnému blahoslavenstvu, ktorého je iste účastnou! Jako sa teraz bude radovať z každej bolesti, z každej zkušky, ktorú s Bohom a pre Boha znášala!“

Dnes vyprávali mi z jednej kázne prekrásné porovnanie utrpenia s tajomstvami bolestného ruženca, a sice päť stupňov:

1. stupeň: *Krvavé potenie*: duševné trpenie, úzkosť, hrúza, strach pred trpením a smrťou.
2. stupeň: *Bičovanie*: telesné trpenie.

3. stupeň: *Trním korunovanie*: trpenie s inými a pre iných.

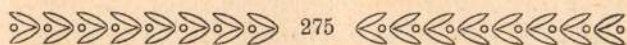
4. stupeň: *Nesenie križa*: Každodenný, nikdy neprestávajúci križ, ktorý niektorým ľuďom niesť prichodí.

5. stupeň: *Križovanie*: od Boha opustený — bez vnútornej potechy a predsa i so Spasiteľom na križi pribitý, a z jeho rán, z jeho krve potechu a milosť prijímajúci.

Neboj sa smrti.

Svätí sa nie veľmi báli smrti. Videli v nej jediný spôsob dostať sa k Pánu Bohu — nazvali smrť mostom z tohoto trúchlivého údolia do nebeskej vlasti. Na rtách zomierajúcich detí, ktorých anjelský život na zemi zdal sa byť len prípravou k lepšiemu životu, stretávame sa so žiadosťou: „Chcem ísť domov!“ „Musím ísť domov!“ Myslely, že sú v cudzine a spoznaly pravým pu-dom, že až na druhom svete je ich oprav-

divý, vlastný domov. Bohamilovný dominikán P. Lacordaire nazval smrť „najkrásnejším okamžením kresťanovým“ (le beau moment du chrétien).

Ak milujeme Boha, ak sme ho vždy milovali, prečo by sme sa ho tedy báli? Načo by sme sa pred jeho tvárou triasli a strachovali?

Čo miluješ, to túžiš mať — čím viac milujeme Boha, tým vrúcnejšie budeme túžiť po jeho objatí.

□□□

Som unavená.

Nechajte ma odpočinúť,
som mdlá, som unavená.
Žitá kvet má zvädnúť, zhnúť,
bo smrť mu je určená.

Modlitbou ma nevyrvite
krušno smrti zo sna, z mdlôb,
k Bohu ísť mi dovolíte,
doprajte mi tichý hrob.

Drahá spása, nádej svoju
do tvojich ja vkladám rúk,
ty posilu dávaš k boju,
kto ťa vzýva v čase múk.

Dôveru a lásku k tebe,
Ježišu môj, nenechám,
kým ma nepovoláš k sebe,
v svetlo večné, v neba chrám.

Som mdlá k smrti unavená,
spočinúť by bola slasť.
Povolaj ma, láska verná,
v domov môj, ta v neba vlasť!

□□□

Viera pomáha umreť.

Keď môj milovaný manžel sviatosti zomierajúcich s dojímavou nábožnosťou prijal, riekol mi: „Aké je to šťastie, keď človek svoju vieru zachová a nikdy neztratil, a keď ju až na smrteľnej posteli zase hľadať nemusí!“

A až do svojho posledného dýchnutia

zachoval ako požehnanie svojej pevnej, detinnej viery svoj pokoj a svoju veselost. Nič neprezradilo na ňom ani tú najmenšiu úzkosť alebo nepokojnosť; silný bol vo viere vo svojho Vykupiteľa, a to spôsobilo v ňom, že pokojne očakával svoj posledný, ťažký zápas.

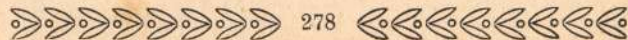
□□□

Túžba.

Holúbkom hcela by som byt
a plná lásky, viery
na krídlach vo zvyš sa schytiť,
v nebe nech vzlet môj mieri.

Na božskom srdci v blahej slasti
hcela by som spočinúť,
nemoce hcela by boľasti
na zemi nechať zhynúť.

Ó blázon! rozváž, uskromni sa.
Kto letí rovno v nebe?
Modlitbou, krutým bôlom vtísa
záruku Boh naň tebe.

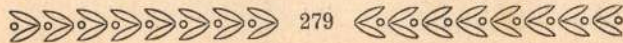
Pokojne trpeť ťažšie než mreť,
veriť je lepšie, ako vidieť.
Korunu chceš-li vymôcť a zreť
pred krížom nesmieš zdivieť.

Vezmi tiaž svoje na ramená,
chodníčkom úzkym stúpaj,
ovečku košiar čo odmena
istoty čaká, dúfaj! —

Na zemi vieš-li v obetách žiť,
trpeť a farchy znášať,
holubom môžeš konečne byť,
k nebesám let svoj vznášať.

Nezhatí puto duše silu
v slobodnom jej obzore,
vznesieš sa nad hrob, nad mohylu,
radostne k Bohu hore.

□□□

Túžba po smrti.

Nemocní, ktorí už mnoho rokov trpia, prečasto z pochopiteľných príčin žiadajú si čím skôr dostať sa ku cieľu svojho trápenia a tento biedny život zameniť s lepším. Ale táto žiadosť len veľmi zriedka máva svoj základ v čistej, vrúcnej láske k Bohu, ako u preniknutý súc sv. Pavel zvolal: „Mám žiadosť, rozdelený byť a byť s Kristom!“ alebo sv. Terezia: „Trpeť, o Pane, alebo umrieť!“ To boli slová a výlevy veľkých Svätých, s ktorými túžba najviac nemocných nemá nič spoločného. *Ich* túžba po smrti vyviera viac z toho, že trpenie už zunovali, teda zo zbabelosti, ktorá dá sa vysvetliť, ale chvály hodná nie je. Prírodnosť prieči sa tomu, čo jej tak dlho už ťažké bolo, a túži po pokoji a vyslobodení. Umrieť znamená prestať žiť, v smysle nemocného prestať trpeť, umrieť znamená hotovým byť so všetkým zapieraním a namáhaním seba, s krížom a bôľom, umrieť znamená odpo-

činúť. Nábožný kresťan má takú myšlienku, keď ho nadáde, od seba zahnať a v žiadnych okolnostiach nesmie prozreteľnosti Božej predchytávať. Boh zaiste nenechá nás ani hodinu dlhšie trpeť, než je potrebné k spaseniu duše našej. To predsa mali by sme už dávno vedieť. Bez boja nieto víťazstva, bez víťazstva nedočkáš sa koruny, a my isteže nechceli by sme celkom darmo trpeť. Jestliže bojovník ešte v poslednom okamžení bojište opustí, vytrú ho z radu víťazov a snažiacich sa o cenu; jestliže vojak ešte v poslednom zápase zbroj odhodí, naložia s ním ako s odbehlíkom a zradcom, a nemôže očakávať odmeny. Či my, snáď už celkom u svojho cieľa, chceli by sme ztratit ducha? To je pravda, že o mnoho ťažšie je trpiac žiť ako umrieť. K trpeniu istotne treba viac ducha, viac smelosti. Ale náš celý život, prave pochopovaný, nemal by vlastne byť ničím iným, ako priechodom k smrti a k požívaniu radostí nebeských. Kto vedel by s istotou povedať, či je túžba jeho po smrti oprávnená a či je duša jeho opravdive pripra-

vená predstúpiť pred tvár Božiu? Či sme už dost trpeli, už dost zásluh si nadobudli, aby sme za ne odmenu večnú obsiahli? Veď ináč by sme na druhom svete o mnoho horšie obišli ako na tomto, a my sme lehotu milosti, v ktorej sme za všetky hriechy naše odtrpeť mohli, malomyselne od seba odvrhli! O dušo moja! Žiadajme si my, čo Boh chce, v tom presvedčení, že múdrosť jeho plnosť utrpenia nášho a mieru síl našich náležite vie odmerať. Keď my verne konáme svoju povinnosť, Boh o mnoho vernejšie koná svoju. On sa nám istým spôsobom mnohonásobnými dôkazami lásky svojej zaviazal a nám skrze zásluhu svojho utrpenia a smrti právo na nebo vykúpil. Teda trpme smele ďalej a keď po smrti túžime, nezabúdajme na to, že sme povinní žiť. V pravej dôvere sme vždycky aj v pravej hotovosti umrieť, a keď táto dôvera v Boha prešla v nás do tela i krve, to jest, keď je nerozlučiteľne s nami, vtedy môžeme s radosťou hovoriť: „Ak ma chceš mať, o Bože, chorého, budem! Ak mám umrieť, ďakujem ti! Budem

žiť alebo umrieť, buď vôľa tvoja!“ Jeden nábožný anglický básnik hovorí tak krásne: „Pane, kedy je pre mňa čas umrieť?“ A sám dáva si odpoveď: „Čas Boží je aj môj!“ (Burns.)

Túžbu po smrti máme teda skôr utláčať, ako pestovať, preto že nám nielen v dobrom prekážky robí, ale i shode vôle našej s Bohom škodí. Najlepšie umretie je, sebe umrieť, svojej vôli odomrieť a len s Bohom a pre Boha žiť. Keď sme všetkému odomreli, vtedy sme dozreli pre večnosť, vtedy môžeme už očakávať hodinu, v ktorej Pán príjde a nám povie: „Ejhľa, služobníku dobrý a verný, vojdí do pokoja Pána svojho!“

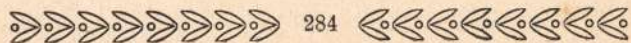
Pred bránou nebeskou.

Je vec nevýslovne ťažká a potrebuje veľkej mravnej sily, aby človekovi, ktorý mnoho rokov leží nemocný, odhodlanosť v trpení netratila sa pri tom, keď nemocný náhle značné zhoršenie sa stavu svojho spozoruje; keď, súc

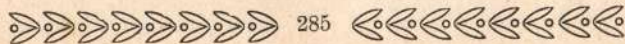
v nebezpečenstve smrti, myslí, že umre, a chystá sa k vážnemu boju; keď seba a boľastnú rozlúčku so svojimi Pánovi odporúča a posledné okamženie očakáva, ktoré dušu jeho do rúk Božích oddá — a potom takrečeno od brány nebeskej zase odstrčený býva do biedneho života zemskeho! Už vnikal jasný lúč z večnosti do tmy duše jeho, už domnieval sa, že oblak zemský zašiel, že posledná prítulnosť k zemi je premožená, posledná obeta prinesená, duša plná túžby rozprestrela krídla svoje, aby odletela k Pánovi do večného objatia — tu volá ju vôľa Božia ešte raz zpiatky, ešte nebolo dosť trpenia! A tu je dvojnásobne ťažko krížovú cestu znovu nastupovať; — sily duševné sú po takej udalosti ako ochromené a temer zlomené pod tvrdým ťažkým volaním k návratu. Tak blízko už u cieľa, a tu znovu začínať! Ach, nechce to ísť, tak ťažko je, ešte raz znovu začať, tak ťažko, zase žiť, znovu trpeť. Ja sama som to viac rás pocítala, aj mne býval tento návrat od smrti k životu vždycky strašným.

Ale nikdy a nikdy nepatrí nám posudzovať múdry, svätý úmysel Boží. Dobre to musí byť, keď on to tak robí. Snáď nás chce tak naučiť celý, hlbokovážny význam hodiny smrti — snáď máme sa ako v trpení tak i v umieraní cvičiť, lebo v čom sa človek cvičí, to potom vie; snáď odráta nám jeho milosrdná láska tieto strachy niekdy neskoršie od posledného zápasu smrteľného a učiní ho potom o niečo ľahším.

Asnád majú nás tieto volania k smrti vztriasť zľahostajnosti a zvyčaja kvážnemu rozmýšľaniu o našom poslednom konci, ktorý nás predsa z nenazdania náhle môže zastihnúť, bár sa i domnievame, že sme prichystaní.

Boh bude vedieť, čo tým chce! Pre nás nastane povinnosť, netraťiť ducha, ale, i keby sa nám to trochu priečilo, znovudarovaný život vďačne prijať a znovu začať. Bolo to snáď posledným napomenutím milosti Božej! „Carpe diem!“ „Uži času!“ hovorili už starí pohania a podobné i nám privoláva láska Božia v takej chvíli. „Prijde noc, kde nikto nebude už môcť pracovať.“

Skrze smrť k Bohu.

„Smrť je mostom k Bohu.“

Srdcia, ktoré ho milujú, ako on chce byť milovaným, nemali by sa ľakať smrti; niet žiadnej inej cesty k Bohu, krom tejto tmavej, tajomstva plnej brány, a za ňou ostáva bieda a bôľ tohoto života zemskeho — ona vede k nemu, ktorého mať znamená večné blahoslavenstvo a nielen znamená, ale i skutočne je.

Nemocným a tak i nešťastlivým a ťažko zkušáňým ľuďom mala by smrť prichádzať ako vysloboditeľka, pre nich nemala by mať na sebe nič strašného, lebo im znamená „umreť“ toľko, ako necítiť viac žiadnej bolesti, vyslobodiť sa, zbaviť sa väzenia tela, každej starosti, každej neresti, námahy a odvislosti. Prirodzená vec, že rozumiem len smrť, ktorá nasleduje po *kresťanskom* živote, ktorý Boha vidieť a mať vždycky považoval za svoje najmilšie a vždycky sa o to usiloval. Pri tom všetkom, a bár by sme boli ešte čnostnejšie

žili, sme len na božské milosrdenstvo a zásluhy jeho predraheho utrpenia odkázaní.

Môžu byť pomery, v ktorých je človekovi ťažšie žiť než umreť, v ktorých väčšej odhodlanosti, väčšej trpezlivosti a odovzdanosti potrebuje k tomu, aby biedny, vždy nezdravý život vliekol, než k tomu, aby ho so seba shodil, ako obnosenú šatu. Ba zbabelé, bez viery duše také pomery i k tomu vábia, aby sa sami odpratali so sveta tohoto a tak si odpočinuli od starosti a utrap. Ale to je ťažký hriech, to je zločinné zasahovanie do práv Božích. A aké by to bolo vlastne toto domnelé odpočinitie?

Ťažko je ovšem so dňa na deň svoj križ vláčiť, deň po deň s biednou, pokazenou prirodzenosťou, s biedou života sa natahovať! Ale keď niekedy posledná hodina odbije, vtedy každá podstúpená žalosť, každá Pánovi obetovaná boľasť, každá bár ako malá zásluha bude nám k preveľkej poteche, k nevýslovnej radosti. Vtedy, ako skupáň spočítuje svoje poklady, tak trapne bedlive budeme shladúvať každý

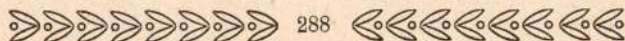

dobrý skutok svojho života, a trpezlivosť a odovzdanosť, ktorú sme s milosťou Božou za svojho dlhého života v nemoci dokazovali, stane sa nám prameňom radosti, ktorá smrteľnú úzkosť našu osladí.

Umreť je ťažko. Tisíce svätých a spravodlivých triasli sa pred týmto bojom a pocítili celú jeho horkosť. S plačom a v boľastach odtrhuje sa dieťa z pod srdca matkinho, a len bojom a boľastou vykonáva sa odlúčenie a odtrhnutie duše našej od tela; ale to je posledné namáhanie našej úbohej prirodzenosti, a čím vrúcnejšie, čím vernejšie Boha milujeme, tým istotnejšie môžeme sa na neho spoľahnúť. Raz to sv. Mechthilde zjavil: „Kofko kto vo svojej viere a dôvere odomňa očakáva, toľko a nekonečne viac dostane, lebo nie je možné, aby človek neobsiahol, čo sväte veril a úfal.“

Neleží v tých slovách prekrásna, oblažujúca zábezpeka, že Boh nám pomáhať bude a neopustí nás v poslednom, ťažkom boji?

Privelikému strachu pred smrťou môžeme

sa najlepšie oprieť, keď za svojho života trpenia veľmi často lásku a dôveru v sebe vzbudzujeme, Ježiša a jeho sv. Matku Mariu a všetkých milých svätých nebeských pozývame, aby k nám prišli a nám pomáhali v poslednej hodine. To sa potom iste stane, my iste môžeme sa spoľahnúť na túto nebeskú pomoc. Keď nás milá ruka Božia za tie dlhé roky nášho utrpenia cez nescíselné nebezpečenstvá a boľasti viedla, ako mohla by nás opustiť v poslednom okamžení? My sme svojho Spasiteľa na Gethsemane a na Kalváriu sprevádzať, my sme s ním na kríži viseli, či by nás mohol teraz v smrti od seba odstrčiť?

O, dušo moja! Keď ťa smrteľný strach napadne, keď v tebe noc nastáva a hrúza súdu, pochybnosť a tesknosť sa ťa zmocnieva, vtedy vezmi Umučenie do ruky a pritisni ho k srdcu, k ústam a hovor s pevnou, detinnou dôverou: „Nepustím ťa, o Pane môj! Ty si na kríži umrel za mňa, ty ma neopustiš v hodine najťažšej, najhorkejšej; tvoja smrť stala sa naším vykúpením, spasením celého sveta, tvoja

smrť bude aj mne k životu!“ — Po takej modlitbe budeš pokojnejší, tvoja úzkosť premení sa v dôveru — a smrť, ačkoľvek je pokutou za hriech a poslednou daňou, ktorú splatiť všetci musíme, bude i prvým krokom k milému Bohu a k jeho poživaniu, čo všetky sladkosti v sebe zahrňuje.

□□□

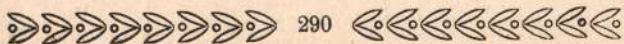
Pane, už sa zvečerieva.

Pane, už sa zvečerieva,
ach, pri mne ty ostan,
potecha nech mi vyviera
na zemskú z teba pláň.

Pane, už sa zvečerieva,
na oči sadá sen,
ty nad celou zemou strážiš,
Pane môj, — ty sám len.

Pane, už sa zvečerieva,
chráň ma, príď na pomoc,
potom poviem celej zemi
s radosťou: „dobrú noc“.

□□□

Kto Boha miluje, báť sa ho nepotrebuje.

jak sladká vec je viera! Jaké to blaho: veriť, a jaká dobrota: úfať! A jak lúbeznú podobu dostáva smrť, keď si ju myslíme ako láskavého vrátnika, ktorý nám bránu života večného otvára. Jako ja ľutujem každého človeka, ktorý sa sám odsúdil, bez viery žiť, trpeť a bez viery a tak bez nádeje umreť!

Nikdy nedajme v srdci svojom vzniknúť úzkostnému pochybovaniu; tým dopustili by sme sa krivdy proti Bohu i proti sebe samým a zrady proti láske Božej. Nesmieme sa ľakať pri strašných hrozbách, ktoré týkajú sa duší zatvrdlých a vieryprázných. Boh hrozí sa svojou hrúzou a svojím strachom len tým, ktorých láska jeho pohnúť nemôže a ktorí mu svoju oddanosť odopreli. Veď všetky duše chce zachrániť, a my aj za to musíme mu ďakovať. Ale jestli niesme tak nešťastní, že by sme k

tým patrili, ktorí dobrovoľne sa mu protivia, jestli v Boha veríme a jeho milujeme, tedy máme i právo všetko od neho úfať a očakávať, lebo on je samá láska pre svojich verných, samé sľutovanie pre tých, ktorí ho obrazili a za jeho odpustenie prosili.

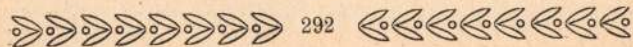
Len tých máme počúvať a vyhľadávať, ktorí s láskou o Bohu hovoria a i nás k tomu majú, aby sme ho viac a viac milovali, pretože kým sme dobrej vôle, nemáme príčiny, aby sme za sa ho báli. (La feronnays.)

V najväčšej potrebe je Boh najbližší.

i poznáš, dušo moja, to polozenie, keď každá modlitba tvoja zdá sa ti byť darobnou, a nebesá ako zo železa a docela nepreniknuteľnými, a keď myslíš, že Boh ťa nepočúva, a nehľadá na slzy tvoje, ani na horkú úzkosť, ktorá ťa skoro do zúfania žene?

To je ťažké, hrozne ťažké súženie duše!

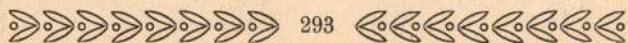
Tvoj Spasiteľ to tiež zacítil, keď krvácajúc na križi visel a v najkrajnejšej bezpotešnosti zvolal: „Bože môj, Bôže môj, prečo si ma opustil?“

Chcel trpeť všetky stupne boľastí, aby celý obsah biedy ľudskej oceniť mohol z vlastnej zkušnosti v biednom rúchu ľudovčenstva.

O, jak trpká, jak horká je táto muka! — Ale on nikdy neprestáva byť Bohom, plným milosrdenstva, lásky a smilovania. Len svoju milosť nedarúva nám už vopred, chce najprv dôveru, nádej vidieť, chce veľkosť lásky našej merať na ochotnosti našej k obete.

Zdá sa byť hluchým pre naše prosby, — zdá sa byť necitným pre naše bóle, — zdá sa byť tvrdým a ukrutným a nemilosrdným. Ale on sa len zdá byť takým. To som vždy zkusila, a najlepšie v najväčšej potrebe.

Od rokov videla som približovať sa to najťažšie. Z mesiaca na mesiac, z dňa na deň zhoršovala sa nemoc môjho milovaného manžela, sily jeho mizly, obavy rástly, nádej bľadla. Ja úfala som do krajnosti, moja silná láska verila

v záchrannú zázračnú moc, ktorá musí premôcť smrť. Nesčíselné slzy tiekly, nesčíselné volania zasielala som k nebesám, lebo nebola som v stave budúcnosť vymysleť, rozlúčenie rozumom pochopiť. Potom prišiel deň, keď drahého nemocného umierajúceho domov priniesli a k môjmu boku složili. — Všetci nazdali sa, že tento úder neprežijem a žiaľ že ma usmrtí; ale nestalo sa tak, lebo súženie toto malo ma očistiť.

„Teraz ukážte, dieťa moje,“ tak riekol mi môj velebný duchovný otec, „čo ste sa za všetok ten dlhý čas v škole kríža naučili“ — a pred Umučením naproti mojej posteli priniesla som obeť svojho šťastia; čo som v túto hodinu trpela, vie len Pán Boh sám, ale ja nekládla som žiadnych podmienok, nič nechcela som sebe vyhradiť — svoju obeť priniesla som celky a úplne. A všetkým, ktorí sú bez potechy, buď k povzbudeniu a posmeleniu rečeno — od tohoto okamženia cítila som milujúcu ruku Pánovu nad sebou. On ma udržal, on udelil mne, úbohej, slabej, nemocnej, nadprirodzenú silu. Vládala som bdieť a milovaného

umierajúceho s inými ošetrovať, vládala som bez slz s ním hovoriť a mu dobre činiť dľa možnosti. A keď v mojom náručí usnul v Pánu, uznala som s vrúcou vďakou pred Bohom, že ma neopustil, ale vždycky bol so mnou vo všetkých tých preťažkých dňoch a silným a mocným dokázal sa na bezmocnom stvorení svojom.

□□□

I k milým Svätým sa utiekaj.

Jestli nemocný srdce svoje často k milému Bohu pozdvihuje a s myšlienkami svojimi u neho v nebi sa baví, rád pomyslí si aj na tých, ktorí v nebeskej sláve Božej účasť berú a vo večnom blahoslavenstve okolo trónu jeho Velebnosti stoja.

Rozumiem tu zástup Svätých. Tí už boj života zemskeho dobojovali, telo a prirodzenosť premohli. Požívajú teraz tisíc násobne, čoho sa im snáď za života zemskeho nedostávalo, žnú, čo siali — odplatu svojej vytrvalej modlitby, svojich dobrých skutkov a čností, sú teraz

oslávenými miláčkami Božími, na veky šťastnými, lebo Boh sám sotrel slzy s očí ich a niet už viac smrti, ani žiaľu, ani bolesti. Ponevác však milí Svätí sami v rúchu našej nedostatočnosti chodili a ako ľudia trpeli a bojovali, križ znášali, boľasť a nemoc cítili a pred smrťou sa triasli, ako my, oni nám porozumejú, budú za nás modliť sa a nám pomahať. Tu je predovšetkým drahá Rodička Božia, Maria! Ona, Nepoškrvnená, ktorej iste nikdy trest za hriech znášať neprišlo, hcela práve v láske k úbohým, hriešnym ľuďom svojmu Synovi byť podobnou; sedmorý meč prebodol jej srdce, keď videla umierať Syna svojho a keď jeho sv. mŕtvé telo s križa snali a v jej panenskej lono položili. „Vy všetci, ktorí idete vedľa mňa,“ písané je o nej, „vidzte, či je boľasť, tak veľká, jako (boľasť) moja!“ Jestli že nemocný nie je prislabý a zmorený, niet pre tiché hodiny, alebo snád na zmrkaní milšieho zamestnania nad dôverné rozprávania sa s Mariou, s našou Matkou, a nad ruženec k jej úcte. Ruženec s jeho rozličnými, cirkev-

ným dobám primeranými tajomstvami je itak pravou modlitbou detí a ctiteľov Marie, ale i tým, čo nás s ňou zvláštne sblízuje a nesčíselné milosti nám prináša.

Už mnoho a mnohoráz som počula a čítala, že žiaden človek na veky nezahyne, ktorý sa ruženec bedlive a rád modlieva.

Ani on nie je modlitbou prostých, modlitbou rozumov slabých a nevzdelaných — naši najväčší hrdinovia, mužovia vedy, králi a cisári, biskupi atď. sa ruženec často a radi modlievali; tak Krištof Kolumbus, vojvodca Tilly, Eugen, sv. František salesský, Hunyady, Ladislav atď.

Ale je on ovšem tým, ktorí čítať nevedia, najlepšou náhradou za modlitebnú knižku a naplňuje dušu učenca ako jednoduchého nevedomca presladkou útechou. Každý nemocný má mať pri sebe ruženec, a keď sa ho nemôže pomodliť celý, môže sa každý deň modliť z neho aspoň jeden desiatok, tak stane sa mu milým zvykom a mnoho potechy a milosti bude mu donášať. — Sám Kristus dal nám Mariu za

Matku, a ona, ktorej srdce pre všetkých cíti, ktorá právom uzdravením nemocných, utočišťom hriešnikov sa nazýva, nikomu neodopre svojej potechy a svojej pomoci, kto ju o to prosí. Jak sladko musí byť, v jej náručí umrieť! Pri nej odporúčala by som sv. Jozefa, ako patróna zomierajúcich.

„Ježiš, Maria, Jozef! vám oddávam telo svoje, srdce svoje a dušu svoju!“

„Ježiš, Mara, Jozef! buďte mi na pomoci v poslednom boji!“

„Ježiš, Maria, Jozef! s vami nech odobere sa duša moja v pokoji! Amen.“

Tieto vzývania nech sa nemocný každý deň modlieva; veľiká potecha leží v nich. Dálej nech si nemocní zvláštne hľadajú zabezpečenie prímluvu tých Svätých, ktorí za svojho zemskeho života neobyčajne mnoho nemocou a trápením navštevovaní bývali a snáď práve na nemocnom lôžku víťaznú palmu večného blahoslavenstva dosiahli. Jak krásne a dojmave je ich legendu čítať, na ich príklade sa povzbudzovať a ním sa rozhorľovať! „Keď

mohli títo,“ volá sv. Augustín, „prečo nemohli by sme aj my?“

Na ich viere môže naša slabá myseľ sosilneť, na ich trpezlivosti naša citlivosť v nič sa rozpadnúť, a čím častejšie, čím viacej o ich hrdinských čnostach čítame, tým viac úžitku z nich čerpáme; človek sa so zaľúbením nakloňuje k takému, ktorému ten istý alebo podobný osud pripadol ako jemu. 38 rokov ležala sv. Lidvina nemocná na posteli, trápená bolesťami, aké sa len myseľ dajú. Ani duševné zkúšky, zmalátnenie, zúfanie, pokušenie ju nezaobišly práve tak ako chudoba, bieda, nedostatok do nekonečna. A predsa ležala k povzbudeniu všetkých, ktorí ju vídali, viac mrtvá ako živá, často plná sladkej útechy — ako oslávená, v duchu už so svojím božským ženichom sjednotená, ale vždycky v pokornom podrobení svojej vôle pod vôľu Božiu. Z jej života človek jasno vidí, ako kríž a bieda môže byť skutočným darom milosti pre tých, ktorí Boha milujú a od neho na vzájom lásku zkusujú.

Sv. Terezia vypráva o sebe, že zo 40 posledných rokov svojho života nepamätá jednej hodiny, v ktorej by tie najtrápnejšie bolesti nebola trpela. 28 rokov trápila sv. Kláru ťažká choroba, a ona v tom preboľastnom stave tak veľkú potechu nachádzala, že svojim duchovným sestram nieraz opakovala: „Či sa biedny, hriešny človek má ponosovať, keď svojho milého Ježiša vidí na kríži viseť a krváčať? Srdeu, ktoré Boha miluje, nič nie je neznesiteľným, kdežto srdce, ktoré ho nemiluje, ani nič nevie trpeť.“

Krom tu menovaných najdú nemocni ešte premnohých iných Svätých, ktorých život v jednom alebo druhom ohľade príklad alebo poučenie poskytuje. Jedno je isté, že totižto žiaden nedostal sa do neba bez kríža, bez zkušky, bez boja.

A ty chceš aby si mať lepšie, dušo moja? Zrkadli sa v tých vznešených vzoroch a príkladoch, ale aj ich pomoc hľadaj a žiadaj! Obcovanie Svätých dáva nám k tomu právo a nevýslovné potešenie vyviera z toho, keď sa

usilujeme poňat celý veľiký význam tohoto tajomstva viery.

□□□

Sv. Barbara, patrónka umierajúcich.

Milý príklad zo skutočnosti ešte viac povzbudí k dôvere v prímluvu sv. Barbary. Môj malý vnuk Rudolf, miláček srdca môjho, ktorý už v útľom veku 9 rokov odobral sa do neba, už na lone svojej matky naučil sa modlitbičku:

Svätá Barboro, nevesto Pána,
buď tela, duše mojej ochrana
v živote i pri umieraní!
O pros pri mojom skonávaní,
by pred odchodom do večnosti
prijal som Pána vo sviatosti!

Rudko každý večer modlieval sa s nábožne složenými rukami túto modlitbu. Dojímavé bolo pozorovať tú veľikú vážnosť, s ktorou menovite koniec tejto modlitby odriekával. Roky minaly sa, Rudko verný ostal svojej starej milej obyčaji, na sv. Barbaru ani jedného dňa nezabudol.

Tu prišla smrteľná nemoc, ktorá tento

vzácný detský kvietok zlomila, aby ho zo zeme do záhrady nebeskej presadila. Rudko trpel ani mučeník a dozieral ako svätý k svojmu osláveniu. V najbližšom čase malo sa započat vyučovanie náboženstva v škole, ktoré bolo by chlapca pripravilo k prvej spovedi; ale on ležal nemocný na úmor, a teraz nadišla chvíľa, v ktorej sv. Barbara, ktorú on tak detinne pobožne a stále vzýval, celkom nenadále chcela splniť svoje slovo. Jeho učiteľ náboženstva, ktorý ho každý deň navštivoval a sa presvedčil, ako dobre je Rudko v pravdách sv. náboženstva vyučený, a ako hlboko je nimi preniknutý, navrhol rodičom, aby popriali dieťaťu zbožnému tej sladkej útechy, že nielen sv. spoveď ale i prevelebnú Sviatosť ako pocestné do večnosti prijať môže. S dojímavou pobožnosťou prijal anjelský chlapec najsvätejšiu Sviatosť, o ktorej požitie jeho nevinné ústa tak často sa modlievaly, a o máľučko za tým umrel v blaženom objatí svojho Spasiteľa, ktorého tak nežne miloval.

Sv. Barbara dokázala sa vernou.

Boh všetko dobre učinil.

O potechách lúžka nemocného a koľko radosti
vyviera nám z trpenia.

Nel'utujte ma.

Nelutujte ma v mojom bôli,
to, čo trpím, trpím rád.
Ja znášam všetko Bohu k vôli
a modlím sa naporad. —

Pozemská čo je pre mňa radosť,
šťastie sveta kolomkol?
To klamný obraz, chvílkový hosť,
čo sa mení na popol. —

O čo je skvostnejšie úfanie
v srdci plnom zbožnosti,
v nebesiach predvída shľadanie,
játé citmi svätosti.

Ono vie v blahej že diaľave
Otec tróni presvätý,
ktorý rád útrapy boľavé
večnou slastou odplatí.

□□□

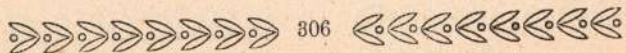
Trpenie privádza nás bližšie k Bohu.

Ludia sa už mnoho o tomto dohadovali a mnohí zapierali tento náhľad.

Slýchať, že kríž a trápenie o mnoho skôr odcudzujú nás od Pána Boha, nás zatvrdzujú a rozhorčujú, než by dobročinne na nás pôsobily, než by nás sošlachtovaly. Pravda, ľudskej prirodzenosti bližšie nadchádza otázka, či tým vôbec môže Boh dokazovať svoju lásku, keď s niektorým človekom prísnejšie nakladá a svoj kríž mu dáva, kdežto iní v ustavičnom pôžitku, v radosti a rozkoši si žijú. Či trápenie je ozaj takou vecou, ktorá mu naše srdce získa?

So stanoviska čisto prirodzeného sa nám to, pravda, zdá byť dosť záhadným a so spravедlivosťou Božou nespojitelným.

Ale to sa tak len zdá. Mnoho príkladov hovorí proti tomu. Často slýchať také reči: „Toho alebo tú len kríž naučil,“ alebo: „Nikdy by som sa nebol bližšie k Bohu dostal, nikdy

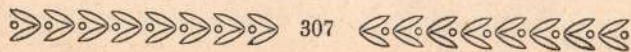
by som sa nebol naučil vysoko si vážiť jeho milosrdenstvo, keby ma svojim trestom nebol prinútil do seba vstúpiť, keby ma nebol priviedol do školy utrpenia!“

V izbe nemocného, pri veľkých boľastach a dlhých nemocach rozpadáva sa krása vonkajších vecí v nič, tu ukazujú sa veci a ich cena v holej skutočnosti.

Mnohí snáď by sa nikdy neboli cítili nútenými Boha uznať, jeho sv. vlastnosti ponímať, na večnosť myslieť.

Ale neočakávane, nenadále dostavila sa ťažká, veľká bieda a vytrhla ich z bezstarostného snenia, z ich ľahostajnosti — prvýraz uvideli kríž. A už hnuší sa im inokedy tak hľadané omamovanie sa radostami, už boly im pôžitky a rozkoše jalovými, práznymi — pred ich dušu vstúpila bezcennosť všetkého, čo je zemské — a oni uznali, že bohatstvo a sláva v istých prípadoch nič nevykoná a jak nevládni sú tí, ktorí ich dosiaľ ako polbohov etili.

Ich smrteľnej úzkosti, ich strachu nebolo

vyhnúť, ich boľasti nebolo potechy, nebolo pomoci, ostávalo len neme odovzdať sa nevyhnutelnému osudu alebo — zúfať!

Teraz, v tej duchovnej tme, rozpamätali sa snáď na svoje detinstvo, na svoj mladý vek. Vtedy hovorili im o milom Pánu Bohu, ktorý je o mnoho vládnnejší ako všetci ľudia, ale aj svätejší a milosrdnejší ako ľudia.

A čo, keby tento istý Boh i včul ešte dbal o nich, keby im pomocť chcel, keď ľudia pomôcť nevládu!

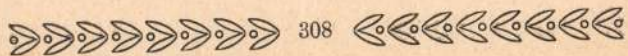
A oni hľadali dávno zabudnutého a našli ho! Ach, veď on tak rád dáva sa najst.

A bolo po zúfaní.

On pomohol a vyliečil, alebo aspoň potešil a zaviazal rany svojej nemocnej ovečky, ktorá mu od tejto chvíle verne oddanou ostala.

Niekedy bývajú i tvrdé, zaryté prirodzenosti, ktoré sa menovite z počiatku utrpenia zlostne proti nemu vzpierajú a sním sa dohadujú.

Ale trpezlivosť jeho je nevyčerpatelná. Deň po deň znovu klope na dvere ich srdca,

deň po deň dáva im dýchať vrelosť jeho lásky a cítiť veľkosť jeho moci, kým sa konečne tá tvrdá kôra nepuká, ľad netopí, priečna myseľ nepoddáva.

U iných treba často len malého nárazu, celkom nepatrnej námahy a náhle poddávajú sa božskému nariadeniu a už v krátkom čase robia nápadné pokroky v škole krížovej.

Ani títo sa síce neobstoja bez boja s telom a prirodzenosťou, ale to napomáha zároveň ich duchovný vývin a ich smysel pre potrebnosť a užitočnosť trpenia.

Ako magnet železo, tak priťahuje Boh magnetickou silou svojho kríža duše neodolateľne k sebe, čím ďalej viac odlučuje ich od sveta a všetkých zemských myšlienok a dáva im svoju milosť v dopusteniach, ktorými ich navštívil.

Myslím, že smelo môžem povedať: trápenie a zkúšky dobrých, šľachetných ľudí očistia a k vyššej dokonalosti privedú, — ľahkomyslené, povrchné duše aspoň na čas vztrasú, snáď aj zohrejú a k sv. horlivosti roznieťa — najmenej

je tých, ktorí tvrdí a bezcitní zostanú proti hnutiam milosti Božej, a nikdy nesmieme celkom tratiť nádej v ich obrátenie, bár by nám prišlo i dlho čakať naň; shovievavosť Božia nezná konca, ako i múdrosť jeho, a často ešte v poslednom okamžení vnikne svetlo a teplo milosti do pôdy a vyžene celkom neočakávane kvet najutešenejši.

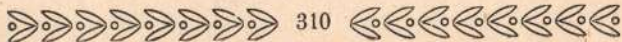
*

Bolo-li by možné, aby nám anjeli nebeskí niečo závideli, oni iste závideli by len to, že my ľudia sme v stave pre Boha trpeť a jemu trpením lásku svoju preukazovať.

□□□

Stará pieseň.

Nehni sa ani,
keď žiaľ ťa raní,
to ináč nenie,
po žiali radosť,
po nej trápenie.

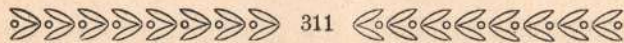
K Bohu sa vždy maj
a biedu zmáhaj. —
Čím väčší plam, žiar;
tým krajší je lesk,
tým skorší je zdar.

Nech more búri,
a zloba zúri,
keď Ježiš hrad tvoj,
ochranca, tvoj štít,
víťazný máš boj.

Len bieda, žiaľ, strasť
a srdca boľasť,
trapné ho sväzky
pútaly k žitiu
pre teba z lásky.

Preto sa neboj,
pekelný bárs voj
strojí ti muky,
pomôže Ježiš
mocou svej ruky.

Potechu trímaj
a vždy sa len maj
za Majstrom verne,

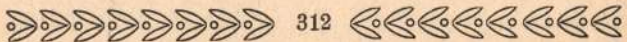
Ochráni Ťa On,
zničí dni čierne. —

Križom chceš On sám,
tvoj kráľ a tvoj pán
prísť k sláve slávy.
Ty by si' chceš bez múk
prísť v pokoj pravý? —

Čas techu získa,
pomoc je blízka,
prídu dni zlaté,
v pokore nes križ,
bremeno sväté.

Čo ti tak olivo?
Čo váhaš hlivo?
Nasleduj dráhu
krvavú križa,
v pred, spásy v snahu.

Nezúfaj, trp len,
keď jasný ti deň
útrapa ztieni,
k dobrému ti to
Ježiš tak mieni.

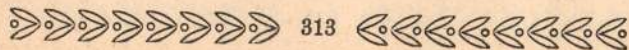
Buď verný, smelý,
zavrhní celý
svet, čo hriech skýta.
Teš sa, že k svojim
Ježiš Ťa číta.

Znášaj boj, križe,
cieľ tvoj je bliže.
Zápas Ťa ľaká,
ale Ťa skorá
odplata čaká. —

Nuž, hor sa duša,
za vencom rušá
vzlet tvoj v čas pravý.
únava minie,
príde čas slávy.

Ježišu, ber sám,
čo som a čo mám,
ťahni ma k sebe,
ži vo mne stále,
v tebe mám nebe.

□□□

Nemocní môžu byť užitoční slovom i príkladom.

1.

Nemocná loža (postel) môže byť pre nás i pre iných užitočnou, jestli sa vynasnažujeme križ, ktorý nám Boh naložil, každého dňa znovu bez sťažovania a plní lásky za ním niešť, ponevác a dokiaľ sa jemu ľubi. „Kto chce byť mojím učeníkom, nech zapre seba, vezme križ svoj na seba a nasleduje mňa!“ Môj milovaný manžel musel niekoľko rokov pred svojou smrťou mnoho a boľastne trpeť a činil to s podivnou trpezlivosťou.

Keď ho raz za to ktosi pochválil, riekol zrovna: „Nemocným byť a trpezlivo trpeť naučil som sa od mojej manželky!“ — Keby moja dlhoročná nemoc skutočne nebola iného ovocia priniesla, krom toho, že dala príklad pre čas zkúšky môjho manžela, boli by sme mali za čo milému Bohu ďakovať. Aj v tom ukázal sa jasne jeho vždy múdry úmysel, a

ja som ho chválila a zvelebovala, preto že som tak vedela, prečo práve mne bolo súdené, vždy nemocnou ležať. Milý Pán Boh to chcel a on i vedel, prečo.

2.

Častej vídala som u seba mladú ženu, ktorá v našom susedstve bývala a vždy mi úprimnú sústrasť preukazovala. Že som bez sťažovania trpela, to zdalo sa byť tej dobrej duši vecou celkom mimoobyčajnou a viac ráz vyslovila mi nad tým svoje podivenie.

„Co by som za to mala, riekla som jej, svojim ľuďom alebo sluhom trpkosť robiť, keď boľasti trpím? Lepšie by mi takým činom nebolo, ba o mnoho horšie, už preto, že by som s veselou myslou svojou i svoj vnútorný pokoj ztratila. Keď som zlej vôle, všetko zdá sa mi byť otupným a nepekným, ale tým jasnejším a ľúbeznejším, keď sa cítim v šťastlivej nálade. Ci tí môžu za to, že ja trpím, a či mi nebudú všetky služby lásky s väčšou oddanosťou preukazovať, keď vidia, že som

ím za to povďačná? Aj najlepšie srdce trati pomaly trpezlivosť, ak sa mu žiadneho uznania nedostáva; dobré slovo povzbudzuje a teší.“

Často sme sa o tom rozprávali; ale raz prešli dlhé týždne, čo sa mi moja mladá suseda nedávala vidieť. Náhle ťažko onemocnela a bolo jej mnoho trpeť. Keď vyzdravela, zase prišla ku mne. „Ako sa vám len poďakovať!“ boly jej prvé slová po srdečnom pozdravení a uvítaní. A keď som s podivením na ňu pozrela, pokračovala: „Nikdy nezabudnem, ako ste mi pomohli, ako mi vaše slovo a váš príklad dobre urobily. Ja som predtým nikdy nebola nemocná, ani som za dlhší čas na posteli neležala. Preto som hneď z počiatku ducha trátila. Nevýslovne som seba lutovala a takým činom málo chýbalo, že ma samoláska neopanovala. Tak ležala som v boľastach, bez pomoci, bez sna, a pred moje oči objavil sa váš obraz. Koľko už rokov, bolo mi voľky-nevoľky myseľ, ako dlho vy už na svojej posteli ležíte, postrádate vzduch i slnce, každý slobodný pohyb, každý pôžitok a predsa boli ste kde mladšou

odo mňa, keď ste onezdraveli a nič ste zo svojho krásneho mladého života neužili. A nikdy nepočula som vás sťažovať si alebo nariekať, a ja už bez mála bola by som výčitky robila Bohu pre môj nešťastný osud, už by sa mi bolo chcelo vzpierať sa proti zkúške, ktorá zdala sa mi byť tvrdou a nezaslúženou; vy ste toho iste nikdy neučinili. Aj som sa rozpamätala na to, ako ste mi raz, keď som povedala, že Pán Boh s vami ukrutne nakladá, usmejúc sa, pohrozili a riekli: „Všetci to dostávame, čo zaslúžime, a ja som si tiež musela svoj trest zaslúžiť,“ to mi prišlo na rozum. Potom som sa zo srdca hanbila pre svoju slabú myseľ a vzala som si pred seba, že v tejto nemoci trpezlivo vydržím k svojmu spaseniu. „Aj teba iste Pán Boh bez zásluhy nešľahá!“ riekla som si a, váš obraz pred očima, bola som v stave boľast a netrpezlivosť a prílišné sťažovanie utlačíť. Vy ste už tak dlho vydržali, a ja som tak chytro už chcela zutekať? — Táto dobrá vôľa priniesla mi hojné ovocie; môj milý manžel, moja čelad

ošetrova lima s pozornou láskou a obetavostou, kým som neozdravela. Za to všetko vám ďakujem, lebo to bolo docela len vašim účinkom!“

„Nie, to je Božím účinkom!“ odvetila som mladej priateľke; „ďakujeme mu hlboko pohnuté, že zaľúbilo sa mu skrze mňa vo vás účinkovať.“

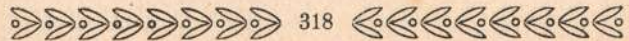
Ja však poznala som s vďakou, koľko vykoná dobré slovo a dobrý príklad.

Čo som ja robil?

Oblahnúc, zdal sa mi ten svet
sňahokrytým dialnym poľom,
stromy stály holé, nemé,
zima bola, mráz kolkolom.

Potom prišlo jaro slastné,
zkrhlé prse okrialo, tvár;
pevec veršom zveleboval
vôňu kvetov, slnečnú žiar.

Včul lúč teplý leta hreje
na zelenú pažiť všade. —
Skoro spáli jesene mráz
ovocie, list stromov v sade.

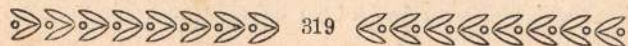
Jak príroda pilná bola,
čiastočne som pochopila,
výčitka mi dušou znela:
čo som v ten čas ja robila?

Nemocná ležala, slabá,
netratiac myseľ ani raz,
do vôle sa božej dajúc,
nezmrhala som márne čas.

Jak pošetilé bývajú naše žiadosti.

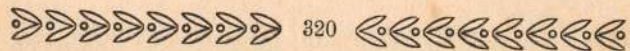
Už po troch rokoch svojej nemoci zpusťila som sa nádeje v uzdravenie! Aj to bolo istotne milosťou od Boha, lebo horko to môže byť, vždy a vždy nové nádeje prechovávať, len aby sme ich vždy a znovu nesplnené vídali a ustavične nové zklamania zkusovali. Ja som

za najlepšie uznala, nič viac neúfať. Pritom som so dňa na deň prosila, aby ma milý Boh s tohoto sveta povolal a skrze moju smrť mojmu drahému manželovi slobodu a s ňou možnosť daroval, že by v novom, druhom manželstve všetky tie radosti našiel, ktoré mu pre moju nemoc odoprené byť musely.

Ach, jak vrúčne som sa a to modlievala a jak rada by som bola umrela! Ale v tom zahanbil ma jedného dňa istý zbožný kňaz otázkou: „Prečo že ste tak nepokojne žiadostivá tej smrti, drahá moja? Iste chceli by ste hneď prísť do neba a ponevác ste už tu na zemi trpeli, chceli by ste na druhom byť bez boľasti?“ Na to nevedela som mu odpovedať, lebo v srdci dávala som mu do pravdy a nebola som dost marnomyslná, aby som sa domnievala, že večné blahoslavenstvo už na mňa čaká, aby som len chytro doň vojšla. Na očistec som pri mojom žiadaní smrti ozaj nemyslela. — „Či sa už držíte za zrelú pre nebo,“ pokračoval šľachetný kňaz, „a nazdáte sa, že vás tam s veľkou radosťou hneď vpustia? Kdeže sú naše

zásluhy? Naše dobré skutky? Čím že sa zakúpime do blahoslavenstva? Ci neviete, že je písané:

„Kráľovstvo nebeské násilie trpí a len ktorí násilie upotrebujú, strhnú ho k sebe?“

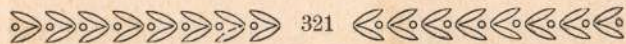
Ten dobrý, zbožný muž mal pravdu; ach, len pozdejšie som to uznala. — Od toho času minulo viac než dvadsať rokov. A či som sa stala hodnejšou neba?

O môj Bože! — S našimi rokami množia sa i naše hriechy, a nikdy nenadáde ten prešľastný čas, keď budeme môcť byť spokojní so sebou!

Keby nebolo nekonečných zásluh nášho Spasiteľa, naše vlastné by nás nikdy neuspôsobily k dosiahnutiu blahoslavenstva nebeského, a čo by sme dlhšie žili než tisíc rokov.

Nikdy nemôžeme neba sami zaslúžiť, to viem teraz a trápim sa, keď na to myslím! Ale ja som aj pozdejšie jasno spoznala, k čomu *žiť* musím. Môj dobrý manžel ochorel a potreboval ma.

Každej práce neschopný, celkom na moju

pomoc a lásku odkázaný, nechcel nikoho pri sebe vidieť, len mňa, ničí hlas slyšať, len môj, a tak *vedela* som, prečo Boh moju modlitbu nevyslyšal, prečo môj zdánlivo bezcenný život nevzal. Teraz bola som svojmu úbohému, nemocnému manželovi všetkým, kdežto nazdávala som sa, že mu nemôžem byť ničím, a preto cítila som sa prešastnou!

Duša moja! Nedopuť, aby sa darobné myšlienky v srdci tvojom zahniezdily. Nemysli o sebe, že si bez úžitku, bez cieľa na tomto svete alebo v kruhu svojich. Nenadále môže nadísť hodina, ktorá ťa ešte bude potrebovať, ktorá ti ešte povinnosti uloží, o ktorých sa ti nikdy ani snívať nemohlo.

Nikdy nezabudni to prekrásne „Ecce ancilla“, „Hľa, dievka Pána“, ktoré najpokornejšia a zároveň najsvätejšia panna vyriekla, aj ty poruč svoju prítomnosť i budúcnosť, život i nemoc, mdlobu i silu, seba a všetko do moci Božej.

Len neskoršie poznáme, čo Boh mienil a čo v nás a skrze nás činiť chcel. A keby i všetko

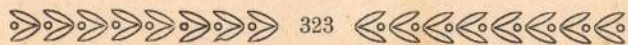
ináč sa preukázalo, než sme mysleli a očakávali, len keď si my budeme istí toho posledného, t. j. večného spasenia!

Boh všetko dobre činí, meno jeho buď chválené na veky vekov!

Z denníka.

Kolikoráz som plakala, preto že som vlastné svoje povolanie ako žena, manželka, matka a hospodyňa plniť nemohla, lebo nemoc a telesná slabosť bola mi v konaní toľkých povinností na prekážke: ale teraz viem, že ma žiadna bieda nezdržuje od toho, aby som ako verná priateľka trpiacemu manželovi na pomoci nebola; teraz viem, že mu aj so svojej postele poslužiť a dostačiť môžem potechou a zábavou, všelijakým malým poslužením z lásky, teraz modlievam sa: „O Bože! nedaj mi umreť, daj mi žiť, žiť pre neho! Viem, že mojej lásky potrebuje, môjho obveselujúceho

slova, mojej starostlivosti a pozorlivosti, viem, že som na volačo dobrá, a ďakujem Bohu za to vrúčne, že to viem!“

□□□

Srdce Ježišovo.

Nenie chudobný, kto má priateľa,
kto ešte v smrti vo vernosť verí,
osud ho obral, on sa s ním smieri;
ostane mu srdce, láska vrelá.

Božské srdce! Keď v posvätnom čase
otvorilo s' zdroj milosti plný,
najväčšej lásky purpurné vlny
vyprýštily z Tvojej rany v kráse.

Tým je kliatba hriechu premožená,
každý smie ten poklad vrelej lásky
pojať, jehož najvyššia je cena.

On každému zdrojom spasnej vzkazky
i tá žobrač v prachu zúbožená
padá v milosť, Srdca Tvojho v sväzky.

□□□

Posteľ nemocného má svoje radosti.

Posteľ nemocného a radosti? Či sa to
moje pero nemýli, keď tak píše?

Chorým byť a trpezlivým, už to je mnoho
— chorým byť a veselo sa rozprávať s bližným
svojím, je o veľmi mnoho viac — ale chorým
byť a radosti požívať, či sa to ozaj dá vyviest?
Či sú to nie pripříkre protivy, ktoré sa sotva
srovnáť dajú?

A predsa je tak; jesto väčších i menších,
ba jesto i veľmi veľkých, svätých radostí,
ktorých nemocný účastným byť môže.

Niektorá radosť prichádza zrovna od Boha
alebo od sútrpných ľudí; alebo i sami zo seba
môžeme si ju pripraviť, k tomu treba len dobrej
vôle a trochu obrazotvornosti.

To som ja nieraz cítila a chcem o tom tu
vyprávať, lebo myslím, že to niektorých pohne
k nasledovaniu.

Jak utešená je to vec, v prostred teles-
ných boľastí zachovať veselú náladu!

Storá zkúsenosť nás učí, že nemocní bý-
vajú v mnohom ohľade ako deti, a to je pravda.

Bezpomocnosť svojho položenia, povedo-
mie svojej odvislosti núti ich akosi, tesnejšie
pritúliť sa k svojmu okružiu, vytrvalejšie
uchádzať sa o jeho náklonnosť, lebo utrpenie
činí ich v najviac pádoch mäkkými a citli-
vými, a už i v tom je niečo detského.

No aj to je pravda, že lásku detí snadno
získaš, rúčku dieťaťa ľahko naplníš a srdce
detské veľmi chytro oblažíš.

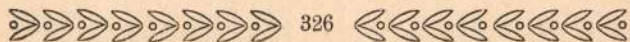
Preto tak radi obdarúvame deti, lebo ich
každá maľučkosť teší.

Podobný cit vložil Boh i do duše nemoc-
ného.

Ja to považujem za zvláštnu milosť, a-
koby za náhradu, ktorú nám otec nebeský za
tie mnohé iné veci, ktorých sa nám nedostáva,
popriať ráčil.

Je to ozaj blažený pocit tá radosť!

Ale i to treba sa učiť; nie každý sa vie
chytro a srdečne radovať, a keď sa vie, keď
sa menovite už pre v sebe nepatrnú vec vie

radovať, nech za to Bohu ďakuje, lebo už
mnoho má pred tisícami iných ľudí.

Ja sama môžem o sebe povedať, že moja
láska ku krásnej prírode, moja oduševnenosť
za horu i nivy, pole i záhradu, vrch i doliny
za tie mnohé dlhé roky, v ktorých som ich
nevidala, nevymrela; ba naopak srdce moje s
radosťou víta každý kvet, teší sa každej sviežej
zelenej tráve.

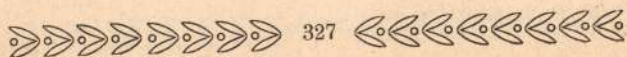
Aká som ja vždy šťastlivá, keď sa na
kvety dívam!

Ako ja ďakovávam tým dobrým rukám,
ktoré mi ich natrhaly!

Vtedy viem, že s láskou mysleli na mňa,
uväznenú trpitelku, že nezabudli na mňa, a
už toto povedomie robí mi nevýslovnú radosť.

Veď my nemocní utisnutejší sme na lásku
ako iní ľudia.

My žijeme tak rečeno z jej slnečných
papršlekov, ktoré sa s jasotom do nášho srdca
vlievajú a bez ktorých musela by byť v nás
zima a tma.

Nieraz som myslela i povedala: „Ja nechcela by som, ba *nemohla* by som žiť bez lásky“.

Nemocných, ktorí sa urputne do seba uzavreli a lásky a sústrasti zriekli, považujem za dvojnásobne poľutovania hodných.

Oni musia bremeno kríža svojho niesť a nemajú nikoho, kto by ho niesť pomáhal.

Skrze trpenie a nemoc nesmie srdce naše zatvrdnúť, ale noapak musí sa stávať mäkkším, láskavejším a shovievavejším; už pre príklad. Posteľ nemocného je kazateľnicou, a s toho miesta má sa len trpezlivosť, láska k Bohu, ochota k trpeniu a oddanosť, má sa nádej a viera kázať. To ale nevrlý a mrzutý nemocný učiť nemôže. To môže len srdce, ktoré sebou v pokoji vládne.

Také srdce je i nevinnej radosti prístupné. A zaiste nie je to žiadnou krivdou alebo nesprávnou vecou, keď sa nemocný usiluje, svoju izbu milo a lúbezne ozdobovať. Veď krom tej jeho izby nemá ničoho, tá je jeho domovom, tu sa i zdržuje deň po deň.

Skvostné zariadenie mohlo by účinkovať

opačne. Posteľ nemocného, ktorú pýcha a nádhera sveta obstala, nad ktorou bláznivá „móda“ panuje: ach fuj! To by bolo ako ovenčená popolnica, ako obielený hrob s puchom porušenia. Predovšetkým nech poriadok a čistota panuje v izbe nemocného; ale prostej jednoduchej ozdoby jej poprajme, lebo pravá krása pochádza od Boha a privádza srdce k Bohu. Preto *kvety* do izby nemocného! *Kvety* predovšetkým! Týchto miláčkov Stvoriteľových, týchto utešených predkov jeho všemohúcnosti majú u nemocných radi pestovať a chovať.

Ako som vždy bola rada, keď mi detské ruky prvé jarné kvety priniesly! Biele anemunky, zlaté kašky, červenoobrúbené chudôbky! Keby kvety tuhej vône škodily, hora a lúka má iných nadostač, treba ich tými nahradiť. Sú všetky rovnako pekné, bár i rozličnej krásy a podoby a farby, všetky kvety sú hlasitými svedkami velikosti Stvoriteľovej; ony nielen našu myseľ a obdiv náš k Bohu obracajú, ale i o pomínutelnosti zemských vecí nám hovoria, o krátkom kvitnutí a dlhom

vädnutí, o tichom spaní v lone zeme, z ktorého jarný vzduch a slnce k novému životu zobúdzajú. Kvety patria k najnevinnejším radostiam života nemocného, ktorých si tak snadno dopriať môžeme. Rád si ich kladávajú okolo seba! Zdob nimi svoje Umučenie, venči svoj obraz Matky Božej! A ešte jedno — zohrievaj svoju dôveru na ich pohľade, keďby ti zmalátnenosť a zgormútenosť nadchádzala.

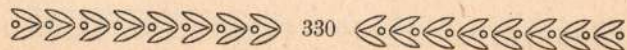
Ten, ktorý lalije poľné sadiava, ďaleko krajšie od krásy a slávy Šalamúna kráľa — ani na teba nezabudne.

Keby naše pomery boli ešte skromnejšie, niekoľko stromčokov by sa len predsa dalo zaopatriť a s nimi bolo by v tvojej izbe o jednu radosť viac.

□□□

Fialka.

Už fialka? Prišlo jaro milé?
Precíťli už pevci čulí?
Roztrhol už ľady v pružnej sile
potok, putá tvrdej žuly? —

Rozzeľňala sa svieža niva,
víšky, lúky, háje v kráse,
zreť ich túžbou srdce sníva,
v slnka lúčoch, v žiarnom jase.

Fijalôčky moje lúbe, malé,
hovorte, čo u mňa chcete?
Vonku vánok jara veje stále,
tam kvitnete — tu zvädnete.

A predsa len žehnám ruky drahé,
čo vás pre mňa natrhaly,
že mi dárkom jara city blahé
v bôľnom srdci pookrialy.

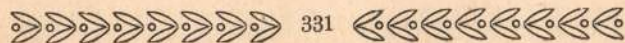
□□□

2.

Nie menej príjemnými a užitočnými dokazujú sa nám nemocným dobré knihy.

Ó, koľko už osožily dobré knihy!

Koľko šlachetných myšlienok, koľko sv. predsavzatí, koľko hrdinských rozhodnutí im ďakujeme!

Sv. Augustín počul hlas: „Vezmi a čítaj!“
a to bol začiatok jeho obrátenia.

Dobrá kniha je najlepším, najvernejším
priateľom ľudí a menovite nemocných.

Keď opustený, samotný leží, snáď hodiny
žiadnej ľudskej bytnosti okolo seba nevidí —
knižka ostáva pri ňom — ona ho zabáva i
poučuje, — vede ducha jeho do ďalekých
svetov, tak že často prítomnosť a jednotvár-
nosť každodennej biedy zabúda — teší ho a
kráti mu hodiny, ktoré sa predtým tak po-
maly vliekly, a teraz ako na krídlach unikajú.

Dobrá kniha je v istých okolnostiach i
vzácnjšia než návštevu.

Ďakuj každému, kto ti dobrú knižku
donese.

Zlé knihy môžu ovšem priam tak škod-
live účinkovať, ako dobré osožne. Nemocný
najlepšie pochodí, keď bude hľadať na výber
a premenu. *Len* náboženské, *len* modlitbené a
poučné knihy, *len* vážne rozjímania by ho
unavily a oslabily. Môže si dopriať i ľahkého,
rozveselujúceho čítania. Ale nech sa chráni

všetkého, čo by mu fantáziu nepotrebné roz-
paľovalo, nervy dráždilo a žiadostivosť sveta
a jeho rozkoši znovu v ňom budilo. To malo
by len darobne vyvolaný boj, úzkosť, strach
a nešťastie za následky.

Pre také knižky nemocný nemá mať času.

Posteľ nemocného, utrpenie, križová cesta,
na ktorú nás Boh povolal, nesmie nám nikdy
schádzať s očí.

Že sa v tejto škole križa jeho máme
posvätiť a sošľachtiť, že nemáme dobrovoľne
zas ku svetskému smýšľaniu sa vracaf, nie
zase sladký jed mlsať, keď nám horkosť
navštívenia k spaseniu podaná bola, — na to
nikdy nesmieme zabúdať. Tomu majú nás dobré
knižky učiť. Teda preč so zlým, oplzlým,
dvojsmyseľným čítaním! To nech sa k posteli
nemocného nepriblíži!

Jak náhle mohla by nám odbiť posledná
hodina, jak nenadále mohlo by nastať to
ostatné okamženie, ktoré dušu našu pred súdnu
stolicu Vševediaceho a Najspravodlivejšieho
volá — či preto boliby sme tak dlho trpeli —

preto boli by sme toľko rokov kríž niesli, aby sme ešte v poslednom okamžení všetko ztratili, aby sme skrze zlú knižku zlé myšlienky do srdca a duše voviedli a seba Bohu odcudzili?

My aj sami môžeme celkom dobre posúdiť cenu knihy.

Predložme si otázku: Či ma táto knižka učini lepším?

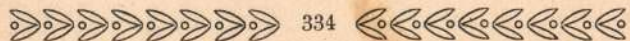
Či ma učini múdrejším?

Či vedie k Bohu?

A či od Boha?

Ako nám na to odpovie svedomie, tak urobíme, budeme knižku čítať alebo nebudeme ňou darobne alebo škodlivo svoj čas márneť. Čas nemocného je o mnoho drahší ako čas zdravého; ten má cieľiť výlučne k sošľachteniu jeho duše, k záslužnému trpeniu a k zachráneniu pre nebo. Nemocný itak nemôže mnohostranne účinkovať, život jeho je viac trpnej ako činnej povahy.

Isteže smieme čítať knižky veselé, zábavné, i keby sme z nich nemali iného úžitku krom toho, že nás rozveseľujú, to dostačí — vtedy

účinkujú ako osviežujúci víchor, ktorý poľahnuté stebľá role dviha, vrcholce stromov veselo striasa a oblaky zaháňa, ktoré slnko zakrývaly.

S podstatným úžitkom bude nemocný čítať život Svätých, a síce nie tak vo zbierke legend, ako v podrobných opisoch životov jednotlivých Svätých.

Mnohé z nich poskytujú veľikú podobnosť s naším vlastným osudom, veď mnohí to isté, čo my, znášali, a ešte nepomerne viac a o mnoho lepšie, o mnoho záslušnejšie a príkladnejšie znášali, ako my, a dávajú nám zarovnak príklad i poučenie.

Oni všetci, ktorých palma pokoja večného ozdobuje, či vo verejnom živote alebo v nepatrnej kláštorskej izbietke, u oltára, na tróne alebo pri pluhu a motyke účinkovali — išli tou istou cestou, ktorou my ideme, cestou kríža — bolo im bojovať a trpeť, zriekať sa a strádať, svetu a jeho rozkoši a sláve odumierať, aby len v Bohu žili.

Neobišiel ich žiaden žiaľ a bôľ, len že ich

kríž bol oproti nášmu nepomerne ťažší, a že predsa zviľazili skrze milosť Božiu a vo svojej dobrej vôli, to musí aj nás povzbudiť, pozdvihnúť a potešiť. — Krom životov Svätých máme aj iné pekné, užitočné, poučné knihy a rozjímania.

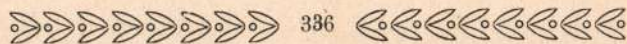
Spomnem len *Utrpenie Pána nášeho Ježiša Krista, čili Pašie, Sv. Evanjelia a čítania, žalmy, Tomáša Kempenského štvoro kníh o nasledovaní Krista, cesta dokonalosti* atď. Zo všetkých týchto kníh môžeme čerpať pre svoje duše.

Nesčíselné radosti môžeme požívať skrze také knižky; a v tej miere, ako sa naše telesné polozenie zhoršuje, má sa náš duševný život osilňovať v milosti a čnosti.

Koľko času mína sa príjemne s čítaním dobrej knižky! Ak sami nie sme v stave čítať, ďakujme za to tým, ktorí nám takú službu lásky preukazujú a nám predčítajú.

Konajú v tom skutok milosrdenstva, ktorý im u Boha zapísaný bude.

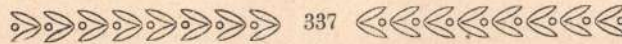
Asnáď poučítkuje milosť v ich srdciach

tak ako v našich, a semä tej dobrej knižky prinese potom dvojnásobné ovocie.

3.

A zas iná radosť, ktorej si nemocný dopriať môže a má, je zariadenie svojho bezprostredného zovňajšieho okolia. Istá pravda je, že z toho môžeme na celého človeka uzavierať, lebo vnútorne usporiadaný človek bude i zovnútorne istú správnosť a presnosť dávať na javo. Nečistote, neporiadku, nepeknote bude vyhýbať. V krásnej, Bohu oddanej duši je všetko súlad (harmonia), a tento súlad bude sa vo všetkom prejavovať. I v najväčšej prvosťote, jednoduchosti, i v najtesnejšom priestore bude sa ukazovať harmonia. Izba, v ktorej nemocný svoj život trávi, musí mu byť vzácna. Nič nemá ho v nej mrzeť a hnevať, nič jeho útlociť, vkus urážať a jeho znepokojovať. K takejto pohode býva i rozostavenie izebného náradia smerodajným. Tu sú mnohé na oko nepatrné veci, na ktorých srdce naše skrze vzácnu rozpomienku visí a bez toho, že by sme

prílišnú prítulnosť k ním pestovali, predsa smieme sa im radovať. Vkus a krásocit vie i holé steny ozdobiť, bezcenným drobnostami ceny a nepatrným veciam pôvabu dodať. Nemocný máva hodiny i dni, v ktorých bez slova, bez pohnutia umorený na svojej posteli leží. Keď vtedy začne sa obzeráť okolo seba, niejedna tichá radosť môže ho nadíť, už vidí to, už toto, skoro každý jeden predmet má svoje krátke dejiny, svoju rozpomienku, a to je čistou, sladkou radosťou pre jeho srdce. Snáď i z klietocky kuká krotké ptáčatko múdrymi očkami k nemu. Zнала som chudobnú, statočnú švajdlenu, ktorá vo svojej dlhej bolestnej nemoci celé hodiny s jej veselým stehlíkom preštedovala. Semence brával jej z ruky, cukrík z úst, a keď zkormútená plakala, zobkal jej horúce slzy s líc. Tento ptáčik vynahradzoval úbožiatku nemocnej sústrasť ľudí. Rady bavia sa oči naše i na obrazoch po stenách. Obrazy vždycky bývajú výrečnou spoločnosťou, vzbudzujú všeliké city, pobožnosť a obdiv, potechu a radosť, sútrpnosť i lásku, ovšem i ošklivosť

a nenávisť. Tieto ale nepatria do izby nemocného. Mnohému som sa i ja z pekných, umných, obrazov naučila. Za šlachetné myšlienky, mnohé útechy, dobré predsavzatia im ďakujem. Nieto obrázka tak významného, že by nám nič nemohol osožiť. Vždycky môžeme si ním čas krátiť a srdce občerstvovať. — Zbožného nemocného z dreva vyrezané umučenie jeho umierajúceho Spasiteľa, nemocnú pannu v nízkej izbietke pod strechou neumelecká socha Matky Božej, ktorú vo svojej úprimnosti kvetím ovenčila, tak pozdvihne a poteší, ako drahá maľba starého majstra, ktorá palác boháčov zdobí. Láska, vynálezivá láska je to, čo studený kameň oživí a všetko, čo je okolo nás, okrásiť vie. Ak nemocný srdce svoje pred ľúbezňami dojmami urputne nezatvára, ak sa dobrovoľne od svetlej doby svojho bytia neodfahuje, môže niejednu veselú hodinku zažiť a bôľ i biedu pri tom zabudnúť.

4.

Keď som kvety a knižky, obrazy a príjemné okružie ako milých priateľov nemocného

pomenovala, spomniem a pripojím k ním ešte jedného, a síce *primerané zamestnanie, prácu*. Dlhá chvíľa je najväčšia bieda — ale práca je pol života. Mnohé hodiny učinila som si prácou príjemnými a mnohé trápenie znesiteľným. — Bez nej bola by som sa iste stala ťažkomyseľnou, alebo aj sebeckou, na každý spôsob hodne nešťastlivou.

Prichodí aj to, že nemocný nemôže pracovať, preto že mu to jeho nemoc nedovolí; ale či mu je každá práca, duševná alebo telesná ozaj naskrze nemožná, či nedalo by sa mu tak alebo inak zamestnávať sa? Veď zamestnania sú rozličné, bez počtu. Asnáď z počiatku nedalo by sa bez trochu sebazaprenia nič podújať. Chytro ustaneme a bez namáhania a usilovania nič nevykonáme; ale dobrá vôľa, chuť a trpezlivosť urobí mnohé veci možnými, a keď svoje namáhanie na jednu vážku a *slasť práce* na druhú položíme, bez pochyby táto posledná preváži. A ak aj niekedy bude nás od toho hlava trochu viac boľeť, ak aj trochu ustaneme, toho sa neľakajme. Či netrpite aj vtedy, keď

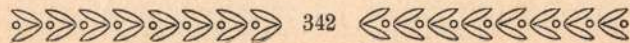
ticho ležíme a nič nerobíme? Ale veľmi často zabúdame na svoje boľasti pri milej práci, ktorá nás baví; nemoce, ktoré roky trvajú, nevystupujú bez prestania tak prudko, že by každé pomyslenie na prácu a zamestnanie vytváraly; naopak často sa aj na týždne pretrhujú a nastávajú prestávky, v ktorých nemocní nie sú bez boľastí, ani zdraví, ale predsa veľmi ťažko netrpia a v akomsi stave necitnosti a oslabenosti sa nachádzajú, proti ktorému niet lepšieho nad malé rozveselenie a vyrazenie. Práve v tomto prípade býva každé zamestnanie dobrodením pre telo i dušu.

O tom niet pochybnosti, že k najväčším tieňom života nemocného patrí, tak roky ticho ležať a pri tom si myslieť, že človek po pravde nie je k ničomu. Proti takým myšlienkam nič lepšie neúčinkuje nad prácu a zamestnanie. Nemocní môžu niektoré malé záležitosti na seba vziať, môžu v niečom pomáhať. Ja hotovila som veľké i malé práce ručné v dlhých rokoch svojej nemoci as radostou as uspokojením hľadať

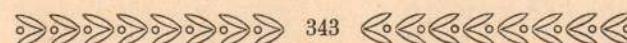

som vypomáhať a užitočnou sa urobiť dľa možnosti a to ma nekonečne blažilo.

Niedarmo sa hovorí, že bieda ťa naučí: to je u nemocných skutočne a až veľmi tak. Pomaly naučíme sa vžiť do toho, čo sa premeniť nedá, porozostaváme okolo svojej postele potrebné a k nášmu užívaniu najprijemnejšie veci a usporiadame si tak tesne síce ohradenú, ale predsa pohodlnú domácnosť v malom. Jedna milá nemocná, ktorá za viac rokov v horkých boľastach ležala, a k tomu ešte na obe nohy a pravú ruku chromá bola, vedela majstrovsky každú žalobu a netrpezlivosť udušiť a svojim ošetrovateľom každú prácu a námahu tak láskave obľahčiť, že ozaj mohla byť príkladom pre tisíciach. A toto úbožiatko mladé ležalo často celé poldni samotné a postrádalo najmä zamestnanie najboľastnejšie. Ale ako aj mohla osoba chromá myslieť na prácu? A predsa myslela na ňu. S bystrým duchom a s odhodlanou vôľou dala sa z počiatku aspoň niečo máľučko probovať ľavou rukou; v neunavnej trpezlivosti pokračovala ďalej, až naposledy hoto-

vila najrozmanitejšie a peknušké práce. To sú iste dobre zaslúžené radosti na posteli nemocného, ktoré zdravý človek sotva pochopí, tým menej náležite oceniť vie. S istou hrdosťou pamätám ešte i sama, ako som mnoho figúr pre betlehem (jasličky) slohove a vkusne zafarbovala. Ak sa nemocný nevie k vážnej práci odhodlať a pričiniť, môžu mu aj rozličné hry poskytnúť zábavu. Nemyslíte si, že je to detsky a smiešne k takým veciam sa utiekať. Pre nás nemocných má všetko cenu, čo nám čas príjemne ukracuje a nás užitočne zabáva. Probuj, dušo milá, ak si to ešte neurobila, zaopatri si ľahké, nie napínajúce zamestnanie, pracuj kedy-tedy trochu pre domácich, pre chudobných, pre chudobný kostol alebo pre iný dobrý cieľ, a pri tom zachovávaj premenu a keď sa ti skutočná práca pozdá byť priobľadnou, utiekaj sa k nevinným hrám. Pri tom poznáš jednu z najľúbenejších radostí postele nemocného, ba môže sa ti z toho dostať i nenadáleho úžitku.

Z denníka.

Pre trápením alebo nemocou zronenú myseľ neznám horšieho nebezpečenstva, ako bez zamestnania ostávať, mračiť sa a tupo rozhutovať. Vtedy, ak naše položenie vážneho zamestnania alebo práce nedovoľuje, hľadme sa celky ľahkým vyrazením, hrami atď. zabávať. Taká kratochvíľa je pre nemocných dôležitejšou vecou, ako si niekto myslí, a ja ľutujem každého, kto jej cenu dostatočne posúdiť nevie.

□□□

Nechajte mi bolesť.

Nechajte mi bolesť moju,
tuhé žiale, slzy, sůžby,
nezmoria mi muky znoju
srdce, ani márne túžby. —

V nemoci až a v trápení
našla som len svojho Pána,
mňa dojíma v rozochvení
každá jeho svätá rana.

Viera sa mi pevnou rodí,
oňnom zkušok jej pribýva,
kto s' od Boha neodhodí,
požehnaný s hora býva.

Keď aj bolesť búri v duši
a zúfalstva beznádejnosť,
ja ju znášam, bo ňou tuší
srdce božskej slasti hojnosť. —

□□□

Volakedy sa to všetko objasní.

Casto mi prichádza myseľ na jedno utešené podobenstvo, ktoré môj nebohý duchovný otec rád uvádzal, keď o slepej dôvere v múdre Božie riadenie osudov našich hovorieval. „Sv. Augustin“, tak vyprával ten zbožný kňaz, „čini kdesi prekrásne prirovnanie, akoby osudy ľudí hore v nebesách priadli a upradené potom v ruke Božej sa schádzaly ako niti jednej tkaniny.

Keď sa zo zeme hore do neba dívame, vidíme bohužiaľ, len opak práce, hrubé i tenké

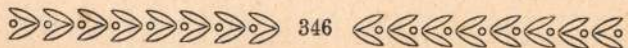

nití, nerovnako, krížom — krážom jednu na druhej, v neznateľných formách, v bľadých, nejasných farbách, všetko semotam zmotané, nepekne a nevkusne. Ale jaknáhle tam prideme na druhý svet a naše oči *s hora dolu* dívať sa budú na dielo Božie, bude ono prerokované krásou vzorky, súladom bariev, čistotou a dokonalosťou tkaniva, vtedy budeme najmdrejšieho majstra v jeho všemohúcnosti zveľbovať a v detinskom podivení vyznávať: O Pane, čokoľvek ty činíš — všetko je krása a skvost na veky vekov!“

*

V jednej anglickej knižke našla som riadky, ktoré sem prepíšem a ktoré po slovensky znejú asi takto: „Niekedy býva to opravdivým a veľkým šťastím pre nás, že nás nemoc na posteľ uložila; lebo *nemoc* vynáša to dobré, čo jesto v nás, na svetlo; preto by som ju aj za jeden z najľahších krížov považoval.“ (Yonge.)

□□□

Sami súc väzňami môžeme iným väzňom pomáhať, alebo od nich sa učiť.

I.

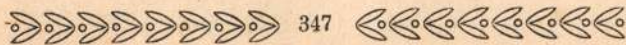
Naše väzenie má niejednu dobrú stranu, a už pre svoj pokoj mali by sme ho dobre použiť. Jesto väzni, ktorí bez viny, a sú zas mnohí takí, ktorí vinní v žalári a v putách stonajú. Niektorí z nich sú na mnoho rokov, ba i až do smrti vo väzení.

Za týchto máme sa o vyslobodenie modliť, alebo i o to, aby uznali svoju nepravosť, oľutovali ju a polepšili sa. Koľko my máme pred nimi! Jak príjemná je naša izba, ktorú v nevrlosti svojej snáď žalárom menujeme, naproti ich bývaniu!

Moc kresťanskej lásky je veľká. Ona tak ďaleko sahá!

Či by sme nechceli jednu z hodín nášho utrpenia pre tých väzňov obetovať?

Naša trpezlivosť, náš súhlas s najsvätejšou vôľou Božou vyzve jeho božské milosr-

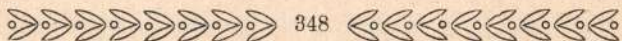

denstvo, a on udelí úbohým svojim potechy, pomoci, polepšenia, prisvojí im ovocie nášho trpenia a popraje nám, aby sme, keď vlastné obmedzenie svojej slobody nielen mlčky, ale k vôli jemu ticho a radi znášame, svojim uväzneným bratom a sestram ich obmedzenie obľahčiteľ mohli.

II.

Ešte o iných väznoch chcem hovoriť, ktorí nie zo svojej viny alebo z trestu dostali sa do väzenia, ba k najslabším a najveľkodušnejším ľuďom patria a zo svojej vôle a voľby, zo svätej túžby po dokonalosti svojej slobody sa zbavily, svojej vôle sa zriekli a seba, len Bohu k vôli, vyobcovali a zavreli do otupných múrov kláštorských, do veľkých žalárov trestancov, do nezdravého vzduchu špitálov a nemocníc, do biednych chalúp chudoby a psoty, aby tam deň a deň svojmu božskému Spasiteľovi v zločincoch, v nemocných, a umierajúcich a nešťastných slúžili.

To sú dobrovoľní väzni; mladost i zdravie,

radosti sveta a jeho poklady šliapu nohami a svoju vlastnú vôľu podrobujú zákonu poslušnosti. Od takej obetavosti mohli by sme sa učiť!

O jak chytré leteli by sme my v ústretie svojej slobode, keby bolo v našej moci, náhle dostať sa k nej!

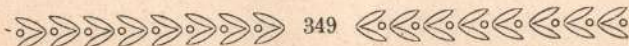
Čo, keby sme sa pokusili, to, čo *musíme*, tak z celého srdca i *chcieť*?

Dobrovoľne, s radostným oduševnením milému Ježišovi svoju slobodu obetovať: jak tajomstváplná milosť mohla by nám z toho vyplývať!

A mocou obcovania viery (Svätých) mohli by sme my nemocní tým hrdinským reholníkom a reholniciam takou obetou, úprimnou modlitbou pomáhať, ich zásluhy podporovať a zároveň i sami v nich sa účastňovať.

Miesto žalovania sa na svoje väzenie učíme ho užitočným pre seba i pre iných!

Či sa nám tak nebude zdať značne ľahším?

III.

Napokon jesto ešte mnoho, mnoho väzňov, ktorí sú nášho slutovania a našej pomoci veľmi potrební: *úbohé duše v očistci.*

Jak dlhým musí sa im zdať ich väzenie v pomere k prchajúcim hodinám života zemského! Jak sužuje ich túžba po vyslobodení!

Od božskej spravodlivosti do očistujúceho ohňa odsúdené horia žiadosťou po hodine, ktorá ich konečne k sjednoteniu sa s Bohom v nebesách odvedie!

Ako sa zo zemského života odobraly, od tých čias nič nemôžu urobiť pre seba. Odkázané sú na sútrpnosť iných, a len vznešené, v nekonečnej láske Božej založené obcovanie Svätých je ich potechou, ich nádejou. Ako modlitby Svätých na nebi, tak môžu im byť i dobré skutky a modlitby ich bratov a sestier na zemi užitočnými a pomocnými.

O koľko bolestnejší, o koľko ťažší a hroznejší je ich žalár, ich väzenie od nášho!

A my sme od milosrdenstva Božieho úfať, že tomu strašnému žaláru očistca vyhnúť

alebo aspoň skrátiť ho môžeme, jestli svoj kríž, svoje trápenie so všetkým, čo je v ňom, trpezlivo znášame!

O koľko ľahšie, o koľko príjemnejšie je toto väzenie na zemi než väzenie na druhom svete!

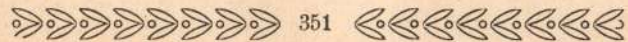
Ubohým dušiam môžeme Bohu v trpezlivosti obetovanou hodinkou samoty, hodinkou boľasti, obetou priviazanosti značne pomôcť — áno môžeme snáď i k ich vyslobodeniu prispieť!

Iným pomáhať je sladko! Jednu dušu k videniu Boha priviesť, to bolo by bohatou vynáhradou za všetku strádanú slobodu.

Či táto príležitosť, na dve strany záslužne trpeť, mala by nám uniknúť?

Jak bohatá, občerstvujúca rosa milosti mohla by sa našej postele spršať na úbohé dušičky v očistci a ochladiť tie horúce, sožierajúce plamene, ba i zhasiť! Asnáď si ešte nikdy na to nemyslela, dušo milá, — jak veľká moc vo väzení tvojej izby leží.

O využi ju k svojej a trpiacej cirkve spásy a poteche!

Odpočínok.

Tu stojí kríž, tu chcem spočívať,
nechcú ma niest viac slabé údy,
tu, duša moja, slož tiaž svoju,
ku kríža pňu slož žitia nudy.

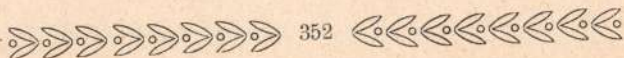
Syn Boží zomrel, obeť lásky,
za našu spásu krv on leje.
Na božskom srdeci chcem spočívať,
tam choré srdce mi okreje. —

Netajím, žitie moje plné
starostí, krušná strasť, trápenie
bolo by ma už v biedu vrhlo,
On však mi dáva posilnenie.

On pri nás, keď nás vše opustí,
On pokoj, požehnanie, techa.
Odkedy zomrel na Golgote
kríž jeho nám je spásy viecha.

Spočívať tu chcem a sa modliť,
žeby mi bola milosť daná,
aby som obeť súžby niesla
čo verný učeň svojho Pána.

□□□

Ešte niekoľko úloh nemocného.

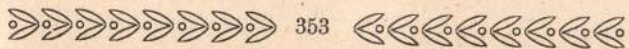
Kedy by bol milý, milosrdný Boh vo
svojej domácnosti stvorenstva len jedno
zvieratko, jednu bylinku, ba jeden prášok alebo
kvapčičku rosy nadarmo stvoril?

Či všetko dľa múdreho zákona jeho lásky
nepriháša úžitok dľa svojho spôsobu? Či všetko,
i to zdanlive najnepatrnejšie a najbezvýznam-
nejšie neplní svoje určenie vo veľikom spoloč-
nom celku?

A len nám nemocným nebola by daná
príležitosť, tiež osožiť a účinkovať?

Nemyslím tu tak na prácu v sebe a na
sebe, lebo to je úlohou každého, rozumom a
slobodnou vôľou nadaného človeka, aby pra-
coval na sdokonálení seba a posvätení svojej
nesmrteľnej duše — ale hovorím o našom účinko-
vaní v pomere ku spoločenstvu, k svojmu
vonkajšiemu okružiu a k svojim bližným vôbec.

Nemocný leží pomoci zbavený a zároveň

potrebný pomoci vedľa zdravého, silného, činného života svojho okružia. Jeho činnosť je zväčša podlomená, jeho zamestnanie, ak sa takému vôbec oddáva, na najmenšiu mieru obmedzené, nemôže konať ani povinnosti svojho povolania, ani žiadnu povinnosť lásky k bližnému, keby táto mimo jeho izby konaná byť mala. A ponevác je na vôľu iných utisnutý, ostáva mnohoroč sám bez vôle a skoro opustený.

Jak málo môže tedy účinkovať! Jak málo vykonať! — Tak smýšľajú mnohí a nevedia, že v niejednej rodine, v ktorej sa dlhoročný nemocný nachádza, zkusenosť pravý opak toho dokazuje!

Nemocný, ktorý je v užívaní svojich telesných síl všelijako obmedzený a vo svojom slobodnom hýbaní prekážaný, vládne vo svojej dobrej vôli, vo svojej trpezlivosti, snád i v hlave i rukách silou, ktorá nijako nie je k zavrnutiu, a ktorá mu často spasiteľne bude na pomoci a k potešeniu. Stane-li sa mu s milosťou Božou jeho opravdivé určenie jasným,

bude plný povďačnosti vyznávať: „Ani na mňa jeho milosrdenstvo nezabudlo, i ja môžem kde tu osožiť, môžem dielo svojej odvislosti v požehnanie premeniť — ani ja nie som celky nečinnou, poľutovania hodnou bytnosťou, za akú som seba držala a iní ma považovali.“

To sa učí.

Stará jedna povest hovorí o kráľovi, ktorý mal takú zázračnú moc, že čoho sa dotkol, všetko stalo sa zlatom. To je pekné, milé podobenstvo o dobrom úmysle.

Týmto dobrým úmyslom víťazne premôžeme všetky prekážky a premeníme svoje malé činy na opravdivé rýdze zlato. Či s inými žijeme, lebo nejakému kláštoru prináležíme, a či život rodinný sdielame, vždy a všade najdeme príčiny, aby sme sa navzdor svojmu bezpomocnému položeniu iným užitočnými preukázali. Už bezsenné hodiny v noci, alebo samotné, nezamestnané chvíle vo dne, s ktorými nemocný nakladá, dovoľujú nám, na niektoré veci vopred a opatrne myslieť, niektorým nebezpečenstvám vyhnúť, niektoré

veci náležite rozvážiť a správne ich dať vykonať; — my môžeme takým spôsobom mnohostranne o svojich milých sa starať a tak im pomáhať.

Inokedy môžeme malú ručnú prácu pre veľmi zamestnanú ruku, ktorá ju dokonat nestihne, dohotoviť, prevziať, maličkosť opraviť, niečo zmeniť, prácou obťažným sluhom v niečom poľahčiť. A zase inokedy chytro list napísať, volačo naložiť, dieťa do izby vziať a naň pozor dať. Len trochu dobrej vôle, a nemocný v najviac prípadoch dostačí pre také veci. (To sa rozumie, že ja tu nehororím o nemocných, ktorí náhle na ťažké alebo chytľavé horúčky ochoreli, ale o *dlhoročných nemocných*.) Hodinka času a niekoľko usilovných štičov dokonajú prácu, jeden list sa chytro napíše, obrázková kniha alebo pekná poviestka malého neposedu pri nás ticho zadrží; to som i sama často zkúsila a ľudia bývajú vďační za také posluženia.

Nech sa ony zdajú byť akokoľvek nepatrnými, v skutku niesú takými, keď človek tých

tisíc maličkosťí pozná, od ktorých pokoj vnútornej domácnosti a nehatený prospech každodenného života závisí.

To ja tiež z vlastnej skúsenosti dopúšťam, že také láskavé službičky nemôžu sa diať bez osobnej obety alebo sebazaprenia; ale kde že by potom bola radosť zásluhy? Dobrý skutok, bez námahy vykonaný, je síce vždy dobrý, ale je o mnoho lepší, keď ho obetavosť zohriala a prepálila. To mi nehovorte, že na posteli nedá sa nemocnému nič písať, nič pracovať, utížiť by si len hlavybolenie, horúčosť a iné nepohody; — to ja naskrze netajím, ale na žiaden pád nedržím to za dosť vážnu príčinu, prečo by nemocný tieto malé posluženia mal zanedbávať. V každom zamestnaní väzí nemalé dobrodenie; kedy-tedy k vôli iným hodinku svojej biedy, svojich boľastí zabudnúť, prinese, ako každý dobrý skutok, svoju odplatu so sebou, a keby ňou bolo len to uspokojujúce povedomie, že aj my sme k niečomu súci.

Nemocný môže *skrze svoj dobrý príklad, skrze láskavú shovievavosť a trpezlivosť* byť

živým príkladom, ktorý deň a deň pred očami jeho okružia žije a neprirovnateľne lepšie účinkuje ako všetky kázne a dobré naučenia; — môže niejednu radosť, ktorú mu iní pripravlia, na svoje najbližšie okružie preniesť, môže mnoho krásneho a poučného, čo čítal a počul, vyprávať a sdeliť; môže svoj slobodný čas iným popustiť, aby ním dľa potreby nakladali, ktorí sú viac zamestnaní ako on; — on lepšie vie, ako snáď všetci, čo je boľasť a starosť, čo trápenie a žiaľ, lebo to on všetko sám cítil, a preto lepšie, ako všetci iní vie tešiť; on plače s plačúcimi a hľadá ich povzbudiť a pozdvihnúť na svojom vlastnom príklade. Má-li skutočne toto otvorené ucho, toto súcitné srdce — ó, vtedy jeho postel' boľasťi stane sa nenadále stredišťom rodiny. Tam trávajú sa prázdne hodiny, tam vymieňajú sa myšlienky — tam najde pochybujúci radu — bojazlivý posmelenie — dieťa svoju zábavu, čeláď prímluvné slovo — každý prináša svoju záležitosť k tejto posteli — každý tam skladá všetky svoje malé radosti a zkušenosťi, všetky

žiadosti a tajnosti, všetky pochybnosti a starosti, — a nemocný, zbavený svojho vlastného ja, sjednotený s Bohom, pravou zmužilostou a úprimnou obetivosťou v trpení oduševnený, premohol horkosť križa svojho a vidí z ostrého tíňového spletenia vykviatať ružičky jasných, srdečných radostí! On vie, že nie je farchou pre svojich a ďakuje Bohu za to šťastné, radostné povedomie. Cíti — ďakujúc Bohu — že ho milujú, že jeho smrť urobila by citeľnú medzeru a jeho by boľasťne postrádali.

Či chcete mať ešte krajšej úlohy? Či táto nenesie hojnosť sladkej útechy vo svojom lone?

□□□

Z denníka.

Casto tešievam sa, že my úbohí ľudkovia predsa máme jednu prednosť i pred milými anjelmi v nebesách. *Môžeme pre Boha trpeť.* Oni to nemôžu! My môžeme svojmu nebes-

kému Otcovi svoju lásku preukazovať, keď mu boľasti svojho tela i svojej duše obetujeme. A keď ho v súženiach svojich chválime a oslavujeme, keď sa pre neho všetkého zriekame, čo život krásneho a rozkošného poskytuje, vtedy s našej strany priam toľko činíme, nie-li ešte viac — ako blahoslavení v nebi, ktorí ho v sláve svojej zvelebujú. A Boh takými obeťami svojich úbohých, nemocných dietok nepohrdne. On miluje svoje úbohé, trpiace, trpezlivé dietky, miluje obeť ich boľasti a udelí im za odmenu potechu a radosť v živote. Keby v nebi závidisti bolo, možno, že by sv. anjeli a blahoslavení duchovia nám smrteľníkom to závideli, že schopní sme trpieť pre Boha.

Človek nepotrebuje mnoho kníh, ani poučenia, ani ťažkého učenia, keď pod krížom leží. Sv. Tomáš Akvinsky hovorí, že on pod krížom opravdivú múdrosť, kresťanskú, jedine rýdzu a čistú pravdu našiel.

Blaženosť utrpenia.

Keď som raz vo svojom ťažkom trpení zdanlive bez seba ležala, videla milosrdná sestra, ktorá pri mne bdela, že sa mi tvár usmievave rozjasnieva, že výraz prudkých boľastí s nej zmizol, a počula ma celkom ticho šeptať: „Čo je v ňom? Čo že je v ňom?“

Potom po chvíli zase som preriekla: „Ó, tedy všetko vypijem, všetko, všetko!“ — A zase že objavila sa v mojej tvári nevýslovná lúbeznosť a uspokojenosť.

Neskôr spýtala sa ma sestra Kolumba, čo sa mi snívalo a čo som si žiadala piť, a ja som jej rozpovedala nasledujúci sen: „Bolo mi, ako by sa bol anjel nado mnou schýlil a mi v zlatej nádobe, podobnej kalichu, niečo piť podával. Preto iste tá moja otázka: „Čo že je v ňom?“ A anjel odpovedal: „Trpenie, samé utrpenie!“ a v tom okamžení zvolala som natešene a smele: „O, tedy všetko vypijem, všetko, všetko!“ a bola som nevýslovne šťastlivá nad svojim rozhodnutím.“

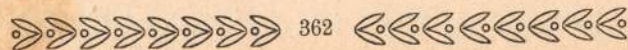
Tento sen je pravým obrazom blaženosti utrpenia. Skutočne jesto taká, nie je to nijaký vrtoch, ani žiaden vynález prepriatych modzgov, ani nijaká domnelá čnosť, ani akýsi nanútený záchvat — lebo taký blažený pocit skutočne jestvuje tam, kde sa náležite poníma a poznáva.

Je isté šťastie trpeť, istý stav radosti z utrpenia, ktorý niekedy dosiahnu tí, ktorí svoj ťažký boj statočne s Bohom začali, ktorí jeho dôveru v jeho láske nikdy neopustili a naposledy obyčaj, trpeť, si zamilovali.

A keď duša už tak ďaleko došla, vtedy nečará svoj krížik za žiadne šťastie zeme, vtedy je jej trpenie sladké, lebo od Boha poslané a jemu podobným činiace, vtedy nežiada si nič lepšieho, ako s Ukrižovaným byť ukrižovanou, s ním a pre neho trpeť.

To je Tábor duší trpiacich — kde sa im Spasiteľ v oslávení svojom ukazuje a ich útechou svojou a milosťou svojou k ďalšiemu boju posilňuje.

Aj v živote milého Spasiteľa šla oslava a

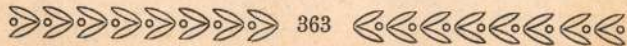
radosť Tábora pred vrchom ukrižovania, k posilneniu viery, k osvieženiu nádeje učedníkov, ktorí ešte málo pevní boli vo svojej dôvere. My v tomto zemskom živote nezostávame vždy na Tábore, my len zriedka vídame oslávené utrpenie a i vtedy len málučko a pominuteľne, ale navraciame sa z takého vznešeného pôžitku zase pokorne ku krížu, a to je iste svätým úmyslom Božím, keď nám niekedy dá okúsiť tejto radosti.

□□□

Slasť bôľu.

Spasiteľ, keď nám udeľuje
zo svojich múk, bôľov rany,
skúma tým len srdca stany,
či že nás márne nemiluje. —

Odlomí ostrý tŕň s koruny,
kríža kráľ, dá tomu milo,
koho sa mu zaľúbilo
preskúmať srdca lásky struny.

Neodhoď tento trň od seba,
tlač ho pevne k svojej hrudi;
slasť sa bólu v tebe vzbudí,
krv rany šťastie dá ti neba.

Precítneš razom v duši zplna,
zapovrhneš lásku sveta
a báječnosť ruže, kveta,
zameniš rád za osten trňa.

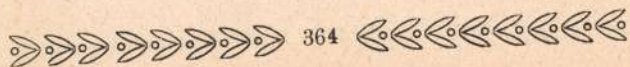
□□□

Všetky otázky rozlúštené.

Vo svojej dlhej nemoci neraz som sa inak prišlo, prečo Boh toto dopustil, tretie neprekazil, štvrté tak riadil.

Od tých čias som mnohoráz už na prahu smrti stála, viac ako polovicu ľudského veku som prežila a teraz vidím všetky tie otázky pred svojimi očima temer rozlúštené.

Muselo všetko tak, nemohlo a nesmeli inak prísť! Teraz už uznávam nekonečnú láskavú ruku, ktorá všetky moje osudy spravovala, a keď duch môj niekdy prach zeme celkom so

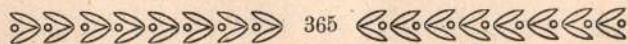
seba strasie a nezahalene uzre koniec toho božského riadenia, vtedy zmizne i posledná pochybnosť pred svetlom jasnosti večnej.

Čo že chcela láska Božia odo mňa? Čo že malo byť zo mňa?

Nechcem sa opovážlive domnievať, keď so slzami vďačnosti hovorím: „Moje určenie pre posledné roky môjho života oznámil mi Boh ústami môjho milovaného umierajúceho manžela. Ja som si v tom istá, že nezapomenuteľný môj muž sužoval sa celé hodiny a noci tým povedomím, že onedlho ostanem opustená, jeho spoločnosti a jeho podpory pozbavená!“

A predsa toľkokrát som mu riekla: „Ako ja to zmôžem, žiť bez teba, čo si počnem, keď nebudem mať potechy tvojej lásky, tvojej rady a podpory?“

Tu raz, málo pred svojou smrťou, keď milosťou sv. sviatostí posilnený, docela do sv. vôle svojho Spasiteľa oddaný, všetkých zemských myšlienok a žiadostí zbavený bol, povedal mi, *aby som účinkovala na kresťanskom vzdelávaní a vychovávaní detí.*

Vedel, aká liečivá sila väzí v práci a akú prácu ja na posteli konať môžem. (Málo predtým som sa pokusila spolupracovať pri jedných novinkách pre dietky.)

Vedel aj to, že nebolo by Bohu milé, keby som život svoj v boľastnom nariekaní nad jeho ztratom presmútila, ale že jeho pamiatku o mnoho lepšie uctím v službe dobra.

Nemám neužitečne plakať, ale užitočne pracovať a v tomto povedomí ku šľachetnému povolaniu sa vzchopiť. — Už skoro studená ruka jeho vnútila mi takrečeno pero do slabej ruky, a ja som vedela, že jeho prímluva a pomoc s druhého sveta nebude ma opúšťať, ak tejto jeho svätej poslednej vôli uposlúchnem.

Deň, ktorý mi to najmilšie, čo som na svete mala, vzal, dal mi zároveň ohnivý krst povolania, ktoré dosiaľ nepoznané a neočakávané vo mne ležalo, a v dôvere v Boha svojho a ku cti jeho začala som teraz k prospechu maľučkých pracovať.

Pýtam sa ďalej: „Prečo bolo mi pre deti

písať? “Musela som, aby som svoj náramný žiaľ zabudla, aby som ešte nejaký záujem, nejakú príčinu mala, pre ktorú by sa mi žiť chcelo.

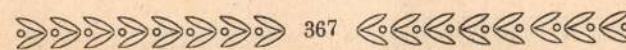
Venujúc svoju poslednú životnú silu šľachetnému, užitočnému cieľu, pracovala som zároveň pre Boha a pre nesmrteľné duše.

Môj manžel našiel pre mňa najlepší a najopravdivejší liek proti bezpotešnosti a zúfanimosti, lebo v každej práci býva sladká potechá.

Ale ešte aj iné životné otázky došly behom mojej dlhoročnej choroby svojho jasného rozlúštenia.

Tak trápievala ma myšlienka, ako to bude so mnou, keď ovdoviem, a ako mi tvrdo príjde od lásky a veľkodušnosti iných závisieť. A teraz mala som to potešenie, že môžem pre iných žiť a pracovať a tak zabezpečila som si nie bohatstvo a poklady, ale istú neodvislosť, ktorá ma skrovne uspokojuje.

Aj to Boh pre mňa urobil. Ako najdobrotivejší, najnežnejší otec postaral sa o svoje

nemocné dieťa, ktoré sa samé o seba starať nevládalo.

Ale aby som pre milé dieťky prospešne pracovať mohla, musela som sa sama učiť, mnoho do seba sobrať, mnohé známostí si osvojiť, ktoré by som neskoršie spotrebovala.

Keby som bola zdravá ostala, bolo by mi bývalo svojim povinnostam, ako domáca pani, zodpovedať, svoj čas nevyhnutnými nádvstevami, spoločenskými a inými ohľadmi rozdrobiť, kdežto posteľ ma, najmä v prvých desať rokoch, všetkých tých zaviazaností zprostita a dala mi času čítať, učiť sa, pozorovať a rozvažovať, uzavierať a mienky nadobúdať, slovom vnútorný, duchovný život viesť.

Čo som v týchto prvejších rokoch do seba prijala a sobrala, čo som si zkusenosti a náhľadov zaopatrila, to tvorilo neskoršie zásobnicu mojej práce.

Keby som bola zdravá ostala, to nebolo by bývalo možné.

A ešte pre jednu vec často prudko vrelo srdce moje a horúce slzy zalievaly oko moje.

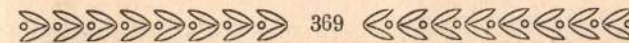
Od mladosti veľmi rada som mávala deti, tak dobre som im rozumela a vždy som bývala hotová svoj pokoj i čas im venovať.

Jedna milá priateľka, ktorá ma v obcovaní s maľučkými pozorovala, tvrdila, že v stave manželskom niekdy budem defmi hojne požehnaná, preto že mám všetky vlastnosti najútlejšej matky.

Prečo nedal mi Boh toho šťastia? Prečo ostala som bez toho požehnanania?

Keď môj manžel umrel a ja bola som chorá a následkom choroby bezpomocná a odvislá, zas nahliadla som, ako to Boh dobre mienil, že ma tak veľkej zodpovednosti, siroty bez otca vychovať, zprostitil a mi nepoprial, čoho som si niekdy v nerozumnej láske žiadala. Snáď nechcel srdce moje obmedziť v láske pre vlastné deti, preto že predvidel, že toto srdce v neskorších rokoch ešte tisíce duší detských do seba prijať a materinskou nežnosťou objímať musí, v krásnom povolani ich vychovávaní a vzdelávaní dľa zákona kresťanského.

Žalmista vypráva o milosrdnom Bohu,

ktorý „neplodnú nechá prebývať v dome ako matku dietok veselíacu sa.“

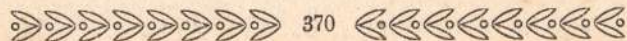
Tak riadil Boh môj osud a môj život; najviac som inak očakávala — a mnohé ležalo mi neschopne ďaleko, ale milosť Božia mi vždy zostávala verná a on všetko dobre činil.

Bohu česť!

Všetko, čo je v nás pravého a dobrého, pôsobí Boh v nás. Nikdy nedajme sa omámiť chválou našej trpezlivosti, nikdy nenamýšľajme si, že môžeme niečo sami zo seba a že sme sa za dlhé roky naučili, ako máme trpeť ku príkladu iným.

Ak všetko považujeme dľa milosti, ktorú nám milý Boh udeľuje, musíme riecť: „Hodiny zastanú, keď ich majster nenatiahne“ — my nemali by sme ani za máčny mak zmužilosti a ani stebľa trpezlivosti, keby nám jej Pán Boh neďal, a boli by sme malomyseľní, mrzutí

a vrtošiví ako iní nemocní, keby nás Boh útle neudržoval. My len jedno môžeme a máme pri tom činiť, to je: modliť sa, usilovne a vrúčne sa modliť o túto silu, o túto trpezlivosť.

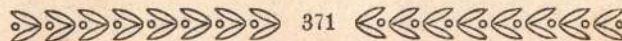
Potrebuje ju každý deň, musíme každý deň znovu nadpriadať, musíme každý deň obeť svoju obnovovať — k tomu nám je treba posilňovania. Toto však najdeme len v obcovaní s Bohom — v modlitbe.

Niekoľko pravidiel k potešeniu nemocných.

Začínajú ti, dušo milá, tvoj kríž, tvoja choroba, tvoja odvislosť byť priveľmi ťažkými, vtedy pamätaj:

1. Že sa predsa vždy lepšie mávaš, ako by si vlastne *zaslúžila*.
2. Že každá vec má svoje líce a svoj rub, svoju svetlú a svoju temnú stranu, a že je veľkou múdrosťou, každú vec brať len s jej svetlej strany.

3. Že tebe, porovnáš-li sa s inými, vždy ešte lepšie sa vodi ako im: A spýtaj sa, či si aj lepší ako oni?

4. Ty sa vzpieraš proti svojim putám! A či vieš, kam by si bol utekal, keby ťa Boh na slobodu bol pustil?

5. Všetko trvá len do času — aj tvoje trápenie; všetko pomine, i tvoja bieda; všetkému bude koniec — i tvojej nemoci i tvojmu životu; len večnosť nemá konca, a naše blahoslavenstvo v nebi u milého Boha trvá na veky.

6. Na tomto svete žiť vesele a šťastne, bez boľasti a trápenia, a na druhom večne blažene — to nejde, to je nemožné. Do neba sa nevtancuješ, nevospievaš!

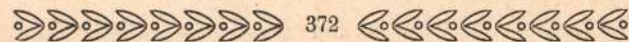
Lebo-lebo;

nebo na zemi alebo na druhom svete!

Tažko ti je voliť?

7. Sv. Augustín prosil: „Tu rež, tu praž, tu páľ, len vo večnosti ušetri!“

Božský Spasiteľ neriekol: „Blahoslavení, ktorí sa veselia a smejú,“ ale: „Blahoslavení, ktorí plačú a smútia, lebo oni potešení budú!“

8. Prečo že veríme tým, ktorých si vysoko vážime a milujeme, bezpodmienečne, bez najmenšieho pochybovania o pravde ich slov, a pochybujeme o slove Pánovom?

9. Veľkú lásku, ktorú nemocný zkusí, malé radosti, ktoré mu urobíť, pozornosť, ktorú mu preukázať usilujú sa, nemá podceňovať. To sú najľúbeznejšie kvietky, ktoré medzi trňami kvitnú, a ktoré mu niejednu ťažkú hodinu zaháňajú.

10. „Jestli križ, ktorý ti anjel prinese, mrzuto odstrčíš, veľmi snadno môže ti diabol naložiť o mnoho ťažšie bremeno.“ (Yonge.)

11. Chceš dobrý recept proti márnomyseľnosti a seba-preceňovaniu?

Keď ťa chvália, to nech ťa ani nezarmucuje ani neteší. Ale myslí, že by si rád bol takým dobrým, za akého ťa držia. „Jak láskave ma posudzujú, tie milé duše! Keby vedeli, jak málo som ja dobrý, zapovrhovali by ma; ale chcem sa usilovať, aby ich dobrá mienka obstála. Čo je na mne dobrého, to je od Boha, čo je zlého — odo mňa.“

Alebo: „Áno, kým ma Boh udržuje, som dobrý a trpezlivý, ale nech by mi Boh len na okamženie svoju milosť odňal a mňa len na seba ponechal — kto vie, aký by som vtedy bol! Či nie aj práve tak mrzutý a nevrly ako iní?“

12. Musí predsa len to trápenie byť veľiká a vzácna vec; ináč nebola by taká sv. Terezia zvolala: „Trpeť alebo umreť!“ Alebo taká sv. Magdalena z Pazzi: „Nie umreť, ale trpeť!“ — Ináč nebol by taký sv. Ignác svojich synov uistoval, že Boha za svoj rád prosil, aby mu bez prestania súženia a protivenstvá, útrapy a boje posielal; — ináč nebola by nebohá zakladateľka jedného novšieho rádu pre opatrovanie nemocných v deň obliekania za každým tým mladým nevestám božského Spasiteľa hovorila: „Teda, dcéry moje, zasnúbili ste sa s Ukrižovaným a prisľúbili ste mu vernosť večnú. Pozdravujem vás s najnežnejšou láskou ako vaša matka a za každú z vás vďačne dám život svoj. K dnešnému sviatku však nemám vám dľa najhlbšieho presvedčenia svojho čo

lepšie želať, leda utrpenie, leda kríž s Ježišom a za Ježiša. Len v utrpení, len v kríži je isté naše spasenie.“

Jak čudne znejú také slová z úst milujúcej matky! A predsa bola tá zbožná duša istotne presvedčená o ich pravde a nezakaleným okom ponad slzy, náreky a boľasti poznala opravdivú cenu „trpenia pre Boha.“

Modlitby nemocných.

Modlitba ranná.

Klaniam sa ti, Bože a Otče môj ! a ďakujem ti, že som nový deň dožil (a). Cokolvek mi prinesie, všetko chcem pokorne z tvojej ruky otcovskej prijať, každého hriechu chcem sa chrániť, všetko, čo činiť budem, chcem k tvojej cti, a čo trpeť mám, z lásky k tebe a k odpokutovaniu hriechov svojich činiť a trpeť. Chcem trpezlivo križ nemoci svojej znášať, preto že sa to tebe tak ľúbi, chcem byť láskavým (ou) a vďačným (ou) ku všetkým, ktorí sú okolo mňa, ktorí mňa ošetrujú alebo niečo milého a dobrého mi preukazujú. Nechcem byť malomyseľným (ou), nechcem nariekať, ale malé zásluhy svojej nemoci a odvislosti chcem obetovať na spasenie úbohej duše mojej a milých zomrelých. V duchu žiadam si prítomným (ou) byť pri všetkých svätých omšiach dnešného dňa, v duchu pobožne sviatosť oltárnu prijať, žiadam si všetky odpustky získať, ktoré získať môžem. Nemoc buď mi dobrou prípravou k smrti.

Nedaj mi bez tvojej milosti, nedaj mi bez sv. sviatostí umreť, o môj Ježišu! O to Ťa prosím a úfam, že ma vyslyšíš.

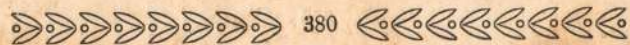
Do tvojej ruky oddávam tento deň s jeho útrapami a radosťami a s jeho pokojom; do tvojej ruky porúčam i všetkých, ktorých milujem.

Svätá Matko Božia Maria! a sv. otče Jozefe! do vašej ochrany sa porúčam! Svätý Anjelu Strážco a všetci Svätí nebeskí, pomáhajte mi v živote i v smrti. Amen.

□□□

Modlitba večerná.

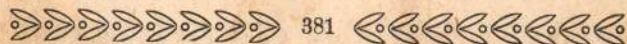
Klaniam sa ti a pozdravujem Ťa, o najsvätejšia Trojico, a z hlbín srdca svojho ďakujem ti za všetky milosti a dobrodenia, ktoré si mi dnes nezaslúžene preukázala. Aj za všetko utrpenie, ktoré si mi z láskavého a nevyzpytateľne múdreho úmyslu poslala, ti ďakujem. Ach, keby som ho bol (a) trpezlivejšie, ochotnejšie a s dokonalejším úmyslom znášal (a)!

Vo spojení s Ježišom a Mariou obetujem ti všetko, čo tejto noci trpeť budem. Prosím Ťa, najláskavejší Otče na nebesách, ráč ma tejto noci milostive ochraňovať a občerstvujúceho spania alebo aspoň milosti pravej trpezlivosti mi popriať. Tvoja svätá vôľa buď vo všetkom!

O dobrotivá nebeská Matko Maria! ja, tvoje nemocné dieťa, volám k tebe o smilovanie. Prijmi ma do svojej ochrany; pomáhaj mi, aby som ani netrpezlivosťou ani malomyseľnosťou Otca na nebesách nezarmútil (a), ale aby som sa docela do jeho svätej vôle oddal (a). Vypros mi, ak je to otcovi nebeskému milé, pokojnú noc, a zachovaj ma až do svitania v tvojom materinskom srdci.

Svätí patróni (ky), svätí Anjelia Strážci, neopúšťajte ma, zaneste boľasti a úzkosti moje pred trón Boží a proste pre mňa o silu, aby som vydržal (a) až do konca! Milý Otče na nebesách! prosím Ťa vrúcne za odpustenie všetkých hriechov, ktorých som sa kedy dopustil (a), vedomých i nevedomých, zvláštne tých, ktorými som Ťa dnes obrazil (a). Ľutujem

za ne zo srdca a silne berem si pred seba, že sa polepším. Menovite sľubujem, že sa zajtra chyby N. N. viacej nedopustím.

O Ježiš, Maria, Jozef! vám porúčam telo i dušu, nyní i v hodinu smrti mojej .Amen.

Ježiš, Maria, Jozef! ó stojte pri mne v poslednom boji!

Ježiš, Maria, Jozef! s vami nech odobere sa duša moja v pokoji! Amen.

Odpočinutie večné daj, Pane, dušiam zomrelých!

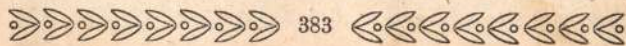
Sv. omša doma.

Venovanie.

Onajsvätejšia Trojico! vrúcne túžim prítomným (ou) byť sláveniu obetnej smrti Ježišovej a tak účastným (ou) sa stať tých nekonečných zásluh a predrahych milostí, ktoré nám skrze ňu vydobyl. Ale pretože som k posteli viazaný (á), spojujem sa v duchu so všetkými veriacimi, ktorí dnes sv. omšu slyšať,

a so všetkými kňazmi, ktorí ju slúžiť milosť majú, a s nimi obetujem ti všetky sv. omše, ktoré sa na celej zemi slúžiť budú. Obetujem ti ich, aby som sa tvojej nekonečnej Velebnosti všade klaňal (a) a panenskú Matku Božiu i Svätých dnešného dňa ctí (a); aby som ti zadostučinenie dal (a) za hriechy svoje a za hriechy všetkých ľudí, aj za tie, pre ktoré dušičky v očistci trpia; aby som ti slušným spôsobom za tie nepočítané a nevýslovné dobrodenia ďakoval (a), ktoré si mne a všetkým stvoreniam preukázal a ešte preukazuješ; naposledy, aby som pre seba a pre mojich pokrevných, príbuzných a domácich, priateľov i nepriateľov, pre všetkých hriešnikov a bludiacich, zvláštne i pre všetkých nemocných a umierajúcich milosť a smilovanie obsiahol (a). O požehnaj moju pobožnosť!

Vchod.

Shliadni dolu, o Pane, so svojej svätynie a s vyvýšeného bydliska nebies a poďavaj sa na najsvätejšiu obeť, ktorú ti náš najvyšší kňaz, svätý syn tvoj Ježiš, za hriechy bratov svojich prináša a daj sa nad množstvom neprávostí našich ukojiť! Hľa, hlas brata nášho Ježiša volá k tebe s kríža. Vyslyš ho, o Pane! Daj sa smeriť, o Pane! — Pozoruj na neho a nemeškaj pre seba samého, o Bože môj, lebo meno tvoje nad týmto miestom a tvojim ľudom vzývané je, a učiň s nami dľa milosrdenstva svojho.

□□□

Epištola.

Je-li kto medzi vami smutný, modli sa; je-li dobrej vôle, spievaj chvály. Je-li kto nezdravý medzi vami, povolaj kňazov cirkve k sebe a tí nech sa modlia nad ním a

pomažú ho olejom v mene Pánovom; a modlitba viery bude nemocnému k uzdraveniu, a oblahčí mu Pán a jestli je v hriechoch, budú mu odpustené. Vyznávajte tedy jeden druhému hriechy svoje, a modlite sa jeden za druhého, aby ste obsiali spasenie: „lebo mnoho vládze ustavičná modlitba spravodlivých.“

□□□

Evangelium.

Za oného času, keď Ježiš sostúpil s hory, išlo za ním veľké množstvo ľudu; a hľa, prišiel prašivý, klaňal sa mu a riekol: „Pane, chceš-li, môžeš ma očistiť.“ A Ježiš vystrel ruku svoju, dotkol sa ho a riekol: „chcem, buď očistený!“ A hneď bol očistený od prašiny. A Ježiš mu pravil: „Hľaď, aby si to nikomu nepovedal, ale id' a ukáž sa kňazom a obetuj daň, akú Mojžiš prikázal, im na svedectvo.“

A ako vošiel do Kafarnauma, pristúpil k nemu jeden stotník, prosil ho a riekol: „Pane,

sluha mi leží doma nemocný a trápi sa veľmi.“
 A Ježiš povedal mu : „Prijdem a uzdravím ho.“ A stotník odpovedal a riekol : „Pane, nie som hoden, aby si ty vošiel pod môj krov, ale riekni len slovo, a zdravý bude sluha môj. Lebo aj ja som človek vrchnosti poddaný, a mám vojakov pod sebou; a poviem-li jednému : Id ! a i de, a druhému : Poď ! a prijde, a sluhovi svojmu : sprav to, a spraví.“ Keď to Ježiš počul, začudoval sa a riekol tým, ktorí išli za ním : „Veru, hovorím vám, tak veľkej viery nenašiel som v Izraeli ! Ale pravím vám, že mnohí od východu a západu prídu a s Abrahamom, Izákom a Jakobom v kráľovstve nebeskom sedieť budú, ale synovia kráľovstva do tmy zovnútornej vyhodení budú, tam bude plač a škripanie zubov. A Ježiš pravil stotníkovi : „Id, a ako si veril, tak sa ti staň.“ A v tejto hodine sluha ozdravel.

□□□

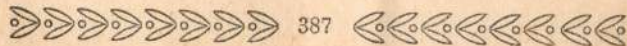
Offertorium.

O Ježišu, ty si bol poslušný až do najpotupnejšej, najboľavnejšej a najsmutnejšej smrti kríža a tak si Otca v nebesách nekonečne uctil a nám ľuďom večné spasenie vydobyl. Aj ja chcem svoj blahobyt, svoje zdravie i svoj život obetovať, rád (a) trpeť, dokiaľ sa Bohu líbiť bude, umrieť, ak Boh tak chce, aby som Otca na nebesách uctil (a) a nebo zaslúžil (a). Spoj obeť moju so svojou !

□□□

Sv. premenenie.

Na kolená padám,
 česť a chválu vzdávam,
 teba Boha živého,
 v tej sviatosti uznávam.
 Srdce své nehodné
 navždy ti oddávam
 a služebníkom (ou) tvojím (ou)
 až do smrti ostávam.

Nech Ťa, o najsvätejšia Sviatosť, všetci ľudia poznajú a nech sa ti klaňajú a vďaky ti vzdávajú bez konca !

O najdobrotivejši Pane Ježišu, ktorý duše útle miluješ, prosím Ťa pre smrteľný zápas tvojho najsvätejšieho srdca a boľasti tvojej prečistej Matky, očisť v krvi svojej všetkých hriešnikov celého sveta, obzvláštne tých, ktorí sú nemocní a so smrťou zápasia.

Srdce Ježišovo, ktoré si smrteľnú úzkosť trpelo, smiluj sa nado mnou, nad všetkými nemocnými a umierajúcimi !

Túžba po sv. prijímaní.

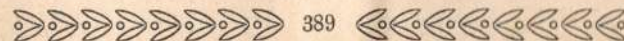
najtichší a najponiženejší Ježišu, ponevác nás voláš : „Poďte ku mne všetci, ktorí ste ustatí a obŤažení, a ja vás občerstvím“, preto prichádzam s pokorným a dôverným srdcom k tebe a žiadam tvojho sv. tela i tvojej sv. krve, tvojho božstva i človečenstva pri tejto sv. obeti a sviatosti, nakoľko je možné,

účastným (ou) sa učiniť a tento pokrm anjelský duševným spôsobom požívať.

Priď, o Ježišu, priď do srdca môjho, naplň a občerstvi ho svojim duchom a svojou milosťou ! O ty slasť srdca môjho, o ty živote duše mojej ! Odpusť mi hriechy a nedokonalosti moje, vezmi odomňa všetko, čo ma odvádza od teba. Som ranený (á), o Ježišu, vylieč ma; som slabý (á) a ustatý (á), občerstvi a posilni ma; som zaslepený (á), osviet ma; som nevedomý (ú), pouč ma; som lačný (á), nasýť ma; som smädný (á), napoj ma; som nečistý (á) a poškvrený (á), očisť ma ! Svoje hriechy a nedokonalosti vidím a uznávam !

O najmilší Ježišu ! naprav ma, voď a spravuj ma; priprav si hodný príbytok vo mne, aby si navždy zostával vo mne a ja v tebe, ktorý s Otcom i s Duchom svätým žiješ, Boh na veky vekov. Amen.

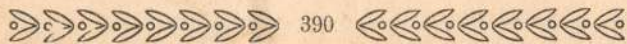

Po sv. (duševnom) prijímaní.

Telomôjho Pána Ježiša Krista zachovaj dušu moju k životu večnému. O sväté hody, v ktorých Krista požívame, pamiatku prehorkej smrti jeho obnovujeme, dušu milostami naplňujeme a záloh budúceho oslávenia dostávame!

Ó Kriste Ježišu, zmy a očisti ma od všetkých hriechov mojich svojou presväťou krvou a udeľ mi milosti, aby duša moja, keď sa od tela odlúči, pred tvojou súdnou stolicou čistá a nepoškvrnená sa ustanovila. Amen.

Dušo Kristova posväť ma,
Telo Kristovo posilni ma,
Krv Kristova opojma,
Voda z boku Kristovho obmy ma.
Umučenie Kristovo spas ma.
Ó dobrý Ježišu, vyslyš ma.
Do tvojich svätých rán ukry ma,
A nedaj mi odlúčiť sa od teba.
Pred zlým nepriateľom ochráň ma,
V hodinu smrti mojej povolaj ma
A poruč mi prísť k tebe,
Abych so všetkými Svätými chválil (a) teba
Na veky vekov. Amen.

Poďakovanie.

O Ježišu, ty krása očí mojich, ty láska srdca môjho, ty radosť a rozkoš duše mojej, tebe ďakujem na veky, teba chválím a velebím zo všetkých síl svojich, preto že si mňa, nehodné stvorenie svoje, svätým telom svojím a svätou krvou svojou duševným spôsobom nakrmil a nebeských hodov tvojich účastným(ou) učinil. O ty môj Spasiteľu, Bože môj a všetko moje, skrze tú nekonečnú lásku vezmi všetko zo mňa, čo sa ti na mne neľúbi; obnov ducha vo mne a naplň dušu moju tvojou milosťou; roznieť vôľu moju plameňom lásky tvojej a srovnaj ju celkom s najsvätejšou vôľou tvojou, premeň ma celky v seba, aby som od tohoto okamženia hovoriť mohol (a): „Žijem, lež už nie ja, ale Kristus žije vo mne.“

□□□

Požehnanie.

Požehnaj nás všemohúci Boh-Otec, Syn i Duch svätý! Amen.

□□□

Dobrý úmysel.

O Bože, ty vieš, že sa teraz nemôžem mnoho modliť; preto nech to vykoná srdce moje, čo ústa nemôžu. Robím teda takýto záväzok s tebou: s každým tepnutím žily mojej žiadam si klaňať sa tebe, chváliť a velebiť teba. S každým dýchnutím žiadam sebe i všetkým stvoreniam prosiť o milosrdenstvo. S každým pocitom boľasti žiadam si dať tebe zadosťučinenie za hriechy svoje a za hriechy všetkých ľudí. S každým bitím srdca môjho žiadam si ďakovať ti za dobrodenia, ktoré mne a všetkým stvoreniam preukazuješ, a žiadam si z celého srdca teba milovať a vo všetkých ľuďoch túto lásku roznečovať. Vrúčne ťa prosím, ráč vôľu prijať za skutok, ak od boľasti a mdloby na teba myseľ nemôžem.

□□□

Záväzok s Bohom na hodinu smrti.

Ježišu, Pane môj, Bože všetkej dobroty, Otče milosrdenstva! stojím pred tebou so srdcom poníženým, zkrúšeným a zahanbeným; porúčam ti svoju poslednú hodinu a všetko, čo po nej na mňa čaká.

Keď ma nohy moje, už neschopné hnutia, upamätajú, že putovania moje na tejto zemi ku koncu sa blíži: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď trasúce a meravejúce ruky nebudú už vládvať chytiť a udržať tvoje Umučenie, ale proti vôli nechajú ho padnúť na posteľ moju: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď moje zatemnievajúce sa a blížiacou sa úzkosťou smrteľnou zlomené oči ešte raz slabý, zmierajúci zrak svoj k tebe pozdvihnú: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa na do mnou!

Keď môj studený a trasúci sa jazyk tvoje sväté meno poslednýkrát vysloví: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď moje uši, už-už ľudským rečiam

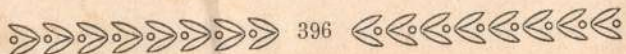

navždy zavrené, sa otvoria, aby hlas tvoj slyšaly, ktorý vyriekne súd, čo osud môj na večné veky ustanoví: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď moja obrazotvornosť, strašnými obrazmi stiesnená, do smrteľnej zkormútenosti upádať bude; keď môj duch pohľadom na hriechy moje a strachom pred súdom твоjim súžený, proti anjelovi temnosti bojovať bude, ktorý mi bude chcieť potešný výhľad na tvoje smilovanie odňať a do priepasti zúfania ma svrhnúť: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď moje bezsilné srdce, boľasťami nemoci utlačené a hrôzou smrti dojaté, namáhaním proti nepriateľovi duše mojej celkom zmorené bude: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď ostatné slzy svoje vylejem, znaky to rozdelenia svojho, prijmi ich ako obeť smiernu, aby som sa ako pravá obeť pokánia odobral (a): v tomto okamžení, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

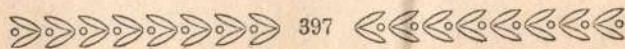

Keď moja rodina a priatelia, ktorí ma obstanú, nad mojím trápením smútiť a tvoje meno za mňa vzývať budú: vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď posledné zápasy srdca dušu moju prinútiť, lúčiť sa od tela, prijmi jej stonanie ako účinky svätej netrpezlivosti, k tebe sa dostať, a vtedy, o milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď moja duša ako na rtoch visiac, na vždy s tohoto sveta sa odoberať bude a telo moje zbládnuté, studené a zmeravené opustí, prijmi toto rozdelenie mojej zemskej bytnosti ako hold, ktorý tvojej božskej Velebnosti prinášam, a vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Keď konečne duša moja pred tebou sa objaví a prvýraz nesmrteľnú krásu slávy tvojej uvidí, o, neodvrhni ju od tváre svojej, aby som ňa zvelebovať mohol (a) na veky. Vtedy, milosrdný Ježišu, smiluj sa nado mnou!

Modlitba.

Bože, ktorý si ustanovil, aby sme umreli, ale hodinu a chvíľu smrti nám zatajil, udeľ, aby som v spravodlivosti a v svätom usilovaní všetky dni života svojho trávil (a); že by som zaslúžil (a), v tvojej svätej láske s tohoto sveta sa odobrať, skrze zásluhu Pána nášeho Ježiša Krista, ktorý s tebou žije a kraľuje na veky vekov. Amen.

□□□

Modlitba v potrebe k Marii, dobrej Matke našej ustavičnej pomoci.

Panno, Matko Boha môjho!
 Prijmi ma za celky svojho.
 Tvojím chcem byť v živí, v mretí;
 Tvojím v žiali a v súžení;
 Tvojím v križi a v horkosti;
 Tvojím v čase a večnosti;
 Panno, Matko Boha môjho!
 Prijmi ma za celky svojho!

Matko! — v tebe nádej, dôveru mám!

Matko! — k tebe volám, k tebe vzdychám!

Matko! — dobrotivá, podporuj ma!

Matko! — mocná, stále ochraňuj ma!

O Matko, prijd: a modliť pomáhaj mi!

O Matko, prijd: bojovať pomáhaj mi!

O Matko, prijd: a trpeť pomáhaj mi!

O Matko, prijd: pomocou prispievaj mi!

Veď *môžeš* mi pomôcť, — najmocnejšia!

Veď *ti chceš* mi pomôcť, — ty najlepšia!

Veď *musíš* mi pomôcť, — najvernejšia!

Aj *pomôžeš*, — najmilosrdnejšia!

O *Matko milosti*, kresťanov obrana!

Utočisko hriešnych, ty do nebies brána!

Ty *nádeja zeme*, nebies krása čistá!

Zarmútených potecha! Zášťita ich istá!

Kto ťa *darmo* vzýval, o pomoc prosieval?

Kto sa *darmo* k tebe dôverne modľieval?

Preto *bez prestania* volám v trápení ja:

„*Pomôže každému a vždycky Maria!*“

A volať dôverne budem v smrtnom pote:

„*Maria pomôže v každej biede, psote.*“

Tak verím, a žijem, ba i zomrem na to!

Maria do neba pomôže mi za to!

Panno, Matko Boha môjho!

Prijmi ma za *celky* svojho.

Tvojím chcem byť v živí, v mrení;

Tvojím v žiali a v súžení;
 Tvojím v kríži a v horkosti;
 Tvojím v čase i večnosti.
 Panno, Matko Boha môjho,
 Prijmi ma za celky svojho!

□□□

Vzbudenie odovzdanosti.

Bože a Spasiteľu môj! Cítim, že sa moja posledná hodina blíži. Ty si ma tak dlho ochraňoval, spravoval, varoval, a keď som predsa padol (a), zase hľadal a zodvihol. O pomáhaj mi, vrúcne ťa prosím, pomôž mi tento posledný krok urobiť, ktorý ma k tebe vedie. Daj mi náležite pocítiť, že všetko, čo mi tu príjde opustiť, nič nie je proti tomu, čo tam najdem; daj mi hlboko uznať a cítiť, že srdce moje, ktoré vždycky tak lásky potrebné bolo, pokoj najde v tebe, ktorý si prameňom všetkej lásky.

Hľa, bozkávam tvoje sväté nohy, ktoré ťažkú krížovú cestu za mňa prešly. Dvíham

zrak môj k tvojej trnín korunovanej hlave, ktorá sa ku mne kloní a na mňa tak láskavo hľadí, ukladám sa na tvoje otvorené srdce, ráč ma na svojich ranených rukách zaniest k trónu Otca svojho a pros o sľutovanie pre moju slabú dušu, ktorá tak hlboko ľutuje, čo zhrešila. Veď si ma krvou svojou vykúpil, nedaj, aby som zahynul (a)! Hľa, ja túžim za tebou a nič si nežiadam, len teba. Tvoj (a) som v smrti, a jestli som v živote vždy nebol (a), polož zásluhy svoje na vážku mojej nehodnosti a s radosťou vojdem do kráľovstva nebeského Otca tvojho. Ježišu, tu som! Ježišu, vezmi ma! Ježišu, zadrž ma na veky. Amen.

(Pani z Debordes.)

□□□

Krížová cesta k potešeniu zarmútených a trpiacich.

Poučenie.

K získaniu odpustkov krížovej cesty je nevyhnutno potrebné:

1. aby sme pri navštívení štrnást zastavení (štácií) utrpenie Kristovo rozvažovali alebo aspoň nábožne na nejakú okolnosť utrpenia Kristovho mysleli;

2. aby sme od jedného zastavenia k druhému išli, alebo, jestli pre slabosť alebo veľký nával ľudu ísť nemôžeme, aby sme malý pohyb učinili a proti nasledujúcemu zastaveniu sa obrátili alebo hlavu naklonili;

3. aby sme štrnásť zastavení, jedno za druhým bez pretrhnutia, šli pod jedným navštívili.

Nemocní, ktorí sa krížovú cestu doma alebo na svojej posteli modlia a od zastavenia k zastaveniu ísť nemôžu, musia k získaniu odpustkov kríž, odpustkami krížovej cesty opatrený, v ruke držať a 20 ráz Otčenáš a Zdravas Maria sa pomodliť. Ťažko nemocní, ktorí tieto modlitby nevládzu vykonať, nech pred tým posväteným krížom vzbudenie lásky odriekajú a túto modlitbičku: „Teba tedy prosíme, prispěj pomocou služebníkom svojim, ktorých si predrahou krvou svojou vykúpil.“

□□□

Modlitba prípravná.

môj Ježišu, hľa, v súžení svojom (v biede svojej, v záležitosti svojej) pričádzam k tebe. Rád (a) bych ťa na tvojej krížovej ceste sprevádzať a v rozvažovaní tvojho predraheho a preboľastného utrpenia sebe potešenie, neohrozenosť a radosť v trpení zadovážiť.

Z celého srdca ľutujem za všetky hriechy svoje! Veď tie priviedly ťa na smrť!

Verím v teba a verím všetko, čo nám skrze svätú katolícku cirkev veriť prikazuješ; dúfam v tebe, ufám odpustenie hriechov mojich a život večný; milujem ťa vždycky viac než všetko, o, ty Bože môj a jediná rozkoš moja; a v tejto láske chcem žiť, trpeť i umreť.

Daruj mi odpustky zastavení, prosím ťa pokorne o ne, a síce rád (a) by som tie prvé plnomocné pre seba a všetky ostatné plnomocné a neplnomocné pre milé duše zomrelých v očistci (zvláštne pre) obeťovať. A tak začínam svätú cestu v sprievode preblahoslavenej Panny a Matky Marie, svätého Anjela Strážcu a všetkých milých Svätých a prosím ťa, daj, o Ježišu! aby mi poslúžila k úžitku a k spaseniu pre čas i večnosť. Amen.

□□□

ZASTAVENIE I.

Ježiš je na smrť odsúdený.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti! Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

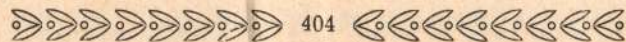
Ježiša, najčistejšieho, najsvätejšieho ako zločinea nespravedliví sudcovia odsúdili na smrť, — a ja myslím, že som svoje utrpenie (svoju nemoc), svoj ťažký kríž nezaslúžil (a)? Či som ja nevinný (á)? Čo urobil Ježiš, že ho odsúdili? Čo urobil (a) som ja? Či som nespáchal (a) žiadnych hriechov? Či som nezaslúžil (a) trestu? Či sa mi nestalo dobre?

Modlitba.

O Pane! ty si riekol: „Poďte ku mne všetci, ktorí sa namáhate a ste obťažaní!“ Hľa, prichádzam, rozvažujem boľasti tvoje — lebo cítim dušu svoju zarmútenú a zronenú!

Hlas Ježišov.

Dieťa moje! Keď som moje odsúdenie na smrť počul, neztratil som myseľ — pamätal

som na hriešnikov — a vedel som, že mi je trpeť, aby som ím odpustenie vymohol, láska moja dala mi sily k trpeniu. Poď za mnou, nasleduj ma!

Ukrižovaný Ježišu! smiluj sa nad nami!
(Po každom zastavení je-li možné :) Otčenáš a Zdravas

□□□

ZASTAVENIE II.

Ježiš bere kríž na ramená svoje.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Ježiš kríž svoj radostne pozdravil, objal ho a naložil na seba — a ja mal (a) by sa ho báť? Či nie je takrečeno posvätený objatím Kristovým? V jeho rukách stal sa už vtedy znamením nášho spasenia večného, z jeho ruky ostáva navždy zálohom lásky jeho. Kríž Ježišov: či je to nemoc alebo trápenie, chudoba alebo prenasledovanie, či nešťastie a či nezdar — chcem milovať — objat — na seba položiť — a ísť za ním.

Modlitba.

O môj Spasiteľu! Jak ťažký bol tento kríž! Ako mohol si podívať sa naň, a neztriasť sa! Ako si ho zmužile vzal na seba, a nesťažoval si si!

Has Ježišov.

Dieťa moje! Aby ti kríž bol ľúbezným, príjmi ho z ruky Otca svojho a nes ho za mnou v láske a v odovzdanosti!

□□□

ZASTAVENIE III.

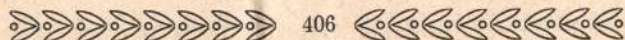
Ježiš prvýraz padá pod krížom.

Klaniame sa ti, o Ježišu! a dobrorečíme ti!

Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Padáš na zem, o Ježišu, pod bremenom kríža svojho! To si preto urobil, aby žiadne trpenie a žiaden kríž nás, dievky tvoje, na zem neshodil. Ty chceš si znášať slabosti naše, aby sme my vytrvať mohli — chceš si cítiť ťažké bremeno, aby sme ho my

menej pocítili. Vstaň, milý Ježišu! — My sa našim krížikom nedáme shodiť na zem, ale budeme v tebe dôverovať a teba nasledovať.

Modlitba.

Jak často, o Bože môj! slabne sila moja — myseľ ma opúšťa — svetlo viery mojej zhasína.

Hlas Ježišov.

Dušo úbohá! Čuduješ sa, že si slabá? Uč sa, pokorovať seba, a buď pevná v nádeji. Job povedal: „A keby si ma chcel usmrtiť, o Pane! ja by som ani vtedy neprestal dúfať v tebe.“

□□□

ZASTAVENIE IV.

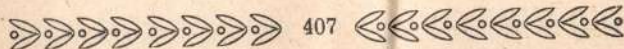
Ježiš stretá sa so svojou sv. matkou.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!

Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

O môj Ježišu! boľasť, ktorú si svojim prehorkým utrpením svojej nad všetko drahej matke pripravil musel, bola ti horšou ako všetky prestrašné boľasti

tela tvojho. Účasť mojej rodiny, sútrpenie mojich najlepších priateľov ma často viac bolieva ako bolesťi nemoci; ale ty chceš nám byť príkladom dokonalej odovzdanosti. — Tvoja svätá matka brala účasť na tvojom presvätom utrpení — ona nám tiež bude pomáhať kríž náš niesť — slutovne príjde nám v ústrety a bude nás učiť — náležite trpeť, — tebe náležite slúžiť, vždy — a v každej podobe — a každého času.

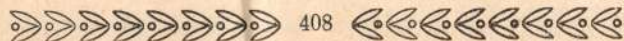
Modlitba.

O Ježišu! Stretanie sa s matkou tvojou, jej bolesť, jej nežnosť — jej slzy — jak to muselo zarmútiť dušu tvoju!

Hlas Ježišov.

Dieťa moje! Mllobu lásky svojej cítif nie je hriech, to nám je príležitosťou k zásluhe: Keď z lásky k Bohu proti svojmu vlastnému srdcu bojuješ, pamätaj na mňa, ako som sa ja stretol so svätou matkou svojou.

□ □ □

ZASTAVENIE V.

Šimon Cyrénsky pomáha Ježišovi kríž niesť.

Klaníme sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!

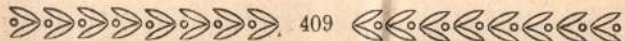
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjimanie.

Sil zbavený Spasiteľ nevládal ďalej kríž svoj vliecť; už temer umiera — donútili teda muža z Cyrény, aby mu kríž niesť pomáhal. Blahoslavení my, že máme kríž, trápenie (nemoc), čo nás činí Šimonom, ktorý svojmu Pánovi kríž ponáša! Čiňme to z pokornej lásky! Ďakujeme tiež za všetkých priateľov, účastníkov, pomahačov alebo tešiteľov v našom trpení — to sú Šimonovia, ktorých nám Boh posielala, aby nám pomáhali kríž náš niesť. Ďakujeme za to z povďačnosti a lásky!

Modlitba.

Len jedného pohana najšli, aby ti pomáhal, o Ježišu! Ach, ako mňa toto vedomie bolí! Daj, prosím ťa, aby som ti bol (a) Šimonom Cyrénskym a ponášal (a) kríž tvoj vo svätej pokore!

Hlas Ježišov.

Ludia sú slabí, Boh je verný, dieťa moje !
Nespolíhaj sa len na ľudí ; nech ťa to neprekva-
puje, jestli ťa priatelia tvoji opustia. — „Obzeral
som sa, či nik neprichádza, by ma potešil,
a neprišiel nikto !“ Ja som ťa už nieraz hľadal
a nenašiel !

□□□

ZASTAVENIE VI.

Veronika podáva Ježišovi ručník utref si tvár.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti !
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť
všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjimanie.

Zbožná žena plná útrpnosti pretisla sa k Pánovi
svojmu; neostýcha sa vojakov, nie ich kliatia a
nadávania; ona nachádza príležitosť, v podaní ručníka,
malú službu mu preukázať. A on odpláca jej to
veľkodušne a hojne ! Utriel svoju uplvanú, krvou i
potom zaliatu presvätú tvár a vtlačil do ručníka
svoj presvätý obličaj. O milý Ježišu ! vtlač i do

nášho srdca svoj drahý obraz, a nedaj, aby sme
sa prenasledovania, hnevu, vzteku a opovrhnutia
lakali, keď tebe slúžiť alebo ľúbiť sa chceme !

Modlitba.

O Ježišu ! Jakú potechu dal si tej svätej
žene tou zvláštnou milosťou, že poklonyhodný
obličaj svojho božského majstra vo svojom
ručníku vtlačený najšla !

Hlas Ježišov.

Hľa, dieťa moje ! čo človek vyhrá, keď
mňa nasleduje na ceste súženia. Týmto drahým
priateľom srdca môjho sú také kromobyčajné
milosti na odplatu ich veľkodušnosti podržané.

□□□

ZASTAVENIE VII.

Ježiš druhýraz padá pod krížom.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti !
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť
všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Milý Ježišu! Zase ťa hriechy naše shodily na zem! Ty obetuješ túto mdlobu, aby sme my vytrvali — nie malomyseľne podľahnúť sa strachovali — nie na myslí zronení pod bolesťou svojou padali. Ty vstávaš a ideš ďalej cestou k smrti — aj my chceme ísť za tebou s tvojou milosťou!

Modlitba.

Božský Spasiteľu! Ty zase padáš na zem a opäť zmužile kráčaš cestou svojho utrpenia!

Hlas Ježišov.

Zase padol som na zem, aby som zmužilost slabých duší znovu oživil. Ach, ranilo by to mňa v hlbokosti srdca môjho, keby mi bolo vidieť, ako ty milosrdenstvu Otca môjho nedôveruješ a nad svojim vlastným spasením zúfaš! Nerob mi takého bóľu!

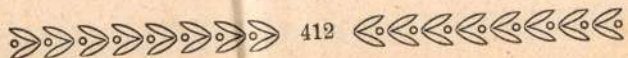
□□□

ZASTAVENIE VIII.

Ženy jeruzalemské.

Klaniam sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!

Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Dcéry jeruzalemské, zbožné ženy, idú za tebou — ony dávajú mi pekný príklad, ktorý chcem nasledovať. Moje miesto je pri Ježišovi — moja dráha je svätá cesta krížová — moja cesta vedie za nim! Nuž tedy, ty úzkosť a starosť, ty trápenie a nemoc! nebojím sa ťa, ako som sa s mojím Ježišom plakať naučil (a)!

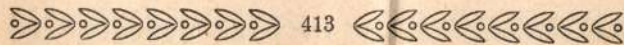
Modlitba.

O jak vzácne, môj sladký Spasiteľu! byly tvoje slová pre tieto smutiace, každej potechy zbavené duše! Ach, preriekni i ku mne v mojich boľastach a biedach!

Hlas Ježišov.

Dieťa moje! Blahoslavení, ktorí plačú nad hriechami svojimi — oni potešení budú. Ja sám ich slzy sotrem.

□□□

ZASTAVENIE IX.

Ježiš tretí raz padá pod krížom.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť
všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

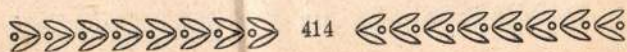
Znovu padáš pod hroznou farchou kríža svojho,
o môj úbohý, najsladší Ježišu! Šimon Cyrénsky
pomáha ti síce ťažký kríž niesť, ale on nenesie farchu
hriechov, nie ťažké bremeno zločinov a neprávostí,
ktoré si uložil na seba! A tieto teba na zem shadzujú.
A po tomto všetkom chcem ja ešte hrešiť? — ešte
nariekať — ešte šomrať, — keď mi je trpeť? O po-
máhaj mi, Spasiteľu môj! Nikdy, nikdy viac hriech!

Modlitba.

Ježišu! už zase vidím ťa s presväťou
tvárou na zemi! A predsa zase vstávaš s
obnovenou zmužilostou!

Hlas Ježišov.

Trpezlivosť, dieta moje, trpezlivosť! Nik-
dy netrať dôveru. Život človeka je ustavičný

boj, ale Boh nedá, aby si bol (a) nad svoje
sily pokúšaný (a), a veľká bude niekedy tvoja
odplata v nebesách.

□ □ □

ZASTAVENIE X.

Ježiša zo šiat vyzliekajú.

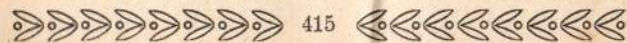
Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť
všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Vojaci delia si tvoje šaty — hádžu kocky o tvoj
kabát — katani ukrutne trhajú s teba všetko, čo
tvoje telo prikrýva — z tisíc obnovených rán znovu
tečie krv tvoja — o všetok svoj majetok olúpený —
nahý a chudobný chce si sa položiť na kríž! A ja?
Či, keď toľkú lásku vidím, mám ešte o obeti, o strádaní,
o nedostatku hovoriť? — Smiem sa ja chudobným
nazývať pred tvojou nahotou?

Modlitba.

O môj Ježišu! Jak veľmi ty trpíš! Celé
tvoje presväté telo je len jedna rana!

Hlas Ježišov.

Trpím, aby som každú zadržania hodnú oddanosť a prítulnosť napravil, a aby som ťa poučil; ako sa všetkého, najmä svojej vlastnej vôle máš zriecť.

Chceš-li niekedy mať nebo, uč a usiluj sa bez prestania vyzliekať sa zo všetkého. Boj bude dlhý a prirodzenosť treba ukržovať, ale ja sám budem ťa pomáhať.

□ □ □

ZASTAVENIE XI.

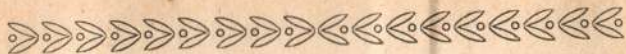
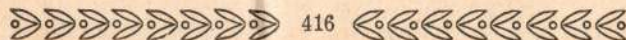
Ježiša na križ pribíjajú.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!

Že si skrze svoj svätý križ a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

O môj Ježišu! ty svätý, ty najlepší, ty najčistejší visíš potupne na kríži! Desím sa pred veľkosťou lásky tvojej! Boh na kríži, a hriešni ľudia jeho kati! Nemám byť hrdý (á) na to, že i ja môžem

križ svojím vlastným menovať? Či sa učeníkovi lepšie má vodiť ako majstrovi? Styd' sa, srdce chabé! Polož sa trpezlivo, ba ešte viac, polož sa s radostou na drevo križa! Ono stalo sa postelou Ježišovou! Nech je i tvojou! Nič iného si nežiadam, len čo ty chceš, o Ježišu!, a čo ty na mňa uložíš.

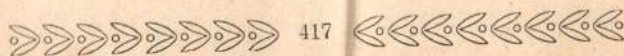
Modlitba.

O môj drahý Spasiteľu! Jak dlho trvalo tvoje utrpenie! Jak ťažko bolo ti až na dno vypiť ten horký kalich! A najhroznejšiu z múk, pribitie na križ, aj tú musel si podstúpiť!

Hlas Ježišov.

Vzmuž sa, dieťa moje! Krátke okamženie súženia obsiahne nám náramnú mieru oslavy večnej. Keď ťa boľasť a nemoc k posteli priviažu, príjmi to ako svoj križ a pamätaj na svojho ukrižovaného Vykupiteľa.

□ □ □

ZASTAVENIE XII.

Ježiš na kríži skonáva.

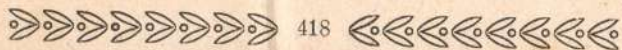
Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť
všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Umierajúc voláš svoje „Consummatum est!
Dokonané je!“ Už je po všetkom! Ty si dotrpel,
srdce tvoje najsladšie už dobilo. — Pomáhaj i nám
šťastlivo skonaf, vrúčne ťa o to prosím! Jestliže
náležite trpezlivo vytrváme na svojom kríži — jestli
sme s Kristom ukrižovaní, jestli sme všetko zniesli a
strpeli, čo nám poslal — vtedy ani naša smrť nebude
tak veľmi strašná — vtedy nám Ježiš pomôže umref.
Sám to zkusil, pozná muku smrtného boja — on
nám ho obľahčí.

Modlitba.

Čo slyším? O Bože! môj najsvätejší obraz
umiera! Či si to ty, ktorý volá: „Bože môj,
prečo si ma opustil?“ Či to ty umieraš? A za
nás! Za mňa!

Hlas Ježišov.

Ach, dieťa moje! Keby som tieto slová ne-
bol vyriekol, ty nikdy nebol (a) by si mal (a)
vedomie o tej najhorkejšej muke, ktorá ma
obklúčila, o tom najťažšom mojom utrpení.
Jestli sa Pánovi zaľúbi teba opustiť, oddaj sa
celky do jeho rúk.

□ □ □

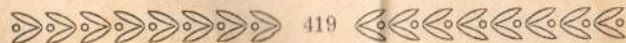
ZASTAVENIE XIII.

Ježiša Marii do lona skladajú.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti!
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť
všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Do lona jeho panenskej Matky ho složili, aby
prijal jej posledné objatie, jej posledný bozk! Jak
krásne by to bolo i pre mňa, keby som v rukách
Marie umref, keby som mrtvý (á) na jej srdci spočívať
mohol (a) až do blahoslaveného prebudenia na
večnosti! Chcem sa v trpení svojom náležite Matky
Božej pridržiovať — ona je hotová, nás všetkých

v lone svojom ukryť, pod svojim pláštom zachrániť pred spravodlivou prísnosťou Božou. Svätá cirkev je aj obrazom Matky nebeskej ; jak dobre sme skrytí v lone našej katolíckej cirkve !

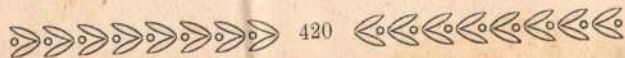
Modlitba.

O presladká Matko Maria ! To je tvoj Syn, tvoj drahý Syn, ktorého tak nežne v náručí svojom držiš. Je zlomený, zamordovaný, sohavený — je mrtvolou ! A to pre mňa ! Pre moje hriechy ! O odpusť a vypros mi odpustenie i od neho !

Hlas Marie.

Hľa, dieťa moje ! môjho jediného Syna, môjho Ježiša mi zamordovali ! „O Ježišu, tichý, pokorný a poslušný až do smrti na kríži,“ tak volaj k nemu. On ti mňa dal za matku, chcel nás v láske spojiť a žiada si, aby si sa, dieťa moje, na mojom lone lepším (ou) a dokonalejším (ou) stával (a.).

□ □ □

ZASTAVENIE XIV.

Ježiša kladú do hrobú.

Klaniame sa ti, o Ježišu, a dobrorečíme ti !
Že si skrze svoj svätý kríž a nevinnú smrť všetok svet vykúpil. Amen.

Rozjímanie.

Aj mňa očakáva hrob. Aj ja v ňom najdem koniec svojich trápení a bojov. Či sa ho mám báť ? Nie, lebo Ježiš ho posvätil a smrti žihadlo odňal. — On neostal v hrobe, ale vstal z mrtvých, a aj my urobíme, ako on ; my, keď sme s ním umreli, s ním budeme na veky žiť v sláve jeho.

Modlitba.

O Ježišu ! pomáhaj nám statočne bojovať až do konca. Ak sme vytrvali, ak sme verili a úfali, smrť i nám bude prechodom k životu lepšiemu. Daj nám tú milosť skrze lásku tvoju, skrze smrť tvoju na kríži ! Amen.

Hlas Ježišov.

Vytrvaj, vzmúž sa, dôveruj ! Po hrobe príjde pokoj, odpočinok a sláva. Táto nádej buď ti vzkriesiteľom a povzbuditeľom !

Rozjímanie záverečné.

Celé tajomstvo lásky ukazuje sa vo veľkosti a množstve boľastí.

Celé tajomstvo veľkodušnosti a odovzdanosti Svätých ukazovalo sa v sile ich lásky k Bohu.

On najprv miloval. On sa celkom odovzdal. Ó priepasť lásky!

Verné dietky Božie nič nevedia nad Ježiša, ukrižovaného. Oni prosia: „Trpeť alebo umreť!“

Obetovanie.

Otče večný! Obetujem ti toto sväté rozjímanie utrpenia; daj, aby mi bolo k spaseniu.

Obetujem ti všetky sväté získané odpustky; daj, aby dľa z počiatku vysloveného úmyslu byly užitočné a účinné!

Obetujem ti predrahou krv Ježiša Krista na zadosťučinenie za hriechy naše a za potreby našej milej, svätej katolíckej cirkve! Amen.

□□□

Modlitba arcibiskupa Klementa Augusta z Droste-Vischering-u.

(† 19. oktobra 1845.)

Pane môj a Bože môj! Učiň ma dľa srdca tvojho a daj mi, aby som kríž svoj objal a za tebou šiel, kam ty ideš; cesta tvoja vedie cez kríž. Amen.

□□□

Obsah.

K trpeniu povolani. Trpenie vôbec.

	Strana
Odsúdený	11
K čomu sme na zemi?	14
Trpezlivé znášanie nemocí zabezpečuje nám život večný	19
Aj Kristus trpel	24
Všetko je v ruke Božej	28
Trápenie je tajomstvo viery	29
Či nás chorých Pán Boh menej miluje ako zdra- vých?	31
Škola trpenia	33
Začiatky školy trpenia	35
Trpenie je refaz, ktorá od zeme čahá až do neba	41
Rozjímanie utrpenia Ježišovho skrýva v sebe veľikú potechu	45
Buď vždy pokorný a skromný	47
Sv. Katarina Sienská	49
Neboj sa, nikdy nemodliš sa na darmo	52
Credo (Verím) trpiacich	56
Nemocný, a bez kostola	57
Buď vlúdny, láskavý k svojim ošetrovateľom.	63
Tým, ktorí ťa navštevujú, ukazuj dobrý rozmar (dobrú vôľu).	68

	Strana
Miluj, aby ťa milovali	72
Nepriateľ nemocného	75
Si nemocný, buď shovievavý s chorými	78
Poslúchaj lekára	83
Lekár je hodný našej vďačnosti	87
Nehladaj pomoc u mastičkárov a v poverách	91
Milému Bohu nepredchytaj	95
Aké to šťastie pre nás, že budúcnosť nepoznáme	99

Gethsemany.

Hora olivetská	105
„Gethsemany“ trpiacich	108
„Nie moja vôľa nech sa stane, Otče, ale tvoja!“	113
„Buď vôľa tvoja“	116
Nič nevynucovať	122
„Pane, ako ty chceš“	124
Friderika	128
Nábožný pastierik	131
Nemocní musia sa mnoho modliť	133
Zriekaj sa Iudskej potechy	137
„A objavil sa mu anjel z neba a posilňoval ho“	142
Bez spania	144
Nehnevaj sa, keď tvoji ošetrovatelia spia	156
Nočné svietielko	160
Zajatý	163

Križová cesta na Golgothu!

„Vstupujeme do Jeruzalema	169
O križi	172
Myšlienky o križi	174
Zo spisov Svätých	181

	Strana
Križ všade	183
Skryté križe	183
Ten križ nám pristane, aký nám Boh dáva	186
Prehliadka križov	190
Križ, ktorý si sami robíme	190
Každodenný križ	195
Rozličné stupne nosenia križa	198
Ako máme križ niesť	202
Križ jednoducho niesť	204
Šimon Cyrénsky	206
Aj nám Boh niekedy posielal Šimona Cyrénskeho	211
Veronika	214
Nariekajúce ženy	218
Padania pod križom	222
Padania pod križom	226

Na križi priviazaný.

Priviazaný	235
Spoločnosť križová na Golgathe	240
Pod križom stáť	243
Reholník a Umučenie	247
Neporozumený	248
Počasiť	251

„Consummatum est! Dokonané je!“

Je druhý svet	260
Boh je	263
Star sa o dušu svoju	264
Smrť	269
Z denníka	274
Neboj sa smrti	275

	Strana
Viera pomáha umreť	277
Túžba po smrti	280
Pred bránou nebeskou	283
Skrze smrť k Bohu	286
Kto Boha miluje, báť sa ho nepotrebuje	291
V najväčšej potrebe je Boh najbližší	292
K milým Svätým sa utiekaj	295
Sv. Barbara, patrónka umierajúcich	301

Boh všetko dobre učinil. O potechách lúžka nemocného a koľko radostí vyviera nám z trpenia.

Trpenie privádza nás bližšie k Bohu	306
Nemocní môžu byť užitoční slovom i príkladom	314
Jak početilé bývajú naše žiadosti	319
Z denníka	323
Posteľ nemocného má svoje radosti	325
Z denníka	344
Voľakedy sa to všetko objasní	345
Sami súc väzňami môžeme iným väzňom pomáhať, alebo od nich sa učiť	347
Ešte niekoľko úloh nemocného	353
Z denníka	359
Blaženosť utrpenia	361
Všetky otázky rozlúštené	364
Bohu česť!	370
Niekoľko pravidiel k potešeniu nemocných	371

Modlitby nemocných.

Modlitba ranná	379
Modlitba večerná	380

	Strana
Sv. omša doma	382
Modlitba nemocného k Anjelovi Strážcovi	392
Dobry úmysel	394
Závazok a Bohom v hodinu smrti	395
Modlitba v potrebe k Marii	398
Vzbudenie odovzdanosti	400
Križová cesta k potešeniu zarmútených a trpiacich	401
Modlitba arcibiskupa Klementa Augusta z Droste- Vischering-u	423

□□□

